

PROGRAMUL NAȚIONAL DE REFORMĂ 2023

BUCUREȘTI
MAI 2023

CUPRINS

LISTA ABREVIERILOR	3
1. INTRODUCERE	6
2. CONTEXTUL MACROECONOMIC	9
3. PRIORITĂȚI CHEIE ÎN MATERIE DE REFORME CA RĂSPUNS LA RST ȘI LA PROVOCĂRILE ECONOMICE ȘI SOCIALE	9
3.1. Politica fiscal-bugetară și stabilitatea financiar-bancară	14
3.2. Tranziția verde	24
3.2.1. Mediu și schimbări climatice.....	24
3.2.2. Energie.....	30
3.3. Transformarea digitală	38
3.4. Competitivitatea și mediul de afaceri.....	45
3.4.1. Crearea mediului favorabil pentru investițiile publice și private	45
3.4.2. Transporturi	53
3.4.3. Cercetare, dezvoltare, inovare (CDI)	59
3.5. Ocuparea forței de muncă și politici sociale	64
3.6. Sănătate	73
3.7. Educație și competențe	77
3.8. Consolidarea capacității administrative și alte măsuri de eficientizare a acțiunii guvernamentale	95
4. PROGRESE ÎN ATINGEREA OBIECTIVELOR DE DEZVOLTARE DURABILĂ ALE ONU .	107
5. PROCESE INSTITUȚIONALE ȘI IMPLICAREA PĂRȚILOR INTERESATE	110
Anexa I RAPORTAREA EXTRASĂ DIN BAZA DE DATE ELECTRONICĂ A COMISIEI EUROPENE CESAR REFERITOARE LA PUNEREA ÎN APLICARE A RECOMANDĂRILOR SPECIFICE DE ȚARĂ 2019-2022.....	112
Anexa II RAPORTAREA EXTRASĂ DIN BAZA DE DATE ELECTRONICĂ A COMISIEI EUROPENE FENIX REFERITOARE LA PUNEREA ÎN APLICARE A PLANULUI NAȚIONAL DE REDRESARE ȘI REZILIENȚĂ.....	186
Anexa III RAPORTARE PRIVIND IMPLEMENTAREA PILONULUI EUROPEAN AL DREPTURILOR SOCIALE.....	224

LISTA ABREVIERILOR

ADR	Autoritatea pentru Digitalizarea României
AFER	Autoritatea Feroviară Română
AFM	Administrația Fondului pentru Mediu
AM	Autoritate de Management
ANAF	Agenția Națională de Administrare Fiscală
ANANP	Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate
ANAP	Agenția Națională pentru Achiziții Publice
ANAR	Administrația Națională „Apele Române”
ANC	Autoritatea Națională pentru Calificări
ANCOM	Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații
ANCP	Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară
ANFP	Agenția Națională a Funcționarilor Publici
ANI	Agenția Națională de Integritate
ANM	Administrația Națională de Meteorologie
ANOFM	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
ANPDCA	Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție
ANPPD	Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități
ANPM	Agenția Națională pentru Protecția Mediului
ANRE	Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei
ANRSC	Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice
AP	Axa prioritară
ARACIP	Agenția Română de asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar
ARF	Autoritatea pentru Reformă Feroviară
ASF	Autoritatea de Supraveghere Financiară
BAS	Bugetul asigurărilor de șomaj
BEI	Banca Europeană de Investiții
BM	Banca Mondială
BNR	Banca Națională a României
CC	Consiliul Concurenței
CDI	Cercetare, dezvoltare, inovare
CEF	Connecting Europe Facility - Mecanismul pentru Interconectarea Europei
CFR	Compania Națională de Căi Ferate S.A.
CNAIR	Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere S.A.
CNAS	Casa Națională de Asigurări de Sănătate
CNC	Cadrul Național al Calificărilor
CNDIPT	Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic
CNIR	Compania Națională de Investiții Rutiere S.A.
CNSC	Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor
COM	Comisia Europeană
CSM	Consiliul Superior al Magistraturii
DDD	Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă
DGASPC	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului
DGEP	Direcția Generală pentru Evidența Persoanelor
DNCS	Directoratul Național de Securitate Cibernetică
DRLC	Dezvoltare Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității
DSU	Departamentul pentru Situații de Urgență
ERA	Spațiul European de Cercetare
ERTMS	Sistemul Feroviar European de Management al Traficului
ESA	European System of Accounts
ETS	Schema de comercializare a certificatelor de emisii
FC	Fondul de Coeziune
FEAD	Fondul de Ajutor European pentru cele mai Defavorizate Persoane
FEADR	Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală
FEDR	Fondul European de Dezvoltare Regională
FESI	Fonduri Europene Structurale și de Investiții
FSE	Fondul Social European

GES	Gaze cu efect de seră
GNM	Garda Națională de Mediu
HG	Hotărâre de Guvern
IFN	Instituții Financiare Nebancare
IGSU	Inspectoratul General pentru Situații de Urgență
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
INA	Institutul Național de Administrație
INCSMPS	Institutul Național de Cercetare Științifică în Domeniul Muncii și Protecției Sociale
INS	Institutul Național de Statistică
IPT	Învățământul Profesional și Tehnic
ISC	Inspectoratul de Stat în Construcții
ISR	Indicatorul Social de Referință
ITI	Investiții Teritoriale Integrate
ITS	Sisteme Inteligente de Transport
ÎCCJ	Înalta Curte de Casație și Justiție
ÎP	Întreprinderi Publice
LEA	Linii Electrice Aeriene
MADR	Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MAPN	Ministerul Apărării Naționale
MC	Ministerul Culturii
MCID	Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării
MDLPA	Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației
MEc	Ministerul Economiei
MEd	Ministerul Educației
MEn	Ministerul Energiei
Metrorex	Societatea Comercială de Transport cu Metroul București S.A.
MF	Ministerul Finanțelor
MFTES	Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse
MIPE	Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene
MJ	Ministerul Justiției
MMAP	Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor
MMSS	Ministerul Muncii și Solidarității Sociale
MO	Monitorul Oficial
MPGT	<i>Master Planul General de Transport al României</i>
MRR	Mecanismul de Redresare și Reziliență
MS	Ministerul Sănătății
MTI	Ministerul Transporturilor și Infrastructurii
nZEB	Clădire cu consum de energie aproape zero
OCDE	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
ODD	Obiectivele de Dezvoltare Durabilă
OG	Ordonanță a Guvernului
OMD	Organizații de Management al Destinațiilor
ONAC	Oficiul Național pentru Achiziții Centralizate
ONRC	Oficiul Național al Registrului Comerțului
ONU	Organizația Națiunilor Unite
OP	Ordin al Președintelui
OS	Obiectiv specific
OSIM	Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci
OUG	Ordonanță de Urgență a Guvernului
PASSA	Acordul de Servicii de Asistență tehnică pentru Proiecte
PCIDIF	Programul <i>Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare 2021-2027</i>
PIB	Produs Intern Brut
PIC	Proiecte de interes comun
PISA	Programul pentru evaluarea internațională a elevilor
PÎCCJ	Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție
PMUD	Planuri de Mobilitate Urbană Durabilă
PNCDI	<i>Planul Național de Cercetare, Dezvoltare și Inovare</i>
PNDL	<i>Programul Național de Dezvoltare Locală</i>

PNDR	<i>Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020</i>
PNIESC	<i>Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice</i>
PNR	<i>Programul Național de Reformă</i>
PNRAS	<i>Programul Național pentru Reducerea Abandonului Școlar</i>
PNRR	<i>Planul Național de Redresare și Reziliență</i>
PNS	<i>Planul Național Strategic 2023-2027</i>
PO	Program Operațional
POAD	Programul Operațional <i>Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate 2014-2020</i>
POAT	Programul Operațional <i>Asistență Tehnică 2014-2020</i>
POC	Programul Operațional <i>Competitivitate 2014-2020</i>
POCA	Programul Operațional <i>Capacitate Administrativă 2014-2020</i>
POCU	Programul Operațional <i>Capital Uman 2014-2020</i>
PoDD	Programul <i>Dezvoltare Durabilă 2021-2027</i>
PoEO	Programul <i>Educație și Ocupare 2021-2027</i>
PoIDS	Programul <i>Incluziune și Demnitate Socială 2021-2027</i>
POIM	Programul Operațional <i>Infrastructura Mare 2014-2020</i>
POPAM	Programul Operațional pentru <i>Pescuit și Afaceri Maritime 2014-2020</i>
PoR	<i>Programe Regionale 2021-2027</i>
POR	Programul Operațional <i>Regional 2014-2020</i>
p.p.	puncte procentuale
PS	Programul <i>Sănătate 2021-2027</i>
PT	Programul <i>Transport 2021-2027</i>
PTJ	Programul <i>Tranziție Justă 2021-2027</i>
RED	Resurse educaționale deschise
RET	Rețea Electrică de Transport
RMUR	Registrul Matricol Unic al Universităților din România
RST	Recomandări Specifice de Țară
SEAP	Sistemul Electronic de Achiziții Publice
SEE	Spațiul Economic European
SGG	Secretariatul General al Guvernului
SICAP	Sistemul Informatic Colaborativ pentru mediu performant de desfășurare al Achizițiilor Publice
SIIR	Sistemul Informatic Integrat al Învățământului din România
SIPOCA	Sistemul Informatic al Programului Operațional Capacitate Administrativă
SMG	Stație de măsurare gaze naturale
SNDDR	<i>Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030</i>
SNT	Sistemul Național de Transport
SO	Standarde ocupaționale
SPO	Serviciul Public de Ocupare
SPV	Spațiul Privat Virtual
SRE	Surse Regenerabile de Energie
TAROM	Compania Națională de Transporturi Aeriene Române S.A.
TEN-T	Rețeaua Trans-Europeană de Transport
TIMSS	Studiul <i>Tendențe în domeniul Studiilor Matematice și Științifice Internaționale</i>
TSI	Instrumentul de Sprijin Tehnic
TVA	Taxa pe Valoare Adăugată
UAT	Unitate administrativ-teritorială
UE	Uniunea Europeană
UEFISCDI	Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării
UNBR	Uniunea Națională a Barourilor din România
UNICEF	Fondul Națiunilor Unite pentru Copii

1. INTRODUCERE

Programul Național de Reformă (PNR) continuă să reprezinte platforma-cadru pentru formularea de măsuri care să răspundă provocărilor identificate în cadrul *Semestrului European*. Prezentarea PNR de către statele membre este prevăzută în *Regulamentul nr. 1175/2011 de modificare a Regulamentului nr. 1466/97 privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice*¹.

Analiza Anuală pentru 2023 privind Creșterea Durabilă (ASGS 2023), documentul UE care a lansat Semestrul European 2023, prezintă abordarea Comisiei Europene (COM) de a menține, și în acest an, cele patru priorități identificate în 2019 și anume: *durabilitatea mediului înconjurător, productivitatea, echitatea și stabilitatea macroeconomică*. Astfel, la aspectele majore urmărite deja precum *dubla tranziție - ecologică și digitală*, dar și obiectivele UE în domeniul social (conform *Pilonului european al drepturilor sociale*) se adaugă noi provocări menționate în ASGS 2023 precum prețurile la energie, ratele ridicate ale inflației, deficitul de aprovizionare, creșterea nivelului datoriei, dar și a costurilor îndatorării care afectează activitatea întreprinderilor și erodează puterea de cumpărare a gospodăriilor. În acest sens, ASGS 2023 subliniază necesitatea acțiunilor rapide pentru a stimula creșterea și crearea de locuri de muncă de calitate și pentru a realiza tranziția verzi și digitale.

De asemenea, ASGS 2023 prezintă o agendă de politică economică menită să atenueze impactul negativ al șocurilor energetice pe termen scurt și să continue eforturile de sprijinire a creșterii durabile și favorabile incluziunii și de sporire a rezilienței pe termen mediu, menținând, în același timp, flexibilitatea de a face față noilor provocări. De altfel, în PNR 2023 se regăsesc reforme și investiții orientate inclusiv spre dezvoltarea durabilă.

Semestrul European și Mecanismul de Redresare și Reziliență (MRR) oferă în continuare cadrul solid pentru coordonarea eficace a politicilor economice și sociale, având în vedere provocările actuale. Legătura intrinsecă dintre Semestrul European și MRR derivă, pe de-o parte, din faptul că, pentru accesarea fondurilor, statele membre ale Uniunii Europene au demarat implementarea Planurilor Naționale de Redresare și Reziliență (PNRR) care cuprind reforme și investiții ce contribuie la punerea în aplicare a Recomandărilor Specifice de Țară (RST) 2019 și 2020, precum și la tranziția ecologică și digitală; pe de altă parte, art. 27 din *Regulamentul (UE) 2021/241 de instituire a MRR* prevede obligații de raportare bianuală ce trebuie îndeplinite de statele membre în privința aplicării PNRR, unul din instrumentele de raportare utilizate în acest sens fiind PNR. Ca atare, PNR 2023 conține, ca anexe, două tabele de raportare, care prezintă stadiul acelor măsuri care vin în întâmpinarea RST formulate în perioada 2019-2022 (baza de date electronică CeSaR), respectiv prin care sunt urmărite progresele în aplicarea PNRR (baza de date electronică FENIX).

Astfel, în vederea asigurării complementarității și coerenței dintre cele două documente, PNR 2023 cuprinde atât măsuri de răspuns la RST, dar și la alte provocări identificate în Semestrul European, care decurg, în principal, din Rapoartele de țară elaborate de COM.

Drept urmare, PNR 2023 are următorul cuprins:

- **Capitolul 1** - Introducere;
- **Capitolul 2** - Contextul macroeconomic;
- **Capitolul 3** - Priorități cheie în materie de reforme ca răspuns la RST și la provocările economice și sociale;
- **Capitolul 4** - Progrese în atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă ale ONU;
- **Capitolul 5** - Procese instituționale și implicarea părților interesate;
- **Anexa I** - Raportarea extrasă din baza de date electronică a COM CeSaR referitoare la

¹ Art. 2-a, para. (2), lit. (d)

punerea în aplicare a Recomandărilor Specifice de Țară;

- **Anexa II** - Raportarea extrasă din baza de date electronică a COM FENIX referitoare la punerea în aplicare a PNRR;
- **Anexa III** - Raportare privind implementarea Pilonului European al Drepturilor Sociale.

Informațiile din capitolele și subcapitolele dedicate priorităților în materie de reforme, trebuie analizate împreună cu informațiile care se regăsesc în tabelele de raportare extrase din bazele electronice de date ale COM, CeSaR și FENIX.

Având în vedere contextul de mai sus, PNR 2023 propune intervenții complementare și suplimentare celor din PNRR și oferă o viziune de ansamblu asupra măsurilor implementate sau preconizate a fi adoptate pe termen scurt și mediu de România în domeniile analizate în cadrul Semestrului European (politica fiscal-bugetară, tranziția verde, transformarea digitală, mediul de afaceri și competitivitatea economică, piața muncii, incluziunea socială și combaterea sărăciei, sănătatea, capacitatea administrativă, educația și competențele).

MIPE a continuat în cursul anului 2022 consolidarea cadrului general optim de punere în aplicare a PNRR prin: elaborarea și aprobarea cadrului legislativ de implementare; semnarea, în calitate de coordonator național al PNRR, a acordurilor de finanțare cu cei 20 de coordonatori de reforme și investiții (CRI); Semnarea Acordului de tip Operațional dintre România și COM, elaborarea și punerea în aplicare a sistemului informatic de gestiune a PNRR (E_SMC); inițierea platformei de lansare a apelurilor <https://proiecte.pnrr.gov.ro/>; coordonarea metodologică a responsabililor coordonatori de reforme și / sau investiții; elaborarea procedurii de comunicare, a manualului de identitate vizuală a PNRR, precum și elaborarea unor ghiduri orientative în sprijinul potențialilor beneficiari.

Totodată, guvernarea implementării PNRR a fost asigurată la nivel central de două comitete²: *Comitetul interministerial de coordonare a PNRR* (CIC-PNRR), responsabil cu examinarea progreselor înregistrate în implementarea PNRR, respectiv *Comitetul de monitorizare a PNRR* (CM PNRR), organism inter-instituțional, cu rol consultativ, de informare și dezbateri fără personalitate juridică, condus de un președinte, reprezentat de ministrul investițiilor și proiectelor europene. În vederea monitorizării permanente pentru îndeplinirea satisfăcătoare a țintelor și a eliminării blocajelor în implementare au fost organizate 12 reuniuni ale CIC-PNRR (inclusiv 8 reuniuni pregătitoare), precum și 4 reuniuni ale CM PNRR.

În plus, în perioada martie 2022 - aprilie 2023 au avut loc trei misiuni de monitorizare a PNRR, realizate de către COM, precum și trei misiuni de audit pentru primele trei cereri de plată (auditul de sistem și auditul privind modul de îndeplinire a jaloanelor și țintelor atât la nivelul coordonatorului național, cât și la nivelul autorităților responsabile cu implementarea PNRR, pentru care sunt cuprinse jaloane și ținte în cererile de plată).

Până la finalul anului 2022 au fost lansate 56 de apeluri de proiecte cu o valoare de 14,45 mld. euro. Calendarul apelurilor este actualizat în permanență și poate fi consultat pe pagina de internet a MIPE.

Din totalul alocării bugetare de 29,18 mld. de euro, până în martie 2023 România a primit un total de 6,35 mld. euro, din care: prefinanțarea de 13% din contribuția financiară și 13% din împrumut (3,79 mld. euro) și rambursarea sumei aferente cererii de plată nr. 1 ca urmare a îndeplinirii satisfăcătoare a 21 de ținte și jaloane cu termen de realizare 2021, în valoare de 2,56 mld. euro fără pre-finanțarea de 13% (componenta de grant cca. 1,77 mld. și componenta de împrumut - 0,78 mld.).

În decembrie 2022, România a depus cererea de plată nr. 2, cu o valoare de 2,8 mld. euro (din care a fost scăzută pre-finanțarea de 13%) - din care 1,86 mld. euro - sprijin financiar

---

² Constituite în baza art. 7¹ din OUG nr. 155/2020 privind unele măsuri pentru elaborarea Planului național de redresare și reziliență necesar României pentru accesarea de fonduri externe rambursabile și nerambursabile în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență

nerambursabil și 0,93 mld. euro - sprijin sub formă de împrumut. Acordarea finanțării aferente cererii de plată este condiționată de îndeplinirea a 51 de ținte și jaloane cu termen de realizare în prima parte a anului 2022.

Totodată, în contextul crizei geopolitice actuale, precum și ca urmare a ajustării negative a sprijinului financiar nerambursabil în valoare de 2,11 mld. euro, România își concentrează eforturile și în următoarele direcții:

- **Eliminarea sau diminuarea investițiilor** din sprijinul financiar nerambursabil în conformitate cu orientările COM și cu o metodologie specifică;
- **Ajustarea indicatorilor cantitativi** aferenți țintelor afectate de creșterea prețurilor și de întreruperea lanțurilor de aprovizionare;
- **Elaborarea noului capitol REPowerEU** prin care se urmărește consolidarea rezilienței sistemului energetic național cu impact pozitiv în sprijinirea accelerării tranziției Europei la energie curată - în conformitate cu prevederile Regulamentului (UE) 2023/435, alocarea financiară indicativă pentru România fiind de 1,39 mld. euro.

2. CONTEXTUL MACROECONOMIC

În 2022, economia mondială a trebuit să facă față atât problemelor determinate de criza sanitară, cât și celor generate de izbucnirea conflictului ruso-ucrainean în luna februarie. Invazia Ucrainei de către Rusia a amplificat fenomenele perturbatoare care se manifestau încă din 2021. Creșterea accelerată a prețurilor a condus la niveluri ridicate ale inflației. De asemenea, problemele cu aprovizionarea în industrie și criza energetică s-au intensificat odată cu începerea războiului. În ceea ce privește țara noastră, din punct de vedere al crizei sanitare situația s-a îmbunătățit, numărul îmbolnăvirilor a scăzut, iar valorile ulterioare nu au mai fost agresive. Astfel, redeschiderea economiei, odată cu ridicarea, la începutul lunii martie, a stării de alertă, a permis desfășurarea tuturor activităților în condiții normale și a impulsivat consumul și, în special, serviciile de piață.

În acest context, economia României a reușit să facă față șocurilor, înregistrând în 2022, conform datelor provizorii publicate de INS, o creștere a produsului intern brut de 4,7%.

Pe partea ofertei, avansul economiei s-a bazat pe servicii și construcții, în timp ce industria și agricultura au temperat nivelul creșterii economice.

În ceea ce privește **sectorul serviciilor**, pe fondul revenirii la normal a tuturor activităților, dar și a performanțelor considerabile din domenii cu un aport sporit de valoare adăugată, acesta a înregistrat o majorare de 7,7%, concretizată într-o contribuție de 4,5 p.p. la dinamica PIB, reprezentând peste 90% din nivelul creșterii economice. În cadrul acestui sector, ramura „informații și comunicații” a fost cea mai dinamică din economie, cu o creștere semnificativă (+20,0%), continuând astfel rezultatele bune din ultimii ani. Contribuția acestui sector la avansul PIB a fost de 1,3 p.p. De remarcat și saltul important din domeniul „serviciilor suport, profesionale și administrative” cu un ritm anual de 13,1%.

În **sectorul construcțiilor**, rezultatele din 2022 au fost peste așteptări, valoarea adăugată brută majorându-se cu 11,2%, consecință a evoluțiilor spectaculoase din a doua jumătate a anului, în ciuda problemelor legate de nivelul ridicat al prețurilor materialelor și deficitul de forță de muncă. Contribuția la creșterea reală a PIB a fost de 0,7 p.p.

Referitor la activitatea din **industrie**, aceasta a continuat să resimtă amplificarea dificultăților legate de aprovizionare, dar și de creșterea prețurilor produselor energetice. Astfel, în 2022, valoarea adăugată brută din industrie s-a redus cu 2,3%, diminuând avansul economiei cu 0,5 p.p.

Sectorul agricol a fost afectat, în 2022, pe de o parte de condițiile climatice vitrege (în principal în sfera culturilor păioase), iar pe de altă parte de majorările de prețuri (combustibil, îngrășăminte, etc.), ceea ce a condus la restrângerea volumului de activitate cu 11,6% și diminuarea creșterii economice cu 0,5 p.p.

Pe **elemente de utilizare**, avansul economiei în 2022 s-a datorat creșterii înregistrate de cererea internă (5,2%). **Consumul privat**, cu o dinamică robustă (+5,5%) a reprezentat principalul susținător al creșterii economice cu o contribuție de 3,4 p.p. Ca urmare a situației economice interne (majorarea prețurilor la energie și la bunurile de consum) care a necesitat adoptarea unor măsuri de sprijin a populației vulnerabile, dar și al crizei externe provocate de conflictul de la granița țării (acordarea de sprijin cetățenilor ucraineni refugiați), **consumul guvernamental** s-a majorat cu 4,3%, contribuind cu 0,8 p.p. la creșterea economică.

Rezultatele deosebite din sectorul construcțiilor din a doua jumătate a anului s-au reflectat corespunzător în dinamica **investițiilor brute** (+8,0% față de 2021), contribuind cu 1,9 p.p. la creșterea economică. Acest avans peste așteptări s-a datorat alocării atât a fondurilor europene, cât și a celor publice pentru finanțarea, în special, a lucrărilor de infrastructură. Efectul s-a concretizat într-o **îmbunătățire semnificativă a ratei de investiție (circa 25%), asigurându-se se premisele trecerii de la o economie bazată pe consum la una bazată pe investiții.**

Pe latura externă, satisfacerea cererii ridicate de investiții a necesitat importuri de bunuri și servicii suplimentare, acestea avansând în 2022 cu 9,9%, în timp ce exporturile de bunuri și servicii au înregistrat, în termeni reali, o creștere ușor inferioară (9,6%). Efectul celor două componente s-a concretizat într-o contribuție negativă a **exportului net** la creșterea produsului intern brut de 0,7 p.p.

Piața forței de muncă a fost susținută de instituirea unor măsuri de sprijin destinate salariaților și angajatorilor, de îmbunătățirea flexibilității la locul de muncă, precum și de redirecționarea resurselor umane către sectoarele mai puțin afectate de criză și cu perspectivă de creștere. Acest lucru a contribuit la **o creștere atât a ocupării forței de muncă, cât și o reducere a șomajului, cu îmbunătățirea generală a pieței forței de muncă.**

În 2022 **numărul de salariați** a avansat cu 1,1% față de anul anterior, în timp ce rata șomajului BIM s-a menținut la același nivel, respectiv 5,6%. Rata de ocupare a populației în vârstă de 20-64 ani a fost de 68,5%, cu 1,4 p.p. mai mare decât în 2021.

Pe tot parcursul anului 2022, **inflația anuală** a urmat o traiectorie ascendentă, ajungând la final de an la un maxim de 16,4%. Ascensiunea ratei inflației a avut loc în condițiile creșterii prețurilor pentru bunurile energetice, care au fost preluate gradual în costurile de producție.

Ca medie anuală, rata inflației s-a situat la 13,8%. Creșteri peste medie s-au remarcat la prețurile mărfurilor alimentare (15,7%), urmate de mărfurile nealimentare (14,7%), în timp ce tarifele pentru servicii s-au majorat într-un ritm mai lent, cu doar 7,8%.

Rata anuală a inflației s-a încadrat pe o tendință descendentă în primul trimestru al anului curent, în condițiile în care dinamica prețurilor energetice a înregistrat o atenuare determinată, în principal, de măsurile guvernamentale de compensare și plafonare a prețurilor la energie electrică și gaze naturale pentru populație. De asemenea, presiunile din partea combustibililor s-au diminuat considerabil, pe fondul scăderii cotațiilor internaționale de țiței. În același timp, prețurile mărfurilor alimentare au continuat să se majoreze peste așteptări, cauza fiind producerea unor efecte de runda a doua, induse de nivelul încă ridicat al prețurilor energetice. Ca medie, primul trimestru din 2023 s-a încheiat cu o inflație de 15,04%, din care avansul cel mai semnificativ a fost înregistrat de bunurile alimentare (22,12%), urmate de cele nealimentare (11,88%) și de servicii (10,49%).

Deficitul contului curent al balanței de plăți a continuat să se adâncească în 2022, ajungând la 9,3% din PIB, în special din cauza deteriorării balanței bunurilor și veniturilor primare. Investițiile străine directe (ISD) au însumat o valoare netă de 10.705 mil. euro și au acoperit peste 40% din deficitul contului curent. Este de remarcat faptul că **în 2022 valoarea ISD s-a situat la cel mai ridicat nivel înregistrat după criza financiară din anul 2008**, când investițiile directe ale nerezidenților au fost de 9.496 mil. euro. Unii dintre investitorii străini au avut posibilitatea să-și materializeze proiectele întrerupte în 2020, alții au demarat activități în domenii care s-au dovedit deficitare în perioada de pandemie sau în criza energetică și au investit în producția de componente și semifabricate sau în capacități de producere a energiei din surse regenerabile. De asemenea, mediul economic românesc a beneficiat și de relocarea unor investiții, ca urmare a conflictului armat aflat în apropierea frontierelor țării noastre.

Proгноza de creștere economică pentru perioada 2023 - 2026 a luat în considerare: (i) efectele crizei energetice și ale perturbărilor în lanțurile de aprovizionare, manifestate încă din partea a doua a anului 2021, care s-au amplificat odată cu izbucnirea războiului; (ii) atragerea și utilizarea eficientă a fondurilor europene prin PNRR precum și din Cadrul Financiar Multianual.

Pentru 2023, în prognoza de primăvară s-a menținut același nivel al creșterii economice ca în precedentele două variante, respectiv 2,8%, scenariul fiind considerat a fi unul prudent. În primele luni ale anului curent, activitatea economică s-a desfășurat într-un context nefavorabil, pe fondul continuării agresiunii Federației Ruse împotriva Ucrainei, cât și al crizei energetice, ceea ce s-a reflectat în nivelul majorat al prețurilor și implicit deteriorarea puterii de cumpărare. În acest cadru, creșterea din 2023 se fundamentează pe aportul pozitiv al construcțiilor, serviciilor și agriculturii. Astfel pentru construcții se preconizează menținerea

tendinței din a doua parte a anului 2022, estimându-se o majorare a VAB cu 7%, un rol esențial avându-l atragerea și utilizarea cât mai eficientă a fondurilor din sursele europene în realizarea lucrărilor din acest domeniu. Pentru servicii, s-a prognozat o creștere de 3,1%, acestea continuând să reprezinte un sector dinamic al economiei românești, în ciuda majorărilor semnificative ale prețurilor. În ceea ce privește agricultura, după un an cu o contracție accentuată a volumului de activitate, se preconizează în 2023 un salt cu 10,6% în condiții climatice favorabile acestui sector. De cealaltă parte, evoluția industriei se va menține în prima jumătate a anului în teritoriul negativ, pe fondul prelungirii situației nefavorabile generate de contextul geopolitic actual, așteptându-se o revenire spre finalul perioadei, fiind estimată o diminuare cu 0,2% a valorii adăugate brute.

Din punct de vedere al elementelor de utilizare, creșterea economică se bazează pe continuarea procesului investițional demarat în a doua jumătate a anului 2022, susținut, în principal de fondurile alocate prin PNRR și Cadrul Financiar Multianual 2021-2027, precum și din cele guvernamentale. Este astfel estimată o creștere a formării brute de capital fix cu 6,8%, concretizată în investiții productive și eficiente cu efect de antrenare în întreaga economie. Rata de investiție va ajunge la 25,5%, creându-se premisele trecerii la un nou model de creștere economică bazat pe investiții. Perspectivele economice mai puțin favorabile, menținerea la un nivel ridicat a inflației, precum și majorarea ratelor de dobândă la credite vor influența semnificativ dinamica consumului privat, care va înregistra în 2023 o creștere de doar 2,7%. Aportul pozitiv al cererii interne la creșterea reală a PIB (+3,4 p.p.) va fi contrabalansat de contribuția negativă a exportului net (-0,6 p.p.), majorarea, în termeni reali, a exportului de bunuri și servicii (+4,0%) fiind inferioară celei a importului de bunuri și servicii (+4,7%).

Pentru perioada 2024-2026 ritmul mediu anual de creștere economică este prevăzut la 4,8%. Scenariul se bazează pe revenirea industriei, după declinul din anii precedenți, pe fondul redresării contextului economic, estimându-se astfel o evoluție medie anuală de 4,4%. Investițiile vor continua să joace un rol fundamental, dezvoltarea acestora fiind susținută de utilizarea fondurilor europene din PNRR și Cadrul financiar multianual 2021-2027. În aceste condiții, pentru construcții s-a prevăzut o rată medie anuală de 9,2%, superioară celei a PIB. Și sectorul serviciilor va performa cu o creștere medie anuală de 4,6%, evidențiindu-se activitățile moderne cu valoare adăugată brută mare.

În cadrul cererii interne, formarea brută de capital fix va reprezenta motorul creșterii economice, cu un ritm mediu anual de 8,4% și o rată de investiție care va ajunge la circa 27,6% în 2026, fiind antrenat de utilizarea eficientă a fondurilor (externe și interne) disponibile pentru investiții. Consumul privat va avea o dinamică moderată, cu un ritm mediu anual de 4,7%, iar consumul guvernamental se va majora, în medie, cu 2,1%. Exportul net va avea un trend descendent, ajungând la sfârșitul intervalului de prognoză la o contribuție negativă de 0,5 p.p. la creșterea economică. Exporturile de bunuri și servicii vor spori cu un ritm mediu anual de 5,3%, în timp ce importurile de bunuri și servicii se vor mări, în medie, cu 5,9%.

Creșterea economică

	- modificări procentuale anuale -					
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
PIB real	5,8	4,7	2,8	4,8	5,0	4,6
PIB nominal	11,3	18,7	12,9	10,5	8,8	8,0
Componentele PIB-ului real - metoda cheltuielilor						
Cheltuielile consumului privat	8,1	5,5	2,7	4,8	4,9	4,5
Cheltuielile consumului guvernamental	1,3	4,3	1,7	2,8	1,6	2,0
Formarea brută de capital fix	1,9	8,0	6,8	8,8	9,1	7,3

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Exporturi de bunuri și servicii	12,6	9,6	4,0	5,2	5,7	5,1
Importuri de bunuri și servicii	14,9	9,9	4,7	6,0	6,2	5,5
<i>Componentele PIB-ului real - partea ofertei</i>						
Industrie	6,6	-2,3	-0,2	4,0	4,9	4,4
Agricultură, silvicultură și piscicultură	5,9	-11,6	10,6	5,3	1,8	1,6
Construcții	-8,1	11,2	7,0	9,6	10,0	8,0
Servicii	6,5	7,7	3,1	4,6	4,8	4,4
<i>Contribuții la creșterea PIB - metoda cheltuielilor (procente)</i>						
Cererea internă finală	5,6	6,1	3,7	5,7	5,7	5,1
Modificarea stocurilor	1,7	-0,6	-0,2	-0,1	0,0	0,0
Export net	-1,5	-0,7	-0,6	-0,7	-0,6	-0,5
<i>Contribuții la creșterea PIB - partea ofertei (procente)</i>						
Industrie	1,3	-0,5	0,0	0,9	1,1	1,0
Agricultură, silvicultură și piscicultură	0,2	-0,5	0,5	0,3	0,1	0,1
Construcții	-0,5	0,7	0,4	0,6	0,7	0,6
Servicii	3,9	4,5	1,8	2,6	2,7	2,5

Sursa: INS și CNSP - 2023-2026 Prognoza de primăvară

Deficitul contului curent al balanței de plăți se estimează că va atinge în 2023 valoarea de 26,2 mld. euro, ajungând la o pondere în PIB de 8,1%.

Pentru perioada 2024-2026, se apreciază că soldul negativ al contului curent va avea o valoare medie anuală de 27,2 mld. euro, iar ponderea sa în PIB se va îmbunătăți, de la 7,7% în 2024 la 6,7% în 2026. Estimările iau în calcul atât contribuția pozitivă a balanței serviciilor, cât și o majorare a excedentului pe latura veniturilor secundare, pe măsură ce va crește nivelul sumelor atrase din fonduri europene.

Comerțul exterior și contul curent

- mld. euro -

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Export FOB	74,7	92,0	101,7	110,1	118,5	126,0
- modificare procentuală anuală, %	20,2	23,1	10,6	8,2	7,7	6,3
Import CIF	98,4	126,1	137,8	149,4	160,9	171,0
- modificare procentuală anuală, %	22,1	28,1	9,3	8,4	7,7	6,2
Sold Balanță Comercială FOB - CIF	-23,7	-34,1	-36,1	-39,4	-42,4	-44,9
Deficit de cont curent	-17,5	-26,6	-26,2	-27,2	-27,4	-27,1
- % din PIB	-7,3	-9,3	-8,1	-7,7	-7,2	-6,7

Sursa: INS și CNSP - 2023-2026 Prognoza de primăvară

Pentru 2023 se estimează că **inflația** va ajunge la 10,7%, ca medie anuală, respectiv 7,4% la sfârșit de an, așteptându-se ca procesul dezinflaționist să fie mai accentuat în partea a doua a

anului. Pentru perioada 2024-2026 se prefigurează continuarea tendinței descendente, pe măsură ce efectele șocurilor exercitate asupra ofertei se vor atenua, astfel încât inflația prognozată la sfârșitul anului 2026 va ajunge la 2,6%, respectiv 2,9%, ca medie anuală.

Inflația						
	- % -					
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
- sfârșitul anului	8,2	16,4	7,4	3,9	2,9	2,6
- medie anuală	5,1	13,8	10,7	5,4	3,2	2,9

Sursa: INS și CNSP - 2023-2026 Prognoza de primăvară

Pe fondul continuării creșterii economice estimate pentru perioada 2023-2026, se așteaptă ca și **piața muncii** să înregistreze o evoluție favorabilă, creându-se condiții pentru creșterea locurilor de muncă și îmbunătățirea ocupării pentru populația în vârstă de 20-64 ani (cu 4,1 p.p. până în 2026, respectiv un nivel de 73,9%).

Forța de muncă						
	- % -					
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Rata de ocupare a populației de 20-64 ani	67,1	68,5	69,8	71,2	72,6	73,9
- bărbați	77,0	77,7	78,4	79,4	80,9	82,3
- femei	56,9	59,1	60,9	62,4	63,5	64,6
Rata șomajului (conf. BIM) - %	5,6	5,6	5,6	5,4	4,9	4,4

Sursa: Eurostat și CNSP - 2023-2026 Prognoza de primăvară

De asemenea, se așteaptă ca numărul șomerilor să continue să se situeze pe o pantă descrescătoare, astfel încât **rata șomajului** să se diminueze până la 4,4% în 2026, nivel mai mic cu 1,5 p.p. comparativ cu 2022.

Creșterea economică potențială se va consolida ca urmare a investițiilor din economie. Pentru 2023, dinamica PIB-ului potențial este estimată la 4%, iar pe măsură ce implementarea investițiilor din PNRR va avansa, potențialul economiei românești se va apropia de nivelul anterior pandemiei și războiului din Ucraina.

Dacă în perioada pre-pandemică contribuția factorilor la creșterea economică potențială era puternic asimetrică în favoarea productivității totale a factorilor - TFP (circa două treimi), în prezent, datorită investițiilor preconizate în cadrul PNRR (la care se adaugă fluxul susținut de ISD, precum și investițiile din efort bugetar intern), contribuțiile stocului de capital și TFP sunt aproximativ comparabile.

În ceea ce privește contribuția factorului muncă la creșterea potențială, aceasta este încă afectată de evoluțiile demografice, însă în medie se va menține pozitivă ca urmare a (i) îmbunătățirilor structurale de pe piața muncii care vor contribui la compensarea declinului demografic, precum și a unui (ii) influx din ce în ce mai mare de lucrători din străinătate.

În aceste condiții, **output-gap** se va situa la valori negative, urmând o traiectorie de închidere relativ rapidă, evoluând de la -2,9% din PIB potențial în 2023 la 0,7% din PIB potențial în 2026.

3. PRIORITĂȚI CHEIE ÎN MATERIE DE REFORME CA RĂSPUNS LA RST ȘI LA PROVOCĂRILE ECONOMICE ȘI SOCIALE

3.1. Politica fiscal-bugetară și stabilitatea financiar-bancară

REFORME ȘI INVESTIȚII VIZATE DE PNRR

Obiectivele în domeniul fiscal-bugetar sunt tratate în cadrul *Pilonului III - Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii* și vizează creșterea veniturilor și optimizarea cheltuielilor bugetare prin asigurarea predictibilității și echității măsurilor fiscale, consolidarea activității de colectare, eficientizarea cheltuielilor publice, precum și o reformă majoră a sistemului de pensii care să contribuie la asigurarea sustenabilității fiscale. Domeniul fiscal-bugetar este abordat în mod dedicat în Componenta 8 din PNRR. În plus, componentele 4 și 6 (Transport sustenabil și Energie) includ fiecare câte o reformă în domeniul fiscal-bugetar.

În perioada trim. II/2022 - trim. I/2023, au fost implementate măsuri care au vizat în principal eficientizarea programării bugetare și dimensiunea de digitalizare a administrației fiscale, astfel:

- intrarea în vigoare a cadrului de reglementare modificat pentru a asigura **planificarea bugetară multianuală** pentru proiectele semnificative de investiții publice și efectuarea unei evaluări ex-post a analizei cheltuielilor de către Consiliul Fiscal;
- aprobarea și intrarea în vigoare a *Metodologiei de elaborare și execuție a programelor bugetare* (prin HG nr. 467/ 2022) care vizează promovarea unor reguli unitare de elaborare și prezentare a programelor bugetare, precum și de monitorizare a execuției programelor bugetare.
- intrarea în vigoare a **modificărilor aduse Codului fiscal care reduc treptat domeniul de aplicare al regimului fiscal special aplicabil microîntreprinderilor**;
- intrarea în vigoare a cadrului juridic aplicabil care definește criteriile de risc pentru clasificarea contribuabililor;
- intrarea în vigoare a cadrului legal incident domeniului de activitate al structurilor de control fiscal;
- conectarea a peste 600 000 de case de marcat la sistemul IT al ANAF;
- înrolarea suplimentară în Spațiul Privat Virtual a peste un milion de persoane juridice;
- creșterea ponderii numărului de desk-audituri raportat la numărul total de audituri efectuate de administrația fiscală la 40,68%.

Informații și în Anexa II privind baza de date FENIX.

*

* *

ALTE MĂSURI (în afara PNRR)

Direcții de acțiune PNR:

- ✓ consolidarea bugetară;
- ✓ gestionarea eficientă a investițiilor publice;
- ✓ îmbunătățirea colectării taxelor și impozitelor;
- ✓ îmbunătățirea activității vamale;

✓ **stabilitatea financiar-bancară.**

Informații suplimentare se pot regăsi în Anexa I privind baza de date CeSaR.

România își menține angajamentul ferm de ajustare a deficitului bugetar printr-un efort de consolidare sustenabil și echilibrat, care să nu afecteze capacitatea de susținere a economiei și de promovare a investițiilor. Astfel, autoritățile vor continua implementarea măsurilor necesare pentru atingerea țintelor de deficit bugetar până la finalul anului 2024, precum și eforturile de îmbunătățire a nivelului de colectare la bugetul de stat și de menținere a tendinței crescătoare a veniturilor încasate. Se are în vedere în continuare creșterea performanței administrației fiscale și vamale prin îmbunătățirea serviciilor fiscale, digitalizare, intensificarea acțiunilor de combatere a evaziunii fiscale, îmbunătățirea infrastructurii vamale și modernizarea birourilor vamale de frontieră.

Detalii cu privire la politica fiscal-bugetară a României, inclusiv datoria publică, se regăsesc în *Strategia Fiscal Bugetară 2023-2025 și Programul de Convergență 2023-2026*.

De asemenea, vor continua eforturile în direcția menținerii stabilității financiar-bancare prin monitorizarea permanentă a evoluțiilor legislative din sectorul financiar-bancar, prevenirea și diminuarea riscurilor sistemice, dar și prin sprijinirea intermedierei financiare sau a finanțării verzi.

Consolidarea bugetară

Guvernul României și-a continuat politica de consolidare fiscală începută în 2021, acționând în conformitate cu recomandările formulate în contextul procedurii aplicabile deficitelor excesive (EDP), asigurând în același timp sprijinul necesar pentru economie și promovând investițiile.

Astfel, **planificarea și execuția bugetară pentru 2022 s-au realizat cu respectarea țintei incluse în recomandarea EDP³ din 18 iunie 2021, chiar în condițiile unui context geopolitic dificil, cu crize suprapuse; execuția bugetului general consolidat s-a încheiat cu un deficit de 81 mld. lei, reprezentând 5,68% din PIB (cash), în linie cu recomandarea EDP și în scădere cu 1,05 p.p. față de nivelul anului precedent. Evoluția pozitivă a soldului bugetar în 2022 a fost determinată în principal de:**

- *majorarea semnificativă a PIB în 2022 față de anul precedent;*
- *creșterea veniturilor bugetare cu 0,2 p.p. din PIB (la 32,2% din PIB). Veniturile bugetului general consolidat au însumat 460,09 mld. lei în 2022, cu 21,2% peste nivelul încasat în 2021. Evoluția acestora fost influențată preponderent de avansul veniturilor din TVA, contribuțiilor de asigurări, încasărilor suplimentare din energie, veniturilor nefiscale și fondurilor europene.*
- *reducerea cheltuielilor bugetare cu 0,8 p.p. din PIB (la 37,9% din PIB), în principal ca urmare a diminuării ponderii în PIB a cheltuielilor cu salariile. În termeni nominali, cheltuielile bugetare au însumat 541,09 mld. lei în 2022, în creștere cu 17,7% față de anul precedent; cheltuielile de investiții au fost cu 13,3 mld. lei mai mari față de 2021 iar cheltuielile cu subvențiile⁴ au fost de 18 mld. lei.*

Principalele măsuri fiscal-bugetare care au vizat reducerea cheltuielilor bugetare în 2022 au avut în vedere: menținerea cuantumurilor brute ale salariilor, sporurilor, indemnizațiilor și a bazei de calcul pentru anumite beneficii la nivelul celor din decembrie 2021, pentru majoritatea personalului bugetar; neacordarea de tichete cadou/ culturale, premii, indemnizații pentru

³ Recomandarea prevede ținte ale deficitului bugetar de 8,0% din PIB în 2021, 6,2% în 2022, 4,4% în 2023 și 2,9% în 2024.

⁴ pentru transportul de călători, sprijinirea producătorilor agricoli, schema de compensare pentru consumul de energie electrică și gaze naturale

ieșirea la pensie pentru personalul bugetar; prorogarea prevederilor privind alocarea bugetară minimă a unui procent din PIB pentru anumite sectoare și a unor ajutoare/ stimulente pentru anumite categorii sociale/ defavorizate.

Alte măsuri fiscale relevante adoptate în 2022 au vizat: reducerea ariei de aplicabilitate a regimului special de taxare pentru microîntreprinderi (OG nr.16/2022), prelungirea suspendării facilităților fiscale pentru educația timpurie (OUG nr.168/2022), reintroducerea stopajului la sursă.

În același timp, guvernul a continuat să implementeze **măsuri pentru atenuarea efectelor negative ale pandemiei, ale conflictului armat din Ucraina și ale crizei energetice asupra companiilor și gospodăriilor**, precum:

- **Susținerea mediului de afaceri prin finanțarea unor programe, precum: IMM INVEST ROMÂNIA** (lansat în 2020 și prelungit succesiv până la 30 iunie 2022; în perioada 2020-30 iunie 2022 au fost acordate garanții în valoare de 31,80 mld. Lei); *programe de garantare în domeniul prioritare pentru economia românească*⁵ (IMM Prod, Rural Invest, Garant Construct și Innovation, valabile până la 30 iunie 2022; în perioada de aplicare, au fost acordate garanții în valoare de 2,51 mld. lei); *schema de ajutor de stat IMM INVEST PLUS*⁶, cu componentele acesteia - IMM Invest Romania, Agro IMM Invest, IMM Prod, Garant Construct, Innovation și Rural Invest (valabilă până la 31 decembrie 2023; au fost acordate garanții în valoare de 7,92 mld. lei);

Detalii legate de aceste programe se găsesc la [capitolul 3.4.1](#).

- **Măsuri de protecție socială** în contextul situației dificile generate de crizele suprapuse: șomaj tehnic, reducerea temporară a timpului de muncă (kurzarbeit), stimularea angajării persoanelor de peste 50 de ani și a șomerilor între 16-29 ani (detalii în [Anexa I, RST 2020.2 Subcomponentele 1 și 4](#)).
- **Măsuri care să ușureze povara fiscală:** efectuarea ulterioară a inspecției fiscale pentru procedura de rambursare a TVA (permanentizată din februarie 2022); flexibilizarea condițiilor de accesare a restructurării obligațiilor bugetare restante (prin prelungirea termenului de depunere a notificărilor/ cererilor de restructurare până la 31 ianuarie 2023, respectiv 31 iulie 2023, prin OUG nr.85/2022); posibilitatea aplicării măsurii de restructurare și pentru obligațiile bugetare administrate de organul fiscal local.
- **Scutiri de TVA** pentru teste/ medicamente folosite în lupta împotriva pandemiei;
- **Măsuri fiscale adoptate în contextul declanșării crizei din Ucraina:**
  - *deductibilitate integrală* pentru donațiile în bani acordate de persoanele juridice pentru sprijinirea cetățenilor străini/ apatrizi aflați în situații deosebite, proveniți din zona conflictului armat din Ucraina;
  - *deductibilitate limitată* pentru cheltuielile cu bunurile acordate și serviciile prestate, destinate persoanelor afectate de conflictul armat din Ucraina.
- **Scheme de sprijin pentru plata facturilor aferente consumului de energie electrică și gaze naturale**, pentru compensarea creșterii prețului la combustibil pentru alimentarea motoarelor, respectiv pentru restructurarea unor companii naționale.

Pe termen mediu, România are ca obiectiv realizarea graduală a consolidării fiscale și ieșirea de sub incidența EDP prin atingerea țintelor de deficit bugetar prevăzute de regulamentele europene până la sfârșitul anului 2024.

Planificarea bugetară pe 2023 și estimările pentru perioada 2024-2025 mențin angajamentul ferm de ajustare a deficitului bugetar printr-un efort de consolidare sustenabil și echilibrat, vizând o creștere limitată a cheltuielilor curente și o continuare a eforturilor de îmbunătățire a

⁵ aprobate prin OUG nr. 24/2022.

⁶ aprobată prin OUG nr. 99/2022.

colectării veniturilor. Astfel, sunt prevăzute ținte ale deficitului bugetului general consolidat (atât ESA cât și cash) de **4,4% din PIB în 2023, 2,95% din PIB în 2024 și 2,90% din PIB în 2025.**

La **construcția bugetului pe 2023** au fost avute în vedere o serie de obiective fiscal-bugetare importante, astfel:

- ✓ transpunerea măsurilor adoptate la nivel european, precum cele din domeniul impozitării întreprinderilor sau al evitării erodării bazei impozabile și a transferului profiturilor;
- ✓ îmbunătățirea și simplificarea legislației fiscale;
- ✓ perfecționarea legislației legate de combaterea fenomenelor evazioniste;
- ✓ perfecționarea sistemului obligatoriu de facturare electronică (E-factura);
- ✓ abordarea reducerii fiscalității pe muncă, mai ales în zona veniturilor mici (măsurile fac parte din reforma fiscală prevăzută în PNRR).

Astfel, principalele **măsuri concrete pe partea de cheltuieli** aferente bugetului pe 2023 au în vedere: majorarea limitată a salariilor de bază, soldelor, indemnizațiilor personalului plătit din fonduri publice (cu 10% față de nivelul celor din decembrie 2022); menținerea sporurilor, compensațiilor, primelor și al celorlalte elemente ale sistemului de salarizare la nivelul celor din decembrie 2022; prorogarea prevederilor privind alocarea bugetară minimă a unui procent din PIB pentru anumite sectoare; majorarea punctului de pensie cu 12,5% față de 2022; stabilirea numărului maxim de posturi finanțat în 2023 din fonduri publice de către instituțiile și autoritățile publice indiferent de modul de finanțare și subordonare astfel încât să se asigure plata integrală a drepturilor de natură salarială acordate în condițiile legii cu încadrarea în cheltuielile de personal.

Pe partea de venituri aferente bugetului pe 2023, principalele măsuri vizează: *modificarea regimului de impozitare pentru microîntreprinderi* (reducerea plafonului veniturilor obținute în anul precedent de la 1.000.000 euro la 500.000 euro, instituirea condiției de a avea cel puțin un salariat, eliminarea cotei de impozitare de 3%); *modificarea cotei TVA* pentru anumite produse și activități (majorarea, de la 5% la 9%, pentru activitățile de cazare hotelieră, servicii de restaurant și *catering*; majorarea, de la 9% la 19%, pentru băuturile nealcoolice ce conțin adaos de zahăr; aplicarea cotei reduse de 5% pentru achiziția unei singure locuințe a cărei valoare nu depășește suma de 600.000 lei); *reglementarea regimului fiscal derogatoriu pentru suma de 200 lei/lună în cazul salariaților încadrați cu salariul minim brut pe țară*; extinderea facilităților acordate salariaților din domeniul construcțiilor pentru salariații din domeniul agroalimentar ce obțin un venit brut lunar din salarii de până la 10.000 lei; *majorarea nivelului accizelor* la produsele din tutun prelucrat, tutunul conținut în produse din tutun încălzit și lichide care conțin nicotină; *majorarea impozitului pe veniturile din dividende* de la 5% la 8%; aplicarea impozitului pe monopolul din sectorul energiei electrice și al gazului natural și a impozitului asupra sumelor rezultate din diferențe de preț la vânzarea gazelor natural până 31 decembrie 2025, inclusiv.

În ceea ce privește **datoria publică** calculată conform metodologiei UE, la sfârșitul anului 2022, aceasta s-a situat la **47,2% din PIB**, nivel inferior plafonului de 60% stabilit prin Tratatul de la Maastricht.

Conform estimărilor curente, **datoria guvernamentală calculată conform metodologiei UE se va situa la 46,8% din PIB la sfârșitul anului 2023 și sub 50% din PIB pe termen mediu.**

Gestionarea eficientă a investițiilor publice

MF continuă să urmărească modul în care ordonatorii principali de credite reflectă rezultatele **prioritizării proiectelor de investiții publice semnificative** în proiectele lor bugetare anuale.

La 27 iulie 2022, guvernul a aprobat *Memorandumul conținând rezultatele prioritizării proiectelor de investiții publice semnificative utilizate la elaborarea proiectului de buget aferent anului 2023*. Acesta conține **189 proiecte de investiții publice semnificative prioritizate**, gestionate de 8 ordonatori principali de credite (față de 177 proiecte în 2021, 160

în 2020, respectiv 158 în 2019). Cea mai mare pondere în portofoliu o deține MTI care administrează 142 proiecte, urmat de MDLPA cu 16 proiecte, MMAP cu 12 proiecte, MS cu 9 proiecte, MAPN cu 4 proiecte, MJ cu 3 proiecte, MCID cu 2 proiecte și Serviciul de Protecție și Pază cu un proiect. În 2023, va avea loc un proces similar de evaluare vizând prioritizarea proiectelor de investiții publice semnificative ce vor fi utilizate la elaborarea proiectului de buget aferent anului 2024.

A continuat implementarea **Programului Național de Dezvoltare Locală**, care constituie principala sursă de finanțare pentru infrastructura locală. Astfel, până la 31 martie 2023 au fost recepționate 7.718 obiective de investiții: 3.577 obiective finanțate prin PNDL etapa I (2015-2023) și 4.143 obiective finanțate prin PNDL etapa II (2017-2022). Valoarea sumei decontate pentru derularea obiectivelor de investiții a fost de 39,08 mld. lei. În perioada 2021-2023, în bugetul MDLPA au fost prevăzute credite de angajament în vederea suplimentării sumelor alocate de la bugetul de stat pentru obiectivele de investiții incluse în PNDL I și II.

Pentru perioada următoare, autoritățile au în vedere *evaluarea impactului teritorial al programelor de investiții publice*, pe baza procedurii *Tia Quick Check* dezvoltată la nivel european în cadrul programului ESPON și adaptată la nivel național cu sprijin tehnic din partea BM. De asemenea, urmează să fie dezvoltată o *procedură de localizare a obiectivelor finanțate*, ceea ce va contribui la planificarea mai eficientă și evidența mai clară a lucrărilor publice finanțate pe teritoriul național, inclusiv la identificarea rapidă a potențialelor duble finanțări.

MDLPA publică cu regularitate date deschise privind obiectivele de investiții din principalele programe finanțate (Anghel Saligny, PNDL), așa cum s-a angajat în cadrul *Planului de Acțiune pentru Guvernare Deschisă 2022-2024*, aprobat în iulie 2022.

În ceea ce privește **proiectele de parteneriat public-privat (PPP)**, *Strategia națională pentru implementarea proiectelor prioritare în regim PPP*, elaborată de Unitatea de Management al Investițiilor Publice (UMIP) din cadrul MF împreună cu experți din cadrul BEI, a suferit modificări pe parcursul anilor 2021 și 2022. Aprobarea Strategiei este prevăzută pentru 2023.

De asemenea, este în desfășurare un proiect de asistență tehnică pentru pregătirea proiectelor PPP, finanțat în cadrul TSI. Proiectul se așteaptă să fie finalizat la 15 iunie 2023, urmând ca documentele realizate în cadrul său să fie adoptate sub formă de legislație terțiară - ghiduri și metodologii de pregătire a proiectelor PPP, care vor sta la baza procedurilor operaționale pentru verificarea alinierii la legislația aplicabilă și la bunele practici internaționale, documentele vizate fiind în special studiul de fundamentare și contractul de PPP.

În ceea ce privește **eficientizarea cheltuielilor bugetare**, proiectul de asistență tehnică, derulat la nivelul Compartimentului de Analiză și Eficientizare a Cheltuielilor Publice (din cadrul MF), în vederea întăririi capacității administrative prin realizarea unei *metodologii de monitorizare și evaluare a impactului financiar al măsurilor stabilite în contextul unei analize de cheltuieli sau al unui program*, a fost finalizat în decembrie 2022. DG REFORM a furnizat asistența tehnică pentru pregătirea metodologiei de monitorizare a impactului măsurilor care rezultă din analizele de cheltuieli și pentru elaborarea unei strategii multianuale privind viitoarele domenii care vor face obiectul analizei de cheltuieli publice.

Îmbunătățirea colectării taxelor și impozitelor

În cursul anului 2022, ANAF și AVR au continuat eforturile de îmbunătățire a nivelului de colectare a taxelor și impozitelor, încasând venituri la bugetul de stat în creștere cu 19,8% față de nivelul anului 2021 (372,6 mld. lei), în condițiile menținerii ritmului de rambursare a TVA către mediul economic. Acesta din urmă a înregistrat în 2022 o creștere atât valorică (de la 24,3 mld. lei în 2021 la 28 mld. lei), cât și numerică (de la 111.548 la 118.578 deconturi soluționate).

De asemenea, în primele două luni ale anului 2023, ANAF și AVR au colectat 60,97 mld. lei, ceea ce reprezintă o creștere cu 6,2% față de perioada corespondentă din 2022, în condițiile unei rambursări suplimentare de 1,53 mld. lei față de 2022.

Rezultatele pozitive din ultimii doi ani au fost realizate ca urmare a implementării unor

planuri anuale de acțiune pentru recuperarea și consolidarea veniturilor bugetare, subsumate obiectivelor *Strategiei ANAF 2021-2024*. Astfel, în 2022 a fost implementat **Planul operațional privind consolidarea administrării veniturilor bugetare**, care a continuat inițiativele anterioare și este structurat pe 5 obiective principale. Dintre cele mai importante măsuri operaționale adoptate în 2022, distinct pe cele 5 obiective, amintim:

Obiectivul 1: Dezvoltarea serviciilor pentru contribuabili și consolidarea relației de parteneriat

- ✓ introducerea serviciului *chat* pe portalul ANAF;
- ✓ extinderea gamei de servicii oferite în sistem *self-service* (prin IVR);
- ✓ extinderea posibilității de transmitere a solicitărilor contribuabililor pentru toate structurile administrației fiscale care desfășoară activități cu contribuabilii.

Obiectivul 2: Soluții digitale integrate

În 2022 au fost înregistrate progrese semnificative privind implementarea următoarelor proiecte:

- ✓ *Fișierul Standard de Control Fiscal (SAF-T)*, operațional de la 1 ianuarie 2022;
- ✓ proiectul *e-Factura*, operațional din noiembrie 2021. În 2022 au fost adoptate măsuri pentru combaterea evaziunii fiscale în domeniul produselor cu risc fiscal ridicat și o mai bună urmărire a utilizării voucherelor de vacanță;
- ✓ proiectul Creșterea capacității administrative a MF și a instituțiilor subordonate în vederea îmbunătățirii interacțiunii cu cetățenii și cu mediul de afaceri pentru obținerea de *servicii electronice extinse prin portalul ANAF*.

Obiectivul 3 : Creșterea conformării voluntare

- ✓ continuarea simplificării și digitalizării formularelor (54 formulare digitalizate);
- ✓ elaborarea *Strategiei de creștere a conformării voluntare în domeniul impozitului pe veniturile persoanelor fizice în România, 2023-2025*. În 2022 au fost derulate 3 *proiecte pilot privind veniturile realizate de contribuabili persoane fizice* din cedarea folosinței bunurilor, din meditații/ activități educaționale, din prestarea unor activități de înfrumusețare/ întreținere. În cadrul proiectelor s-au realizat ghiduri privind declararea și plata impozitului pe venit din cele trei surse, campanii de scrisori și informare publică, precum și analize complexe a datelor, care vor fi utilizate în acțiunile viitoare.
- ✓ derularea de *campanii de conștientizare* privind serviciile oferite pentru facilitarea îndeplinirii obligațiilor fiscale.

Obiectivul 4 : Intensificarea acțiunilor privind combaterea evaziunii fiscale

- ✓ rafinarea modelelor existente de calcul al decalajelor fiscale (modelul RA-GAP);
- ✓ creșterea numărului de inspecții fiscale cu 5%;
- ✓ implementarea SAF-T și realizarea primei raportări SAF-T pentru marii contribuabili;
- ✓ instituirea și operaționalizarea *RO e-Transport* - sistemul național de monitorizare a transporturilor rutiere de bunuri cu risc fiscal ridicat;
- ✓ publicarea periodică de comunicate de presă pentru mediatizarea acțiunilor de combatere a evaziunii fiscale și a rezultatelor structurii antifraudă;
- ✓ asigurarea interoperabilității cu partenerii instituționali (prin încheierea de noi protocoale de colaborare între ANAF și diverse autorități/instituții).

Obiectivul 5 : Managementul resurselor umane

- ✓ implementarea Planului anual de formare profesională a personalului din cadrul ANAF;
- ✓ realizarea de sesiuni de instruire pentru formatorii ANAF, în scopul creșterii conștientizării

privind Strategia de creștere a conformării voluntare în domeniul impozitului pe veniturile persoanelor fizice în România și privind recomandările aferente conformării din perspectiva impozitului pe venit;

- ✓ realizarea de sesiuni de instruire privind implementarea SAF-T și a aplicației informatice Inspector Digital;
- ✓ înființarea **Școlii de Fiscalitate** (centru de excelență în formarea profesională în domeniul fiscal), la nivel de direcție în cadrul Direcției generale de organizare și resurse umane a ANAF;
- ✓ recrutarea externă de personal prin organizarea de concursuri, în vederea asigurării de personal inclusiv pe zone deficitare sau domenii noi de activitate (statisticieni, specialiști în IT, econometrie sau în analiza datelor).

Principalele linii de acțiune stabilite pentru 2023 se încadrează în obiectivele strategiei instituționale pe termen mediu, care se implementează în principal prin acțiunile de reformă prevăzute în PNRR. Acțiunile susținute prin resurse proprii, fonduri de la bugetul de stat, fonduri UE (altele decât cele din PNRR), sunt redate mai jos (în cadrul fiecărui obiectiv):

1. Îmbunătățirea serviciilor oferite - dezvoltarea unei relații de parteneriat cu contribuabilii pentru creșterea conformării voluntare. În cadrul acestui obiectiv, se are în vedere:

- ✓ optimizarea și simplificarea serviciilor oferite în cadrul Spațiului Privat Virtual (SPV);
- ✓ derularea unor *acțiuni proactive în rândul contribuabililor*, precum: oferirea de asistență fiscală prin întâlniri on-line prin intermediul serviciului webinar; elaborarea de ghiduri și materiale informative și publicarea lor pe site-ul ANAF; publicarea principalelor constatări și consecințe ale activității de control fiscal; organizarea de campanii de conștientizare cu privire la serviciile pe care ANAF le oferă în vederea facilitării îndeplinirii obligațiilor fiscale;
- ✓ derularea acțiunilor din cadrul *Strategiei de creștere a conformării voluntare în domeniul impozitului pe veniturile persoanelor fizice în România, 2023-2025*, prin valorificarea informațiilor obținute în cadrul proiectelor pilot privind veniturile realizate de persoane fizice din cedarea folosinței bunurilor, din meditații/ activități educaționale, respectiv din prestarea unor activități de înfrumusețare/întreținere.

2. Soluții digitale integrate - transformarea digitală a ANAF prin soluții digitale integrate, care utilizează la maximum datele și informațiile disponibile. Pentru 2023 se are în vedere implementarea obiectivelor cuprinse în Strategia Digitală a ANAF, proiectele de digitalizare fiind asumate prin PNRR.

3. Prevenirea și combaterea evaziunii fiscale. Suplimentar față de activitățile asumate prin PNRR, se are în vedere: monitorizarea (24/24h) transporturilor rutiere de mărfuri provenind din achiziții intracomunitare, în contextul implementării proiectelor E-transport și *Îmbunătățirea sistemului de monitorizare a tranzacțiilor intracomunitare*; valorificarea informațiilor provenite din instrumentele digitale de control fiscal și colectare date (case de marcat interconectate, factura electronică, SAF-T, RO e-transport etc).

4. Eficiență și transparență - transformarea ANAF într-o instituție solidă, modernă și de încredere, prin:

- ✓ operaționalizarea Școlii de Fiscalitate - structura își propune să atragă lectori de înalt nivel profesional și academic pentru a livra cursuri de pregătire profesională și formare a funcționarilor publici aflați la început de carieră, pentru a efectua studii și cercetare științifică în domeniul fiscalității, pentru a organiza seminarii și comunicări științifice;
- ✓ consolidarea colaborării și comunicării cu organismele internaționale (COM, IOTA, FMI, OECD), precum și cu alte administrații fiscale;
- ✓ consolidarea mecanismului consultativ de colaborare cu mediul de afaceri și contribuabilii. În toată această perioadă de profunde schimbări în activitatea ANAF, se va păstra o legătură

permanentă cu organizațiile profesionale prin intermediul Consiliului Consultativ, organizându-se reuniuni periodice ale Grupului de analiză fiscală.

Îmbunătățirea activității vamale

Începând cu martie 2022, funcționează efectiv **Autoritatea Vamală Română (AVR) ca agenție națională cu atribuții în domeniul vamal**, aflată în structura MF (conform Legii nr. 268/2021 pentru înființarea AVR). În 2022, autoritatea vamală a continuat activitatea:

- de control ulterior și reverificare a declarațiilor vamale depuse și acceptate;
  - în domeniul analizei de risc pentru siguranță și securitate (prin Sistemul de Control al importurilor ICS2-RO);
  - de implementare a vămii electronice;
  - de urmărire a mișcărilor de produse accizabile în regim suspensiv (prin aplicația EMCS-RO);
- Notă: acțiunile de mai sus sunt implementate prin investiții finanțate prin PNRR*
- de îmbunătățire a infrastructurii vamale și modernizare a birourilor vamale de frontieră (Șiret, respectiv Albița-Leușeni, Sculeni, Giurgiulești) prin implementarea celor două proiecte cu finanțare externă (prin POIM, respectiv PO Comun România-Moldova);
  - de prevenire și combatere a traficului ilicit cu produse din tutun. Conform unui studiu de piață, în 2022 s-a înregistrat cea mai scăzută medie anuală a pieței ilicite de țigarete din ultimii 15 ani - 7,1%.

În plus, în cursul anului 2022 au fost elaborate, transmise către COM și aprobate propunerile AVR de finanțare prin **Instrumentul UE de sprijin financiar pentru echipamentele de control vamal (CCEI)**, în vederea dotării cu echipamente de control vamal nedistructiv pentru 19 birouri vamale de frontieră externă. Astfel, la începutul anului 2023 a demarat implementarea a două proiecte finanțate prin CCEI, anume: Dezvoltarea eficienței activității de control vamal a AVR, respectiv Dezvoltarea capacității de analiză a Laboratorului vamal central al AVR.

De asemenea, au fost demarate activități specifice privind elaborarea cadrului legal necesar înființării **Unității Centrale de Coordonare** la nivelul AVR, în conformitate cu prevederile **Convenției Napoli II** privind asistența reciprocă și cooperarea între administrațiile vamale. În acest sens, a fost constituit un grup de lucru interministerial, format din reprezentanți ai AVR, MAI, MF, MJ și Parchetului General.

Pentru 2023, sunt avute în vedere: continuarea activităților vamale curente; creșterea eficienței analizei de risc pentru siguranță și securitate (prin atribuirea unui nou contract de software pentru alinierea la sistemul informatic ICS2-RO Fazele 2 și 3 - finanțat prin PNRR); finalizarea lucrărilor de infrastructură din cadrul celor două proiecte cu finanțare externă (prin POIM, respectiv PO Comun România-Moldova); achiziția echipamentelor prevăzute în cadrul celor două proiecte CCEI; continuarea implementării vămii electronice (prin dezvoltarea a 10 aplicații electronice pentru orientarea activității de vămuire către un mediu complet electronic); elaborarea propunerii legislative pentru aplicarea prevederilor Convenției Napoli II în România; implementarea Strategiei UE privind managementul riscurilor vamale (prin care se vor transpune prevederile Codului Vamal Unional).

Stabilitatea financiar-bancară

BNR monitorizează permanent evoluțiile și inițiativele legislative în vederea **garantării securității juridice și a stabilității financiare**. Pe parcursul ultimilor ani, BNR s-a implicat într-o serie de proiecte legislative care au vizat sectorul financiar-bancar, prin **furnizarea de puncte de vedere, observații și propuneri**, precum și prin emiterea de **reglementări secundare**. Cele mai recente dintre aceste proiecte legislative au vizat reglementarea băncilor de dezvoltare, protecția drepturilor consumatorilor, creșterea incluziunii financiare, transpunerea unor directive UE (privind supravegherea prudențială a societăților de servicii de investiții financiare,

privind emisiunea de obligațiuni garantate), punerea în aplicare a unor regulamente europene (privind furnizorii europeni de servicii de finanțare participativă pentru afaceri; privind crearea unui cadru specific pentru o securitizare simplă, transparentă și standardizată sau privind un produs paneuropean de pensii personale).

În vederea menținerii stabilității financiare prin **prevenirea/ diminuarea riscurilor sistemice**, Comitetul Național pentru Supravegherea Macroprudențială (CNSM) emite recomandări și avertizări adresate BNR, ASF sau guvernului. În 2022, CNSM a emis *7 recomandări* care au vizat: (i) recalibrarea amortizorului anticiclic de capital, (ii) adoptarea unor măsuri pentru creșterea sustenabilă a intermedierei financiare, (iii) cerința aplicabilă în 2023 privind amortizorul de capital pentru alte instituții de importanță sistemică, precum și decizia privind conformarea cu prevederile Ghidului Autorității Bancare Europene nr. 12/2022 privind detalierea și publicarea indicatorilor de importanță sistemică. De asemenea, în primul trimestru al anului 2023 a fost emisă Recomandarea CNSM nr. 1/2023, prin care s-a recomandat menținerea măsurii privind stabilirea ratei amortizorului anticiclic la 1%, începând cu 23 octombrie 2023.

În perioada 2020 - 2022, și-au desfășurat activitatea trei grupuri de lucru pentru diminuarea vulnerabilităților provenind din creșterea deficitului balanței comerciale cu produse agroalimentare, pentru identificarea de soluții pentru sprijinirea finanțării verzi, respectiv pentru sprijinirea intermedierei financiare. Măsurile identificate de cele trei grupuri de lucru au făcut obiectul recomandărilor CNSM (nr. 6/2020, nr. 6/2021, nr. 3/2022). Pentru implementarea măsurilor din cadrul *Recomandării CNSM nr. 3/2022 privind creșterea sustenabilă a intermedierei financiare* care îi sunt adresate, BNR a întreprins acțiuni ce vizează:

- evaluarea nivelului educației financiare a antreprenorilor și stabilirea indicatorilor de monitorizare periodică a progreselor. În acest scop, în martie 2023, BNR a revizuit Sondajul privind accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România, pentru a încorpora întrebări standard pentru măsurarea nivelului educației financiare a firmelor din România;

- recalibrarea proiectului *BNR EconomicHub* (realizat de BNR în parteneriat cu Camerele de Comerț și Industrie județene), pentru organizarea de conferințe cu IMM, alături de mediul academic și sectorul bancar, cu tematici relevante (creșterea educației financiare a antreprenorilor, creșterea sustenabilă a incluziunii financiare, creșterea conștientizării privind produsele și serviciile oferite de bănci și IFN, promovarea digitalizării activității firmei și a utilizării serviciilor bancare digitale, managementul riscurilor);

- elaborarea *Notei privind creșterea educației financiare a firmelor din România*, ce conține, pe lângă propunerile mai sus menționate, măsuri privind: identificarea imaginii standard și a tiparului firmelor de succes și popularizarea acestora; identificarea lecțiilor cheie pentru un bun management și popularizarea acestora în rândul conducerii firmelor; soluții de creștere a incluziunii financiare și digitalizare;

- organizarea unui *program de masterat cu specializare în activitatea băncilor centrale și a instituțiilor financiare*, în parteneriat cu ASE, începând cu anul universitar 2022/23. Măsura s-a materializat prin transformarea programului de masterat BANCAS pentru a servi drept instrument de perfecționare profesională pentru specialiștii din banca centrală și din departamentele instituțiilor de credit în strânsă legătură cu activitatea băncii centrale. Prin îmbunătățirea gradului de pregătire profesională a salariaților din sistemul financiar, programul va conduce inclusiv la creșterea intermedierei financiare.

În calitatea sa de autoritate de **supraveghere prudențială**, BNR a reflectat în programul de supraveghere 2022 *prioritățile strategice stabilite la nivelul UE*, incluzând, pe lângă evaluarea modelului de afaceri și guvernanta internă, obiective strategice legate de monitorizarea calității activelor și managementul riscului de credit în context pandemic, respectiv de monitorizarea riscurilor IT și de securitate.

În 2023, BNR va continua să monitorizeze evoluțiile din sectorul financiar-bancar și să se implice în dezbaterile cu privire la proiecte legislative al căror obiect de reglementare se circumscrie domeniilor de competență și atribuțiilor băncii centrale. În acest context, BNR va evalua

impactul acestor inițiative legislative asupra sectorului financiar-bancar și va prezenta puncte de vedere, observații și propuneri, promovând soluții care să nu afecteze stabilitatea financiară și să nu genereze risc sistemic.

Începând din decembrie 2022, ASF este beneficiar în cadrul proiectului multi-country finanțat în cadrul TSI 2022 - *Project on Sustainable Finance - Enhancement of the Supervisory Capacity*. Proiectul vizează *reducerea decalajului de finanțare pentru combaterea efectelor climatice* și are ca obiective specifice analiza cadrului legal în ceea ce privește finanțele verzi, consolidarea capacității instituționale a ASF în vederea implementării cerințelor de raportare și informații publice privind finanțarea durabilă, precum și conștientizarea investitorilor asupra importanței investițiilor verzi în stimularea creșterii economice sustenabile. Proiectul se va derula pe o perioadă de 22 luni.

Strategia națională de educație financiară (SNEF), elaborată în cadrul Comitetului pentru educație financiară (constituit din BNR, ASF, MEd, MF și ARB), vizează îmbunătățirea nivelului de educație financiară în rândul elevilor, studenților, adulților și operatorilor economici din România. Implementarea SNEF are în vedere adoptarea unor decizii financiare mai informate și responsabile, care să conducă la creșterea bunăstării personale și familiale, precum și la crearea unui mediu care să încurajeze părțile interesate să furnizeze populației o educație financiară de calitate. În 2022, proiectul de strategie s-a aflat în consultare publică pe pagina de internet a MEd, ulterior fiind actualizat de către instituțiile implicate în conformitate cu propunerile transmise. Adoptarea strategiei este preconizată pentru trim. IV/2023.

Măsurile prezentate în acest capitol pot contribui la îndeplinirea ODD 8.

3.2. Tranziția verde

3.2.1. Mediu și schimbări climatice

REFORME ȘI INVESTIȚII VIZATE DE PNRR

Obiectivele vizând politicile de mediu și schimbări climatice sunt reflectate extins în conținutul PNRR, confirmând importanța deosebită a *Pilonului I - Tranziția verde* în ansamblul proiecției generale a Planului. De altfel, 41 % din suma totală a PNRR este dedicată măsurilor de sprijinire a tranziției verzi. Principalele reforme și investiții vizează managementul apei, protecția pădurilor și a biodiversității, managementul deșeurilor, promovarea transportului sustenabil, renovarea clădirilor, politica energetică, educația verde etc. Domeniul mediului și schimbărilor climatice este abordat, în mod special, în Componentele 1, 2, 3, 5 și 10 din PNRR.

În perioada trim. II/2022 - trim. I/2023, au fost implementate măsuri vizând accelerarea tranziției economiei circulare și a stimulării biodiversității, respectiv consolidarea gestiunii unitare a deșeurilor și creșterea eficienței energetice, astfel:

- adoptarea Strategiei naționale privind economia circulară (prin HG nr. 1172/2022);
- aprobarea Strategiei naționale pentru păduri 2030 (prin HG nr. 1.227/2022);
- înființarea Comitetului interministerial pentru analiza cadrului legal aplicabil sectoarelor cu impact asupra biodiversității, prin HG nr. 781/2022;
- intrarea în vigoare a actelor normative necesare pentru **operaționalizarea gestionării unitare a deșeurilor**, în conformitate cu Planul național de gestionare a deșeurilor prin: OUG nr. 133/2022 pentru modificarea și completarea OUG nr. 92/2021 privind regimul deșeurilor, precum și a Legii serviciului de salubritate a localităților nr. 101/2006, OP ANRSC nr. 640/2022 privind aprobarea Normelor metodologice de stabilire, ajustare sau modificare a tarifelor pentru activitățile de salubritate, precum și de calculare a tarifelor/taxelor distincte pentru gestionarea deșeurilor și a taxelor de salubritate;
- modificarea cadrului tehnic de reglementare privind **investițiile pentru tranziția către clădiri verzi și digitale** prin: OMDLPA nr. 2.818/2022 privind reglementarea tehnică "Ghid privind implementarea măsurilor de creștere a performanței energetice aplicabile clădirilor noi, în etapele de proiectare, execuție și recepție, exploatare și urmărire a comportării în timp pentru îndeplinirea cerințelor nZEB, Indicativ RTC 4 - 2022"; OMDLPA nr. 2819/2022 privind reglementarea tehnică „Ghid privind implementarea măsurilor de creștere a performanței energetice aplicabile clădirilor existente, în etapele de proiectare, execuție și recepție, exploatare și urmărire a comportării în timp pentru îndeplinirea cerințelor nZEB, indicativ RTC 3 - 2022”; OMC nr. 3568/2022 privind Metodologia de intervenție pentru abordarea non-invazivă a eficienței energetice în clădiri cu valoare istorică;
- operaționalizarea unui Comitet interinstituțional privind schimbările climatice prin adoptarea HG nr. 563/2022 privind constituirea, organizarea și funcționarea Comitetului Interministerial privind Schimbările Climatice și Memorandum-ul guvernului nr. 838/2023 de aprobare a setului de priorități în domeniul schimbărilor climatice ale României și a Planului de acțiune aferent anului 2023;
- intrarea în vigoare a HG de instituire a cadrului politicii urbane a României - HG nr. 1575/2022 privind aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare urbană integrată pentru orașe reziliente, verzi, incluzive și competitive 2022–2035 – Politică urbană a României.

Informații și în Anexa II privind baza de date FENIX.

ALTE MĂSURI (în afara PNRR)

Direcții de acțiune PNR:

- ✓ îmbunătățirea managementului deșeurilor, inclusiv al deșeurilor periculoase;
- ✓ îmbunătățirea infrastructurii și calității mediului;
- ✓ protecția naturii și conservarea biodiversității;
- ✓ îmbunătățirea calității aerului și diminuarea emisiilor de GES din sectorul agricol.

Informații suplimentare se pot regăsi în Anexa I privind baza de date CeSaR.

Eforturi majore sunt realizate pentru dezvoltarea infrastructurii de mediu, respectiv combaterea și atenuarea efectelor schimbărilor climatice. Sunt realizate astfel investiții publice semnificative în vederea consolidării și extinderii sistemelor de management integrat al deșeurilor, realizării tranziției către economia circulară, dar și al extinderii, reabilitării și modernizării rețelelor de apă și apă uzată și al protecției împotriva riscului la inundații. De asemenea, sunt întreprinse măsuri care vizează protecția naturii și conservarea, refacerea biodiversității, inclusiv împădurirea, completarea și refacerea terenurilor degradate. În plus, se acordă atenție sporită îmbunătățirii infrastructurii de monitorizare și control a calității aerului și reducerii emisiilor de GES și de amoniac din sectorul agricol.

Îmbunătățirea managementului deșeurilor, inclusiv al deșeurilor periculoase

Principalele măsuri întreprinse pentru îmbunătățirea managementului deșeurilor, cu finanțare din fonduri UE (detaliată în *Anexa I*) se referă la: (i) *Proiectele integrate/ individuale pentru consolidarea și extinderea sistemelor de management integrat al deșeurilor, cu respectarea ierarhiei deșeurilor* (finanțate prin POIM, AP 3, OS 3.1) - se preconizează creșterea capacității de reciclare a deșeurilor cu 340.000 tone suplimentare/an, în scopul atingerii, la sfârșitul anului 2023, a țintei de 1.300.000 tone/an capacitate de reciclare a deșeurilor; (ii) *Programul Dezvoltare Durabilă 2021-2027 (PoDD), prin intermediul OS 2.6. Promovarea tranziției la o economie circulară și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor*, susține sectorul managementul deșeurilor, astfel încât să fie asigurate premisele pentru conformarea cu *Pachetul privind Economia Circulară (PEC)*, prin investiții în acord cu *Planul Național de Gestionare a Deșeurilor (PNGD)*, *Planurile Județene de Gestionare a Deșeurilor* și *Planul de Gestionare a Deșeurilor pentru Municipiului București*. PoDD vizează măsuri precum: îmbunătățirea modului de gestionare a deșeurilor municipale; investiții individuale suplimentare pentru închiderea și reabilitarea depozitelor de deșeuri municipale neconforme; campanii de conștientizare privind prevenirea generării de deșeuri (inclusiv prin reutilizare); sprijin pentru pregătirea portofoliului de proiecte aferent perioadei 2021-2027 și post 2027; (iii) *Programul Mediu, adaptare la schimbările climatice și ecosisteme*, finanțat prin granturile SEE și Norvegiene 2014-2021, vizează închiderea a minimum 2 depozite temporare de deșeuri municipale, în urma apelului *Măsuri de reducere a contaminării cu substanțe periculoase în depozite municipale temporare*, destinat autorităților publice locale, derulat în perioada martie-mai 2022. Bugetul disponibil pentru această măsură a fost crescut la 11,70 mil. euro pentru 6 proiecte selectate în urma apelului și aflate în implementare.

Pe *Schema de ajutor de stat regional pentru investiții având ca scop reducerea efectelor negative ale deșeurilor asupra mediului și reducerea consumului de resurse primare* este finanțat *Programul de gestionare a deșeurilor, inclusiv a deșeurilor periculoase*, care pune la dispoziția operatorilor economici ce realizează instalații de reciclare și tratare a deșeurilor un buget total estimat la 1.100 mil. lei credite de angajament și 32 mil. lei credite bugetare. De asemenea, cu un buget alocat de 27 mil. lei se finanțează și *Programul privind ecologizarea zonelor afectate de deșeuri* (denumit generic *Curățăm România*).

*Schema de ajutor de minimis în vederea tranziției către economia circulară*⁷ are ca obiectiv stimularea realizării unor investiții și a unor categorii de activități cu finanțare din fonduri de la bugetul de stat, generând un interes semnificativ la nivelul industriei. Prin intermediul schemei se încurajează: **a)** transferul tehnologic pentru prevenirea generării de deșeuri și reducerea acestora, precum și utilizarea eficientă a resurselor, reutilizare, reparare și reciclare; **b)** dezvoltarea activităților de C&I, proiectare ecologică a produselor și serviciilor care să promoveze principiile economiei circulare; **c)** înființarea/ dotarea/ modernizarea laboratoarelor de testare pentru materialele și produsele rezultate din activități de economie circulară, precum și acreditarea acestora, după caz; **d)** înființarea/ dotarea și operarea de centre de reparații și recondiționare a bunurilor în vederea reutilizării deșeurilor și reparării bunurilor; **e)** extinderea activităților de reciclare a deșeurilor; **f)** realizarea de centre de colectare și valorificare a produselor din lână, în, cânepă, textile, rezultate din aplicarea principiilor economiei circulare; **g)** reciclarea/reutilizarea și/sau valorificarea deșeurilor industriale generate în materii prime secundare sau produse cu valoare adăugată mai mare decât cea a deșeurilor din care provin; **h)** modernizarea instalațiilor de reciclare existente, care să determine emisii de GES cu cel puțin 30% mai mici, precum și reduceri ale nivelurilor altor categorii de poluanți în raport cu linia tehnologică existentă; **i)** introducerea/extinderea producției de bunuri care nu conțin plastic, alternative la produsele din plastic de unică folosință; **j)** introducerea/extinderea producției de ambalaje care nu conțin plastic⁸.

Îmbunătățirea infrastructurii și calității mediului

Sunt realizate în continuare eforturi și investiții pentru **extinderea rețelelor de apă și apă uzată, realizarea și reabilitarea/modernizarea stațiilor de tratare, a rețelelor de canalizare și a stațiilor de epurare.**

Prin Programul *Sprijinirea conectării populației cu venituri mici la rețelele de alimentare cu apă și canalizare existente*, cu un buget alocat de 836,64 mil. lei, este stimulată creșterea gradului de acces al populației, în special din zonele rurale, la serviciul public de apă și canalizare, în conformitate cu cerințele legislației UE și asigurarea accesului tuturor categoriilor sociale la acest serviciu.

Pentru **investițiile în domeniul apei - apei uzate**, prin *OS 3.2 din POIM* sunt prevăzute a se realiza noi rețele de apă și canalizare, inclusiv stații de epurare a apei. În context, ținta POIM aferentă anului 2023 este de 1.836.354 persoane, în ceea ce privește alimentarea cu apă și respectiv de 1.248.721 persoane, în privința unei mai bune tratări a apelor uzate.

Totodată, investiții în sectorul apei și cel al apei uzate vor fi realizate și prin intermediul *PoDD - Obiectivul Specific 2.5. Promovarea accesului la apă și o gospodărire sustenabilă a apelor*, se vor regăsi, inclusiv pentru conformarea cu prevederile Directivei privind epurarea apelor uzate urbane și cu cele ale Directivei privind alimentarea cu apă potabilă.

Pentru colectarea și epurarea apelor uzate urbane, finanțarea va fi atribuită pentru aglomerările cu peste 2.000 l.e., fiind acordată prioritate finalizării investițiilor în aglomerările de peste 10.000 l.e. Referitor la alimentarea cu apă, proiectele vor viza asigurarea calității apei și extinderea sistemelor de alimentare cu apă (în contextul proiectelor integrate regionale de apă și apă uzată). În plus, se vor sprijini acțiunile vizând reducerea pierderilor de apă și studiile naționale cu privire la măsurile pentru eficientizarea și asigurarea sustenabilității proiectelor. Totodată, va fi susținută și eficiența energetică a sistemelor de apă/apă uzată.

O altă direcție de acțiune a vizat **protecția împotriva riscului la inundații**. Cele mai importante proiecte/ măsuri implementate sunt următoarele: **A) cu finanțare în cadrul POCA 2014-2020:** (i) *Întărirea capacității autorității publice centrale în domeniul apelor în scopul implementării etapelor a 2-a și a 3-a ale Ciclului II al Directivei Inundații - RO-FLOODS;* (ii) *Întărirea capacității*

⁷ Instituită prin *OG nr. 27/2022 privind reglementarea unor măsuri financiare prin instituirea schemei de ajutor de minimis în vederea tranziției către economia circulară* care își produce efectele începând cu 2023.

⁸ Conform prevederilor art. 18 din *OG nr. 27/2022*.

autorității publice centrale în domeniul managementului apelor în scopul implementării Strategiei Naționale de Management la Inundații (SNMRI) pe termen mediu și lung; **B) cu finanțare în cadrul POIM:** (iii) Creșterea nivelului de pregătire pentru o reacție rapidă și eficientă la dezastre a echipajelor de intervenție; (iv) Dotarea și training asociat pentru ANAR cu utilaje și echipamente de măsurare și supraveghere a infrastructurii de gospodărire a apelor precum și îmbunătățirea capacității de intervenție și acțiuni preventive de asigurare a capacităților existente; (v) Proiectul WATMAN II - Sistem informațional pentru Managementul Integrat al Apelor - Etapa II - sisteme de alarmare, comunicații integrate și DSS; (vi) Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor; (vii) Reducerea eroziunii costiere faza II (2014-2020); (viii) Apărarea împotriva inundațiilor a localității Babadag, județul Tulcea; (ix) Amenajare complexă a râului Jiu în vederea apărării împotriva inundațiilor a municipiului Craiova; (x) Reducerea riscului la inundații în BH Ialomița, aval acumularea Pucioasa - Componenta I BH Ialomița Superioară; (xi) Reducerea riscului la inundații a municipiului Tecuci, județul Galați; (xii) Apărare complexă a localităților situate în Delta Dunării pentru minimizarea riscului inundațiilor asupra vieții; (xiii) Dezvoltarea sistemului național de monitorizare și avertizare a fenomenelor meteorologice periculoase pentru asigurarea protecției vieții și a bunurilor materiale; (xiv) Modernizarea infrastructurii de monitorizare și avertizare a fenomenelor hidro-meteorologice severe în vederea asigurării protecției vieții și a bunurilor materiale - INFRAMETEO.

PoDD 2021-2027 va viza managementul riscurilor generate de inundații, eroziune costieră și secetă și reducerea impactului acestora asupra populației, proprietății și mediului, prin următoarele tipuri majore de măsuri: a) amenajarea integrată a bazinelor hidrografice (acțiuni de gospodărire a apelor și îmbunătățiri funciare) prin utilizarea/aplicarea măsurilor nestructurale (ex. reducerea scurgerilor de suprafață, remeandrare, crearea de zone de inundare naturală), cu preponderență a realizării de infrastructură verde (inundații și secetă) și prin adaptarea infrastructurii verzi existente, conforme cu practicile UE și cele promovate pentru atingerea obiectivelor PEV, inclusiv asigurarea conectivității laterale și/sau transversale a râului, care pot contribui la refacerea rezervelor de apă subterană și, totodată, la reducerea gazelor cu efect de seră prin stocarea carbonului în sol și vegetație; b) continuarea acțiunilor specifice de limitare a efectelor negative ale eroziunii costiere aflate în derulare; c) implementarea de măsuri nestructurale, în principal “soluții bazate pe natură” (măsuri verzi - ex. plantarea de perdele forestiere de protecție, stabilizarea dunelor de nisip, a terenurilor/solurilor afectate de secetă cu ajutorul plantațiilor) ca factor complementar pentru menținerea funcțiilor ecosistemelor și întărirea rezilienței acestora la manifestarea fenomenului de secetă, respectiv deșertificare; d) dezvoltarea infrastructurii de monitorizare, avertizare și alarmare a fenomenelor hidro-meteorologice severe (inundații și secetă), inclusiv sisteme și infrastructuri de comunicații și tehnologia informației, pentru evaluarea și gestionarea durabilă a resurselor naturale, precum și activități în scopul conștientizării publice; e) consolidarea capacității administrative pentru asigurarea implementării directivelor europene aplicabile în domeniu.

În contextul obiectivului de politică conform căruia “A permite regiunilor și cetățenilor să facă față efectelor sociale, asupra ocupării forței de muncă, economice și de mediu ale tranziției către țintele energetice și climatice ale Uniunii pentru 2030 și o economie neutră din punct de vedere climatic a Uniunii până în 2050, în temeiul Acordului de la Paris”, una din acțiunile principale cuprinse în Programul Tranziție Justă (PTJ) 2021-2027 este acordarea de “**Sprijin pentru ecologizarea și reconversia imobilelor afectate de activități economice în declin sau în transformare**”. În cadrul acestei acțiuni este vizată reducerea poluării și generarea de locuri de muncă durabile prin reintroducerea în circuitul economico-socio-cultural a siturilor dezafectate rezultate din declinul și/sau transformarea unor sectoare economice sau prin valorificarea acestora pentru infrastructuri verzi. Acest obiectiv va fi realizat, cu respectarea principiului poluatorul plătește, prin măsuri de investiții în remedierea sau decontaminarea și reconversia siturilor contaminate sau a unor imobile industriale dezafectate. Astfel, în cadrul PTJ se vor finanța aceste investiții în 6 județe (Hunedoara, Dolj, Gorj, Mureș, Prahova, Galați),

în contextul prevederilor *Legii nr. 74/2019 privind gestionarea siturilor potențial contaminate și a celor contaminate*.

Protecția naturii și conservarea biodiversității

Proiectele privind elaborarea și implementarea de planuri de management pentru siturile Natura 2000 și ariile naturale protejate de interes național suprapuse cu acestea reprezintă o prioritate la nivel național. În acest sens, ANANP și GNM sunt parteneri cu MMAP în proiectul *Consolidarea capacității instituționale pentru îmbunătățirea politicilor din domeniul schimbărilor climatice și adaptarea la efectele schimbărilor climatice - SMIS 127579*, iar în parteneriat cu Institutul de Cercetare - Dezvoltare pentru Cinegetică și Resurse Montane Miercurea Ciuc derulează proiectul *Reabilitarea zonelor umede și a turbăriilor din regiunea Centru*.

Totodată, GNM, ANPM și AFM în parteneriat cu MMAP derulează în perioada 1 ianuarie 2021-31 decembrie 2023 proiectul *Asistență tehnică pentru implementarea măsurilor de guvernare din Planul Național de Gestionare a Deșeurilor*, cu finanțare în cadrul POIM Axa 3, OS 3.1.

În perioada de referință (trim. II/2022 - trim. I/2023), ANANP și structurile de administrare special constituite, aflate în relație contractuală cu aceasta, în procedura de reglementare, au emis un număr de 457 avize pentru armonizarea amenajamentelor silvice, agropastorale și a planurilor de urbanism cu planurile de management ale ariilor naturale protejate.

În baza *Regulamentului (UE) 2021/695 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 aprilie 2021 de instituire a programului-cadru pentru cercetare și inovare Orizont Europa (2021-2027)* se implementează *Protocolul de informații și investigații privind infracțiunile de mediu bazat pe mai multe surse de date (EMERITUS)*. Acest acord de consorțiu are ca scop realizarea și implementarea unui protocol pentru investigarea eficientă a infracțiunilor de mediu, cu efect de pârgă privind integrarea tehnologiilor inovatoare de monitorizare și analiză (drone, date satelitare, senzori virtuali, date de geo-intelligence etc.) și a unui program de formare complementar care vizează încurajarea autorităților de aplicare a legislației de mediu (de ex. Garda de Mediu și Poliția de Frontieră), precum și creșterea capacității de informare și investigare la nivel național și transfrontalier.

Pentru *protejarea și refacerea biodiversității*, în cadrul OS 4.1 din POIM, au fost finanțate acțiuni dedicate elaborării și implementării planurilor de management a ariilor protejate/ planurilor de acțiune pentru specii/ seturilor de măsuri de conservare, precum și menținerii și refacerii ecosistemelor degradate și a serviciilor furnizate. Prin proiectele selectate, se va obține un stadiu de conservare mai bun pentru suprafețe habitate, ținta POIM aferentă anului 2023 fiind de 48.686 ha. și vor fi elaborate și aprobate seturi de măsuri/ planuri de management/ planuri de acțiune, ținta POIM pentru 2023 fiind de 57 de planuri.

De asemenea, în cadrul PoDD și PoR sunt susținute intervenții subsumate *OS 2.7. Intensificarea acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare*.

Totodată, PoDD va finanța măsuri de **conservare a biodiversității**, pentru a îndeplini cerințele directivelor de mediu. Prin aceste măsuri se va sprijini: elaborarea Planurilor de Management a siturilor Natura 2000 și a Planurilor de acțiune pentru specii; menținerea/îmbunătățirea stării de conservare a speciilor și habitatelor; îmbunătățirea ecosistemelor degradate prin proiecte identificate în POIM; îmbunătățirea nivelului de cunoaștere a biodiversității și a ecosistemelor (ex. realizarea de studii științifice) și măsuri de capacitate administrativă.

Prin PoR se finanțează proiectele de investiții de la nivel regional și local care vizează, în principal, următoarele priorități: **(i)** modernizarea/ extinderea/ construirea și dotarea spațiilor verzi (PoR Nord-Vest); **(ii)** îmbunătățirea protecției naturii și a infrastructurii verzi/ albastre din mediul urban regional și revitalizarea acestor zone (PoR Centru); **(iii)** promovarea creșterii infrastructurii verzi în zonele urbane și care oferă servicii de tip ecosistem (PoR Nord-Est); **(iv)** dezvoltarea infrastructurii verzi în zonele urbane și în siturile Natura 2000, inclusiv valorificarea terenurilor publice neutilizate (PoR Sud-Est); **(v)** protecția și conservarea naturii, a

biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare, mai ales folosind soluția infrastructurii verde-albastră - IVA (PoR Sud-Muntenia) (vi) crearea, îmbunătățirea și extinderea spațiilor și infrastructurilor verzi printr-o abordare de tipul „*landscape level approach*” și utilizarea soluțiilor bazate în principal pe natură (PoR București Ilfov).

La nivelul PoR Nord-Vest, Vest, Sud-Vest Oltenia și Centru au fost lansate în consultare publică ghiduri ale solicitantului pentru apeluri de proiecte în domeniul biodiversității care urmează să fie lansate începând cu trim. II - III/2023.

Îmbunătățirea calității aerului și diminuarea emisiilor de GES din sectorul agricol

Pentru atenuarea efectelor schimbărilor climatice, au continuat lucrările de împădurire/completare/refacere pe teren degradat, cu finanțare atât prin PNRR (detalii în [Anexa II](#)), cât și de la bugetul de stat, prin bugetul Gărzilor Forestiere (7,75 mil. lei cheltuieli în 2022) și al RNP-Romsilva (0,06 mil. lei cheltuieli în 2022).

Pentru îmbunătățirea infrastructurii de monitorizare și control a calității aerului, prin POIM O.S. 4.2 sunt finanțate două proiecte: (i) *Îmbunătățirea Sistemului de Evaluare și Monitorizare a Calității Aerului la nivel național*, cod MySMIS 139703, proiect cu o valoare totală eligibilă de 14,89 mil. euro, pentru care este în curs de finalizare procedura de atribuire pentru dezvoltarea Rețelei Naționale de Monitorizare a Calității Aerului; (ii) *Extinderea și modernizarea infrastructurii de monitorizare și control a calității aerului în scopul creșterii acurateței informațiilor și a capacității de răspuns la episoadele de poluare*, proiect cu o valoare totală eligibilă de 11,52 mil. euro, aflat în curs de implementare.

Prin PoDD vor fi finanțate măsuri privind dotarea *Rețelei Naționale de Monitorizare a Calității Aerului* cu echipamente noi, prin înlocuirea sau modernizarea echipamentelor existente de măsurare a poluanților, uzate din punct de vedere moral și tehnic (inclusiv relocare/stații noi), cu asigurarea complementarității investițiilor cu cele din POIM, astfel încât să continue conformarea cu cerințele de asigurare și control al calității datelor și de raportare a României către COM și să răspundă obiectivelor Programului Național de Control al Poluării Atmosferice.

Prin PTJ este prevăzută „*Investiția pentru reducerea substanțială a emisiilor ETS aferente producției de fertilizanți chimici*” care vizează integrarea hidrogenului verde în producția de amoniac. Totodată la nivelul județului Galați, în cadrul PTJ, este avută în vedere „*Investiția de reducere a emisiilor producției de oțel*”.

Prin PNDR 2014-2020⁹ este sprijinită **reducerea emisiilor de GES și de amoniac din sectorul agricol** prin investiții care să determine atingerea unui nivel adecvat de dotare a fermelor, facilități moderne pentru depozitarea și aplicarea gunoiului de grajd și a nămolului de epurare, facilități de biogaz, utilaje folosite în agricultură pentru reducerea amprentei GES și amoniac, precum și tehnologii care contribuie la susținerea unei economii cu un nivel scăzut de carbon.

Măsurile prezentate în acest capitol pot contribui la îndeplinirea ODD 1, ODD 2, ODD 3, ODD 6, ODD 7, ODD 9, ODD 11, ODD 12, ODD 13, ODD 14 și ODD 15.

---

⁹ În cadrul priorității 5 - *Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic*, domeniul de intervenție (DI) 5D *Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură*. Submăsura 4.1 *Investiții în exploatații agricole* se încadrează în măsura 4 *Investiții în active fizice* și contribuie la domeniile de intervenție DI 2A *Îmbunătățirea performanței economice a tuturor fermelor și facilitarea restructurării și modernizării fermelor*, în special în vederea creșterii participării și orientării către piață, cât și a diversificării agricole și DI 5D *Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură*.

3.2.2. Energie

REFORME ȘI INVESTIȚII VIZATE DE PNRR

Importanța domeniului energetic pentru asigurarea unui viitor mai sustenabil este reflectată *in extenso* în PNRR, în principal prin componenta dedicată - componenta 6 Energie, unde se regăsesc reformele fanion, precum și prin componentele 5 și 10 din PNRR. Planul include, de asemenea, investiții considerabile în eficiența energetică a clădirilor publice și private și în utilizarea eficientă a resurselor de către acestea, prevăzute în cadrul Componentelor 5 - *Valul renovării* și 10 - *Fondul local pentru tranziția verde și digitală*, și măsuri de facilitare a investițiilor private în sectoarele industriale, prevăzute în cadrul Componentei 6 - *Energie*.

În perioada trim. II/2022 - trim. I/2023, au fost implementate măsuri pentru avansarea obiectivelor de decarbonizare și promovarea investițiilor în energie regenerabilă, precum și pentru consolidarea eficienței energetice, în conformitate cu obiectivele stabilite prin Valul Renovării, astfel:

- **aprobarea și intrarea în vigoare a legislației relevante privind decarbonizarea sectorului energetic** (intrarea în vigoare a Legii nr. 334/2022 pentru aprobarea OUG nr. 108/2022 cu modificările și completările ulterioare);
- **promovarea de investiții în eficiența energetică în industrie**, prin Ordinul MEn nr. 658/2022 de aprobare a Schemei de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor în modernizare, monitorizare și eficientizarea consumului de energie la nivelul operatorilor economici în vederea asigurării eficienței energetice în sectorul industrial și Ordinul MEn nr. 659/2022 de aprobare a Ghidul specific pentru accesarea finanțării;
- semnarea contractelor pentru **construirea unei capacități de electrolizoare noi** de cel puțin 100 MW;
- semnarea contractelor pentru **proiecte de cogenerare de înaltă eficiență pe gaz și încălzire centralizată**;
- intrarea în vigoare a modificărilor aduse cadrului legislativ existent privind **creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe**, prin OUG nr. 31/2022 pentru modificarea și completarea OUG nr. 18/2009 privind creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe;
- **promovarea de investiții în renovarea și renovarea integrată în scopul asigurării eficienței energetice** (consolidare seismică și eficiență energetică) pentru clădiri rezidențiale și clădiri publice, prin lansarea unor apeluri și finanțări dedicate.

Informații și în Anexa II privind baza de date FENIX.

ALTE MĂSURI (în afara PNRR)

Direcții de acțiune PNR:

- ✓ **reducerea dependenței generale de combustibilii fosili;**
- ✓ **extinderea producției durabile de energie și dezvoltarea de surse regenerabile de energie;**
- ✓ **modernizarea rețelelor de transport de energie și creșterea interconectării în regiune;**
- ✓ **creșterea eficienței energetice a clădirilor și intensificarea ritmului renovărilor.**

Informații suplimentare se pot regăsi în Anexa I privind baza de date CeSaR.

România continuă să acționeze în direcția înlocuirii graduale a cărbunelui din mixul energetic. De asemenea, investiții noi sunt preconizate pentru dezvoltarea infrastructurii energetice în general, cu precădere a rețelelor de transport energie electrică și gaze naturale în scopul consolidării interconectării cu piețele regionale și europene de energie.

Sunt intensificate totodată și măsurile de creștere a producției, distribuției și consumului de energie regenerabilă, precum și cele de eficientizare energetică a clădirilor, pentru a asigura tranziția către un fond construit verde și rezilient.

Reducerea dependenței generale de combustibilii fosili

Pentru implementarea cu succes a procesului de decarbonizare energetică și pentru atingerea obiectivelor agreate la nivel UE, **pot fi menționate următoarele elemente/ măsuri cheie:** decizia de a elimina cărbunele din mixul energetic, pregătirea pentru hidrogen a grupurilor energetice pe gaze naturale prin realizarea de noi investiții, dar și investițiile vizând grupurile nucleare (re tehnologizarea Unității 1 și finalizarea proiectului Unitățile 3 și 4 CNE Cernavodă), precum și investițiile în infrastructura de transport și distribuție pentru a crește ponderea energiei regenerabile prin creșterea capacității de conectivitate la rețea.

Principalele măsuri întreprinse au vizat următoarele: **(1)** Modificarea cadrului legal general pentru eliminarea etapizată din mixul energetic a producției de energie electrică pe bază de lignit și huiă¹⁰; **(2)** Introducerea *Contractelor pentru diferență (CfD)*, ca principal mecanism de sprijin pentru investițiile în producția de energie regenerabilă, împreună cu alte investiții complementare (spre exemplu, investițiile noi prevăzute în Planul de restructurare al CE Oltenia).

Pentru **scăderea dependenței de sursele de energie fosile în economie**, în cadrul POIM 2014-2020 au fost introduse noi axe prioritare: AP 10, OS 10.2 și AP 11, OS 11.1 și OS 11.2. Măsurile promovează eficiența energetică și utilizarea surselor regenerabile de energie pentru acoperirea consumului propriu de energie la nivelul întreprinderilor (IMM-uri, micro-întreprinderi, întreprinderi mari). În plus, măsurile ajută la promovarea utilizării surselor regenerabile de energie, la nivelul unităților administrative, atât pentru consum propriu cât și pentru introducerea în sistemul energetic național a energiei produse.

Fondul pentru mediu contribuie la promovarea obiectivului de dezvoltare într-un ritm accelerat a **infrastructurii naționale pentru combustibili alternativi**, în acest scop fiind în implementare următoarele programe: **(1)** *Programul privind dezvoltarea infrastructurii de reîncărcare pentru vehiculele electrice și electrice hibrid plug-in la nivelul autostrăzilor, drumurilor europene și drumurilor naționale* (ghidul programului în curs de elaborare); **(2)** *Programul privind reducerea*

¹⁰ Prin OUG nr. 108/2022 privind decarbonizarea sectorului energetic, cu modificările și completările ulterioare.

emisiilor de GES în transporturi, prin promovarea infrastructurii pentru vehiculele de transport rutier nepoluant din punct de vedere energetic: stații de reîncărcare pentru vehicule electrice în municipiile reședință de județ; (3) Programul privind reducerea emisiilor de GES în transporturi, prin promovarea infrastructurii pentru vehiculele de transport rutier nepoluant din punct de vedere energetic: stații de reîncărcare pentru vehicule electrice în localități; (4) Programul privind dezvoltarea infrastructurii de reîncărcare pentru vehicule electrice și/sau hibrid plug-in în localități, prin instalarea de stații de reîncărcare cu putere normală.

Prin PoDD se vor finanța proiecte ce au drept obiectiv **creșterea eficienței energetice în IMM-uri și în întreprinderile mari**. Acestea vor fi realizate prin intermediul instrumentelor financiare (care includ o parte de grant) și cuprind proiecte demonstrative și măsuri de sprijin pentru utilizarea surselor regenerabile de energie.

Astfel, investițiile vor avea în vedere eficientizarea proceselor tehnologice și realizarea unor economii de energie la nivel de întreprindere prin: înlocuirea echipamentelor, retehnologizarea/modernizarea, monitorizarea și optimizarea consumului de energie la nivelul operatorilor economici, precum și utilizarea energiei produse din surse regenerabile, care să asigure exclusiv consumul propriu al întreprinderilor.

În cadrul PoDD sunt susținute intervenții subsumate OS 2.1 „*Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră*”. Prin PoDD, pentru municipiul Motru va fi finanțată și înlocuirea centralei de producere a energiei termice pe bază de cărbune și păcură cu o centrală în cogenerare de înaltă eficiență pe bază de gaz natural.

PTJ prevede, în cadrul celor 6 priorități, acțiuni pentru atenuarea impactului socio-economic al tranziției către neutralitatea climatică și către alte surse de energie decât combustibilii fosili, în zonele cele mai afectate (județele Gorj, Hunedoara, Dolj, Galați, Prahova și Mureș). În ceea ce privește mobilitatea, prin PTJ este sprijinită dezvoltarea transportului public verde, prin achiziția de vehicule nepoluante și de stații de încărcare necesare pentru serviciile de transport public, care să faciliteze accesul la formare profesională și oportunități de angajare.

Se urmărește, totodată, **promovarea utilizării de vehicule de transport rutier nepoluante și eficiente din punct de vedere energetic**. Din *Fondul pentru mediu* sunt finanțate următoarele programe: (1) Programul de stimulare a înnoirii parcului auto național (Programul denumit generic RABLA Clasic); (2) Programul privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în transporturi, prin promovarea vehiculelor de transport rutier nepoluante și eficiente din punct de vedere energetic 2020-2024 (Programul denumit generic RABLA PLUS); (3) Programul privind îmbunătățirea calității aerului și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră utilizând autovehicule mai puțin poluante în transportul elevilor - microbuze electric-hibride, electrice, GNC; (4) Programul privind casarea autovehiculelor uzate (denumit generic RABLA LOCAL).

Extinderea producției durabile de energie și dezvoltarea de surse regenerabile de energie

Pentru creșterea producției și consumului de energie din SRE, au fost adoptate o serie de **măsuri legislative și financiare** precum: (1) Instituirea de norme de reglementare a comunităților de energie din surse regenerabile, de criterii de durabilitate și de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră pentru biocombustibili, biolichide și combustibilii din biomasă, mecanisme de cooperare etc. (prin OUG nr. 163/2022 pentru completarea cadrului legal de promovare a utilizării energiei din surse regenerabile, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative); (2) Dezvoltarea cadrului legal privind modul de funcționare a mecanismului de finanțare a Contractelor pentru Diferență (mecanismul CfD a fost pre-notificat la COM) și aprobarea schemei de ajutor de stat de operare prin CfD pentru producerea de energie electrică din surse regenerabile de energie eoliană onshore și solară; (3) Dezvoltarea de noi capacități de producție a energiei regenerabile - eolian onshore și offshore/solar; (4) Instituirea unui climat investițional favorabil și atractiv menit să sprijine investițiile în noi capacități de producție low-carbon; (5) Stimularea investițiilor în noi capacități cu emisii scăzute pe gaze naturale, SRE - eolian și solar, hidrogen - capacități de producere electrolizoare, baterii, biocombustibili, consolidarea și modernizarea rețelei de transport, în perspectiva preluării

producției de energie regenerabilă în sistem; (6) Finanțarea din Fondul pentru Modernizare a programelor-cheie pentru sectoarele prioritare, printre care SRE în sectorul energie electrică și SRE în sectorul încălzire și răcire.

În vederea dezvoltării producției distribuite de energie electrică produsă din surse regenerabile în centrale electrice cu putere electrică instalată de cel mult 400 kW aparținând prosumatorilor, au fost implementate măsuri de facilitare a integrării instalațiilor de producere energie din surse regenerabile în rețelele electrice de transport și de distribuție. De asemenea, au fost implementate noi mecanisme de compensare cantitativă/regularizare financiară între energia electrică consumată și energia electrică produsă și livrată în rețeaua electrică de acești prosumatori. Totodată, a fost exceptat de la obligația de achiziție certificate verzi întregul consum alimentat de producătorii de energie electrică din surse regenerabile. De asemenea, începând cu 2023 va fi implementat cadrul de reglementare pentru clienții activi care consumă/stocheză/vând propria energie produsă.

Fondul pentru mediu a continuat finanțarea următoarelor programe de promovare a surselor regenerabile de energie (SRE): (1) *Programul privind instalarea sistemelor de panouri fotovoltaice pentru producerea de energie electrică, în vederea acoperirii necesarului de consum și livrării surplusului în rețeaua națională (denumit generic Casa Verde Fotovoltaice), pentru regiunea București - Ilfov*; (2) *Programul Sisteme fotovoltaice pentru gospodării izolate - beneficiari persoane fizice.*

A fost continuată și finanțarea din fonduri structurale și de coeziune și granturi SEE și norvegiene a măsurilor de stimulare a producției și consumului de energie din SRE: (1) *Programul privind instalarea de sisteme fotovoltaice pentru producerea de energie electrică, în vederea acoperirii necesarului de consum și livrării surplusului în rețeaua națională, pentru cele 7 regiuni de dezvoltare ale României (finanțare din POR)*; (2) Sprijinirea producției de energie din surse regenerabile mai puțin exploatate (biomasă, biogaz, geotermal) (finanțare din POIM prin AP 6, OS 6.1), atât pentru sectorul Producție, cât și pentru sectorul Distribuție. (3) Suplimentarea măsurilor privind finanțarea producerii energiei din SRE (finanțare din POIM prin AP 10, OS 10.2 - cu 100% finanțare din FEDR REACT EU - și prin AP 11, OS 11.1 și OS 11.2 - cu 85% finanțare din FC). (4) *Programul Energie regenerabilă, eficiență energetică, securitate energetică* (finanțat din Granturile SEE și Norvegiene 2014-2021).

În cadrul PoDD și al PoR sunt susținute intervenții subsumate OS 2.2., intervenții pilot în comunitățile rurale pentru sisteme de termoficare de înaltă eficiență pe bază de combustibili din surse regenerabile disponibile la nivel local (solară, eoliană, geotermală, hidroelectrică, biomasă etc.) și OS 2.1 *Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.*

Prin PoDD vor fi continuate măsurile POIM care au în vedere investiții în capacități noi sau în modernizarea capacităților existente de producție a energiei electrice/termice din biomasă/biogaz și în capacități noi sau în modernizarea capacităților de producție a energiei termice din apă geotermală.

În sensul avansării investițiilor în domeniul energiei regenerabile, la nivelul PoR Sud-Est, Sud Muntenia, Nord-Vest, Vest, Sud-Vest Oltenia și Centru au fost lansate în consultare publică ghiduri ale solicitantului pentru apeluri de proiecte care urmează să fie lansate începând cu trim. II - III/2023.

PoR Nord-Vest susține, în cadrul Priorității 3 *O regiune cu localități prietenoase cu mediul* instalarea unor sisteme alternative de producere a energiei din surse regenerabile pentru consum propriu în clădirile rezidențiale și publice care vor face subiectul proiectelor de eficientizare energetică, prevăzute a se lansa în 2023.

Prin PoR Centru, în cursul anului 2023, se vor lansa o serie de apeluri de proiecte în ceea ce privește eficientizarea energetică și reducerea poluării din zonele urbane. Aceste apeluri prevăd măsuri ce contribuie la creșterea ponderii surselor regenerabile, inclusiv a biomasei în consumul de energie al clădirilor (sprijinul acordat pentru creșterea ponderii SRE vor fi complementare

investiției principale privind măsurile de eficiență energetică pură; investițiile în bioenergie vor fi însoțite de măsuri de reducere a emisiilor de poluanți atmosferici atunci când biomasa este arsă, în special de particule în suspensie și nu subminează respectarea standardelor de calitate a aerului stabilite de Directiva 2008/50/UE).

În cadrul PTJ este prevăzută acțiunea *Energie verde accesibilă și mobilitate nepoluantă* prin care este sprijinită instalarea de panouri fotovoltaice/ fototermice la nivel de gospodărie, în contextul inițiativei europene privind acoperișurile solare, care vor contribui la crearea de comunități de energie. De asemenea, operațiunile vizează creșterea gradului de reziliență energetică a comunităților prin investiții în dezvoltarea de capacități de mici dimensiuni de producție, transport și stocare de energie regenerabilă (fotovoltaică, eoliană sau geotermală, inclusiv pompe de căldură) necesare clădirilor publice în care funcționează școli, spitale, cămine pentru persoane vârstnice, creșe, servicii sociale, centre de formare profesională etc., fără afectarea principiului de promovare a serviciilor de îngrijire în comunitate.

Modernizarea rețelelor de transport de energie și creșterea interconectării în regiune

Pentru creșterea capacității de interconectare a sistemului național de transport de energie electrică și atingerea nivelului de interconectivitate asumat, în 2022 a fost aprobat *Planul de dezvoltare a Rețelei Electrice de Transport (RET) pentru perioada 2022-2031*¹¹. Acesta prevede proiecte de investiții prin care se asigură corelarea cu țintele prevăzute în *Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice (PNIESC)* privind gradul de interconectare transfrontalieră și privind integrarea capacităților de producere a energiei electrice din surse regenerabile de energie. Astfel, prin proiectele de investiții prevăzute, gradul de interconectare va fi de 27,7% în 2026 și de 31% în 2031, iar capacitățile de producere a energiei electrice din surse regenerabile care vor putea fi integrate sunt 8000 MW (4.500 MW eolian și 3.500 MW solar) la nivelul anului 2026 și respectiv 10.400 MW (5.300 MW eolian și 5.100 MW solar) la nivelul anului 2031.

Pentru atingerea nivelului de interconectivitate asumat în *Planul de dezvoltare a RET pentru perioada 2022-2031* sunt prevăzute următoarele proiecte de interes comun (proiecte de construire de Linii Electrice Aeriene de 400 kV - LEA 400 kV - aflate în faza de execuție): (1) LEA 400 kV dublu circuit Reșița (România) - Pancevo (Serbia); (2) LEA 400 kV Porțile de Fier - Reșița și construcția stației noi de 400 kV la Reșița; (3) LEA 400 kV dublu circuit Reșița - Timișoara - Săcălaz - Arad, inclusiv construirea stațiilor de 400 kV Timișoara și Săcălaz și extinderea stației 400 kV Arad; (4) LEA 400 kV dublu circuit Cernavodă - Stâlp, cu un circuit intrare/ieșire în Gura Ialomiței; (5) LEA 400 kV dublu circuit Smârdan - Gutinaș (un circuit echipat).

În ceea ce privește interconectarea cu sistemul energetic din Republica Moldova, este în curs de desfășurare proiectul LEA 400 kV Suceava (România) - Bălți (Republica Moldova).

Se află în derulare o serie de proiecte de interes comun (PIC), aflate pe cea de a patra listă aprobată de COM prin Regulamentul delegat (UE) nr. 2020/389. Astfel, sunt planificate întăriri ale rețelei în regiune, care vor permite eliminarea congestiilor, atât pe direcția Est-Vest, la granița cu Ungaria și Serbia, cât și pe direcția de tranzit Nord-Sud, prin întărirea culoarului Porțile de Fier - Reșița - Timișoara - Arad (trecerea de la 220 kV la 400 kV) și a culoarului de evacuare a puterii produse în centrale cu surse regenerabile în zona de Sud-Est a României.

Pentru dezvoltarea rețelei naționale de transport gaze naturale, în 2022 a fost aprobat *Planul de dezvoltare a Sistemului Național de Transport (SNT) al gazelor naturale pentru perioada 2022-2031*¹². Acest plan cuprinde proiecte de investiții majore, menite să reconfigureze rețeaua de transport gaze naturale prin asigurarea unui grad adecvat de interconectivitate cu sistemele din țările vecine, contribuind astfel la crearea pieței unice integrate la nivelul UE, precum și a unor rute de transport gaze naturale pentru conectarea piețelor central europene cu noi surse de aprovizionare din Marea Caspică, inclusiv din perimetrele off-shore din Marea Neagră. Astfel,

¹¹ Decizia președintelui ANRE nr. 1947/2022.

¹² Decizia președintelui ANRE nr. 1944/2022.

există proiecte în diferite stadii de realizare care au în vedere interconectarea sau creșterea capacității de transport în flux bidirecțional cu Ungaria, Bulgaria, Moldova și Serbia.

Conform Planului, se prevede finanțarea de proiecte majore estimate la aprox. 3,55 mld. euro. Printre proiectele propuse, figurează: (1) *Dezvoltarea pe teritoriul României a SNT gaze naturale pe coridorul Bulgaria - România - Ungaria - Austria (BRUA)*; (2) *Dezvoltarea pe teritoriul României a Coridorului Sudic de Transport pentru preluarea gazelor naturale de la țărmul Mării Negre*; (3) *Interconectarea României cu Serbia, pe direcția Arad-Mokrin*; (4) *Dezvoltarea/ Modernizarea Infrastructurii de transport gaze naturale în zona de Nord-Vest a României*; (5) *Creșterea capacității de transport gaze naturale a interconectării România-Bulgaria pe direcția Giurgiu-Ruse*; (6) *Modernizare SMG Isaccea 2 și SMG Negru Voda 2 în vederea realizării curgerii bidirecționale pe conducta Tranzit 2, la granița cu Ucraina și Bulgaria*; (7) *Modernizarea stației de măsurare gaze naturale (SMG) Isaccea 3 și Negru Voda 3 în vederea realizării curgerii bidirecționale pe conducta Tranzit 3, la granița cu Ucraina și Bulgaria, parte din coridorul Transbalcanic.*

Cu finanțare din POIM AP 8 sunt implementate măsuri privind: (1) **Prin OS 8.1** este finanțat proiectul *LEA 400kV dublu circuit Gutinas-Smardan*, beneficiar COMPANIA NAȚIONALĂ DE TRANSPORT AL ENERGIEI ELECTRICE TRANSELECTRICA SA, care va crește capacitatea SEN de a transporta energia produse în zona Mării Negre către centrele de consum și stocare din restul țării și apoi mai departe spre Europa central-răsăriteană. (2) **Prin OS 8.2:** (i) este finanțat proiectul *Dezvoltări ale SNT în zona de Nord - Est a României în scopul îmbunătățirii aprovizionării cu gaze naturale a zonei precum și a asigurării capacităților de transport spre Republica Moldova*, beneficiar SOCIETATEA NAȚIONALĂ DE TRANSPORT GAZE NATURALE TRANSGAZ SA, vor fi construiți și dați în operare 165,15 km de conductă de transport de gaz care vor conduce la creșterea capacității de transport a Sistemului Național de Transport al Gazelor Naturale în punctele de interconectare de la 14,35 mld. mc/an la 20 mld. mc/an. Proiectul creează premisele apariției unei noi piețe de desfacere pentru resursele de gaze naturale actuale și viitoare din exploatarea convențională din România și pentru rezervele off-shore din Marea Neagră și contribuie prin adaptarea cerințelor de debit pentru asigurarea fluxului de gaze în ambele sensuri cu Republica Moldova la rezultatul final privind dezvoltarea unei piețe comune a energiei în Europa; (ii) a fost lansat un nou apel de proiecte pentru *Creșterea gradului de interconectare a Sistemului Național de Transport a gazelor naturale cu alte state vecine* prin care se urmărește atingerea țintei, pentru 2023, a indicatorului lungimea rețelelor inteligente de transport și distribuție a gazelor naturale (336 km). Până la 31 decembrie 2022 au fost semnate 25 de contracte de finanțare, cu o valoare totală de 326,61 mil. euro, toate proiectele fiind în implementare.

PoDD, cu o alocare totală de 5,25 mld. euro, va sprijini crearea de sisteme și rețele inteligente de energie, pentru a se asigura introducerea unor sisteme de contorizare inteligentă, care pot face obiectul evaluării din punct de vedere economic a costurilor și beneficiilor pe termen lung, pentru piață și pentru consumatorii finali.

De asemenea, PoDD va finanța conversia, modernizarea și extinderea rețelelor de transport și distribuție a gazelor, pentru adăugarea în sistem a gazelor din surse regenerabile și a gazelor cu emisii reduse de carbon, prin soluții tehnice care să faciliteze o abordare în etape, pentru a stimula decarbonatarea, contribuind concomitent la eficiența energetică a rețelei, la securitatea energetică și la integrarea pe piața regională.

Creșterea eficienței energetice a clădirilor și intensificarea ritmului renovărilor

România continuă eforturile în direcția dezvoltării și implementării unei viziuni pe termen lung privind renovarea și creșterea eficienței energetice a clădirilor, în paralel cu asigurarea tranziției către un fond construit verde și rezilient.

În acest sens, va fi urmărită implementarea **Strategiei naționale de renovare pe termen lung, până în 2050**, aprobată în 2020, precum și complementaritatea cu măsurile din Componenta 5: *Valul renovării* a PNRR. Pentru includerea, ca parte integrantă a Strategiei, a Planului de acțiune

cu orizont 2030, HG nr. 1034/2020¹³ a fost modificată și completată prin HG nr. 10/2023.

Pentru realizarea tranziției către un fond construit verde și rezilient a fost optimizat cadrul normativ prin: (1) Aprobarea unui pachet de reglementări tehnice noi în domeniul clădirilor nZEB (noiembrie 2022) (2) Aprobarea *Ghidului pentru realizarea de lucrări de intervenții integrate la clădirile rezidențiale multifamiliale și la clădirile publice* (decembrie 2022) și (3) Revizuirea *Metodologiei de calcul al performanței energetice a clădirilor* (ianuarie 2023).

În vederea creșterii eficienței energetice a clădirilor și creșterii calității locuirii sunt derulate următoarele programe/ proiecte: (1) Programul multianual *Termoficare*; (2) *Creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale și publice și a sistemelor de iluminat public (finanțare POR)*; (3) *Programul național multianual privind creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe*; (4) *Programul național de consolidare a clădirilor cu risc seismic ridicat*.

În cadrul POR este implementat un pachet de măsuri care vizează creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale și publice și a sistemelor de iluminat public, cu o alocare din FEDR, pentru întreaga perioadă, de 793,25 mil. euro.

Intervențiile de renovare și creștere a eficienței energetice a clădirilor sunt susținute în cadrul *PoR*, OS 2.1 „*Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră*”. Astfel, prin *PoR* se finanțează proiectele de investiții de la nivel regional și local care vizează, în principal, următoarele priorități: (i) măsuri de intervenție conforme cu criteriile de eficiență energetică destinate fondului rezidențial și public existent, prin utilizarea pachetelor de renovare optime din punct de vedere al costurilor ce vor permite clădirilor renovate să atingă un nivel de performanță energetică specific clasei A conform *Certificatului de Performanță Energetică* (auditului energetic), iar în cazul clădirilor publice și măsuri care pot include și investiții suplimentare în infrastructură (*PoR București Ilfov*); (ii) intervenții privind îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice (inclusiv a celor cu statut de monument istoric) și a clădirilor rezidențiale (acțiunea 2.1) pentru atingerea unui nivel de performanță energetică aferent clasei A din *Certificatul de Performanță Energetică (PoR Sud-Est)*; (iii) investiții în clădiri rezidențiale multifamiliale și în clădiri publice în vederea creșterii eficienței energetice (*PoR Nord-Est*); (iv) eficientizarea energetică a clădirilor publice (renovarea energetică a clădirilor) și a clădirilor rezidențiale (asigurarea/ îmbunătățirea eficienței energetice și creșterea performanței energetice a clădirilor rezidențiale), măsuri ce contribuie la creșterea utilizării de surse regenerabile, inclusiv biomasa, în consumul de energie al acestor clădiri (*PoR Centru*); (v) investiții pentru îmbunătățirea eficienței energetice și pentru creșterea utilizării surselor regenerabile de energie în clădirile publice, inclusiv în monumente istorice, precum și investiții în clădirile rezidențiale (multifamiliale și locuințe individuale) (*PoR Sud-Muntenia*); (vi) acțiuni de creștere a eficienței energetice a clădirilor, ca parte a investițiilor în clădiri rezidențiale și publice (*PoR Nord-Vest*).

În ceea ce privește domeniul energie și eficiență energetică, la nivelul *PoR Sud-Est, Sud Muntenia, Nord-Vest, Vest, Sud-Vest Oltenia și Centru* au fost lansate în consultare publică ghiduri ale solicitantului pentru apeluri de proiecte care urmează să fie lansate începând cu trim. II - III/2023.

Prin intermediul PoDD se are în vedere finanțarea sistemelor de alimentare cu energie termică în sistem centralizat, respectiv rețelele de termoficare, inclusiv punctele termice.

În cadrul *POIM*, pentru obiectivele care promovează eficiența energetică a clădirilor, sunt implementate în continuare următoarele programe/ proiecte: *Modernizarea sistemelor centralizate de transport și distribuție a energiei termice din anumite orașe (POIM OS 7.1 și OS 10.2 - REACT EU)* și *Reabilitarea sistemului de termoficare al municipiului București (POIM OS*

---

¹³ HG nr. 1.034/2020 pentru aprobarea Strategiei naționale de renovare pe termen lung pentru sprijinirea renovării parcului național de clădiri rezidențiale și nerezidențiale, atât publice, cât și private, și transformarea sa treptată într-un parc imobiliar cu un nivel ridicat de eficiență energetică și decarbonat până în 2050

7.2).

Prin *Fondul pentru mediu*, din sumele rezultate în urma licitării certificatelor de emisii GES, sunt finanțate: **(1) Programul privind sprijinirea eficienței energetice și a gestionării inteligente a energiei în infrastructura de iluminat public;** **(2) Programul privind efectuarea de lucrări destinate creșterii eficienței energetice în locuințe unifamiliale, beneficiari persoane fizice;** **(3) Programul privind creșterea eficienței energetice și gestionarea inteligentă a energiei în clădiri publice;** **(4) Programul național de înlocuire a echipamentelor electrice și electronice uzate cu unele mai performante din punct de vedere energetic (denumit generic RABLA ELECTROCASNICE);** **(5) Programul de realizare a pistelor pentru biciclete (denumit generic PISTE BICICLETE).**

Măsurile prezentate în acest capitol pot contribui la îndeplinirea ODD 6, ODD 7, ODD 9, ODD 11, ODD 12, ODD 13 și ODD 15.

3.3. Transformarea digitală

Transformarea digitală este cel de-al doilea pilon pe care s-a construit arhitectura PNRR, prin realizarea acestui obiectiv fiind vizată crearea de condiții pentru adoptarea tehnologiilor digitale în toate sectoarele și domeniile de activitate, precum și pentru creșterea gradului de transparentizare a activității instituțiilor în raport cu cetățeanul și reducerea barierelor birocratice. Caracterul transversal al obiectivului vizând transformarea digitală este reflectat și prin includerea de măsuri în toate cele 15 componente ale PNRR. Domeniul transformării digitale este abordat atât într-o componentă dedicată - *Componenta 7 - Transformare digitală*, cât și prin celelalte componente din PNRR, în special Componentele 8, 9 și 10.

În perioada trim. II/2022 - trim. I/2023, au fost implementate măsuri vizând digitalizarea administrației publice în scopul promovării de servicii publice digitale moderne și al eliminării barierelor birocratice, astfel:

- intrarea în vigoare a legislației privind guvernarea serviciilor de cloud pentru administrația publică - *OUG nr. 89/2022 privind înființarea, administrarea și dezvoltarea infrastructurilor și serviciilor informatice de tip cloud utilizate de autoritățile și instituțiile publice*;
- semnarea contractului de finanțare privind proiectul *Implementarea infrastructurii de Cloud Governamental* (30 septembrie 2022);
- crearea cadrului legislativ privind interoperabilitatea, prin intrarea în vigoare a noii legi privind interoperabilitatea - *Legea nr. 242/2022 privind schimbul de date între sisteme informatice și crearea Platformei naționale de interoperabilitate*;
- definirea *ocupațiilor noi digitale* - *Ordin comun MMSS/INS nr. 1348/784/2022*;
- publicarea cererii de ofertă pentru *autorizarea operatorilor de telecomunicații în vederea acordării de licențe 5G* (19 septembrie 2022);
- alocarea drepturilor de *utilizare a spectrului de frecvențe radio*, ulterior finalizării procedurii de selecție (15 noiembrie 2022);
- progrese în implementarea *sistemului electronic vamal* - achiziția de infrastructură hardware-software în acest scop;
- intrarea în vigoare a modificărilor legislative menite să raționalizeze, să simplifice și să digitalizeze pe deplin procedurile legate de întreprinderi: *Legea nr. 265/2022 privind registrul comerțului și pentru modificarea și completarea altor acte normative cu incidență asupra înregistrării în registrul comerțului și Ordonanța nr. 18/2022 privind autorizarea și funcționarea în România a reprezentanțelor societăților și organizațiilor economice străine*;
- semnarea contractelor pentru furnizarea de sisteme de transport inteligente (ITS)/alte infrastructuri TIC aferente Investiției 1. *Mobilitate urbană durabilă*.

Informații și în Anexa II privind baza de date FENIX.

*

* *

ALTE MĂSURI (în afara PNRR)

Direcții de acțiune PNR:

- ✓ transformarea digitală a administrației publice
- ✓ securitatea cibernetică

✓ consolidarea și extinderea infrastructurii digitale

✓ digitalizarea IMM-urilor

Informații suplimentare se pot regăsi în Anexa I privind baza de date CeSaR.

Transformarea digitală rămâne o prioritate cheie a Guvernului României, inclusiv din perspectiva atingerii de către fiecare stat membru UE, până la sfârșitul acestui deceniu, a obiectivelor¹⁴ **Programului de politică pentru 2030 - Calea către deceniul digital**, adoptat de Consiliul UE la 8 decembrie 2022.

Astfel, se are în vedere ca, pe termen lung, impactul strategic al digitalizării să conducă la o sinergie între elementele-cheie care definesc ecosistemul digital al României, iar **obiectivele prioritare sunt de a crea un context propice inovării, progresului economic și social, respectiv dezvoltării competențelor cheie și a valorii adăugate prin instrumente și tehnologii digitale**. Se va acorda o atenție sporită valorificării potențialului de digitalizare al companiilor și instituțiilor din România și creșterea gradului de adoptare a instrumentelor digitale.

Politicile sunt orientate spre asigurarea unui ecosistem digital capabil să funcționeze, să inoveze și să transfere servicii și produse digitale inovative în beneficiul societății și economiei. Informații privind **educația digitală și competențele digitale** sunt expuse atât în capitolul aferent (3.8), cât și în *Anexa I*.

De asemenea, este constant urmărită **sporirea securității cibernetice**. Noile provocări din mediul virtual asociate crizei din Ucraina, precum și una dintre consecințele pandemiei, care a constat în migrarea multor activități în mediul virtual constituie motive pentru abordarea securității cibernetice cu vigilență sporită, inclusiv în ceea ce privește măsurile de contracarare a amenințărilor și atacurilor de toate tipurile.

În privința **infrastructurii de comunicații electronice**, obiectivele strategice ale guvernului pentru perioada 2021-2024 vizează, în principal, **dinamizarea investițiilor în domeniu și creșterea conectivității la nivel național**. Se are în vedere adoptarea de măsuri care să răspundă eficient nevoilor de creștere a conectivității, de integrare rapidă a noilor tehnologii de comunicații și de stimulare a investițiilor în tandem cu accelerarea proceselor de transformare digitală a întregii societăți.

Transformarea digitală a administrației publice

Alături de proiectele majore derulate în cadrul PNRR, cum ar fi realizarea interoperabilității și cloud-ului guvernamental, au fost lansate noi inițiative și continuă implementarea unor proiecte de interes privind digitalizarea serviciilor oferite de diferite instituții centrale.

Pentru a contribui la elaborarea și coordonarea implementării strategiilor, politicilor publice și programelor guvernamentale, care au un rol important în implementarea conceptului **România Viitorului**, au fost lansate/continuă să fie operaționale următoarele organisme: cu rol decizional - *Comitetul pentru e-guvernare și reducerea birocrăției*¹⁵ (CERB); cu rol consultativ - a fost lansat, la 27 decembrie 2022, *Consiliul onorific pentru Știință, Inovare și Tehnologie* și a fost demarat, la 19 decembrie 2022, procesul de constituire a *Consortiului de ONG-uri* cu rol consultativ pentru CERB (înscrierile s-au încheiat la 20 februarie 2023); *Consiliul Național pentru Transformare Digitală - CNTD*¹⁶, a cărui activitate a fost relansată la 29 iunie 2022 (oferă expertiză din mediul privat și mediul academic); cu rol de sprijin în emiterea avizelor de specialitate - *Comitetul Tehnico-Economic pentru Societatea Informațională - CTE*¹⁷ (în 2022, CTE s-a întrunit în 48 de ședințe ordinare, emițând 241 avize).

¹⁴ Aceste obiective vizează patru domenii: *digitalizarea serviciilor publice; infrastructuri digitale securizate și sustenabile; transformarea digitală a întreprinderilor; consolidarea competențelor digitale și a educației digitale*.

¹⁵ Înființat, la 24 mai 2021, prin Decizia Prim-Ministrului României nr. 331/2021

¹⁶ Creat prin HG nr. 89/2020 privind organizarea și funcționarea Autorității pentru Digitalizarea României

¹⁷ Înființat în conformitate cu HG nr. 941/2013

Este continuat procesul de punere în aplicare a direcțiilor de acțiune prevăzute în *Documentul strategic pentru guvernarea digitală și managementul serviciilor publice electronice la nivelul administrației - politica publică în domeniul e-guvernării*, adoptată de guvern, la 3 iunie 2021.

În vederea consolidării capacității instituționale, precum și pentru eficientizarea procesului de transformare digitală la nivelul administrației publice, se derulează/continuă implementarea următoarelor proiecte: a) *Procesul de Transformare Digitală a administrației publice din România*; b) *Cadrul strategic pentru adoptarea și utilizarea de tehnologii inovative în administrația publică 2021-2027 - soluții pentru eficientizarea activității* (SIPOCA 704) și c) *Dezvoltarea capacității administrative în domeniul guvernării publice - o abordare coordonată a centrului Guvernului României*, prin componenta Guvernarea digitală.

În linia măsurilor privind simplificarea procedurilor administrative aplicabile cetățenilor prin utilizarea de servicii de e-guvernare, a fost adoptată Legea Nr. 9/2023¹⁸, prin intermediul căreia este eliminată obligativitatea pentru cetățeni de a depune copii legalizate după documente/acte publice emise de instituții ale statului, înlocuindu-le cu certificarea conformității cu originalul de către funcționarul competent.

Se urmărește îmbunătățirea, în mod constant, a sistemelor informatice de tip e-guvernare care vizează creșterea gradului de accesare a serviciilor publice de către cetățeni și de simplificare a procedurilor administrative: a) *Sistemul Electronic Național SEN* (www.e-guvernare.ro); b) *Sistemul Electronic de Achiziții Publice - SEAP* (www.e-licitatie.ro); c) *Sistemul de Atribuire Electronică în Transporturi* (www.autorizatiiauto.ro); d) *Sistemul Național Electronic de Plată (SNEP)* a taxelor și impozitelor utilizând cardul bancar (www.ghiseul.ro); e) *Portalul de servicii online al ONRC* (<https://portal.onrc.ro>); f) *Serviciul PatrimVen* (<https://epatrim.anaf.ro>); g) *Platforma informatică Spațiul Privat Virtual* (https://www.anaf.ro/anaf/internet/ANAF/servicii_online/inreg_inrol_pf_pj_spv); h) *Platforma IMM RECOVER*, lansată în contextul pandemiei, deține infrastructura fizică, virtuală și software necesară preluării și gestionării apelurilor de proiecte din fonduri externe nerambursabile (<https://granturi.imm.gov.ro/#/home>).

În ceea ce privește platforma electronică *Ghiseul.ro*, de la 1 februarie 2023, a fost integrată o procedură importantă - *eliberarea online a cazierului juridic pentru persoanele fizice*¹⁹. Până în iulie 2023, se are în vedere extinderea serviciului, atât pentru persoanele fizice care au înscrise mențiuni în cazier, cât și pentru persoanele juridice din România. Acest document mai poate fi obținut și prin intermediul platformei <https://hub.mai.gov.ro/>. De asemenea, la 31 ianuarie 2023, a fost lansată *aplicația mobilă Ghiseul.ro*, care reprezintă instrumentul digital de ultimă generație și cea mai sigură, modernă, rapidă și accesibilă soluție pentru achitarea taxelor și a impozitelor către statul român. Aplicația pune la dispoziția utilizatorilor toate funcționalitățile platformei web *Ghiseul.ro*.

Drept spațiu virtual de facilitare a dialogului între autoritățile publice centrale, regionale și locale, universități și institute publice de cercetare-inovare, societatea civilă și cetățeni, a fost creat, la 1 august 2022, *hub-ul Mirror Mission Cities Hub Romania*, pentru a oferi sprijin celor trei orașe și municipalități selectate (Cluj-Napoca, Suceava și Sectorul 2 al Municipiului București) în Misiunea UE - *100 de orașe inteligente și neutre din punct de vedere climatic, până în 2030*.

A fost adoptată *Legea nr. 179 din 9 iunie 2022 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public*, care transpune Directiva (UE) 2019/1024 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public.

În ceea ce privește identitatea electronică, unul din pilonii esențiali ai digitalizării, continuă

¹⁸ Pentru modificarea și completarea OUG nr. 41/2016 privind stabilirea unor măsuri de simplificare la nivelul administrației publice centrale și pentru modificarea și completarea unor acte normative

¹⁹ Numărul persoanelor fizice care solicită anual cazierul este în jur de 2 milioane. Aplicația este pentru cele care sunt înscrise în evidențele Sistemului Național de Evidență a Cazierului Judiciar Român - ROCRIIS.

implementarea proiectului **Platforma Software Centralizată pentru Identificare Digitală (PSCID)**, a cărei implementare a demarat în septembrie 2020 și este realizată de ADR, în conformitate cu HG nr. 1606/2022. Termenul de încheiere este prevăzut pentru 31 august 2023. Un alt proiect important în acest scop - **Sistemul Informatic Integrat pentru Emiterea Actelor de Stare Civilă (SIEASC)** este în curs de implementare.

Alte proiecte destinate creșterii gradului de utilizare a sistemelor de e-guvernare: 1) *Sistem de interoperabilitate tehnologică cu statele membre UE SITUE*; 2) *Sistem electronic integrat al ONRC consolidat și interoperabil destinat serviciilor de e-guvernare centrate pe evenimente de viață*; 3) *Sistem Național de Management privind Dizabilitatea (SNMD)*; 4) *HUB de Servicii MMPS - SII MMPS*; 5) *Hub de servicii (centrul de furnizare servicii electronice) la nivelul MAI*; 6) *la nivelul MAE - proiectele Sistem informatic integrat de emitere și gestiune a pașaportului electronic, pașaportului diplomatic și de serviciu și a titlurilor de călătorie în oficiile posturilor consulare (ePass) și 7) Sistem integrat de alertare personalizată și actualizare permanentă a indicatorilor de risc pentru destinațiile de călătorie ale cetățenilor*; 8) *proiectul Sistemul informatic național pentru adopție - SINA*.

Pentru o mai bună integrare a serviciilor de e-guvernare destinate mediului de afaceri și cetățenilor în Sistemul Electronic Național (SEN), este operațională platforma **Punctul de Contact Unic electronic - PCUe** (<https://edirect.e-guvernare.ro/SitePages/landingpage.aspx>), care continuă să fie dezvoltată prin finanțare ADR, prin implementarea proiectului *Servicii de e-guvernare - PCUe*, demarat în iunie 2021 (termen - iunie 2023). PCUe va permite **integrarea cu sistemul informatic aferent PSCID** și a HUB-ului de interoperabilitate.

Drept măsură importantă de sprijin pentru creșterea gradului de digitalizare a instituțiilor, a fost adoptat²⁰, la 23 decembrie 2022, **Ordinul comun nr. 21813/6421/2246/4433/2022 privind încadrarea în activitatea de creare de programe pentru calculator a personalului din instituțiile publice care desfășoară astfel de activități**, prin care și personalul din instituțiile publice care desfășoară astfel de activități beneficiază de scutire de la plata impozitului pe venit pentru veniturile din salarii și asimilate salariilor.

A fost demarată activitatea de dezvoltare a unui sistem informatic pentru simplificarea procedurilor de autorizare și control în domeniul turismului, nu doar prin facilitarea depunerii documentației online, ci și prin obținerea unor documente direct de la autoritățile emitente, fără a solicita, astfel, operatorilor economici un efort suplimentar, în cadrul proiectului **Eficientizarea activităților de autorizare și control a operatorilor economici prin implementarea unui sistem informatic integrat dedicat (SIPOCA 595)**, implementat de MAT, cu un buget în valoare de 11,79 mil. lei și dată de încheiere - 9 decembrie 2023. Baza de date realizată va fi interconectată cu alte sisteme naționale, precum ANAF, ONRC, PCUe sau REVISAL.

În ceea ce privește dezvoltarea și utilizarea Inteligenței Artificiale (IA), s-au înregistrat mai multe progrese. La 11 noiembrie 2022, a fost adoptat, **Memorandumul privind înființarea Comitetului Român pentru Inteligența Artificială și a Unor Inițiative privind Domeniul Inteligenței Artificiale în România**, sub patronajul prim-ministrului Guvernului României, secretariatul tehnic fiind asigurat de MCID. Acesta va include: *Consiliu Științific și de Etică în Inteligența Artificială, un Consiliu de Educație în Inteligența Artificială și grupuri de lucru tematice*. De asemenea, Comitetul va colabora cu *Comisia Interinstituțională pentru Elaborarea Strategiei României în domeniul Inteligenței Artificiale (Comisia)*, aprobată prin Hotărârea CSAT²¹ nr. 148/ 2022, cu scopul de a coordona elaborarea *Strategiei IA a României și a Planului de Acțiune pentru implementarea strategiei* la nivel național. De asemenea, este avută în vedere elaborarea *Cadrului strategic privind utilizarea Inteligenței Artificiale (IA)*, un obiectiv important al proiectului *Cadrul strategic pentru adoptarea și utilizarea de tehnologii inovative în administrația publică 2021-2027 - soluții pentru eficientizarea activității* (SIPOCA 704).

Intervenții și acțiuni vizând transformarea digitală a administrației publice sunt prevăzute în

²⁰ De către MF, MCID, MMSS și MEI

²¹ Consiliul Superior de Apărare a Țării

cadrul PCIDIF, precum și în cadrul PoR.

PCIDIF sprijină acțiunile care vor viza dezvoltarea de aplicații digitale pentru servicii publice noi/îmbunătățite semnificativ în beneficiul cetățenilor și al întreprinderilor.

În ceea ce privește *măsurile destinate digitalizării* din PoR, au fost publicate, în consultare publică, ghidurile solicitantului pentru apelurile de proiecte, în cadrul PoR Sud Muntenia²², la 9 februarie 2023 (apel de proiecte ce urmează să fie lansate începând cu trim. II-III/2023), cât și în cadrul PoR Centru²³, la 11 aprilie 2023 (trei apeluri de proiecte sunt prevăzute pentru 2023).

Un obiectiv strategic prevăzut în cadrul PoR vizează crearea de **Centre Regionale de Date**.

Prin PoR Nord-Vest²⁴, se urmărește **dezvoltarea de soluții digitale inovatoare și aplicații de tip smart city** (care includ **crearea unui centru regional de date**), precum și digitalizarea APL-urilor din mediul rural (lansarea apelurilor de proiecte este preconizată pentru trim. IV 2023). De asemenea, prin PoR Sud-Muntenia se finanțează investiții în **dezvoltarea infrastructurii, serviciilor și echipamentelor IT relevante și necesare** (inclusiv **Centrul de Date Regional Sud Muntenia**), precum și achiziția, dezvoltarea, testarea și pilotarea soluțiilor și aplicațiilor digitale (PaaS, SaaS, etc). PoR Sud-Est va finanța digitalizarea serviciilor publice locale într-un cadru integrat, prin dezvoltarea unui Centru Regional de Date.

De asemenea, intervenții privind *dezvoltarea de servicii publice digitale noi, orientate integrat către mediul privat, cetățeni și comunitatea locală sunt incluse în cadrul PoR Nord-Est (Prioritatea 2 O regiune mai digitalizată)*.

Informații aferente proiectelor privind **digitalizarea în domeniile pieței muncii și serviciilor sociale** se regăsesc în capitolul **3.5. Ocuparea forței de muncă și politici sociale**.

Digitalizarea în domeniul fiscal este abordată în capitolul **3.1. Politica fiscal-bugetară și stabilitatea financiar-bancară**.

Digitalizarea în domeniul sănătății va asigura integrarea între diferitele sisteme naționale informaționale, standardizarea și colectarea corectă a datelor, accesul pacienților la propriile date și servicii medicale digitale de calitate. Alte informații se regăsesc la capitolul **3.6. Sănătate**.

Securitatea cibernetică

La 13 decembrie 2022, a fost promulgată *Legea nr. 354 privind protecția sistemelor informatice*, care stabilește cadrul juridic și instituțional necesar în vederea interzicerii în România a achiziționării și utilizării de către autorități și instituții publice la nivel central și local, a produselor și serviciilor software de tip antivirus cu proveniență din Federația Rusă.

Continuă eforturile de **consolidare a capacității administrative și operative a Directoratului Național de Securitate Cibernetică (DNSC)**, inclusiv prin intermediul a două proiecte. Aceste proiecte vizează inclusiv creșterea nivelului de securitate a spațiului cibernetic național (instituții publice, companii private, utilizatori individuali), precum și asigurarea capabilităților naționale de prevenire, identificare, analiză și reacție la incidentele de securitate cibernetică.

Sunt în implementare proiecte care **vizează îmbunătățirea securității cibernetică, a confidențialității și protecției datelor personale în infrastructuri TIC utilizate în anumite domenii de activitate**, cu scopul creșterii gradului de conștientizare a anumitor utilizatori ai spațiului virtual, precum și al evaluării riscurilor de securitate cibernetică și reducerea acestora. DNSC, cu finanțare prin *CEF TELECOM*, implementează două proiecte, prin *Orizont 2020* implementează *trei proiecte*, iar prin *Orizont Europa, Europa Digitală și CEF DIGITAL*, câte un proiect.

Asigurarea securității cibernetică a sistemelor TIC și a rețelelor informatice este avută în

²² Prioritatea de investiții 2 O regiune digitală

²³ Prioritatea P1 O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice

²⁴ Prioritatea 2 O regiune cu localități smart

vedere prin implementarea unor proiecte și la nivelul *Serviciului de Protecției și Pază*, precum și la nivelul *SRI*.

Dezvoltarea tehnologiilor avansate în materie de securitate cibernetică este susținută la nivelul PCIDIF prin finanțarea măsurilor pentru dezvoltarea unei platforme utilizând CDI și tehnologii avansate de detecție și analiză malware de ultimă generație, precum și dezvoltarea unei soluții antivirus ce va utiliza metode avansate de detecție a aplicațiilor malware bazate pe algoritmi de inteligență artificială pentru a preveni atacurile cu aplicații malware de tip virus, spyware, trojan horses, worms, adware sau rootkits.

Consolidarea și extinderea infrastructurii digitale

Noile prevederi legislative, transpuse în legislația primară prin **Legea nr. 198/2022** urmăresc **stimularea concurenței și a creșterii investițiilor în rețelele 5G**, reglementări previzibile pentru spectrul radio, promovarea conectivității, precum și servicii de calitate și o mai bună protecție a utilizatorilor finali la nivelul UE. Intrarea în vigoare a legii sus-menționate a creat condițiile necesare publicării și organizării de către ANCOM a procedurii de selecție concurențiale (licitație) pentru **alocarea, pe termen lung, a spectrului de frecvențe radio disponibil** menite să stimuleze dezvoltarea eficientă a tehnologiei 5G în România.

Continuă activitățile destinate elaborării **documentului strategic privind propunerea de politică publică în domeniul comunicațiilor în bandă largă**, ca rezultat al proiectului *Stabilirea cadrului de referință în domeniul dezvoltării rețelei de bandă largă în România*, aflat în implementare începând cu trim. I/2019. Acest document vizează asigurarea unei abordări strategice generale, bazate pe o analiză teritorială, pe diferite instrumente de intervenție și finanțare a dezvoltării rețelelor.

A fost adoptată **Legea nr. 175/2022 privind asigurarea accesului persoanelor fizice la servicii de internet în bandă largă**, la punct fix, care prevede o serie de măsuri ce urmează a fi adoptate de autorități publice centrale și locale pentru stimularea extinderii rețelelor de comunicații electronice.

Continuă implementarea **Foii de parcurs²⁵** care transpune *Setul comun de instrumente privind conectivitatea (Connectivity Toolbox)²⁶*, fiind implementate mai multe recomandări ale acestuia (cum ar fi recomandările #2, #3 și #10, care au ca obiect reducerea costului realizării infrastructurilor fizice și instalării rețelelor de comunicații electronice, precum și o serie de recomandări menite să asigure accesul în timp util pentru operatorii de rețele de comunicații mobile și alți utilizatori la spectrul de frecvențe radio necesar implementării tehnologiei 5G).

A fost demarată **implementarea, cu alocare financiară de la bugetul de stat, a două proiecte**: 1) unul care vizează **conectarea școlilor și liceelor din județul Ilfov la o rețea publică de comunicații electronice** capabile să furnizeze servicii de internet, la viteze de transfer a datelor și alte condiții de calitate adaptate nevoilor specifice (buget: 0,2 mil. lei; perioada de implementare: martie - decembrie 2023); 2) cel de-al doilea care vizează **conectarea bibliotecilor la o rețea publică de comunicații electronice** capabile să furnizeze servicii de internet, la viteze de transfer a datelor și alte condiții de calitate adaptate nevoilor specifice (buget: 0,2 mil. lei; perioada de implementare: aprilie - decembrie 2023).

Digitalizarea IMM-urilor

Pentru **finanțarea IMM-urilor în scopul creșterii gradului de inovare a produselor TIC românești**, aferent Acțiunii 2.2.1²⁷ din cadrul POC, au fost lansate trei apeluri de proiecte în valoare de 100 mil. euro și au fost finalizate 151 proiecte.

Intervenții și acțiuni de **digitalizare a IMM-urilor** sunt prevăzute și în PoR, subsumate OS 1.2

²⁵ Document publicat la adresa <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/connectivity-toolbox-member-states-develop-and-share-roadmaps-toolbox-implementation>

²⁶ Document publicat la adresa <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/connectivity-toolbox>

²⁷ *Sprrijinirea creșterii valorii adăugate generate de sectorul TIC și a inovării în domeniu prin dezvoltarea de clustere*

“Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice”. Astfel, în cadrul *PoR Nord-Vest* a fost lansat, în consultare publică, ghidul solicitantului privind apelurile de proiecte, care urmează să fie lansate, începând cu trim. III/2023.

De asemenea, **digitalizarea IMM-urilor** poate fi realizată și prin crearea de **Huburi de Inovare Digitală** (care pot fi incluse în cadrul **Rețelei Europene de Centre de Inovare Digitală - EDIHs**), prevăzute a se realiza prin *PCDIF* în sinergie cu *Programul Europa Digitală* (care va finanța 50 % din costurile eligibile).

Măsurile prezentate în acest capitol pot contribui la îndeplinirea ODD 1, ODD 8, ODD 9, ODD 11 și ODD 16.

3.4. Competitivitatea și mediul de afaceri

3.4.1. Crearea mediului favorabil pentru investițiile publice și private

REFORME ȘI INVESTIȚII VIZATE DE PNRR

Sprijinul pentru mediul de afaceri este abordat în mod special în Componentele 8 - Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii, 9 - Suport pentru sectorul privat și CDI și 11 - Turism și cultură din PNRR.

În perioada trim. II/2022 - trim. I/2023, au fost implementate măsuri pentru consolidarea mediului de afaceri, dezvoltarea turismului și a sectorului cultural, astfel:

- intrarea în vigoare a modificărilor legislative menite să simplifice și să asigure transparența și aplicabilitatea testului IMM - *Legea nr. 53/2023 privind aprobarea OUG nr. 10/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii;*
- selectarea administratorului schemei din cadrul *Investiției 3.2 scheme de ajutor pentru sectorul privat - Schemă de minimis pentru ajutarea firmelor din România în procesul de listare la Bursă* prin selectarea MIPE în calitate de administrator la 15 septembrie 2022;
- intrarea în vigoare a HG nr. 856/2022 prin care se alocă finanțarea necesară de 500 mil. euro pentru sprijinirea extinderii capacităților naționale până la prima dezvoltare industrială și participarea sau asocierea la un proiect multinațional;
- selectarea a cel puțin 3 entități din consorțiile care participă la cererile de proiecte ale Întreprinderii Comune Tehnologii Digitale Esențiale (KDT JU);
- intrarea în vigoare a cadrului legislativ care să includă o descriere clară a mecanismului de finanțare pentru sprijinirea dezvoltării rețelei de OMD-uri și un model clar de guvernanță - *Legea nr. 64/2023 de aprobare a OUG nr. 86/23.06.2022 pentru modificarea și completarea OG nr. 58/1998 privind organizarea și desfășurarea activității de turism în România;*
- semnarea contractelor de promovare a celor 12 rute turistice/culturale;
- realizarea cadrului de operaționalizare a traseelor cicloturistice la nivel național, prin: înființarea Centrului Național de Coordonare Velo în cadrul MDLPA (*HG nr. 321/2022 pentru modificarea și completarea HG nr. 477/2020 privind organizarea și funcționarea MDLPA*), elaborarea *Studiului privind stabilirea, identificarea și distribuția teritorială a traseelor cicloturistice la nivel național*, realizarea Platformei naționale integrate eVelo și a aplicației pentru telefoane inteligente, semnarea contractelor privind piste pentru biciclete;
- intrarea în vigoare a legii privind sistemul de finanțare a sectorului cultural - *Legea nr. 190/2022 pentru modificarea și completarea Legii audiovizualului nr. 504/2002, pentru modificarea și completarea OG nr. 39/2005 privind cinematografia, precum și pentru modificarea Legii nr. 41/1994 privind organizarea și funcționarea Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune.*

Informații și în Anexa II privind baza de date FENIX.

*
* *

ALTE MĂSURI (în afara PNRR)

Direcții de acțiune PNR:

- ✓ dezvoltarea sectoarelor cu potențial de creștere economică;

- ✓ sprijinirea IMM-urilor;
- ✓ sprijinirea companiilor mari și a IMM-urilor cu cifra de afaceri de peste 20 mil. lei;
- ✓ îmbunătățirea performanțelor întreprinderilor publice;
- ✓ acordarea de ajutoare de stat pentru sprijinirea investițiilor;
- ✓ susținerea industriilor culturale și creative;
- ✓ alte măsuri pentru îmbunătățirea mediului de afaceri.

Informații suplimentare se pot regăsi în Anexa I privind baza de date CeSaR.

Eforturile guvernului urmăresc consolidarea mediului de afaceri și creșterea competitivității întreprinderilor prin sporirea productivității sau a capacității de a presta servicii, precum și prin stimularea dezvoltării competențelor angajaților.

Este avută în atenție îmbunătățirea mediului concurențial și a climatului de afaceri, inclusiv prin măsuri care vizează sprijinirea IMM-urilor sau întărirea politicii din domeniul ajutorului de stat. De asemenea, se urmărește valorificarea patrimoniului cultural și a potențialului turistic, care ar putea avea un impact important asupra economiei românești.

Dezvoltarea sectoarelor cu potențial de creștere economică

*Documentul de Politică Industrială a României*²⁸, care stabilește măsuri pentru îmbunătățirea competitivității sectoarelor industriei prelucrătoare, creșterea economică și ocuparea forței de muncă, precum și *Atlasul Economic al României/AEC*²⁹, instrument foarte util pentru investitorii care vor să dezvolte afaceri în România, au fost lansate în august 2022. Datele AEC³⁰ pot fi folosite inclusiv la elaborarea unei strategii de dezvoltare, în funcție de polii de competitivitate identificați prin acest nou sistem electronic.

În decembrie 2022, *Strategia Națională de Competitivitate (SNC) 2021-2027* a fost supusă dezbaterii în Comitetul Interministerial pentru Competitivitate (CIC), iar în urma observațiilor primite a fost redactată forma finală și retransmisă CIC spre aprobare. De asemenea, a fost finalizată licitația pentru achiziția serviciilor de elaborare, dezvoltare și implementare a Portalului Atlasului Economic al României, urmând a se încheia contractul prin care se va realiza extinderea sferei de aplicație a Atlasului către zona tuturor utilizatorilor din afara MEc.

În scopul creșterii competitivității IMM-urilor în sectoare competitive identificate în SNC 2015-2020³¹ și în *Planurile de dezvoltare regionale*, prin POR, P.I. 2.1 A (buget total alocat de 1.056,5 mil. lei) continuă finanțarea de proiecte de *investiții ale microîntreprinderilor din mediul urban*. Până la 24 martie 2023, s-au semnat 3.010 contracte de finanțare (valoare eligibilă de 552 mil. euro).

Creșterea competitivității IMM-urilor din România este strâns legată de dezvoltarea competențelor și consolidarea capacității acestora. PCIDIF prevede finanțarea unei măsuri complementare finanțării convenționale, respectiv formarea/specializarea/perfecționarea profesională a resurselor umane din IMM-uri și organizații de cercetare implicate în activitățile de CDI și transfer tehnologic în vederea asigurării transferului optim de cunoștințe și tehnologie, precum și pregătirea/creșterea competențelor resursei umane din cadrul întreprinderilor în domeniile antreprenoriat și tranziție industrială (trecerea la industria 4.0).

²⁸ Disponibil pe pagina de internet a MEc la adresa: <http://www.economie.gov.ro/proiectul-dezvoltarea-capacitatii-institutionale-a-ministerului-economiei-cod-sipoca-7>

²⁹ Cu infrastructura hardware și software aferentă

³⁰ AEC și *Documentul de Politică Industrială* au fost elaborate prin proiectul *Dezvoltarea capacității instituționale a Ministerului Economiei* (Cod SIPOCA 7)

³¹ Sectoarele competitive identificate în SNC sunt: turism și eco-turism; textile și pielărie; lemn și mobilă; industrii creative; industria auto și componente; TIC; procesarea băuturilor și alimentelor; sănătate și produse farmaceutice; energie și management de mediu; bio-economie.

În cadrul *PoR*, sunt prevăzute intervenții și acțiuni privind *creșterea competitivității IMM-urilor*³² și pentru crearea și extinderea capacităților avansate de producție³³. La nivelul *PoR Nord-Vest, Vest, Sud-Vest Oltenia, Nord-Est, Sud Muntenia și Centru*, au fost publicate, în consultare publică, *ghiduri ale solicitantului pentru apeluri de proiecte* care urmează să fie lansate începând cu trim. II-III/2023.

Prin *PoR Nord-Est* sunt avute în vedere: modernizarea microîntreprinderilor; investiții pentru creșterea durabilă a IMM-urilor; proiecte ale start-up-urilor și spin-off pentru dezvoltarea, validarea și lansarea pe piață a unui produs minim viabil (MVP). Sunt avute în vedere intervenții care vizează *creșterea competitivității IMM-urilor*, prin îmbunătățirea capacităților tehnice (achiziția de echipamente, tehnologii, utilaje inovative și investiții în spațiile de producție/prestare servicii aferente), prin intermediul *PoR Nord-Vest*.

În 2023, prin *PoR Centru* este preconizată lansarea de apeluri de proiecte destinate IMM care vizează investiții tehnologice în IMM-uri, ScaleUp pentru start-up-uri și microîntreprinderi, precum și acordarea de granturi pentru investiții în: 1) echipamente necesare pentru creșterea productivității și a capacității de producție și prestare de servicii; 2) amenajarea spațiilor; 3) instruirea angajaților.

Prin *PoR Sud Muntenia*, se finanțează investiții pentru *intensificarea creșterii sustenabile și a competitivității microîntreprinderilor și întreprinderilor mici*.

PoR Sud-Est va finanța stimularea *activităților inovatoare și creșterea competitivității IMM-urilor*, prin construcția/modernizarea și extinderea spațiului de producție/servicii, dotări, economie circulară, prin acordarea de ajutoare de stat și de minimis, precum și prin utilizarea unor instrumente financiare. De asemenea, va finanța *înființarea de clustere* pentru networking, dezvoltare, conectarea la platforme, colaborare și pentru a acorda sprijin nefinanciar IMM-urilor care fac parte din acesta.

Dezvoltarea întreprinderilor și a antreprenoriatului este prevăzută ca acțiune distinctă și în PTJ, care va sprijini dezvoltarea IMM-urilor și a întreprinderilor sociale, inițiativa antreprenorială, inclusiv a antreprenoriatului feminin și tânăr, dezvoltarea întreprinderilor, inclusiv prin incubatoare/ acceleratoare de afaceri / parcuri industriale și alte structuri de sprijinire a afacerilor. În cadrul celor 6 județe aferente PTJ au fost identificate domenii care ar putea contribui la diversificarea economică durabilă a regiunilor.

Pentru a aborda provocarea legată de numărul redus și performanța limitată a start-up-urilor, PCIDIF sprijină crearea și operaționalizarea unei structuri unice de *tip Hub antreprenorial*.

În vederea *susținerii investițiilor în dezvoltarea incubatoarelor de afaceri*, prin POR 2014-2020, P.I. 2.1 B, până la 24 martie 2023, au fost semnate 39 de contracte de finanțare, cu o valoare eligibilă de 114,8 mil. euro.

Intervenții și acțiuni pentru *dezvoltarea incubatoarelor de afaceri, a parcurilor industriale, precum și a parcurilor de specializare inteligentă* sunt planificate și în cadrul *PoR*, subsumate OS 1.3 *Intensificarea creșterii durabile și a competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive*.

PoR Sud Muntenia finanțează, în cadrul priorității 1 *O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice*, investiții pentru promovarea antreprenoriatului prin înființarea, dezvoltarea și operaționalizarea incubatoarelor de afaceri și parcurilor industriale, inclusiv furnizarea de servicii specializate necesare dezvoltării companiilor din cadrul acestora (consultanță juridică, acces la finanțare, identificare de parteneri, etc). *PoR Sud-Est* va finanța *crearea parcurilor industriale, inclusiv dotarea acestora, dezvoltarea serviciilor aferente parcurilor industriale, precum și dezvoltarea și susținerea activității firmelor rezidente*.

---

³² Subsumate OS 1.3 *Intensificarea creșterii durabile și a competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive*

³³ Subsumate OS 1.1 *Dezvoltarea și sporirea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate*

Continuă implementarea unor proiecte în cadrul **Programului Dezvoltarea afacerilor, inovare și IMM-uri în România**, finanțat prin Granturile SEE și Norvegiene 2014-2021 (45 mil. euro), prin care este vizată sprijinirea lansării de start-up-uri în domenii precum: inovare verde în industrie, creștere albastră și TIC. Astfel, 60 de proiecte sunt contractate/în implementare, iar alte 17 proiecte finalizate.

În vederea identificării de soluții pentru sprijinirea dezvoltării întreprinderilor din România, se implementează proiectul *Management de calitate și performanță în cadrul MEEMA, pentru reducerea poverii administrative și dezvoltarea IMM-urilor inovatoare, cod SIPOCA/MySMIS 129959/716*. În cadrul proiectului se va realiza un document de politică publică privind sprijinirea IMM-urilor.

Sprijinirea IMM-urilor

În baza *Cadrului temporar de criză pentru măsuri de ajutor de stat de sprijinire a economiei ca urmare a agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei*, au fost instituite mecanisme de sprijin pentru depășirea dificultăților economice generate de această criză.

Astfel, se derulează **schema de ajutor de stat IMM INVEST PLUS** și cele șase componente ale acesteia - **IMM INVEST ROMÂNIA, AGRO IMM INVEST, IMM PROD, GARANT CONSTRUCT, INNOVATION și RURAL INVEST**, aprobată prin OUG nr. 99/2022 și modificată prin OUG nr. 180/2022. Obiectivul subprogramelor constă în acordarea de facilități de garantare de către stat pentru creditele acordate IMM-urilor și a întreprinderilor mici cu capitalizare de piață medie. Sprijinul poate fi acordat: *sub formă de garanții pentru împrumuturi și sub formă de granturi*.

De asemenea, continuă **oferirea de sprijin financiar sub formă de grant din fonduri externe nerambursabile**, prin intermediul a trei scheme de ajutor de stat/minimis: 1) *Schema de ajutor de stat pentru sprijinirea prin granturi pentru investiții în re tehnologizare acordate IMM-urilor pentru refacerea capacității de reziliență*; 2) *Schema de ajutor de minimis - Sprijin prin granturi pentru investiții necesare capacităților de prestare de servicii pentru refacerea capacității de reziliență*; 3) *Schema de ajutor de stat Granturi pentru investiții în re tehnologizare acordate IMM-urilor din domeniile industriei alimentare și construcțiilor, în vederea refacerii capacității de reziliență*.

A fost demarată implementarea **celor două scheme de sprijin derulate cu fonduri de la bugetul de stat**: 1) *Schema de ajutor de minimis Sprijin acordat pentru implementarea Programului de creștere a competitivității produselor industriale* 2) *Schema de ajutor de stat privind acordarea de granturi pentru investiții destinate industriei prelucrătoare*.

Pentru a sprijini dezvoltarea IMM-urilor, precum și a inițiativelor în diferite sectoare ale mediului de afaceri, au fost prevăzute alocări bugetare pentru continuarea următoarelor programe pe parcursul anului 2023: 1) *Programul START-UP NATION România cu cei doi piloni: Pilon I Start-up Nation România; 2) Pilonul II Start-up Nation Diaspora; 3) Programul național multianual pentru dezvoltarea culturii antreprenoriale în rândul femeilor manager din sectorul IMM; 4) Programul național multianual de microindustrializare; 5) Programul de dezvoltare a activităților de comercializare a produselor și serviciilor de piață; 6) Programul național multianual pentru susținerea meșteșugurilor și artizanatului; 7) Programul pentru organizarea târgului întreprinderilor mici și mijlocii; 8) Programul național multianual de înființare și dezvoltare de incubatoare tehnologice și de afaceri; 9) Programul de accelerare a dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii*.

În vederea sprijinirii IMM-urilor pentru crearea și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor, prin POR, P.I. 2.2, sunt acordate ajutoare de stat și ajutoare de minimis, până la 24 martie 2023, fiind contractate 1.458 proiecte, în valoare nerambursabilă de 1,087 mld. euro (din care 869,2 mil. euro FEDR) pentru care s-au efectuat plăți în valoare de 533,3 mil. euro.

În plus, a continuat **susținerea IMM-urilor și prin utilizarea instrumentelor financiare și a celor teritoriale**, astfel 13.139 întreprinderi fiind sprijinite prin POCU și 88 prin POC. Până la

31 decembrie 2021, au fost finanțate 3333 de IMM-uri în cadrul *Inițiativei pentru IMM* (instrument financiar de tip garanție de portofoliu neplafonată). În cazul instrumentului financiar capital de risc, finanțat din POR - P.I. 2.2, cei doi intermediari selectați *Morphosis Capital* și *Black Sea* au realizat până în martie 2023: nouă investiții în valoare totală de 49 mil. euro.

Cu scopul *promovării României ca destinație turistică internațională*, precum și al sprijinirii întreprinderilor aflate în dificultate prin creșterea numărului de străini care vizitează teritoriul românesc, a fost instituită, la 30 decembrie 2022, **Schema de ajutor de minimis *Suținerea operatorilor de turism pentru dezvoltarea activității de incoming***. Până la 31 martie 2023, au fost depuse șase dosare, schema având aplicabilitate până la 31 decembrie 2023. Valoarea totală a bugetului poate ajunge la maximum 9 mil. lei.

La 24 iunie 2022, a fost publicat OMC nr. 3081 *privind aprobarea Schemei de ajutor de minimis pentru susținerea editării revistelor și publicațiilor culturale, altele decât cele propuse de uniunile de creatori din România, membre ale Alianței Naționale a Uniunilor de Creatori*³⁴. Ulterior primei sesiuni de depunere dosare în cadrul schemei (august 2022), au primit finanțare 33 de beneficiari, în valoare de 1,12 mil. lei³⁵. În cadrul sesiunii din 2023, finalizate în aprilie, au fost selectați 17 beneficiari de reviste/publicații culturale ce vor primi finanțare, suma totală alocată fiind de 1.12 mil. lei³⁶.

De asemenea, pentru asigurarea *creșterii competitivității IMM-urilor*, PCIDIF propune utilizarea a două instrumente financiare, capital de risc combinat cu grant: *acceleratoare, seed și scale-up*, respectiv împrumut cu o componentă de grant pentru investiții care vizează modernizarea microîntreprinderilor/IMM-urilor în vederea îmbunătățirii semnificative a capacității tehnice, industriale și organizaționale de a gestiona dezvoltarea produselor și serviciilor, precum și reziliența și adaptarea la schimbările climatice.

Sprijinirea companiilor mari și a IMM-urilor cu cifra de afaceri de peste 20 mil. lei

În vederea *asigurării continuității în desfășurarea activității acestor companii și a IMM-urilor care se confruntă cu un deficit de lichidități*, ca urmare a blocajelor financiare generate de conflictul din Ucraina, a fost instituită o ***schemă de ajutor de stat***, bugetul acesteia fiind de 1.000 mil. lei (200 mil. euro) pentru aprox. 100 de beneficiari. Schema de ajutor de stat constă în garanții de stat, precum și în credite de investiții și credite pentru capital de lucru. La 15 februarie 2023, la două luni de la lansarea schemei, cererile aflate în analiza EximBank cumulau peste 750 mil. lei.

Prin PTJ 2021-2027 sunt prevăzute următoarele *investiții productive în întreprinderi mari identificate la nivelul județului Galați*: 1. *Investiția NAVROM S.A., care vizează asigurarea unui serviciu verde de transport fluvial și manevrare a navelor pe Dunăre în rada portului Galați, achiziția de împingătoare de manevră portuară cu propulsie electrică și dotarea danei portuare verzi*; 2. *Investiția Șantierului Naval Damen Galați S.A., care constă în noi linii productive pentru construcția navelor cu propulsie electrică/pe baterii sau alți combustibili ecologici*.

Îmbunătățirea performanțelor întreprinderilor publice (ÎP)

Autoritățile implicate fac eforturi în vederea **implementării guvernantei corporative** pentru îmbunătățirea performanței, diminuarea riscurilor pe care le-ar putea comporta afacerile și pentru o mai bună predictibilitate a evoluției investițiilor la nivelul operatorilor economici. Astfel, în 2022, urmărirea implementării guvernantei corporative a continuat. *Raportul anual privind activitatea întreprinderilor publice în anul 2021 și Raportul anual privind activitatea societăților aflate în administrarea sau sub autoritatea MF în anul 2021* au fost elaborate și publicate pe pagina de internet a ministerului.

³⁴ Conform Legii nr. 136/2015 pentru finanțarea revistelor de cultură reprezentative din România

³⁵ <http://www.cultura.ro/rezultate-finale-programul-de-finantare-revistelor-si-publicatiilor-culturale-altele-decat-cele>

³⁶ <http://www.cultura.ro/rezultate-finale-programul-de-finantare-revistelor-si-publicatiilor-culturale-altele-decat-cele-0>

Organul de control din cadrul MF și structurile teritoriale de inspecție economico-financiară ale ANAF au întreprins acțiuni pentru verificarea respectării prevederilor OUG nr. 109/2011, în urma cărora au fost constatate fapte contravenționale și aplicate sancțiuni (detalii în *Anexa I*). Acțiuni de control cu același obiectiv vor fi efectuate pe tot parcursul anului 2023.

În privința îmbunătățirii performanțelor întreprinderilor publice prin implementarea managementului profesionist, în 2022, au fost declanșate proceduri de selecție ale administratorilor și directorilor de la ÎP, care continuă pe parcursul anului 2023 și au fost derulate o parte din etapele Planului de selecție la operatori economici aflați sub autoritatea MF. De asemenea, la nivelul anului 2022, MEc avea declanșate procedurile de selecție la toți operatorii economici aflați în subordine. Au fost reluate procedurile de selecție a candidaților pentru ocuparea posturilor de membri ai Consiliilor de administrație pentru 22 de ÎP din domeniul industriei de apărare, inclusiv Compania Națională ROMARM S.A. și filialele acesteia. Aceste proceduri se realizează de către comisii de selecție constituite la nivelul autorității publice tutelare, iar o parte din etapele Planului de selecție au fost deja parcurse. În 2022, a fost elaborat și publicat pe pagina de internet a MEc *Raportul aferent anului 2021 privind activitatea întreprinderilor publice aflate în subordinea, în coordonarea, sub autoritatea ori în portofoliul Ministerului Economiei*.

Acordarea de ajutoare de stat pentru sprijinirea investițiilor

Guvernul României a continuat susținerea mediului de afaceri prin măsuri de natura ajutorului de stat în condițiile flexibilizării mecanismelor de plată a acestuia și de monitorizare a investițiilor finanțate.

În ceea ce privește acordarea de ajutor de stat pentru **stimularea investițiilor cu impact major în economie** (HG nr. 807/2014), în perioada 2015-martie 2023 au fost emise 190 acorduri pentru finanțare, dintre care 23 au fost revocate. Pentru cele 167 de acorduri menținute, a fost aprobat un ajutor de stat în valoare de 1.424,10 mil. euro, fiind efectuate plăți în valoare de 505,96 mil. euro. 44 întreprinderi (din cele 167 pentru care au fost emise acorduri pentru finanțare) se află în etapa de monitorizare privind menținerea investiției.

În cazul finanțării investițiilor ce contribuie la **crearea de locuri de muncă și reducerea disparităților regionale** (HG nr. 332/2014), în perioada 2015-martie 2023, au fost emise 87 acorduri pentru finanțare, dintre care 25 au fost revocate. Pentru cele 62 de acorduri menținute a fost aprobat un ajutor de stat în valoare de 223,18 mil. euro și au fost efectuate plăți în valoare de 31,28 mil. euro. 16 din cele 62 de întreprinderi pentru care au fost emise acorduri pentru finanțare se află în etapa de monitorizare privind menținerea locurilor de muncă nou create.

Pentru schemele de ajutor de stat care vizează *dezvoltarea economică durabilă* (HG nr. 1680/2008), *dezvoltarea regională prin stimularea investițiilor* (HG nr. 753/2008), *dezvoltarea regională prin utilizarea tehnologiilor noi și crearea de locuri de muncă* (HG nr. 797/2012), o parte din întreprinderile pentru care au fost emise acorduri de finanțare se mai află încă în perioada de monitorizare.

La 15 martie 2023, guvernul a aprobat un memorandum cu tema *Mandatarea MEc, autoritate publică națională cu atribuții în domeniul politicilor industriale, pentru identificarea oportunităților de finanțare printr-un mecanism de schemă de ajutor de stat în ceea ce privește producția bateriilor pentru electromobilitate*. În plus, este avută în vedere identificarea de instrumente financiare care să abordeze sectoare industriale strategice, precum: industria materialelor de construcții, producția de echipamente pentru energie regenerabilă; rețehnologizare și *green steel* pentru industria metalurgică.

În perioada 2023-2024, autoritățile vor continua susținerea mediului de afaceri prin măsuri de natura ajutorului de stat, încurajând participarea activă a întreprinderilor la reducerea decalajelor economice dintre regiuni, atât prin stimularea realizării de investiții în active fixe de înaltă tehnologie, cât și prin crearea de locuri de muncă.

Sustinerea industriilor culturale și creative

Strategia sectorială în domeniul culturii și patrimoniului cultural pentru perioada 2021-2027 și cele două politici publice Open Culture și Future Culture dezvoltate în cadrul proiectului Viziune strategică și coerentă pentru sectorul cultural sunt în curs de elaborare, fiind preconizată finalizarea și aprobarea acestora la finele anului 2023.

Au fost finalizate livrabilele proiectului *Monumente istorice - Planificare strategică și politici publice: Codul patrimoniului cultural; Strategia națională privind protejarea monumentelor istorice*³⁷, aceste documente strategice fiind în proces de avizare.

Pentru păstrarea și promovarea patrimoniului cultural, științific și educațional, a fost implementat proiectul *E-Cultura: Biblioteca Digitală a României*, fiind realizată platforma *Culturalia.ro*, care va oferi acces on-line la resurse culturale din 31 de instituții publice de cultură, de cercetare și de media din România, participante la acest proiect. În ceea ce privește digitalizarea patrimoniului, până în trim. I/2023 au fost digitalizate și publicate online peste 560.000 de elemente de patrimoniu cultural mobil.

În vederea *sprijinirii publicului cu scopul de a accesa, descoperi, explora și aprecia bunurile culturale*, se continuă procesul de dezvoltare a proiectelor destinate *debirocratizării și digitalizării sectorului cultural*, prin pregătirea proiectelor cuprinse în cadrul PCIDIF. În cadrul acestei ultime măsuri se vor realiza activități de tipul: a) dezvoltarea, printr-o schemă de ajutor de minimis, a capacității operatorilor din sector de realizare a cărților în format electronic (e-book, audiobook etc), cu precădere pentru volume ale autorilor de limbă română; b) realizarea unui catalog online pentru operele literare românești pentru promovarea lecturii în rândul tinerei generații etc.; c) acțiuni de atragere de noi audiențe folosind noile instrumente și tehnologii de tipul *vlog-urilor, challenge-urilor online și maratoanelor de lectură*.

Pentru *creșterea gradului de acces la cultură, promovarea diversității culturale și consolidarea dialogului intercultural*, se derulează Programul RO-CULTURA. Până în trim. I/2023, au fost lansate 6 apeluri de proiecte: un apel destinat *susținerii expozițiilor inovative cu bunuri culturale mobile restaurate* (9 contracte încheiate); un apel destinat *restaurării și revitalizării monumentelor istorice* (9 contracte încheiate); 3 apeluri destinate *consolidării antreprenoriatului cultural și dezvoltării audienței și a publicului* (40 de contracte încheiate) și un apel destinat *sprijinirii inițiativelor culturale despre minoritatea romă* - în cadrul căruia sunt finanțate 10 proiecte.

Restaurarea, conservarea și valorificarea obiectivelor de patrimoniu cultural se realizează prin diverse investiții finanțate în cadrul POR (buget alocat de 369,3 mil. euro, din care FEDR 312,58 mil. euro). Au fost semnate 217 contracte de finanțare cu o valoare eligibilă de 509,32 mil. euro, din care FEDR 430,49 mil. euro, pentru care s-au efectuat plăți către beneficiari în valoare de 283,96 mil. euro.

În cadrul PoR sunt prevăzute intervenții și acțiuni pentru *valorificarea patrimoniului cultural și a potențialului turistic*, pentru *infrastructuri culturale, susținerea întreprinzătorilor din industriile creative*.

Prin PCIDIF sunt vizate activități care sprijină sectorul cultural, cum ar fi: inventariere și documentare digitală a patrimoniului, inclusiv a celui cultural mobil, realizarea de hărți turistice cu monumente, etichete cu coduri QR ce vor fi plasate pe monumente, digitalizarea și arhivarea digitală a colecțiilor culturale (e.g. cărți, manuscrise, publicații de tezaur, inclusiv cinematografice și muzicale).

Alte măsuri pentru îmbunătățirea mediului de afaceri

Pentru a veni în **sprijinul cetățenilor și a mediului de afaceri**, se derulează măsuri pentru protejarea și stimularea concurenței pe piața de bunuri și servicii, pentru realizarea cadastrului

³⁷ www.umpcultura.ro/monumente-istorice_doc_982_strategia-nationala-privind-protejarea-monumentelor-istorice_pg_0.htm

privind toate imobilele și terenurile, cât și pentru facilitarea procesului de înregistrare/radiere a întreprinderilor din Registrul Comerțului.

CC asigură **dezvoltarea unui mediu concurențial propice**. În acest sens sunt menținute operaționale două platforme online: a) *platforma avertizorilor de concurență* (prin intermediul căreia fie este facilitat dialogul între autorități și avertizor, fie CC se autosesizează și declanșează investigații; în 2022, au fost înregistrate 140 de sesizări); b) *monitorul prețurilor* (prin intermediul căreia consumatorii pot verifica prețul alimentelor și ale carburanților - aprox. 33,9 mil. căutări în 2022. De asemenea, pe parcursul anului 2022, CC a elaborat 491 de avize, opinii și puncte de vedere, răspunsuri și interpelări în ceea ce privește ajutorul de stat și concurența, un număr aproape dublu față de cel înregistrat în 2021.

A fost actualizată legislația privind practicile de concurență neloială, prin adoptarea OUG nr. 84/2022 *privind combaterea acțiunilor speculative și pentru modificarea și completarea unor acte normative*. De asemenea, este în curs de adoptare legislația secundară care asigură punerea în aplicare a prevederilor cuprinse în *Legea nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale*. Totodată, pentru asigurarea cadrului metodologic necesar operaționalizării mecanismului prevăzut de *Legea nr. 81/2022*³⁸ a fost adoptată HG nr. 198/2023 *pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de înregistrare, investigare și soluționare a sesizărilor referitoare la practicile comerciale neloiale dintre întreprinderi în cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentară*.

A fost adoptată OUG nr. 46/2022 *privind măsurile de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2019/452 al Parlamentului European și al Consiliului din 19 martie 2019 de stabilire a unui cadru pentru examinarea investițiilor străine directe în Uniune, precum și pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996*. De asemenea, a fost aprobat ROF-ul aferent Comisiei pentru examinarea investițiilor străine directe, prin HG nr. 1326/2022.

Continuă implementarea proiectului³⁹ *Consolidarea pieței interne a UE prin acțiune pe piața energiei și a gazului. Concurență, intervenție în domeniul reglementărilor și mecanisme de piață*.

În ceea ce privește **îmbunătățirea activității cadastrale** - ANCPi vizează creșterea calității serviciilor prestate și finalizarea înregistrării în *Sistemul integrat de cadastru și carte funciară (SICCF)*, prin implementarea *Programului național de cadastru și carte funciară 2015-2023 (PNCCF)* și a proiectului major, finanțat prin axa prioritară 11 a POR, *Creșterea gradului de acoperire și incluziune a sistemului de înregistrare a proprietăților în zonele rurale din România* care a fost elaborat să răspundă PNCCF. Programul se implementează în conformitate cu prevederile Legii nr. 7/1996⁴⁰ și ale OUG nr. 35/2016, care stipulează alocarea de fonduri autorităților publice locale de către ANCPi pentru a se asigura finanțarea/cofinanțarea procesului de înregistrare sistematică a imobilelor, demarat de UAT-uri. La 31 martie 2023, situația înregistrărilor în SICCF era următoarea: 21.172.302 imobile (52,93%) din cele 40 mil. imobile estimate la nivel național; 13.882.410,27 ha - suprafață de teren; 184 UAT-uri cu lucrări de înregistrare sistematică a imobilelor finalizate (din care pentru 167 UAT-uri lucrările de înregistrare sistematică a imobilelor sunt finalizate în integralitate și pentru 17 UAT-uri parțial); 21.567 sectoare cadastrale finalizate. De asemenea, au fost angajate și instruite 611 de persoane în acest domeniu.

Din cele 660 de UAT-uri rurale incluse în proiectul major, au fost încheiate *Acorduri cadru și Contracte de servicii* pentru 576 UAT-uri. În 66 UAT-uri au fost finalizate lucrările de înregistrare sistematică a imobilelor (din care: pentru 49 UAT-uri au fost finalizate lucrările de înregistrare sistematică a imobilelor în integralitate și pentru 17 UAT-uri parțial); 491 UAT-uri sunt cu lucrări în derulare. Pentru 92 UAT-uri documentația de achiziție este în curs de aprobare, urmând a fi

³⁸ Privind practicile comerciale neloiale dintre întreprinderi în cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentară

³⁹ Valoarea finanțării proiectului este de 600 mii euro, prin *Programul de Sprijin pentru Reforme Structurale 2017-2020* (precursorul actualului TSI)

⁴⁰ *Legea cadastrului și a publicității imobiliare*

transmisă către ANAP, 10 UAT-uri fac obiectul unor acțiuni pe rolul instanțelor de judecată, iar contractul privind 1 UAT a fost reziliat.

Sunt operaționale serviciile de plată⁴¹ online prin care persoanele fizice și juridice pot obține extrasul de carte funciară pentru informare, precum și serviciile de poziționare GNSS în timp real (Sistemul Global de Navigație prin Satelit).

Referitor la înregistrarea întreprinderilor, se mențin active: *portalul de servicii online al ONRC*, care a fost actualizat în conformitate cu noile prevederi ale Legii nr. 265/2022⁴². Pentru a facilita obținerea de informații în timp real despre beneficiarii reali, printr-un punct unic, este în curs de finalizare *interconectarea ONRC cu registrele beneficiarilor reali din statele membre UE*⁴³. În privința **insolvenței întreprinderilor**, în perioada 1 ianuarie - 31 decembrie 2022, *numărul firmelor dizolvate a crescut cu 24,2%* față de aceeași perioadă a anului 2021. În perioada 1 iulie 2014 - 31 martie 2023, conform Buletinului procedurilor de insolvență (BPI) *au fost soluționate 52317 de proceduri de faliment* (procedura generală și procedura simplificată). În perioada 1 ianuarie - 31 decembrie 2022, *numărul firmelor radiate a crescut cu 10,1%* față de aceeași perioadă a anului 2021.

Măsurile prezentate în acest capitol pot contribui la îndeplinirea ODD 1, ODD 8, ODD 9, ODD 11, ODD 12 și ODD 13.

3.4.2. Transporturi

REFORME ȘI INVESTIȚII VIZATE DE PNRR

Domeniul transporturilor este abordat prioritar în Pilonul I "Tranziția verde", Componenta 4 - Transport sustenabil, Pilonul III "Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii" și Componenta 10 - Fondul local din PNRR.

În perioada trim. II/2022 - trim. I/2023, au fost implementate măsuri care au vizat consolidarea unei abordări strategice și durabile în acest domeniu, astfel:

- adoptarea Strategiei Naționale privind Siguranța Rutieră (HG nr. 682/2022 și HG nr. 144/2023 pentru modificarea anexelor nr. 1 și 2 la Strategia națională privind siguranța rutieră pentru perioada 2022-2030);
- semnarea contractelor pentru 75% din lucrările legate de modernizarea, reabilitarea și reînnoirea infrastructurii feroviare aferente liniilor de cale ferată Cluj-Napoca - Oradea - Episcopia Bihor și Caransebes - Timișoara - Arad;
- intrarea în vigoare a OMDLPA nr. 3232/2022 privind instituirea unei structuri care să acorde asistență tehnică pentru elaborarea de planuri de mobilitate urbană durabilă (PMUD) și actualizarea PMUD instituite și operaționale (MO, Partea I, nr. 1228/2022);
- semnarea, cu beneficiarii *Investiției 1. Mobilitate urbană durabilă*, a 227 de contracte de finanțare pentru reînnoirea parcurilor de vehicule de transport public (achiziționarea de vehicule nepoluante);
- semnarea a 115 contracte de finanțare pentru construirea de puncte de încărcare pentru vehicule electrice, în cadrul *Investiției 1. Mobilitate urbană durabilă*;
- semnarea a 487 de contracte de finanțare a investițiilor în infrastructura pentru biciclete la nivel local/metropolitan.

⁴¹ <https://epay.ancpi.ro/epay/Welcome.action>

⁴² Privind registrul comerțului și pentru modificarea și completarea altor acte normative cu incidență asupra înregistrării în Registrul Comerțului

⁴³ O funcționalitate asigurată de portalul european *e-Justiție* prin sistemele BRIS din statele membre UE

*

* *

ALTE MĂSURI (în afara PNRR)

Direcții de acțiune PNR:

- ✓ îmbunătățirea capacității administrative și de utilizare a fondurilor europene și eficientizarea activității întreprinderilor publice din domeniul transporturilor;
- ✓ dezvoltarea unei infrastructuri de transport durabile, inteligente și sigure pe toate modurile de transport (rutier, feroviar, urban, naval și intermodal, aerian).

Informații suplimentare se pot regăsi în Anexa I privind baza de date CeSaR.

Dezvoltarea infrastructurii de transport reprezintă o prioritate a guvernului, obiectivul principal fiind asigurarea conectivității și accesibilității la principalele coridoare de transport. În linie cu obiectivele de înverzire a sectorului de transport stabilite în cadrul Pactului Ecologic European și în conformitate cu RST 2019 și 2020, **investițiile sunt orientate pe dezvoltarea unei infrastructuri moderne, sigure și durabile**. Eforturile se concentrează, în principal, pe îmbunătățirea pregătirii și accelerarea implementării proiectelor de investiții în infrastructura de transport pentru punerea în aplicare a priorităților stabilite prin *Master Planul General de Transport al României (MPGT)*⁴⁴, actualizate prin *Programul Investițional (PI) pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2021-2030*⁴⁵.

În ceea ce privește obiectivele de neutralitate climatică și protecția mediului, în conformitate cu PNIEC, **reducerea emisiilor de GES în domeniul transporturilor se bazează pe dezvoltarea prioritară a transportului feroviar de călători și integrarea intermodală a acestuia cu celelalte moduri de transport**. Promovarea utilizării biocombustibililor în transport și încurajarea transportului feroviar (datorită utilizării crescute a energiei electrice pentru acest mod de transport) în detrimentul transportului rutier vor contribui la îndeplinirea țintei de 14,2% până în 2023 a ponderii energiei regenerabile în transporturi/SRE-T.

Îmbunătățirea capacității administrative și de utilizare a fondurilor europene și eficientizarea activității întreprinderilor publice din domeniul transporturilor

Pentru îmbunătățirea capacității de gestionare a fondurilor europene și de pregătire și implementare a proiectelor de infrastructură de transport, în baza Memorandumului de Înțelegere privind Sprijinul pentru Implementarea Proiectelor semnat între Guvernul României și Banca Europeană de Investiții (BEI), este în derulare *Acordul de servicii de asistență tehnică pentru proiecte (PASSA) 2020-2023*⁴⁶. Prin acest acord, experții BEI sprijină MIPE, MTI și beneficiarii de proiecte, oferind asistență tehnică pentru pregătirea, evaluarea, contractarea și monitorizarea proiectelor de investiții din domeniul transporturilor. De asemenea, se are în vedere realizarea unui studiu pentru implementarea la nivelul CNAIR a taxării rutiere electronice, precum și crearea unei biblioteci a livrabililor elaborate în cadrul PASSA.

Din fonduri europene, se urmărește finanțarea de măsuri care să contribuie la **îmbunătățirea capacității instituționale a MTI (în calitate de AM PT)**⁴⁷ pentru managementul și implementarea PT, precum: suport în elaborarea de metodologii, ghiduri, proceduri etc.; sprijin pentru

⁴⁴ Aprobat prin HG nr. 666/2016. MPGT, cu modificările și completările ulterioare, constituie instrumentul strategic de planificare a intervențiilor majore pentru perioada 2016-2030, semnificative pentru obiectivele de transport la nivel național.

⁴⁵ Programul investițional (<http://support-mpgt.ro/programul-investitional-2021-2030/>) a fost aprobat prin HG nr. 1312/2021.

⁴⁶ Acordul PASSA este în valoare de 20 mil. euro și se finanțează prin POAT.

⁴⁷ PT, Prioritatea 8 - Asistență tehnică

digitalizarea procedurilor de lucru și dezvoltarea instrumentelor informatice pentru urmărirea pregătirii proiectelor; sprijin pentru procesul de pregătire a portofoliului de proiecte, precum și pentru evaluarea, selecția, monitorizarea și verificarea proiectelor; studii, analize și propuneri de îmbunătățire a cadrului legislativ pentru creșterea eficienței implementării și exploatarei proiectelor de infrastructură; instruirea personalului în domenii precum achiziții publice, ajutor de stat, evaluare și implementare, management financiar și control, etc.

MTI continuă eforturile de **eficientizare a activității și implementarea principiilor de guvernare corporativă la întreprinderile publice (ÎP)** care funcționează sub autoritatea sa. În 2022, pentru selectarea unui management profesionist⁴⁸ a fost încheiat un Acord-cadru și au fost semnate contracte subsecvente cu experți independenți specializați în vederea recrutării și selecției candidaților pentru pozițiile de administratori vacante sau ocupate provizoriu. În cazul a șase ÎP, procesul de selecție a fost finalizat și au fost numiți membrii în Consiliile de administrație, iar pentru 14 ÎP procesul de selecție se află în derulare.

În 2023, continuă eforturile pentru *restructurarea și eficientizarea activității TAROM* (termen de finalizare trim. II/2024). *Programul de restructurare al companiei* conține măsuri de eficientizare a activității (precum reînnoirea flotei, optimizarea costurilor și eficiența organizațională).

Alte măsuri de reformă legate de performanța ÎP (inclusiv societăți pe acțiuni - CNIR, CNAIR, CFR și Metrorex) și autorități publice din domeniul transporturilor (ARF, AFER) sunt prevăzute în PNRR.

Transport rutier

Dezvoltarea infrastructurii rutiere de-a lungul rețelei TEN-T de bază și extinse se va realiza în mod echilibrat și sustenabil în toate regiunile, având ca scop îmbunătățirea conectivității, creșterea mobilității, și asigurarea unei rețele de transport rutier prietenoase cu mediul. Investițiile finanțate din fonduri europene nerambursabile (POIM⁴⁹ și PT⁵⁰) susțin dezvoltarea de autostrăzi, drumuri expres, variante de ocolire, coridoare de legătură națională, precum și cu țările vecine, inclusiv introducerea de tehnologii ecologice și digitale (stații de realimentare/reîncărcare cu combustibili alternativi, aplicarea ITS, dezvoltarea unor sisteme de informare a utilizatorilor și de interoperabilitate a sistemelor de transport etc.). Prin POIM, continuă lucrările pentru construcția a 300 km de autostrăzi și drumuri expres (aflate în diferite etape de implementare la nivelul trim. I/2023). Cu finanțare prin CEF 2.0, în 2023 vor fi în implementare proiecte de reabilitare/modernizare/construcție a cinci poduri pentru adaptarea infrastructurii rutiere la utilizarea duală - civilă și militară, precum și patru proiecte pentru dezvoltarea infrastructurii transfrontaliere cu Ungaria, Moldova și Ucraina.

În ceea ce privește **siguranța și securitatea pe toate modurile de transport**⁵¹, în 2023 va continua implementarea a 23 de proiecte contractate în cadrul POIM pentru eliminarea unor puncte negre și puncte de conflict, dotarea unor drumuri cu elemente de protecția mediului și de siguranță, achiziționarea unui sistem de informare și management al traficului maritim costier Ro-VTMIS și dezvoltarea unui sistem mixtmobil de monitorizare a traficului rutier. În complementaritate cu PNRR, prin PT vor fi finanțate investiții destinate *creșterii siguranței rutiere*⁵² pentru reducerea numărului de victime din accidente rutiere, în conformitate cu

⁴⁸ Procesul de recrutare și selecție se realizează cu respectarea prevederilor OUG nr. 109/2011 privind Guvernanța Corporativă a Întreprinderile Publice, aprobată prin Legea nr. 111/2016 și a principiilor nediscriminării, tratamentului egal și transparenței precum și cu respectarea HG nr. 722/2016.

⁴⁹ POIM, OS 1.1 - Creșterea mobilității prin dezvoltarea transportului rutier pe rețeaua TEN-T centrală; OS 2.1 - Creșterea mobilității pe rețeaua TEN-T și OS 2.2 - Creșterea accesibilității zonelor cu o conectivitate redusă la infrastructura rutieră a TEN-T

⁵⁰ PT, Prioritate 1 - Îmbunătățirea conectivității primare rutiere și Prioritate 2 - Îmbunătățirea conectivității secundare rutiere

⁵¹ POIM, OS 2.5 - Creșterea gradului de siguranță și securitate pe toate modurile de transport și reducerea impactului transporturilor asupra mediului

⁵² PT, Prioritatea 3 - Creșterea siguranței rutiere

obiectivul UE "Vision Zero".

În scopul stimulării mobilității la nivel regional, se finanțează proiectele de investiții de la nivel regional și local pentru modernizarea/reabilitarea rețelei de drumuri județene situate în proximitatea rețelei TEN-T. În 2023, continuă implementarea celor 130 de proiecte de investiții contractate până la 30 decembrie 2022 prin POR⁵³ pentru modernizarea/reabilitarea a 1.955 km de drumuri județene.

Prin PoR vor fi finanțate în continuare investițiile pentru creșterea gradului de accesibilitate a infrastructurii rutiere la rețeaua TEN-T primară și secundară, la nivel regional și local, ca de exemplu: (i) prin PoR Sud-Muntenia vor fi modernizați 283 km de drumuri județene; (ii) prin PoR Sud-Est va fi reabilitată și modernizată infrastructura rutieră de importanță regională pentru asigurarea conectivității la rețeaua TEN-T, creșterea siguranței traficului, instalarea de puncte de realimentare/ reîncărcare pentru vehicule electrice; (iii) în cadrul PoR Centru, în 2023, vor fi lansate două apeluri pentru proiecte având ca scop modernizarea infrastructurii rutiere de interes regional, respectiv decongestionarea și fluidizarea traficului în zonele de acces în municipiile reședință de județ. La nivelul PoR Nord-Vest, Vest, Sud-Vest Oltenia, Sud Muntenia, Sud Est și Centru au fost lansate în consultare publică ghiduri ale solicitantului pentru apeluri de proiecte care urmează să fie lansate începând cu trim. II - III/2023.

Transport feroviar

Dezvoltarea infrastructurii feroviare vizează modernizarea coridoarelor TEN-T Rin-Dunăre și Orient-East Med, ce compun coloana vertebrală a rețelei primare de cale ferată a României. Investițiile finanțate din fonduri europene (prin POIM⁵⁴ și PT⁵⁵), în complementaritate cu investițiile din PNRR și CEF, au ca scop atât creșterea eficienței căilor ferate prin modernizarea infrastructurii feroviare (inclusiv gări, poduri, podețe, tuneluri, treceri la nivel cu calea ferată, instalarea sistemului ERTMS nivel 2, electrificarea liniilor de cale ferată), cât și creșterea atractivității transportului feroviar de călători prin înnoirea parcului de material rulant.

În 2023, cu finanțare prin POIM continuă lucrările de modernizare a 141,17 km de cale ferată pe tronsoanele Km 614 - Simeria și vor demara lucrările de reabilitare în stațiile Fetești și Ciulnița (4,87 km). De asemenea, continuă derularea contractelor de prestări servicii pentru elaborarea de studii de fezabilitate și proiecte tehnice (cu finanțare din POIM și CEF) având ca obiective modernizarea/reabilitarea a 2.373,9 km de linii de cale ferată, 24 de stații de cale ferată, poduri, podețe și tuneluri (faza II) și modernizarea trecerilor la nivel cu calea ferată.

Prin CEF, sunt în derulare lucrările de reabilitare a 112 km de cale ferată pe ruta Brașov - Sighișoara și a 12 km pentru redeschiderea circulației pe podul Grădiștea, lucrările conexe aflate pe ruta București Nord - Giurgiu Nord și proiectul de modernizare a infrastructurii feroviare în Portul Constanța - Etapa I, Valu lui Traian.

În ceea ce privește PT, investițiile se vor concentra pe reabilitarea liniilor existente pe rețeaua primară, în vederea asigurării de viteze de operare de minim 100 km/h, în complementaritate cu lucrările de modernizări finanțate prin PNRR.

Achiziția de material rulant are ca scop creșterea atractivității transportului de călători pe calea ferată și valorificarea coridoarelor de cale ferată modernizate sau reînnoite. Materialul rulant nou trebuie să fie dotat cu echipament ERTMS (nivelul 2) și să contribuie la obiectivul de neutralitate privind emisiile de carbon (Green Deal). În 2023, cu finanțare prin POIM, ARF derulează contractul încheiat pentru achiziția a 37 de rame electrice inter-regionale (RE-IR) și mentenanța acestora pe o perioadă de 15 ani, de la livrarea fiecărei rame. La nivelul trim. I/2023, procedura de achiziție a 62 de rame regionale RE-R era în derulare, finanțarea

⁵³ POR, Prioritatea de investiții 6.1 - Stimularea mobilității regionale prin conectarea nodurilor secundare și terțiare la infrastructura TEN-T, inclusiv a nodurilor multimodale

⁵⁴ POIM, OS 1.2 - Creșterea mobilității pe rețeaua feroviară TEN-T centrală; OS 2.7 - Creșterea sustenabilității și calității transportului feroviar.

⁵⁵ PT, Prioritatea 4 - Creșterea eficienței căilor ferate și Prioritatea 5 - Creșterea atractivității transportului feroviar de călători

proiectului urmând a fi realizată prin PT⁵⁶. În complementaritate cu finanțarea din PNRR, sunt în diferite stadii de derulare achizițiile publice pentru rame electrice interregionale de lung parcurs RE-IR, locomotive electrice noi pe 4 osii cu sisteme ERTMS și automotoare în tracțiune electrică pe bază de pile de combustie cu hidrogen.

Pentru îmbunătățirea calității serviciilor publice în transportul feroviar de călători, în 2023 se va finaliza proiectul “Sistem integrat, bază de date unică și furnizare de informații privind serviciul de ticketing al operatorilor de transport feroviar de călători”, finanțat prin POIM, și va demara proiectul “Ticketing național”, cu finanțare prin PT. Proiectul are ca scop reglementarea modului de emitere și de decontare a biletului unic integrat, precum și dezvoltarea unei platforme unice de tipul “one-stop-shop” pentru emiterea legitimațiilor de călătorie și se va derula în două etape: proiect pilot pe ruta București-Ploiești Sud și Ploiești Vest (2023-2024) și proiect complet (2024-2026).

Transport urban durabil

Dezvoltarea infrastructurii de metrou contribuie la creșterea mobilității urbane durabile. În 2023, prioritățile de investiții finanțate prin POIM⁵⁷ vizează proiectele aflate în implementare sau în pregătire: *Magistrala 5 - Secțiunea 2 Eroilor-Piața Ianului; Magistrala 6 - Secțiunea 1 Mai-Tokyo și Secțiunea 2 Tokyo - Otopeni; Accesibilizarea stațiilor de metrou în funcțiune pentru persoanele cu deficiențe de vedere*. Prin PT⁵⁸, în perioada de finanțare 2021-2027, se are în vedere continuarea investițiilor pentru dezvoltarea sistemelor de cale ferată urbane în zonele metropolitane: construcția/modernizarea infrastructurii de metrou; achiziția de material rulant ecologic - rame metropolitane; introducerea conceptului de tren metropolitan, ca un pachet de infrastructură și servicii destinat utilizării transportului feroviar în nodurile urbane.

Mobilitatea urbană durabilă contribuie la asigurarea unui sistem de transport durabil, echitabil, eficient și incluziv în zonele urbane și rurale, reducerea emisiilor de GES din transporturi și creșterea siguranței rutiere, utilizând soluții verzi și digitale. Pentru consolidarea domeniului, un proiect de lege se află în curs de adoptare de către Parlament. Actul normativ reglementează mobilitatea ca domeniu de sine stătător, stabilind instituțiile responsabile la nivel central și local și propune măsuri concrete care contribuie la tranziția verde a zonelor urbane din România.

În 2023, cu finanțare prin POR⁵⁹, continuă implementarea proiectelor contractate în scopul reducerii emisiilor de carbon în zonele urbane și municipiile reședință de județ, în conformitate cu obiectivele PMUD (rețele de piste de biciclete, trasee pietonale, achiziția de mijloace electrice de transport public care pot fi echipate cu ITS etc.).

În perioada de finanțare 2021-2027, PoR⁶⁰ vor sprijini în continuare investițiilor pentru dezvoltarea transportului urban durabil, ca de exemplu: (i) prin PoR Nord-Vest vor fi continuate eforturilor pentru utilizarea crescută a transportului public și a altor forme de mobilitate urbană ecologice; (2) PoR Nord-Est va finanța următoarele investiții: achiziția de material rulant ecologic cu o capacitate totală de 13.072 pasageri (cu 72 puncte de realimentare/reîncărcare); modernizarea a 4 km de linie de tramvai; construirea a 12,66 km de linie de tramvai; construirea/modernizarea a 36,68 km piste ciclabile și a 10 conexiuni intermodale; implementarea de sisteme digitalizate de transport urban în 8 orașe; (iii) prin PoR Sud-Muntenia vor fi sprijinite 12 municipii și orașe pentru dotarea cu sisteme de transport public noi sau sisteme de mobilitate nemotorizate, și 3 orașe cu sisteme de transport urban digitalizate, se vor dezvolta 59 km de piste pentru biciclete și se vor achiziționa mijloacele noi de transport public ecologic de care să beneficieze 4.801 pasageri; (iv) în Regiunea Centru, sunt prevăzute măsuri

⁵⁶ PT, Prioritatea 5 - Creșterea atractivității transportului feroviar de călători

⁵⁷ POIM, OS 1.4 - Creșterea gradului de utilizare a transportului cu metroul în București - Ilfov

⁵⁸ PT, Prioritatea 6 - Dezvoltarea mobilității sustenabile în nodurile urbane

⁵⁹ POR, PI 3.2 - Reducerea emisiilor de carbon în zonele urbane bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă și PI 4.1. - Reducerea emisiilor de carbon în municipiile reședință de județ prin investiții bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă

⁶⁰ OS 2.8. “Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon”

de modernizare sau construcție de depouri/ autobaze (inclusiv stații de încărcare electrică/ hidrogen) și stații pentru transportul public urban (inclusiv mijloace moderne de afișaj și comunicare), precum și achiziția de vehicule ecologice (electrice/hidrogen) care să înlocuiască aprox. 16% din flota existentă diesel. La nivelul PoR Nord-Vest, Vest și Centru au fost lansate în consultare publică ghiduri ale solicitantului pentru apeluri de proiecte care urmează să fie lansate începând cu trim. II - III/2023.

Transport naval și intermodal

Dezvoltarea transportului naval și intermodal vizează valorificarea potențialului oferit de Dunăre, de transportul fluvial, dezvoltarea porturilor comerciale și transformarea portului Constanța în lider regional. Cu finanțare prin POIM⁶¹, continuă lucrările pentru modernizarea a 14 porturi (Constanța, Tulcea, Brăila, Galați, Medgidia, Ovidiu, Giurgiu, Calafat, Turnu Măgurele, Chilia Veche, Sulina - porturi TE-T și Isaccea, Corabia, Luminița - non TEN-T) și pentru realizarea a 36 de km de apărări de maluri pe Canalul Sulina și a două terminale intermodale.

Investițiile finanțate prin PT⁶² au ca scop dezvoltarea/ modernizarea a 8 conexiuni intermodale și a 70 km de căi navigabile, inclusiv instalarea de infrastructură de alimentare cu combustibili alternativi. La nivelul trim. I/2023 se află în stadiu avansat de pregătire proiecte de reabilitare a infrastructurii canalelor navigabile Dunăre - Marea Neagră și Poarta Albă - Midia, Năvodari și re tehnologizarea ecluzei Năvodari în vederea creșterii siguranței navigației. Vor continua investițiile pentru îmbunătățirea legăturilor rutiere și feroviare din portul Constanța, iar asigurarea condițiilor de navigație pe Dunăre rămâne principala prioritate din domeniul transportului naval. În 2023, MTI derulează un contract care are ca obiect elaborarea *Strategiei de Transport Naval*.

Având în vedere că transportul naval este considerat, alături de transportul feroviar, un mod de transport mai prietenos cu mediul și care contribuie la transpunerea viziunii strategice a Green Deal, dezvoltarea infrastructurii navale este sprijinită și prin CEF 2.0. Începând din ianuarie 2023, este în derulare proiectul “Asigurarea condițiilor electrice de racordare la cheu a navelor în Portul Constanța (regim Cold Ironing)”. Proiectul contribuie la dezvoltarea durabilă a portului prin creșterea eficienței tehnice și economice a utilizării energiei electrice.

PoR Sud-Est va finanța investiții destinate sistemului de transport public adaptat nevoilor, cerințelor actuale ale mediului și siguranței pasagerilor, coroborate cu infrastructura de acostare din arealul ITI Delta Dunării.

Transport aerian

Pe termen scurt și mediu se are în vedere continuarea **dezvoltării infrastructurii aeroportuare** pentru „înverzirea” aeroporturilor (echipamente, vehicule și infrastructură aeroportuară). În 2023, continuă implementarea proiectelor contractate prin POIM⁶³ pentru modernizarea aeroporturilor, precum și participarea României în cadrul proiectului *SESAR Deployment Programme Implementation 2019 - IOP Foundation* (finanțat prin CEF) care vizează eficientizarea și modernizarea serviciilor de navigație aeriană.

Alte măsuri avute în vedere pentru asigurarea unei infrastructuri aeroportuare durabile se referă la implementarea *Programului strategic de dezvoltare a infrastructurii aeroportuare la Aeroportul Internațional Henri Coandă - București/AIHCB* și reducerea impactului aviației civile asupra mediului (menținerea acreditărilor ACA⁶⁴ pentru Aeroportul Internațional București Otopeni - Henri Coandă, Aeroportul Internațional București Băneasa - Aurel Vlaicu și Aeroportul Internațional Avram Iancu Cluj; continuarea procesului de înnoire a flotei TAROM).

Măsuri suplimentare privind transportul durabil (ex. promovarea vehiculelor mai puțin poluante

⁶¹ POIM, OS 1.3 - Creșterea gradului de utilizare a căilor navigabile și a porturilor situate pe rețeaua TEN-T central și OS 2.4 - Creșterea volumului de mărfuri tranzitate prin terminale intermodale și porturi

⁶² PT, Prioritatea 7 - Dezvoltarea transportului naval și multimodal

⁶³ POIM, OS 2.3 - Creșterea gradului de utilizare sustenabilă a aeroporturilor

⁶⁴ Standardul de Acreditare a Nivelurilor de CO2 pentru Aeroporturi (Air Carbon Accreditation)

și instalare de infrastructură de alimentare cu combustibili alternativi), finanțate din Fondul pentru mediu, se regăsesc la capitolul *3.2. Tranziția verde*.

Măsurile prezentate în acest sub-capitol pot contribui la îndeplinirea ODD 9 și ODD 11.

3.4.3. Cercetare, dezvoltare, inovare (CDI)

REFORME ȘI INVESTIȚII VIZATE DE PNRR

Domeniul cercetare, dezvoltare, inovare este abordat în Pilonul III "Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii" și Componenta 9 - Suport pentru sectorul privat și CDI din PNRR.

În perioada trim. II/2022 - trim. I/2023, au fost implementate măsuri pentru:

- intrarea în vigoare a Legii nr. 25/2023 privind integrarea voluntară a organizațiilor de cercetare, dezvoltare și inovare din România în Spațiul European de Cercetare, precum și pentru modificarea OG nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică (MO nr. 33/2023) care are ca scop să încurajeze, să faciliteze și să reglementeze integrarea voluntară și funcțională și fuzionarea instituțiilor de cercetare din România;
- instituirea a cinci centre de competență prin semnarea contractelor de finanțare la data de 29 decembrie 2022.

Informații și în Anexa II privind baza de date FENIX.

*

* *

ALTE MĂSURI (în afara PNRR)

Direcții de acțiune PNR:

- ✓ dezvoltarea sistemului de CDI: îmbunătățirea capacității administrative, a cadrului strategic și legislativ; știință deschisă; CDI și provocările societale; resurse umane (inclusiv dezvoltarea de competențe pentru specializare inteligentă); organizații de cercetare competitive; infrastructuri de cercetare-dezvoltare;
- ✓ promovarea unui sistem de CDI competitiv și atractiv pentru mediul privat: întreprinderi inovatoare; parteneriat public-privat pentru cercetare și inovare, transfer tehnologic și de cunoștințe;
- ✓ sprijinirea CDI în domenii de interes strategic (inclusiv în domeniul medical) și a colaborării europene și internaționale.

Informații suplimentare se pot regăsi în Anexa I privind baza de date CeSaR.

Strategia Națională de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă 2022-2027 (SNCISI), aprobată în iulie 2022⁶⁵, setează viziunea pentru sistemul de CDI românesc și exprimă opțiunea fermă de a recunoaște și susține excelența, de a recompensa performanța, de a stimula dezvoltarea colaborării între mediul public și cel privat.

Dezvoltarea sistemului de CDI

Obiectivul de asigurare a bunei guvernance a strategiei naționale/regionale de specializare inteligentă este urmărit prin intermediul proiectului SIPOCA 592 - Creșterea capacității

⁶⁵ HG nr. 933/2022

sistemului CDI de a răspunde provocărilor globale. Consolidarea capacității anticipatorii de elaborare a politicilor publice bazate pe dovezi. În cadrul proiectului se va dezvolta platforma informatică integrată necesară monitorizării ecosistemului de CDI și a SNCISI, în vederea asigurării condiției favorizante din domeniul CDI pentru perioada 2021-2027.

Pe baza rezultatelor proiectului SIPOCA 592 vor fi aduse îmbunătățiri ale cadrului legislativ, în sensul actualizării, simplificării și corelării cadrului legal cu nevoile mediului de cercetare și economic (ex. proiectul de HG privind constituirea, funcționarea, evaluarea și acreditarea entităților din infrastructura de inovare și transfer tehnologic).

Pentru asigurarea tranziției către **știința deschisă** (Open Science), se va elabora cadrul strategic pentru știința deschisă, care să faciliteze accesul liber la publicații și la datele provenite din cercetare. Prin PNCDI IV⁶⁶, se are în vedere sprijinirea participării României la dezvoltarea Cloud-ului European pentru Știință Deschisă. În plus, MCID sprijină dezvoltarea dialogului dintre mediul științific și societate⁶⁷, atât prin susținerea organizării de manifestări științifice, cât și prin asigurarea accesului la literatura științifică și publicarea în regim de acces deschis.

Plecând de la Agenda strategică de cercetare⁶⁸, **achizițiile publice pentru inovare** au ca scop conectarea activităților de cercetare și inovare cu provocările societale și oferirea de soluții pentru reducerea impactului provocărilor asupra cetățenilor. În cadrul PNCDI IV⁶⁹, în trim. II/2023 se estimează lansarea apelului pentru proiecte pe teme de CD care răspund nevoilor punctuale identificate de autorități publice centrale.

Dezvoltarea resurselor umane pentru cercetare, prin creșterea numărului și a competențelor științifice ale cercetătorilor, are ca scop facilitarea accesului potențialilor investitori la resurse umane bine pregătite și la oportunități de colaborare. În cadrul PNCDI IV⁷⁰, până la sfârșitul trim. II/2023, se estimează lansarea apelurilor pentru stimularea tinerelor echipe independente de cercetători, de mobilitate pentru cercetători tineri sau cu experiență din diaspora, pentru premiera publicării de articole "web of science" și înregistrarea de brevete de invenție naționale sau internaționale.

FEDR (prin PCIDIF⁷¹ și cele opt PoR) finanțează dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă și antreprenariat (din IMM-uri, entități de inovare și transfer tehnologic/ EITT-uri și organizații de cercetare, implicate în activități de CDI și/ sau transfer tehnologic, atât la nivel național, cât și la nivel regional), precum și creșterea capacității administrative a actorilor regionali implicați în elaborarea, implementarea, monitorizarea, evaluarea și revizuirea strategiilor regionale de specializare inteligentă (RIS3), în contextul Mecanismului de Descoperire Antreprenorială.

Complementar, prin PoEO se urmărește dezvoltarea și implementarea unor programe doctorale și postdoctorale, la solicitarea agenților economici/ organizațiilor de CDI, pentru adaptarea ofertei universităților la solicitările pieței muncii, iar prin PNRR se acordă sprijin pentru dezvoltarea competențelor în domeniului microelectronicii.

Finanțarea, prin PNCDI IV⁷², a proiectelor pentru **creșterea competitivității organizațiilor de cercetare** contribuie nu doar la îmbunătățirea performanțelor instituționale, ci și la atragerea și menținerea resurselor umane specializate în activități de CD.

În 2023, va continua implementarea proiectelor contractate prin POC pentru dezvoltarea de

⁶⁶ PNCDI IV, Programul 5.5. - Infrastructuri de cercetare

⁶⁷ PNCDI IV, Programul 5.10. - Știință și societate

⁶⁸ În 2021, în urma unui amplu proces de consultare, au fost stabilite principalele șase domenii care vizează provocări societale: digitalizare, industrie și spațiu; climă, energie și mobilitate; hrană, bioeconomie, resurse naturale, agricultură și mediu; sănătate; cultură, creativitate și societate incluzivă; securitate civilă pentru societate.

⁶⁹ PNCDI IV, Programul 5.6. - Provocări

⁷⁰ PNCDI IV, Programul 5.2. - Resurse umane

⁷¹ PCIDIF, Prioritatea 1, Acțiunea 1.4 - Dezvoltarea competențelor și consolidarea capacității actorilor din domeniul CDI în vederea asigurării creșterii competitivității

⁷² PNCDI IV, Programul 5.4. - Nucleu și Programul 5.3. - Organizații de cercetare performante

infrastructuri de CD⁷³ și a unor rețele de centre de CD⁷⁴, având ca scop modernizarea și utilizarea eficientă a infrastructurilor de CDI pentru facilitarea accesului deschis cu efect de multiplicare/propagare a cunoștințelor și rezultatelor CDI în economie. De asemenea, măsurile finanțate prin PNCDI IV⁷⁵ se vor concentra nu doar pe dezvoltarea de infrastructuri noi sau existente (conform Roadmap-ului național), ci și pe facilitarea utilizării eficiente a acestora. Lansarea apelului pentru proiecte de finanțare a serviciilor furnizate de infrastructuri de CD este planificată la sfârșitul trim. II/2023.

Prin PoR vor fi finanțate investiții pentru dezvoltarea și sporirea capacităților de CDI și adoptarea tehnologiilor avansate (OS 1.1.), după cum urmează: (i) în cadrul PoR Nord-Vest, în trim. II/2023 se estimează lansarea apelurilor pentru finanțarea a 78 de întreprinderi și 2 organizații de cercetare care participă la proiecte de cercetare comune; (ii) PoR Sud-Est va sprijini proiecte de cercetare în domeniile de specializare inteligentă regionale, inclusiv investiții în infrastructura necesară implementării proiectului; (iii) prin PoR Sud Muntenia se urmărește dezvoltarea capacității de CDI a organizațiilor publice de cercetare, a mediului de afaceri și a autorităților și instituțiilor publice locale/centrale, prin crearea și dezvoltarea de infrastructuri, servicii și echipamente de CDI, precum și prin derularea de proiecte comune de cercetare; (iv) în cadrul PoR Centru, pentru 2023 este prevăzută lansarea de apeluri de proiecte pentru: dezvoltarea capacităților publice de CDI; dezvoltarea capacităților private de CDI; participarea IMM-urilor și organizațiilor CDI în structuri, parteneriate și programe de colaborare; clustere inovative; platforma pilot de inovare deschisă - proiect strategic regional; sprijin prin instrumente financiare (capital sau cvasi-capital).

Promovarea unui sistem de CDI competitiv și atractiv pentru mediul privat

În scopul creșterii nivelului investițiilor private în CDI vor fi avute în vedere măsuri de încurajare a colaborării public-private, de dezvoltare a transferului tehnologic și de cunoștințe, precum și de susținere a antreprenoriatului inovativ pentru asigurarea unei mase critice de startup-uri inovative și crearea unui ecosistem antreprenorial inovativ matur și funcțional.

În 2023, pentru stimularea întreprinderilor inovative (de tip *start-up* și *spin-off*, precum și întreprinderile inovatoare nou-înființate), va continua implementarea proiectelor contractate prin POC⁷⁶ pentru dezvoltarea de produse/procese/servicii inovative, individual sau în parteneriat cu institute de CD/universități. Prin PCIDIF⁷⁷ și PoR vor fi finanțate investițiile în tehnologii noi și inovative, în domeniile de specializare inteligentă, la nivel național și regional. Ca de exemplu, pentru a stimula cercetarea la nivelul firmelor, PoR Sud-Est va finanța proiecte de tip „proof of concept” și proiecte de cercetare realizate în cooperare între IMM-uri și entități de CDI/ universități.

Complementar, prin PNCDI IV⁷⁸ vor fi sprijinite atât proiecte care contribuie la dezvoltarea sistemului de antreprenoriat inovativ (formarea unei mase critice de start-up-uri inovative, dezvoltarea capacității de incubare și accelerare a start-up-urilor inovative), cât și proiecte de inovare și valorificare a rezultatelor cercetării. În trim. III/2023 este planificată lansarea apelului pentru proiecte de tip ”innovative business matching fund”, având ca scop susținerea start-up-urilor inovative care validează conceptul de tehnologie cu un investitor privat.

⁷³ POC, Acțiunea 1.1.1 - Mari infrastructuri de CD (secțiunile: A - Investiții pentru departamentele de CD ale întreprinderilor; B - Clustere de inovare și F - Proiecte de investiții pentru instituțiile publice de CD/universități)

⁷⁴ POC, Acțiunea 1.1.2 - Dezvoltarea unor rețele de centre CD, coordonate la nivel național și racordate la rețele europene și internaționale de profil și asigurarea accesului cercetătorilor la publicații științifice și baze de date europene și internaționale

⁷⁵ PNCDI IV, Programul 5.5. - Infrastructuri de cercetare

⁷⁶ POC, Acțiunea 1.2.1 - Stimularea cererii întreprinderilor pentru inovare prin proiecte de CDI (secțiunile C - Proiecte ale întreprinderilor inovatoare de tip *start-up* sau *spin-off* și D - Proiecte ale întreprinderilor nou-înființate inovatoare)

⁷⁷ PCIDIF, Prioritatea 1, Acțiunea 1.1. - Sprijin pentru sectorul privat și pentru colaborarea între actorii din sistemul public și mediul de afaceri în domeniul CDI, Măsura 1.1.1. - Sprijin pentru întreprinderile inovatoare

⁷⁸ PNCDI IV, Programul 5.7. - Parteneriate pentru inovare, Subprogramul 5.7.2. - Antreprenoriat inovativ și inovare deschisă și Subprogramul 5.7.3. - Întreprinderi inovative

Sprrijinirea parteneriatelor public-privat pentru inovare are ca scop principal întărirea legăturii dintre mediul privat și cel al CD pentru conceperea, realizarea și testarea de modele demonstrative pentru produse/servicii noi sau cu îmbunătățiri semnificative și lansarea de produse/ servicii noi pe piață. În 2023 continuă implementarea proiectelor de parteneriat contractate în cadrul POC⁷⁹, iar prin PCIDIF⁸⁰ vor fi finanțate atât proiectele de transfer de cunoștințe, cât și activitățile de CDI derulate în consorții tematice (de inovare și transfer tehnologic) între parteneri public-privati.

Complementar, la nivel regional, continuă implementarea proiectelor contractate prin POR pentru promovarea transferului tehnologic⁸¹ și creșterea gradului de inovare în firme⁸². Prin PoR vor fi finanțate proiecte care contribuie la dezvoltarea ecosistemului de transfer tehnologic (EITT și parcuri științifice și tehnologice) și achiziționarea de servicii de către IMM prin vouchere de inovare. PoR Sud Muntenia va sprijini, începând cu trim. II/2023, investiții pentru transferul tehnologic și colaborarea cu IMM-urile, precum și pentru creșterea gradului de inovare în IMM-uri, atât prin dezvoltarea capacității proprii, cât și prin parteneriate cu întreprinderi.

Investițiile finanțate prin PoR pentru dezvoltarea și sporirea capacităților de CDI și adoptarea tehnologiilor avansate (OS 1.1.) încurajează derularea de proiecte comune de cercetare între întreprinderi și organizații publice de cercetare, contribuind astfel la întărirea legăturii dintre mediul de afaceri și cel academic/ de cercetare.

PNCDI IV⁸³ sprijină, de asemenea, activitățile de cercetare-inovare derulate în parteneriat între mediul de afaceri și cel de CDI, precum și dezvoltarea transferului tehnologic la nivel național, inclusiv prin îmbunătățirea expertizei resurselor umane din centrele de transfer tehnologic, creșterea vizibilității și valorificarea rezultatelor cercetării pe piață.

Măsuri suplimentare care pot contribui la întărirea legăturii dintre mediul privat și cel de CD și academic, prin sporirea accesului IMM-urilor inovative la finanțare și încurajarea întreprinderilor să inoveze și/ sau să integreze tehnologii noi, se regăsesc la capitolul [3.4.1 Crearea mediului favorabil pentru investițiile publice și private](#).

Sprrijinirea CDI în domenii de interes strategic (inclusiv domeniul medical) și a colaborării europene și internaționale

În vederea valorificării oportunităților de integrare în Spațiul European de Cercetare (ERA), dar și pentru concentrarea eforturilor mediului academic, de cercetare și economic, în scopul realizării premiselor favorabile generării unor nuclee de cunoaștere și dezvoltare în tehnologii avansate și emergente, continuă **implementarea/ promovarea proiectelor de infrastructuri pan-europene de cercetare**⁸⁴ - *Extreme Light Infrastructure-Nuclear Physics (ELI-NP)*; *Advanced Lead Fast Reactor European Demonstrator (ALFRED)*; *Centrul internațional de studii avansate pentru sisteme fluvii-delte-mări DANUBIUS-RI*. Activitățile de CDI incluse în agendele strategice ale acestor infrastructuri vor fi sprijinite prin PNCDI IV⁸⁵.

În plus, din FEDR vor fi finanțate proiecte pentru **crearea de hub-uri de inovare în domenii de interes strategic**⁸⁶ (precum laseri de mare putere, reactori nucleari de generația a IV-a,

⁷⁹ POC, Acțiunea 1.2.3 (Ghidul solicitantului, secțiunea G) - *Parteneriate pentru transfer de cunoștințe*

⁸⁰ PCIDIF, Prioritatea 1, Acțiunea 1.1. - Sprijin pentru sectorul privat și pentru colaborarea între actorii din sistemul public și mediul de afaceri în domeniul CDI, Măsura 1.1.2. - Creșterea gradului de colaborare public-privat

⁸¹ POR, AP 1 - Promovarea transferului tehnologic: PI 1.1.A - Sprijinirea entităților de inovare și transfer tehnologic, PI 1.1.B - Sprijinirea parcurilor științifice și tehnologice și PI 1.1.C - Investiții pentru IMM-uri pentru implementarea unui rezultat al cercetării - inovării în parteneriat cu ITT

⁸² POR, AP 1 - Promovarea transferului tehnologic: PI 1.2 - Creșterea inovării în companii prin sprijinirea abordărilor multisectoriale rezultate în urma implementării "Inițiativei Regiuni mai puțin dezvoltate" în România

⁸³ PNCDI IV, Programul 5.7 - Parteneriate pentru inovare, Subprogramele 5.7.1 - Parteneriate pentru competitivitate și 5.7.4. - Transfer tehnologic în sprijinul competitivității

⁸⁴ POC, AP 1, Acțiunea 1.1.1. - Mari infrastructuri de CD

⁸⁵ PNCDI IV, Programul 5.9 - Cercetare în domenii de interes strategic

⁸⁶ PCIDIF, Prioritatea 1, Acțiunea 1.2 Sprijin pentru proiecte în domeniul tehnologiilor avansate prin crearea de hub-uri de inovare în domenii de interes strategic

hidrogen, semiconductori, inteligență artificială, sisteme fluvii-delte-mări).

PS 2021-2027 contribuie la dezvoltarea cercetării în domeniul medical prin finanțarea prioritară atât a investițiilor predefinite în cercetarea din domeniile boli netransmisibile (cancer), genomică și vaccinuri, cât și a investițiilor în soluții de cercetare cu aplicabilitate în domeniul medical. Se are în vedere sprijinirea colaborării între actorii din sistemul public și mediul de afaceri pentru dezvoltarea și testarea de tehnologii inovative/ avansate cu aplicabilitate în domeniul clinic, precum și susținerea întreprinderilor nou înființate inovatoare pentru creșterea investițiilor în noile tehnologii și în inovare. Alte informații privind investițiile în acest domeniu din PS 2021-2027 se regăsesc la capitolul **3.6. Sănătate**.

Sprijinirea colaborărilor europene și internaționale are ca scop creșterea participării românești la programe și parteneriate europene și internaționale de CDI pentru mai buna integrare în ERA. PNCDI IV⁸⁷ sprijină participarea la programul cadrul de cercetare al UE și alte inițiative europene și internaționale cercetare, precum și dezvoltarea cooperărilor bilaterale/ multilaterale pentru CDI.

Investițiile finanțate din FEDR (POC⁸⁸ și PCIDIF⁸⁹) urmăresc crearea de sinergii cu Programul Orizont Europa, precum și atragerea unor cercetători cu experiență din străinătate și crearea unor grupuri de excelență pentru cercetare aplicată, dezvoltare experimentală și inovare (în complementaritate cu acțiunile finanțate prin PNRR pentru cercetare fundamentală).

La nivel regional, PoR Sud-Est sprijină parteneriatele și proiectele de cooperare interregionale și internaționale, inclusiv participarea în Programul Orizont Europa, precum și în cadrul platformelor S3 pentru domeniile de specializare inteligentă regionale.

Măsurile prezentate în acest sub-capitol contribuie la îndeplinirea ODD 2, ODD 3, ODD 9, ODD 13 și ODD 14.

---

⁸⁷ PNCDI IV, Programul 5.8. - Cooperare europeană și internațională

⁸⁸ POC, AP 1, Acțiunea 1.1.3 - Crearea de sinergii cu acțiunile de CDI ale Programului Orizont 2020 și alte programe de CDI internaționale

⁸⁹ PCIDIF, Prioritatea 1, Acțiunea 1.3 Integrarea ecosistemului național CDI în Spațiul de Cercetare European și internațional

3.5. Ocuparea forței de muncă și politici sociale

Reforme și investiții vizate de PNRR

Obiectivul vizând aspectele sociale este prioritar în cadrul Pilonului V al PNRR - Sănătate, reziliență economică, socială și instituțională, prin Componenta 13 Reforme sociale. Domeniul social este abordat, de asemenea, în componentele Pilonilor I, II, III, IV și VI din PNRR, în condițiile în care multe dintre reformele propuse au asociată o dimensiune socială.

În perioada trim. II/2022 - trim. I/2023, au fost implementate măsuri pentru:

- intrarea în vigoare a legislației privind implementarea Strategiei naționale pentru prevenirea instituționalizării - *Legea nr. 7/2023 privind susținerea procesului de dezinstituționalizare a persoanelor adulte cu dizabilități și aplicarea unor măsuri de accelerare a acestuia și de prevenire a instituționalizării, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative;*
- intrarea în vigoare a legislației privind aprobarea normelor de aplicare a venitului minim de incluziune - *Legea nr. 56/2023 privind aprobarea OUG nr. 114/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 196/2016 privind venitul minim de incluziune și HG nr. 1154/2022 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 196/2016 privind venitul minim de incluziune;*
- intrarea în vigoare a actelor normative pentru adoptarea și implementarea Strategiei naționale privind îngrijirea pe termen lung - *Legea nr. 355/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, HG nr. 1492/2022 privind aprobarea Strategiei naționale privind îngrijirea de lungă durată și îmbătrânirea activă pentru perioada 2023-2030 și OMMSS nr. 2143/2022 privind modificarea și completarea OMMSS nr. 29/2019 pentru aprobarea standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate persoanelor vârstnice, persoanelor fără adăpost, tinerilor care au părăsit sistemul de protecție a copilului și a altor categorii de persoane adulte aflate în dificultate, precum și a serviciilor acordate în comunitate, serviciilor acordate în sistem integrat și cantinele sociale;*
- intrarea în vigoare a Legii nr. 111/2022 privind reglementarea activității prestatorului casnic și a HG nr. 822/2022 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 111/2022 privind reglementarea activității prestatorului casnic;
- intrarea în vigoare a OUG nr. 33/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 219/2015 privind economia socială și a HG nr. 876/2022 pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 219/2015 privind economia socială, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 585/2016.

Informații suplimentare se regăsesc în Anexa II privind baza de date FENIX.

*

* *

ALTE MĂSURI (în afara PNRR)

Direcții de acțiune PNR:

- ✓ modernizarea instituțiilor și a serviciilor pieței muncii;
- ✓ creșterea accesului incluziv și egal la ocupare de calitate, în condiții de sustenabilitate, pentru întreaga populație aptă de muncă cu focalizare pe grupurile dezavantajate;
- ✓ atenuarea efectelor tranziției la neutralitatea climatică asupra ocupării forței de muncă;

- ✓ participarea adulților la formare continuă;
- ✓ promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a egalității de gen, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale;
- ✓ reducerea sărăciei, incluziunea socială și creșterea accesului la servicii sociale destinate grupurilor vulnerabile;
- ✓ îmbunătățirea accesului la servicii esențiale, inclusiv combaterea sărăciei energetice.

Informații suplimentare privind rezultatele implementării se pot regăsi în Anexa I privind baza de date CeSaR și în Anexa III privind Pilonul European al Drepturilor Sociale.

Intervențiile propuse urmăresc creșterea capacității SPO, implementarea unor politici de ocupare în conformitate cu cerințele de consolidare a pieței muncii și a politicilor sociale dedicate unor grupuri vulnerabile, precum copii, tineri, persoane vârstnice, persoane cu dizabilități etc.

Modernizarea instituțiilor și a serviciilor pieței muncii

În 2023, ANOFM continuă derularea acțiunilor dedicate dezvoltării instituționale, finanțate din FSE prin POCU, respectiv finalizarea proiectelor *Relația SPO cu angajatorii - eSPOR*, *Managementul de caz - Proces de incluziune pe piața forței de muncă și ReCONNECT - Adaptare la schimbare - Mecanism Integrat de Anticipare, Monitorizare, Evaluare a Pieței Muncii și a Educației*, având ca obiective:

- digitalizarea serviciilor dedicate angajatorilor, simplificarea / redefinirea metodologiilor și a procedurilor de lucru și crearea unor noi, crearea unor instrumente online pentru onorarea obligațiilor angajatorilor, debirocratizare;
- digitalizarea serviciilor dedicate persoanelor în căutarea unui loc de muncă, în special a serviciilor de informare și consiliere; profilare; formare profesională; simplificarea / redefinirea metodologiilor și a procedurilor de lucru și crearea unor noi; implementarea extinsă a proceselor de tip self-service pentru persoanele în căutarea unui loc de muncă; debirocratizare;
- creșterea capacității de a realiza analize și prognoze privind necesarul de competențe pe piața muncii, de a monitoriza și evalua politicile publice și de a anticipa nevoile de competențe;
- formarea personalului propriu.

În complementaritate cu aceste proiecte, prin PoEO, Prioritatea 1 - Modernizarea instituțiilor pieței muncii vor fi finanțate acțiuni prin care Serviciul Public de Ocupare a forței de muncă (SPO) urmărește **dezvoltarea capacității de a asigura servicii personalizate corelate cu cerințele pieței muncii și îmbunătățirea imaginii în rândul clienților**. În măsura în care apelul de proiecte se deschide în 2023, ANOFM va depune un proiect prin care își propune: dezvoltarea / actualizarea instrumentelor, proceselor și a mecanismelor, astfel încât acestea să fie corelate cu evoluțiile înregistrate pe piața muncii; furnizarea de servicii personalizate în funcție de nevoile clienților SPO, prin crearea unei rețele parteneriale și dezvoltarea / actualizarea protocoalelor; eficientizarea activității SPO prin recrutare și dezvoltarea competențelor resursei umane; îmbunătățirea vizibilității și promovarea serviciilor SPO.

Creșterea accesului incluziv și egal la ocupare de calitate, în condiții de sustenabilitate, pentru întreaga populație aptă de muncă, cu focalizare pe grupurile dezavantajate

Impactul pandemiei și al agresiunii Federației Ruse împotriva Ucrainei, precum și efectele crizei energetice au fost direct resimțite asupra pieței muncii. Totuși, în 2022, rata de ocupare a populației în vârstă de 20-64 ani a fost de 68,5%, în creștere față de anul anterior cu 1,4 p.p.

Rata de ocupare a fost mai mare la bărbați (71,5% față de 54,4% la femei), respectiv la persoanele din mediul urban (68,6% față de 56,3% în mediul rural), iar rata de ocupare a tinerilor (15 - 24 ani) a fost de 19,7%, la nivelul anului 2022.

Rata șomajului în 2022 s-a menținut la valori moderate, fiind de 5,6%, valoare egală cu cea înregistrată în anul precedent. Pe grupe de vârstă, rata șomajului a atins nivelul cel mai ridicat (22,8%) în rândul tinerilor (15 - 24 ani)⁹⁰.

Acțiunile din acest domeniu sunt subsumate **Strategiei Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă 2021 - 2027** (SNOFM), care asigură corelarea tuturor intervențiilor dedicate întregului potențial de forță de muncă al României, având în vedere obiectivele de consolidare a pieței muncii și de asigurare a accesului incluziv la ocupare durabilă. SNOFM 2021-2027 își propune ca țintă generală, la orizontul anului 2027, o rată de ocupare de 75% a populației cu vârsta cuprinsă între 20-64 ani. Măsurile planificate și implementate prin strategie vor contribui inclusiv la atingerea țintei de ocupare a forței de muncă fixată în Planul de acțiune pentru Pilonul European al Drepturilor Sociale.

Sunt vizate măsuri de activare a persoanelor inactive apte de muncă, a șomerilor, în special a celor de lungă durată, a tinerilor, inclusiv a celor NEETs, a femeilor cu copii în întreținere, precum și a altor categorii dezavantajate. Sunt, de asemenea, facilitate tranzițiile rapide și de calitate pe piața muncii, dezvoltate resursele umane, stimulat antreprenoriatul și ocuparea pe cont propriu, precum și susținerea creării de noi oportunități și locuri de muncă. Alte acțiuni au în vedere creșterea calității ocupării, promovarea unei forțe de muncă competente, calificate și adaptabile, promovarea dialogului social pentru a crește convergența și a îmbunătăți reziliența pieței muncii, precum și pentru a reduce disparitățile teritoriale.

În 2023, grupurilor vulnerabile confruntate cu provocări privind participarea la piața muncii le sunt oferite măsuri personalizate atât prin *Programul național de ocupare a forței de muncă* al ANOFM (BAS), cât și prin alte inițiative dedicate integrării pe piața muncii a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă sau a celor inactive. Resursele alocate prin PoEO au ca prioritate **creșterea accesului pe piața muncii pentru toți**, intervențiile vizând integrarea socio-economică a persoanelor din grupuri dezavantajate și reducerea deficitului de forță de muncă și a migrației sezoniere.

Vor fi sprijiniți angajatorii în vederea păstrării locurilor de muncă în activitățile sau sectoarele economice afectate de probleme sistemice și va fi facilitată tranziția către noi locuri de muncă a lucrătorilor care urmează să fie disponibilizați sau concediați. Alte intervenții din PoEO vor viza adaptarea condițiilor de muncă la nevoile lucrătorilor, inclusiv prin amenajarea unor spații destinate supravegherii și îngrijirii copiilor cu vârstă preșcolară și susținerea îmbătrânirii active prin programe de tip tutorat / mentorat pentru formarea și integrarea lucrătorilor noi.

Pentru implementarea Garanției pentru tineret consolidată sunt sprijinite inițiative ce urmăresc **îmbunătățirea participării tinerilor la piața muncii, în special a celor din categoria NEETs**. Spre exemplu, proiectul *Increasing Work Prospects of NEETs through capacity building and improved policy measures (Work4NEETs)*, contractat în 2023⁹¹, are ca scop îmbunătățirea instrumentelor de politică oferite în vederea incluziunii grupurilor dezavantajate pe piața muncii, cu precădere a tinerilor NEETs și întărirea capacității SPO.

Tinerilor NEETs le vor fi oferite pachete de măsuri care includ servicii de informare și consiliere, profilare, mediere, programe de ucenicie, formare profesională sau acordarea de subvenții. Complementar finanțării din BAS, o prioritate din PoEO este dedicată **valorificării potențialului tinerilor pe piața muncii** prin dobândirea competențelor antreprenoriale, digitale și verzi și acordarea de sprijin financiar pentru demararea unei afaceri, inclusiv în zona economiei sociale. Va fi dezvoltată o rețea de instituții partenere SPO care să furnizeze serviciile destinate facilitării integrării pe piața muncii a tinerilor NEETs.

MMSS își propune implementarea unui proiect, cu finanțare de PoEO, care va încuraja **inițiativa antreprenoriale în vederea integrării persoanelor dezavantajate pe piața muncii**. Dat fiind

⁹⁰ https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/somaj_2022r.pdf

⁹¹ Proiectul, în cadrul căruia MMSS este partener, este finanțat din programul INTERREG EUROPE - Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), obiectivul de program nr.4. "O Europă mai socială", obiectivul specific (I) "Eficacitatea și incluziunea pieței muncii, accesul la locuri de muncă de calitate, economia socială"

potențialul neexploatat al economiei sociale, va fi sprijinită integrarea socio-profesională a persoanelor vulnerabile în cadrul întreprinderilor sociale de inserție, vor fi dezvoltate instrumente de monitorizare și creștere a vizibilității economiei sociale prin crearea unor structuri colaborative / participative, precum și susținute din punct de vedere organizațional și tehnic entitățile de economie socială. Proiectul va contribui la îmbunătățirea accesului la piața muncii a șomerilor de lungă durată, a grupurilor defavorizate, a persoanelor inactive, precum și la promovarea activităților independente și a economiei sociale.

Atenuarea efectelor tranziției la neutralitatea climatică asupra ocupării forței de muncă

Investițiile, finanțate prin PTJ, includ dobândirea de noi competențe / reconversie profesională pentru lucrătorii din sectoarele industriale expuse riscurilor generate de tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic.

Intervențiile vor fi acompaniate de măsuri de creștere a capacității agențiilor județene de ocupare a forței de muncă pentru a actualiza permanent cerințele de formare, în raport cu procesul de transformare economică, în colaborare cu partenerii economici și sociali, precum și de măsuri de dezvoltare și dotare a centrelor de formare profesională. Agențiile județene de ocupare vor oferi programe de actualizare a competențelor și/sau recalificare, măsuri active de ocupare și servicii de acompaniere socio-profesională.

Va fi, de asemenea, sprijinită generarea de noi locuri de muncă prin dezvoltarea întreprinderilor și a antreprenoriatului, precum și prin investiții în ecologizarea și reconversia imobilelor afectate de declinul sau transformarea activităților economice din regiunile respective⁹².

Participarea adulților la formare continuă

În calitate de coordonator național pentru implementarea *Agendei Europene pentru Învățarea Adulților*, MMSS elaborează **Strategia Națională pentru Formarea Adulților 2023-2027**, care are ca obiectiv general **creșterea ratei de participare a adulților la învățare la 12%**. La realizarea acestuia vor contribui măsurile de asigurare a calității programelor de formare și de dezvoltare a competențelor adulților conform obiectivelor personale și a cerințelor pieței muncii.

Asigurarea calității programelor de formare pentru adulți prin aplicarea criteriilor de calitate din sistemul de educație și formare profesională, atât la nivelul instituțiilor cu atribuții privind elaborarea politicilor în domeniu, cât și la nivelul furnizorilor autorizați, reprezintă principala provocare. În acest scop, un proiect strategic, finanțat din PoEO, va sprijini **implementarea sistemelor de asigurare a calității pentru formarea profesională al adulților**, atât la nivel de sistem (intervenție strategică), cât și la nivel de furnizor.

Îmbunătățirea și modernizarea sistemului național de management al carierei și dezvoltarea competențelor practicienilor din domeniul managementului carierei vor fi realizate în cadrul unui alt proiect strategic, finanțat din PoEO, implementat în parteneriat de MMSS și MEd împreună cu INCSMPS. Va fi dezvoltat și operaționalizat un **sistem de furnizare a serviciilor de management al carierei pentru adulți**, inclusiv prin acordarea de vouchere.

Va continua furnizarea **programelor de formare corelată cu cerințele locurilor de muncă, inclusiv dobândirea competențelor digitale**, atât prin rețeaua de formare a ANOFM, cât și prin furnizorii de formare profesională autorizați. *Planul Național de Formare Profesională* al ANOFM prevede, pentru fiecare județ, programe de dezvoltare a competențelor cheie (alfabetizare și literatură digitală) și programe de calificare de nivel CNC 1, pentru șomerii fără educație sau cu nivel foarte scăzut de educație.

În 2023, continuă implementarea proiectului *ReCONNECT - Adaptare la schimbare - Mecanism Integrat de Anticipare, Monitorizare, Evaluare a Pieței Muncii și a Educației*, pentru detalii poate fi consultată [Anexa I](#).

⁹² Județele Gorj, Hunedoara, Dolj, Galați, Prahova și Mureș, identificate în anexa D a Raportului de țară 2020 pentru a fi sprijinite din Fondul pentru o Tranziție Justă în perioada 2021 - 2027

Promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a egalității de gen, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale

Investițiile finanțate din PNS dedicate dezvoltării spațiului rural, scăderii sărăciei și contracarării fenomenului de depopulare a acestor zone vor sprijini tinerii fermieri în vederea instalării ca manageri de exploatații agricole, modernizarea întreprinderilor neagricole, implementarea strategiilor de dezvoltare locală LEADER și finanțarea unităților de prelucrare/ depozitare a produselor agricole.

În plus, vor fi create oportunități de ocupare pentru persoanele afectate de migrația sezonieră și a celor ocupate în agricultura de subzistență din zone rurale, prin finanțarea unor intervenții integrate (din PoEO). Sectorul economiei sociale poate răspunde provocărilor în zonele rurale, fondurile asigurate prin PoIDS facilitând integrarea socio-profesională a persoanelor din grupurile vulnerabile.

Îmbunătățirea calității vieții populației din comunitățile rurale fără acces sau cu acces limitat la servicii sociale va fi susținută prin intervențiile, finanțate din PoIDS. Va fi dezvoltat sistemul de asistență socială primară și consolidată colaborarea cu sistemul de sănătate și de educație în cadrul centrelor comunitare integrate. Implementarea mecanismului DLRC la nivel rural, finanțat prin PoIDS, va susține grupurile vulnerabile expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială. Scoaterea din sărăcie a copiilor vulnerabili din mediul rural și a familiilor acestora va include asigurarea de servicii educaționale și acțiuni care vizează unitățile de învățământ, măsuri de combatere a abandonului școlar, servicii culturale și sociale.

Suportul financiar, acordat prin PNS, va fi direcționat către îmbunătățirea calității infrastructurii de bază, și anume construcția, extinderea și/sau modernizarea rețelei de drumuri de interes local și a drumurilor de acces agricole. Intervențiile LEADER vor viza, de asemenea, susținerea revitalizării serviciilor rurale prin inovare digitală și socială, prin acțiuni de tip *smart villages*.

Reducerea sărăciei, incluziunea socială și creșterea accesului la servicii sociale destinate grupurilor vulnerabile

În 2021, rata sărăciei se afla pe o tendință descendentă față de 2020, fiind de 34,5%, cu 1,1 p.p. mai mică. În perioada 2019 - 2021, numărul persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială din România a scăzut cu 446 mii persoane, ajungând de la 7.032 mii persoane în 2019, la 6.586 mii în 2021. În 2021, aproape 2,0 mil. de persoane se aflau în risc de sărăcie și erau deprivat material și social sever (10,5%)⁹³.

Orientarea resurselor atât din bugetul de stat, cât și din fonduri europene pe multiple paliere de intervenție va contribui la atingerea țintei naționale privind reducerea sărăciei fixată în Planul de acțiune privind Pilonul European al Drepturilor Sociale, respectiv reducerea populației în risc de sărăcie sau excluziune socială cu 2.532 mii persoane până în 2030, față de 2019.

Începând cu 2022, România a demarat un cadru amplu de reformă în domeniul politicilor sociale pentru reducerea sărăciei prin implementarea:

- **Strategiei naționale pentru incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2022-2027** care prevede măsuri de combatere a sărăciei, dreptul la asistență socială, accesul la servicii de interes public general, participarea socială și economică a grupurilor vulnerabile, din perspectiva respectării drepturilor omului, precum și de redresare și reziliență a sistemului de servicii sociale în contextul unor situații speciale;
- **Strategiei naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități "O Românie echitabilă" 2022 - 2027** care propune asigurarea participării depline și efective a persoanelor cu dizabilități, bazată pe libertatea de decizie, în toate domeniile vieții și într-un mediu

⁹³https://insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/dimensiuni_ale_incluziunii_sociale_in_romania_2021.pdf

accesibil și rezilient;

- **Strategiei naționale privind îngrijirea de lungă durată și îmbătrânirea activă pentru perioada 2023 - 2030** al cărei obiectiv este creșterea numărului persoanelor vârstnice care reușesc să trăiască o viață independentă cât mai mult timp posibil pe măsură ce îmbătrânesc și îmbunătățirea accesului la servicii adecvate de îngrijire de lungă durată pentru persoanele vârstnice dependente;
- **Strategiei naționale privind incluziunea socială a persoanelor fără adăpost pentru perioada 2022 - 2027** care propune creșterea gradului de incluziune socială a acestor persoane prin asigurarea unei protecții sociale adecvate nevoilor lor.

Pentru perioada 2023 - 2026, România și-a asumat accelerarea procesului de dezinstituționalizare a persoanelor adulte cu dizabilități, conform **Strategiei naționale privind prevenirea instituționalizării persoanelor adulte cu dizabilități și accelerarea procesului de dezinstituționalizare, pentru perioada 2022–2030**. Măsurile propuse vor permite implementarea **Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități la nivelul comunităților locale**. Începând cu 1 ianuarie 2031, furnizorii de servicii sociale acreditați în condițiile legii nu mai pot înființa centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități, cu excepția centrelor respiro / centrelor de criză. Mecanismul de finanțare a sistemului dizabilității condiționează utilizarea fondurilor de îndeplinirea unor indicatori-cheie de performanță și a unor obiective cuantificabile.

O altă prioritate a guvernului este de a consolida cadrul de implementare a politicilor dedicate persoanelor cu dizabilități. Pentru aceasta, **introducerea Sistemului național de management privind dizabilitatea** va facilita accesul persoanelor cu handicap la informații privind propriul dosar, va permite controlul măsurilor aplicate și va conduce la o mai bună fundamentare a politicilor publice în domeniu. Procesul se bazează pe operaționalizarea unei platforme la nivel central și pe adaptarea sistemelor informatice de la nivelul autorităților administrației publice locale, astfel încât fluxurile de date să fie gestionate în mod continuu. Autoritățile administrației publice locale au obligația de a utiliza acest sistem de la 1 mai 2023.

Vor fi dezvoltate servicii specializate care să asigure tranziția persoanelor cu dizabilități către o viață independentă, abordarea fiind centrată pe persoană. Finanțarea din bugetul de stat și fonduri europene (PoIDS) va viza serviciile în comunitate, centrele de zi / multifuncționale / respiro / de criză, serviciile de asistență și de recuperare medicală, servicii de locuire. Complementar, prin PNRR sunt sprijinite investițiile în dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de servicii comunitare pentru aceste persoane.

Un proiect strategic va asigura formarea asistenților personali profesioniști (APP), va pregăti transferul privind responsabilitatea salarizării către bugetul de stat și va dezvolta la nivel național o bază de date privind rețeaua APP și personalul specializat din sistem.

În vederea dezvoltării potențialului de muncă, persoanele încadrate în grad de handicap grav, accentuat sau mediu, cu vârstă activă de muncă, care urmează programe de pregătire pentru muncă sau de angajare asistată sau activități de instruire, programe de dezvoltare personală sau perfecționare a abilităților în cadrul atelierelor protejate beneficiază, pe baza evaluării individuale, de stimulente de inserție pe piața muncii, acordat la cerere pe perioadă determinată, indiferent de venituri⁹⁴. Vor fi inițiate măsuri de îmbunătățire a capacității de integrare socio-economică a persoanelor cu dizabilități și de menținere pe piața muncii, prin implementarea unui proiect strategic, finanțat din PoIDS, fiind creat un cluster de inovare și incluziune - platformă pentru integrarea pe piața muncii a persoanelor cu dizabilități.

Potrivit Legii nr. 355/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, asigurarea serviciilor de îngrijire a persoanelor vârstnice se

---

⁹⁴ Legea nr. 7/2023 privind susținerea procesului de dezinstituționalizare a persoanelor adulte cu dizabilități și aplicarea unor măsuri de accelerare a acestuia și de prevenire a instituționalizării precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative

realizează cu prioritate la domiciliul acestora și în centre de zi de asistență și recuperare și numai în situații excepționale, într-un cămin pentru persoane vârstnice, într-o locuință protejată sau în alt centru rezidențial. Din 2023, din bugetul de stat se alocă resurse din sume defalcate din TVA în proporție de cel puțin 30% din standardul minim de cost, în completarea sumelor alocate din bugetul local, pentru unitățile de îngrijire la domiciliu, centrele de zi de asistență și recuperare, căminele pentru persoane vârstnice, precum și pentru susținerea îngrijirii informale, în procent de cel puțin 30% din indemnizația prevăzută pentru îngrijitorul informal.

Finanțarea serviciilor sociale se face conform principiului *resursa financiară urmează beneficiarul*, în baza căruia alocația bugetară aferentă beneficiarului de servicii sociale, prevăzută în planul de servicii / planul de îngrijire și asistență, se transferă furnizorului de servicii sociale cu care beneficiarul / reprezentantul legal a încheiat un contract. Estimarea necesarului de fonduri de la bugetul de stat se realizează cu respectarea prevederilor art. 134 alin.(2) din Legea asistenței sociale nr. 292/2011 cu modificările și completările ulterioare.

Dezvoltarea **serviciilor sociale pentru persoanele vârstnice** va contribui la diminuarea sărăciei în rândul acestor persoane. Au fost aprobate o serie de programe de interes național, pentru perioada 2022 - 2024, finanțate din bugetul de stat, în valoare de 52,044 mil. lei (aprox. 10,4 mil. euro). Vor fi dezvoltate servicii sociale pentru persoanele vârstnice, servicii comunitare la domiciliu, servicii de acordare a hranei, centre de zi de asistență și recuperare și servicii sociale de asistență comunitară. Complementar, MMSS a inițiat procedurile de finanțare, prin PNRR, a investițiilor pentru crearea unei rețele de centre de zi de asistență și recuperare pentru persoanele vârstnice.

Continuă și în 2023 alocarea de la bugetul de stat a fondurilor, din sume defalcate din TVA, pentru finanțarea cheltuielilor de funcționare a căminelor pentru persoanele vârstnice de la nivelul județelor, comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București și a municipiului București.

În concordanță cu nevoile specifice, prin PoIDS, **persoanelor fără adăpost** le vor fi furnizate servicii specializate sociale, reintegrare în sistemul de educație, servicii de ocupare, servicii medicale, acces la adăposturi și locuințe, sau măsuri de acompaniament.

Vor fi finanțate, din același program, servicii integrate pentru alte grupuri aflate în risc de excluziune socială (migranți, victime ale violenței domestice, victime ale traficului de persoane, persoane care ies din regimul de detenție, persoane dependente de jocurile de noroc, de droguri sau alcool), simultan cu programe de formare profesională a specialiștilor care lucrează în domeniu.

Implementarea Garanției pentru copii va juca un rol important în **prevenirea și combaterea sărăciei în rândul copiilor aflați în dificultate**. Creșterea gradului de accesare a serviciilor sociale, de educație, de sănătate și nutriție, de locuire dedicate copiilor are în vedere și dimensiunea teritorială a sărăciei și a excluziunii sociale.

În contextul reformei în domeniul protecției și promovării drepturilor copilului, din 1 octombrie 2022, a fost interzis plasamentul copiilor care nu au împlinit 7 ani într-un serviciu de tip rezidențial, singurele măsuri de protecție specială fiind plasamentul la familia extinsă, substitutivă sau la un asistent maternal⁹⁵. În acest scop, este finanțată **dezinstituționalizarea copiilor și asigurarea tranziției de la serviciile sociale furnizate în sistem instituționalizat către cele comunitare**.

Tinerii care au beneficiat de o măsură de protecție specială sunt susținuți în demersul lor de căutare a unui loc de muncă și a unei locuințe, în ultimele șase luni de ședere în acest sistem. De asemenea, sunt monitorizați, de către serviciul public de asistență socială, pe o perioadă de doi ani și primesc o indemnizație acordată o singură dată, al cărei quantum reprezintă de trei ori valoarea salariului minim brut. Acestora le va fi **facilitată tranziția către viața independentă**

⁹⁵ Legea nr. 191/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului

prin îmbunătățirea competențelor și măsuri de integrare socială.

Prin crearea Sistemului Informatic Național pentru Adopție - SINA - vor fi furnizate toate informațiile necesare pentru crearea dosarului electronic al copilului aflat în situație de risc de separare de familie. Acest sistem stă la baza înființării **Observatorului Național al Copilului** care va permite identificarea, înregistrarea și monitorizarea copiilor aflați în situații dificile. Finanțarea acordată autorităților locale pentru serviciile sociale destinate copiilor se va face în funcție de numărul copiilor înscrși în Observator. Astfel, vor fi dezvoltate **servicii sociale integrate pentru copii și familiile lor**, care includ intervenții de prevenire a instituționalizării și de accelerare a tranziției de la serviciile de tip rezidențial către cele comunitare, precum și **sprijin personalizat acordat familiilor monoparentale**.

Vor fi alocate resurse pentru serviciile destinate copiilor și adolescenților cu tulburări de comportament și centrele multifuncționale / sport / cultură pentru copiii proveniți din zone izolate sau defavorizate.

Suținerea familiilor vulnerabile reprezintă o prioritate, iar pentru aceasta MFTES va iniția un **Concurs național de proiecte pentru familii** care să permită societății civile reprezentată de sectorul organizațiilor non profit să depună proiecte care contribuie la bunăstarea comunităților. De asemenea, MFTES propune lansarea unui **card național pentru familii numeroase** (cu trei sau mai mulți copii) care presupune acordarea unor reduceri la diferite servicii și pentru anumite produse.

Continuă implementarea **Programului social de interes național de susținere a cuplurilor și a persoanelor singure, pentru creșterea natalității**, în 2023, această formă de sprijin adresându-se unui număr de 10.000 de beneficiari care pot primi un ajutor financiar, neimpozabil, acordat sub forma a două vouchere pe suport hârtie, în cuantum de 15.000 lei.

De asemenea, sunt în curs de aprobare și implementare **Programele sociale de interes național în domeniile politicilor familiale, tineretului și protecției drepturilor copilului: Programul social de interes național de prevenție *Un copil, un zâmbet*** adresat copiilor cu vârsta cuprinsă între 10 - 17 ani; **Programul social de interes național de prevenire a afecțiunilor care pot apărea în timpul sarcinii *MATERNA*** și **Programului social de interes național de asigurare a cheltuielilor pentru educația timpurie *EDUCAȚIE PENTRU TOȚI*** adresat familiilor cu venituri reduse pentru achitarea serviciilor oferite de after-school-uri, creșe sau grădinițe de stat sau private.

Continuă și în 2023 implementarea **programului de subvenționare a asociațiilor și a fundațiilor cu personalitate juridică care înființează și administrează unități de asistență socială** în baza Legii nr. 34/1998 cu modificările și completările ulterioare. OMMSS nr. 2272/2022 a aprobat acordarea finanțării, în valoare de 117,510 mil. lei, pentru 501 servicii sociale la nivel național, destinate unui număr de 12.689 beneficiari.

Intervențiile DLRC la nivel urban, finanțate prin PoIDS, vor contribui la **combaterea excluziunii și a segregării sociale a persoanelor din comunitățile marginalizate și din gospodării cu venituri reduse. Persoanele marginalizate provenind din comunitățile de romi vor fi, de asemenea, sprijinite pentru a avea acces la servicii integrate sociale, de sănătate și educație pentru sănătate, de ocupare și de educație.**

Programul ***Sprijin pentru România*** a fost prelungit până la 31 decembrie 2023, astfel fiind furnizată **asistență pentru persoanele în risc de deprivare materială severă⁹⁶** (alimente de bază / mese calde). Prin PoIDS, Prioritatea 10 - Ajutorarea persoanelor defavorizate, vor continua măsurile de atenuare a excluziunii sociale oferite persoanelor deprivare material, **elevilor din învățământul de stat (preșcolar, primar, gimnazial), proveniți din familii defavorizate**

---

⁹⁶ OUG nr. 165/2022 pentru modificarea și completarea OUG nr. 63/2022 privind unele măsuri temporare pentru acordarea de sprijin material categoriilor de persoane aflate în situații de risc de deprivare materială și/sau risc de sărăcie extremă, suportate parțial din fonduri externe nerambursabile, precum și unele măsuri de distribuire a acestuia

(rechizite școlare și îmbrăcăminte) și **cuplurilor mamă-nou-născut cele mai dezavantajate din punct de vedere socio-economic** (produse de îngrijire a noului-născut).

Îmbunătățirea accesului la servicii esențiale, inclusiv combaterea sărăciei energetice

Strategia Națională a Locuirii pentru perioada 2022-2050 abordează problematica grupurilor vulnerabile confruntate cu provocări privind condițiile inadecvate de locuire din perspectiva incluziunii sociale. În scopul oferirii unui standard decent de viață unor categorii vulnerabile de populație, din bugetul de stat se finanțează programe pentru **construcția de locuințe sociale** - locuințe sociale și de necesitate și locuințe pentru tineri destinate închirierii. Conform Legii nr. 45/2022, **Programul de construcții locuințe sociale și de necesitate** continuă să se deruleze în perioada 2023 - 2026 pentru a se asigura finalizarea obiectivelor de investiții.

Resursele din PoDS vor fi alocate pentru **infrastructura de locuințe sociale** pentru populația din comunități marginalizate și grupuri vulnerabile și pentru **măsuri de reglementare a așezărilor informale**,acompaniate de servicii integrate de incluziune în comunitate. Investițiile vor contribui la soluționarea condițiilor precare de locuit și la combaterea discriminării privind **accesul populației de etnie romă la locuințe sociale**.

Accesul populației din zonele izolate și comunitățile defavorizate la servicii esențiale la standarde de calitate și siguranță este susținut și prin **dezvoltarea infrastructurii de bază de alimentare cu apă și stații de tratare a apei, canalizare și stații de epurare a apelor uzate, drumuri / acces la căile de comunicație și extinderea / racordarea la sistemele de gaze naturale** (Programul național de investiții *Anghel Saligny*). În paralel, sunt derulate alte investiții finanțate din bugetul de stat, prin PNDL, pentru realizarea rețelelor de alimentare cu apă și canalizare.

Ca răspuns la provocările determinate de evoluția prețurilor la energie, România a adoptat o serie de **măsuri de protecție socială pentru consumatorul vulnerabil de energie** - ajutoare pentru încălzirea locuinței și plata suplimentului pentru energie în vederea acoperirii unei părți din consumul energetic al gospodăriei pe tot parcursul anului, plafonarea prețului la energie electrică pentru anumite categorii vulnerabile de clienți casnici⁹⁷ și, de asemenea, a fost introdus, cu caracter temporar, mecanismul de achiziție centralizată de energie electrică⁹⁸.

Pentru **combaterea sărăciei energetice în comunitățile locale afectate de impactul tranziției la neutralitatea climatică**, în județele Gorj, Hunedoara, Dolj, Galați, Prahova și Mureș vor fi sprijinite investițiile, finanțate din PTJ, în scopul creșterii gradului de reziliență energetică la nivel de gospodărie și entități publice în care funcționează școli, spitale, cămine pentru persoane vârstnice, creșe, servicii sociale etc.

O contribuție importantă la **reducerea sărăciei energetice a populației** o vor avea, de asemenea, investițiile privind creșterea eficienței energetice și a rezilienței clădirilor rezidențiale, finanțate prin PNRR și PoR.

Alte intervenții privind îmbunătățirea accesului populației la infrastructura de utilități și la servicii esențiale se regăsesc la capitolul **3.2. Tranziția verde**.

Măsurile prezentate în acest capitol pot contribui la îndeplinirea ODD 1, ODD 2, ODD 4, ODD 5, ODD 6, ODD 7, ODD 8, ODD 10 și ODD 11.

⁹⁷ OUG nr. 192/2022 pentru modificarea și completarea OUG nr. 27/2022 privind măsurile aplicabile clienților finali din piața de energie electrică și gaze naturale în perioada 1 aprilie 2022 - 31 martie 2023, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul energiei

⁹⁸ OUG nr. 153/2022 pentru modificarea și completarea OUG nr. 27/2022 privind măsurile aplicabile clienților finali din piața de energie electrică și gaze naturale în perioada 1 aprilie 2022 - 31 martie 2023, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul energiei și modificarea OUG nr. 119/2022 pentru modificarea și completarea OUG nr. 27/2022

3.6. Sănătate

REFORME ȘI INVESTIȚII VIZATE DE PNRR

PNRR are o componentă dedicată domeniului sănătății, reflectând astfel Recomandările Specifice de Țară referitoare la îmbunătățirea accesului la asistență medicală și eficiența sectorului sănătății din punct de vedere al costurilor, precum și consolidarea rezilienței sistemului de sănătate, inclusiv în ceea ce privește personalul medical. Domeniul sănătății este abordat prioritar în Componenta 12 - Sănătate.

În perioada trim. II/2022 - trim. I/2023, au fost implementate măsuri pentru:

- intrarea în vigoare a cadrului legislativ de instituire a Agenției Naționale pentru Dezvoltarea Infrastructurii în Sănătate (ANDIS) prin adoptarea *Legii nr. 66/2023* (aprobarea anterioară a *OUG nr. 76/2022 privind înființarea, organizarea și funcționarea ANDIS*);
- intrarea în vigoare a cadrului legislativ privind dezvoltarea capacității pentru managementul serviciilor de sănătate și managementul resurselor umane din sănătate prin: *Legea nr. 308/2022 privind aprobarea OG nr. 14/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, HG nr. 1183/2022 privind organizarea și funcționarea Institutului Național de Management al Serviciilor de Sănătate, HG nr. 854/2022 privind aprobarea Strategiei multianuale pentru dezvoltarea resurselor umane în sănătate 2022-2030 și OMS nr. 3143/2022 privind stabilirea criteriilor de evaluare a calității în vederea avizării cursurilor de perfecționare în management sanitar sau management al serviciilor de sănătate.*

Informații și în Anexa II privind baza de date FENIX.

*
*   *   *

ALTE MĂSURI (în afara PNRR)

Direcții de acțiune PNR:

- ✓ demararea implementării Programului Sănătate 2021-2027 și a Strategiei Naționale de Sănătate;
- ✓ modernizarea infrastructurii de sănătate și asistență medicală la nivel regional;
- ✓ creșterea accesului persoanelor, inclusiv a celor vulnerabile, la servicii medicale de calitate;
- ✓ îmbunătățirea eficienței și sustenabilității financiare a sistemului de sănătate;
- ✓ digitalizarea sistemului de sănătate.

Informații suplimentare se pot regăsi în Anexa I privind baza de date CeSaR, precum și în Anexa III privind Pilonul European al Drepturilor Sociale.

Printre prioritățile asumate în Programul de Guvernare 2021-2024 se află creșterea accesibilității și rezilienței sistemului de sănătate prin implementarea reformei în domeniu, prioritate ce va fi susținută atât prin investiții finanțate din PNRR al României, dar și din programul dedicat sectorului sănătății creat în cadrul exercițiului financiar 2021-2027.

Măsurile incluse în PNR, inclusiv cele destinate rezilienței sistemului de sănătate, răspund cerințelor formulate în RST adresate României pentru sectorul medical, fiind urmărită și integrarea principiului aferent acestui domeniu, enunțat în cadrul *Pilonului European al Drepturilor Sociale*. De altfel, RST adresate României pentru acest domeniu în anii 2019 și 2020

au fost avute în vedere inclusiv la elaborarea Programului Sănătate 2021-2027⁹⁹ care propune finanțarea a șapte priorități¹⁰⁰, ce vin în sprijinul implementării Strategiei Naționale de Sănătate 2023-2030.

Demararea implementării Programului Sănătate 2021-2027 și a Strategiei Naționale de Sănătate

În 2023, prin Programul Sănătate (PS) se estimează că vor fi deschise 79 de apeluri în valoare totală de 5,45 mld. de euro (peste 90% din bugetul record de 5,88 mld. euro) pentru investiții în infrastructura de sănătate, servicii de screening, medicină de familie și medicină școlară, precum și pentru digitalizarea sistemului public de sănătate și soluții de cercetare cu aplicabilitate în domeniul medical. PS 2021-2027 include, pe lângă măsurile referitoare la *infrastructura de sănătate*, o serie de măsuri ce privesc *cercetarea în domeniul medical* cu intervenții atât predefinite în domeniile genomică, vaccinuri, tratament cancer, precum și intervenții care vizează cercetarea în domeniul medical care vor fi selectate prin mecanism competitiv, *digitalizarea în domeniul medical* prin finanțarea atât a *Observatorului Național de Date*, cât și a unor soluții e-sănătate la nivel național care să crească accesul la date medicale, pentru îmbunătățirea politicilor publice în domeniul sanitar, precum și *măsuri de tip FSE+* care vor viza dezvoltarea de instrumente/ metodologii/ ghiduri etc., formare personal și servicii medicale pentru persoane din grupuri vulnerabile.

În privința **Strategiei Naționale de Sănătate**, proiectul de HG privind aprobarea strategiei și a Planului de acțiuni pentru perioada 2023-2030 necesar în vederea implementării acesteia se afla în consultare publică în aprilie 2023 (alte informații se regăsesc în *Anexa I*).

Modernizarea infrastructurii de sănătate și asistență medicală la nivel regional

Pentru îmbunătățirea acordării asistenței medicale la nivel regional, **cea mai mare alocare din PS 2021-2027 este destinată infrastructurii spitalicești** (2,8 mld. euro), urmând să fie finanțate investițiile necesare construcției celor trei spitale regionale de urgență din Iași, Cluj, Craiova, dar și pentru construcția și dotarea a cel puțin 7 spitale județene, precum și construcția/reabilitarea/dotarea a 20 de spitale publice municipale și orașenești. Având în vedere că la 24 martie 2023 a fost semnat Protocolul de predare-primire privind transferul de la MS a activităților și a personalului *Direcției Monitorizare Implementare Spitale Regionale* la *Agenția Națională pentru Dezvoltarea Infrastructurii în Sănătate* (ANDIS), iar la 3 aprilie 2023 a fost încheiat, între MS și ANDIS, *Acordul de delegare privind implementarea proiectelor de investiții având ca obiect spitalele regionale de urgență Iași, Cluj și Craiova*, ANDIS va fi responsabilă pentru continuarea acestor proiecte, viitoarele proceduri de achiziții publice urmând să fie lansate de către aceasta (alte informații se regăsesc în *Anexa I*).

În cazul măsurilor finanțate din POR pentru **creșterea accesului la servicii medicale acordate în ambulatoriu**, până la finalul lunii martie 2023 au fost contractate 143 de proiecte referitoare la infrastructura pentru ambulatorii și 83 de proiecte privind infrastructura centrelor comunitare integrate.

Creșterea accesului persoanelor, inclusiv a celor vulnerabile, la servicii medicale de calitate

În ultimii ani, în vederea creșterii accesului la servicii medicale de calitate, a continuat punerea în aplicare a unor **programe de sănătate publică/screening** ce acoperă diferite tematici, iar granturile SEE și norvegiene 2014-2021 contribuie, printr-un buget total de 47 mil. euro, la

⁹⁹ Program multifond finanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională și Fondul Social European

¹⁰⁰ 1) Creșterea calității serviciilor de asistență medicală primară, comunitară, a serviciilor oferite în regim ambulatoriu și îmbunătățirea și consolidarea serviciilor preventive; 2) servicii de reabilitare, paliative și spitalizări pentru boli cronice adaptate fenomenului demografic de îmbătrânire a populației, impactului dizabilității și profilului de morbiditate; 3) creșterea eficacității și rezilienței sistemului medical în domenii critice, de importanță strategică, cu impact transversal asupra serviciilor medicale și asupra stării de sănătate; 4) investiții în infrastructuri spitalicești noi; 5) abordări inovative în cercetarea din domeniul medical; 6) digitalizarea sistemului medical; 7) măsuri care susțin domeniile oncologie și transplant

îmbunătățirea politicilor și serviciilor de prevenție a bolilor, respectiv îmbunătățirea accesului la serviciile de îngrijire a sănătății pentru grupurile vulnerabile (așa cum se arată în *Anexa I*). Se află în curs de implementare mai multe proiecte, precum cel referitor la consolidarea rețelei naționale de furnizori de îngrijiri primare de sănătate sau crearea și implementarea serviciilor comunitare integrate pentru combaterea sărăciei și a excluziunii sociale.

Începând cu 2023 se va implementa un proiect-pilot care are ca scop creșterea accesului populației vulnerabile din punct de vedere medical și medico-social, din localitățile cu acces redus la servicii medicale de bază, din colectivitățile izolate și cu acces redus la servicii medicale. În plus, în perioada trim. III/2018 - trim. IV/2022, peste 738.500 pensionari cu venituri mici și medii au beneficiat de medicamente acordate în ambulatoriu.

Pe parcursul anului 2022 au fost emise o serie de ordine comune MS/CNAS prin care au fost reglementate mai multe tipuri de prevederi, ca de exemplu **extinderea pachetului de servicii medicale în asistența medicală primară, dar și a pachetului de bază de dispozitive medicale acordate în ambulatoriu**, în sensul includerii unor dispozitive medicale noi și a unor servicii de medicină fizică și reabilitare ce se acordă în bazele de tratament din ambulatoriu, modificarea tarifelor aferente consultațiilor de urgență la domiciliu și a serviciilor de transport sanitar neasistat, precum și creșterea accesului la servicii medicale stomatologice prin dublarea sumei orientative/medic specialist/lună.

În scopul **creșterii capacității instituționale** în furnizarea de servicii medicale de calitate, în condiții de siguranță pentru pacienți, se află în implementare proiectele referitoare la îngrijirile paliative și la cele oferite la domiciliu și activitatea de vaccinare în România (alte informații se regăsesc în *Anexa I*).

Îmbunătățirea eficienței și sustenabilității financiare a sistemului de sănătate

În 2022 ponderea cheltuielilor pentru servicii medicale acordate în ambulatoriu în total cheltuieli cu materiale și prestări de servicii cu caracter medical a fost de 19,33%, cel mai mare procent (8,85%) fiind acordat asistenței medicale primare, iar în perioada 2020-2022 au fost incluse în rambursare peste 185 denumiri comune internaționale noi aferente diferitelor afecțiuni și se află în implementare proiectul *Îmbunătățirea calității și performanței serviciilor spitalicești prin evaluarea costurilor și standardizare* (SIPOCA 724).

De asemenea, sunt realizate eforturi în privința extinderii mandatului ONAC pentru achiziționarea centralizată de produse medicale, măsură prin care Guvernul României își propune să obțină economii în sectorul sănătății. Urmează inițierea demersurilor pentru modificarea cadrului legislativ privind extinderea mandatului.

Digitalizarea sistemului de sănătate

În septembrie 2022 au fost aprobate normele metodologice de punere în aplicare a legislației în domeniul telemedicinii (HG nr. 1133/2022). În cadrul POC 2014-2020, sunt în curs de implementare două proiecte referitoare la domeniul e-sănătății (inclusiv la telemedicină).

Totodată, în februarie 2023, a fost contractat, în cadrul POC, proiectul *Eficientizarea și îmbunătățirea calității serviciilor oferite de rețeaua medicală militară prin crearea la nivel național a unui sistem integrat de comunicații, arhivare și prelucrare a investigațiilor medicale multimedia, în cadrul Sistemului Informatic de Telemedicină al Apărării (SITA) - MILMACS*. De asemenea, la nivelul CNAS, se află în implementare proiectul *Sistem Integrat de Management în Sistemul de Asigurări Sociale de Sănătate*, finanțat prin POCA. În plus, CNAS a obținut finanțare sub forma unui grant în 2022 pentru dezvoltarea sistemului ePrescription la nivel național.

Măsurile privind digitalizarea sistemului medical vor continua inclusiv prin investiții finanțate din PS 2021-2027. De altfel, în cadrul PS 2021 - 2027, CNAS intenționează să implementeze două proiecte, SIGMA - SMART și e-Istoricul de Sănătate (eDES), prin care se vor digitaliza formularele utilizate în sistemul medical și se va extinde colectarea datelor în *Dosarul Electronic de Sănătate* (DES) prin introducerea tuturor categoriilor de furnizori de servicii medicale. CNAS a depus un proiect pentru aprobarea finanțării sub formă de grant în vederea dezvoltării proiectului *Patient*

Summary, prin care se va asigura accesul la DES de pe întreg teritoriul Uniunii Europene.

*
*   *

Implementarea măsurilor care vizează domeniul sănătății va continua prin creșterea accesului persoanelor, inclusiv a celor vulnerabile, la servicii medicale de calitate¹⁰¹, dezvoltarea capacității instituționale în vederea furnizării unor astfel de servicii, în condiții de siguranță pentru pacienți, inclusiv prin perfecționarea personalului medical, îmbunătățirea eficienței și a sustenabilității financiare a sistemului sanitar.

Vor fi urmărite modernizarea infrastructurii de sănătate și asistență medicală la nivel regional, investițiile în ambulatorii, medicină școlară sau cabinete ale medicilor de familie, digitalizarea sistemului de sănătate și alte măsuri destinate prevenției¹⁰², dar și reducerea morbidității și mortalității prin boli transmisibile și netransmisibile. De asemenea, se estimează că din 2023 vor putea fi accesate fondurile din PS 2021-2027 destinate digitalizării sistemului medical prin dezvoltarea *Observatorului Național pentru Date în Sănătate*.

Acțiunile întreprinse în 2022 pentru limitarea efectelor provocate de pandemia de COVID-19 asupra sistemului de sănătate se regăsesc în [Anexa I](#).

Măsurile prezentate în acest capitol pot contribui la îndeplinirea ODD 1, ODD 3, ODD 5, ODD 10 și ODD 11.

---

¹⁰¹ Creșterea accesului la îngrijiri medicale și paliative la domiciliu prin modificarea condițiilor de eligibilitate a furnizorilor în acord cu condițiile de autorizare a acestora, accesul persoanelor asigurate la servicii de îngrijiri medicale și paliative la domiciliu pe întreg teritoriul României, indiferent de casa de asigurări de sănătate la care este luat în evidență asiguratul, pentru a nu condiționa din punct de vedere administrativ - teritorial accesul asiguraților la aceste servicii.

¹⁰² Extinderea pachetului de consultații de prevenție în asistența medicală primară, acordarea investigațiilor paraclinice recomandate în urma consultațiilor de prevenție fără condiționări bugetare, precum și asigurarea accesului femeilor însărcinate la investigațiile paraclinice necesare pentru urmărirea sarcinii.

3.7. Educație și competențe

REFORME ȘI INVESTIȚII VIZATE DE PNRR

PNRR pune un accent deosebit pe domeniul educației, cu obiectivul general de creștere a capacității de reziliență a sistemului educațional prin modernizarea infrastructurii educaționale și a dotării aferente, în corelare cu nevoile prezente și viitoare ale pieței forței de muncă, în vederea asigurării participării la un proces educațional de calitate, modern și incluziv. Astfel, domeniul educației beneficiază de o componentă dedicată - Componenta 15 - Educație.

În perioada trim. II/2022 - trim. I/2023, au fost implementate măsuri pentru:

- dezvoltarea unui sistem de **servicii de educație timpurie unitar**, incluziv și de calitate prin adoptarea *HG nr. 1.604/2022 pentru aprobarea Metodologiei de organizare și funcționare a serviciilor de educație timpurie complementare și prin Ordinul ME, MFTES, MMSS, MS, MDLPA nr. 6.424/ 20.129/ 2.257/ 3.976/ 25/2023 privind dezvoltarea serviciilor unitare, incluzive, integrate și de calitate pentru educația timpurie;*
- construirea, echiparea și operaționalizarea a 110 creșe, prin semnarea contractelor cu operatorii publici (municipalități);
- reforma sistemului de învățământ obligatoriu pentru **prevenirea și reducerea părăsirii timpurii a școlii** prin: *OMEd nr. 6.447/2022 pentru modificarea și completarea Ordinului nr. 6.000/2021 privind aprobarea Mecanismului de Avertizare Timpurie în Educație (MATE) și a Metodologiei de implementare și utilizare a modulului informatic MATE pentru prevenirea abandonului școlar și a părăsirii timpurii a școlii și OMed nr. 6.457/2022 pentru aprobarea Metodologiei privind managementul modulului Mecanismul de Avertizare Timpurie în Educație (MATE) din Sistemul Informatic Integrat al Învățământului din România (SIIR) pentru activitățile din învățământul preuniversitar;*
- **crearea unei rute profesionale complete pentru învățământul tehnic superior**, prin intrarea în vigoare a legislației privind metodologia de organizare a rutei duale complete și a noilor calificări rezultate din ruta duală completă: *Legea nr. 364/2022 privind aprobarea OUG nr. 128/2022 pentru modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011, OMed nr. 5.732/2022 privind actualizarea OMed nr. 3.554/2017 privind aprobarea Metodologiei de organizare și funcționare a învățământului dual, OMed nr. 5.733/2022 privind aprobarea Metodologiei de acces și de organizare și desfășurare a admiterii în învățământul dual pentru calificări profesionale de nivel 4, conform Cadrului național al calificărilor, OMed nr. 5.734/2022 privind aprobarea Metodologiei de acces și de organizare și desfășurare a admiterii în învățământul dual pentru calificări profesionale de nivel 5, conform Cadrului național al calificărilor, OMed nr. 5.735/2022 privind aprobarea Metodologiei de elaborare și actualizare a calificărilor profesionale școlarizate prin învățământul preuniversitar și OMed nr. 5.442/2022 pentru modificarea Metodologiei-cadru de organizare și desfășurare a admiterii în învățământul dual pentru calificări profesionale de nivel 3, conform Cadrului național al calificărilor;*
- intrarea în vigoare a legislației care stabilește **profilul viitorului cadru didactic privind competențele digitale și modalitatea de evaluare a competențelor digitale în cadrul examenelor de grad didactic**: patru ordine de ministru care reglementează, pe lângă cadrul de competențe digitale ale cadrului didactic, și includerea în formarea inițială și formarea continuă a competențelor digitale: *OMEd nr. 4.150/2022 pentru aprobarea cadrului de competențe digitale al profesionistului din educație, Ordinul nr. 4.151/2022 pentru completarea Metodologiei privind formarea continuă a personalului din învățământul preuniversitar, Ordinul nr. 4.136/2022 pentru modificarea anexei nr. 5 la Regulamentul de inspecție a unităților de învățământ preuniversitar, aprobat prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 6.106/2020 și Ordinul nr. 4.139/2022 privind aprobarea*

Metodologiei-cadru de organizare a programului de formare psihopedagogică în vederea certificării competențelor pentru profesia didactică de către departamentele de specialitate din cadrul instituțiilor de învățământ superior acreditate;

- intrarea în vigoare a modificărilor cadrului legislativ privind **sporirea calității mediilor de învățare prin:** trei OMed privind standardele de dotare pentru educație timpurie, învățământ primar și învățământ gimnazial; OMed nr. 4.147/2022 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind organizarea și funcționarea școlilor verzi, OMDLPA nr. 1.203/2022 pentru aprobarea reglementării tehnice „Normativ privind proiectarea, realizarea și exploatarea construcțiilor pentru școli și licee, indicativ NP 010-2022”;
- **digitalizarea universităților și pregătirea acestora pentru profesiile digitale ale viitorului prin semnarea contractelor de granturi destinate centrelor tehnologice inovatoare din universități.**

Informații și în Anexa II privind baza de date FENIX.

*

* *

ALTE MĂSURI (în afara PNRR)

Direcții de acțiune PNR:

- ✓ creșterea calității învățământului și a nivelului de competențe, inclusiv digitale și verzi;
- ✓ dezvoltarea și extinderea serviciilor de educație și îngrijire timpurie;
- ✓ consolidarea învățământului profesional și tehnic, inclusiv a celui dual;
- ✓ îmbunătățirea infrastructurii educaționale prin crearea de școli “verzi” și moderne;
- ✓ modernizarea și adaptarea curriculumului școlar și universitar la cerințele pieței muncii;
- ✓ prevenirea și combaterea părăsirii timpurii a școlii și a abandonului universitar;
- ✓ consolidarea unei abordări incluzive prin sprijinirea elevilor și studenților din mediul rural, a grupurilor dezavantajate și a studenților non-tradiționali;
- ✓ crearea și dezvoltarea unui cadru de învățare pe tot parcursul vieții deschis și accesibil și dezvoltarea sistemului de calificări;
- ✓ dezvoltarea taberelor școlare/ centrelor de agrement pentru copii și tineri.

Informații suplimentare se pot regăsi în Anexa I privind baza de date CeSaR și în Anexa III privind Pilonul European al Drepturilor Sociale

Măsuri relevante propuse în proiectele de legi ale învățământului preuniversitar și universitar - „România educată”

În prima parte a anului 2022, MEd a elaborat noul cadru legislativ al educației, în urma finalizării Raportului “România Educată”. La 13 iulie 2022, MEd a publicat, în vederea dezbaterii publice, două proiecte de lege, memorandumuri explicative și prezentări ale elementelor de reformă propuse. În perioada 13 iulie - 24 august 2022, proiectele celor două legi ale educației, și anume *Legea Învățământului Preuniversitar și Legea Învățământului Superior*, au fost supuse unui larg proces de consultare la care au participat reprezentanți ai societății civile, ai instituțiilor și autorităților publice și ai tuturor părților interesate. În perioada august 2022 - februarie 2023, a avut loc analiza propunerilor și a observațiilor primite. La 27 februarie 2023, MEd a publicat Pachetul legislativ al educației - “România educată”. Proiectele de legi au fost aprobate în ședința de guvern din 29 martie 2023 și înaintate Parlamentului României spre dezbateri și aprobare.

Proiectele de legi propun soluții coerente, în acord cu cerințele beneficiarilor educației,

asigurând o reglementare unitară și sistematică a domeniului, pentru rezolvarea problemelor și provocărilor identificate, inclusiv în rapoartele de țară și RST, la nivelul sistemului național de educație și formare. Proiectele vin în întâmpinarea RST prin măsuri care vor asigura îmbunătățirea calității educației, asigurarea accesului egal la educație, în special al grupurilor și categoriilor vulnerabile de beneficiari, precum și dezvoltarea, evaluarea și recunoașterea competențelor cheie și profesionale necesare pe piața muncii. Totodată, proiectele celor două legi sunt conceptualizate astfel încât România să beneficieze de un cadru legal care să susțină procesul de aderare la OCDE.

Creșterea calității învățământului și a nivelului de competențe, inclusiv digitale și verzi

La 18 ianuarie 2023, guvernul a aprobat **Strategia națională privind educația pentru mediu și schimbări climatice 2023 - 2030**. Documentul stabilește acțiuni clare pentru creșterea gradului de educație și de conștientizare, în rândul copiilor și tinerilor, privind dezvoltarea sustenabilă și responsabilizarea față de mediu. Obiectivele și măsurile prevăzute vizează mai multe paliere (educație formală și non-formală, resurse umane, inclusiv formarea cadrelor didactice, investiții, resurse deschise, parteneriate etc.), prin patru direcții de acțiune: (1) implementarea unui Program național educațional pentru mediu și climă; (2) identificarea, promovarea și facilitarea unor soluții pentru crearea și utilizarea de resurse educaționale; (3) crearea, dezvoltarea și sprijinirea reabilitării de infrastructură pentru școli sustenabile; (4) formarea resurselor umane implicate în educația privind mediul și schimbările climatice în vederea promovării unei culturi a sustenabilității la nivelul instituțiilor de învățământ.

Pentru îmbunătățirea instrumentelor de management al calității, ARACIP a elaborat, actualizat și propus standarde, standarde de referință și indicatori de performanță pentru evaluarea și asigurarea calității în învățământul preuniversitar¹⁰³. De asemenea, ARACIP a modificat și completat HG nr. 993/2020, inter alia pentru că era nevoie de reglementarea unor măsuri ce au dat rezultate în perioada pandemiei (de ex. posibilitatea de organizare a vizitelor de evaluare online sau hibrid)¹⁰⁴. În acest sens, s-a urmărit ca evaluarea externă să fie axată pe procesul de învățământ și pe rezultatele învățării. În 2022 au fost evaluate 1.085 organizații furnizoare de educație (autorizare, acreditare, evaluare externă periodică, reorganizare a unor componente, schimbare/ extindere sediu), iar în trim. I/2023, 320 de furnizori de educație au depus cereri de evaluare externă. ARACIP a modificat structura vizitei de evaluare externă, printr-o componentă online (de consultare a documentelor) și o vizită la fața locului. În acest sens, ARACIP vizează dezvoltarea competențelor digitale ale evaluatorilor externi și aparatului său intern, precum și o redefinire a infrastructurii digitale, prin creșterea capacității de stocare a datelor și securității accesului la platforma de evaluare¹⁰⁵.

Prin intervenția sistemică realizată prin proiectul *Profesionalizarea carierei didactice - PROF*, care se derulează în perioada martie 2021 - decembrie 2023 (cu un buget de 28 mil. euro/135,73 mil. lei, din care 120,15 mil. lei asistență financiară nerambursabilă), MEEd **regândește sistemul formării profesionale pentru cariera didactică**, intervenind atât la nivelul formării inițiale (prin stagiile practice), cât și al formării continue (prin crearea de comunități de învățare și de rute flexibile de acces și de evoluție în carieră). A fost creat Cadrul necesar operaționalizării mecanismului instituțional al mentoratului de carieră didactică în învățământul preuniversitar, la nivelul Centrului Național de Mentorat al Carierei Didactice, prin modificări legislative, realizarea de proceduri și sisteme de interconectare a tuturor actorilor implicați în mecanismul instituțional al mentoratului de carieră didactică în învățământul preuniversitar și alocarea de spații amenajate adecvat. Au fost elaborate reperele strategice privind cariera didactică în

¹⁰³ HG nr. 631/2022 pentru modificarea anexei la HG nr. 994/2020 privind aprobarea standardelor de autorizare de funcționare provizorie și a standardelor de acreditare și de evaluare externă periodică în învățământul preuniversitar

¹⁰⁴ HG nr. 649/2022

¹⁰⁵ Platforma ARACIP <https://calitate.aracip.eu> are drept scop informatizarea evaluării interne și a procesului de îmbunătățire a calității. Ea este utilizată atât în evaluarea externă a calității, cât și în raportarea evaluării interne. Fiecare unitate de învățământ are un cont propriu în care rezultatele evaluării sale sunt publice.

România, comparativ cu spațiul european, pe baza aplicării chestionarelor, a analizelor comparative de sisteme educaționale și a contribuțiilor la conferința internațională științifică de profil programată pentru noiembrie 2023. Prin OMed au fost constituite *Corpul național de profesori mentori din învățământul preuniversitar* și *Corpul național de formatori în domeniul mentoratului de carieră didactică* și au fost înființate *Registrul național al profesorilor mentori* și *Registrul național al formatorilor din învățământul preuniversitar*. Au fost acreditate ultimele două programe de formare continuă: *PROF III - Management educațional în context mentorat* și *PROF IV - Coaching în procesul de predare-învățare-evaluare în context “blended learning”*. A fost aprobată componența rețelei naționale a școlilor de aplicație pentru anul școlar 2022-2023, precum și programa școlară din categoria curriculum la decizia școlii (CDS) pentru nivelul liceal. Au fost elaborate trei oferte educaționale de tip programă școlară din categoria CDS¹⁰⁶.

Referitor la **dezvoltarea și integrarea sistemului informatic din educație și cercetare**, au continuat acțiunile de pregătire a interconectării bazelor de date pentru învățământul superior. Astfel, începând cu anul universitar 2022-2023, se urmărește extinderea Registrului Matricol Unic al Universităților din România (RMUR) și pentru învățământul postuniversitar, iar pentru asigurarea integrării sistemelor de raportare de la nivel național și asigurarea unei raportări unice, corecte și unitare, colaborarea dintre MEd și INS va continua, prin realizarea transferului direct de date din RMUR și Platforma națională de colectare a datelor statistice pentru învățământul superior (ANS) către INS, astfel încât MEd să devină, prin platformele sale¹⁰⁷, furnizor al INS de date statistice și primare privind sistemul de educație.

În vederea **îmbunătățirii nivelului competențelor cadrelor didactice**, prin proiectul *Curriculum relevant, educație deschisă pentru toți - CRED*, continuă abilitarea curriculară a cadrelor didactice în vederea asigurării unei abordări metodologice centrate pe competențe cheie. Până în aprilie 2023, au fost formate 55.093 de cadre didactice și au fost validate și publicate circa 8.700 de resurse educaționale deschise (RED). Cadrele didactice au beneficiat de trei programe de formare și anume: 49.883 cadre didactice în cadrul programului de abilitare curriculară *Curriculum relevant, educație deschisă pentru toți - CRED*, 4.780 cadre didactice în cadrul programului *Managementul implementării eficiente a curriculumului național. MANAGER - CRED*, dedicat directorilor și directorilor adjuncți din unitățile de învățământ de masă și special, respectiv 3.896 cadre didactice în cadrul programului *Resurse educaționale digitale: realizare, utilizare, evaluare. RED - CRED*.¹⁰⁸ În cadrul activității de testare-pilot a strategiilor de adaptare curriculară în 25 de școli defavorizate, a continuat demersul de evaluare și selecție a activităților de învățare realizate în școlile-pilot, pentru a fi valorificate în ghidul de bune practici cu activități relevante de adaptare curriculară în școli situate în comunități defavorizate. Este în curs de elaborare *Colecția de practici eficiente în implementarea noului curriculum*. În primăvara anului 2022 au demarat două categorii de programe de formare continuă acreditate: *Managementul implementării eficiente a curriculumului național: MANAGER - CRED* (nouă programe de formare) și *Resurse educaționale digitale: realizare, utilizare, evaluare* (nouă programe de formare). În aprilie 2023 debutează un nou program de formare intitulat *Proiectarea și implementarea activităților de tip outdoor în Curriculumul Național pentru învățământ primar și gimnazial - CREDactout*, dedicat educației nonformale, prin care vor fi formate alte 480 de cadre didactice.

În vederea dezvoltării **competențelor digitale și interculturale ale elevilor și cadrelor didactice**, Acțiunea eTwinning susține implementarea parteneriatelor internaționale digitale prin intermediul *European School Education Platform*¹⁰⁹. În România, prin intermediul eTwinning, cadrele didactice și elevii sunt implicați activ în proiecte de parteneriat digital care facilitează dezvoltarea competențelor transdisciplinare (țara noastră fiind între primele șapte

¹⁰⁶ Privind *Educația digitală și abilități media, Strategii metacognitive*, respectiv *Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice*

¹⁰⁷ Platformele RMUR și ANS sunt administrate de UEFISCDI.

¹⁰⁸ Dintre categoriile de beneficiari sus-menționate, 3.466 de cadre didactice au urmat cel puțin două programe de formare

¹⁰⁹ <https://school-education.ec.europa.eu>

țări ca număr de participanți la nivelul Acțiunii). Anual, peste 2.000 de noi cadre didactice se alătură Acțiunii eTwinning (la finalul trim. I/2023, 37.000 de cadre didactice din România făceau parte din Comunitatea eTwinning și peste 25.000 de elevi erau implicați în parteneriatele transnaționale digitale eTwinning). Totodată, în ultimul an, Centrul Național eTwinning a oferit oportunități de formare (online și/sau față în față) pentru peste 4.000 de cadre didactice.

Proiectul *Promovarea și susținerea excelenței în educație prin dezvoltarea competențelor în tehnologia informației* vizează creșterea nivelului de competențe ale elevilor și cadrelor didactice din domeniul IT. Proiectul, finanțat printr-un grant nerambursabil în valoare de 8,78 mil. lei, acordat de Guvernul Japoniei, urmărește asigurarea condițiilor optime de pregătire și dezvoltare a elevilor din clasele IX-XIII, de la profilul matematică-informatică, capabili de performanțe înalte. Totodată, proiectul prevede dotarea a 60 de centre cu aparatură IT, ce face obiectul achiziției publice. În trim. I/2023, a fost finalizat caietul de sarcini pentru achiziția de echipamente IT și se lucrează la un nou acord cu Ambasada Japoniei pentru prelungirea proiectului până la 31 decembrie 2024.

Au fost încheiate contracte cu 17 universități, pentru a finanța din fondurile *Proiectului ROSE*, începând cu anul academic 2022-2023, participarea a peste 1.700 de profesori de liceu la 96 programe universitare de conversie profesională. Componenta de intervenții sistematice a Proiectului ROSE finanțează participarea elevilor români la programele internaționale de testare educațională, cum ar fi TIMSS 2019 și PISA 2022, ceea ce permite realizarea unei diagnoze a sistemului educațional folosind date valide și comparabile la nivel internațional, ca bază pentru recomandări și soluții pentru creșterea performanțelor sistemului educațional și îmbunătățirea politicilor naționale bazate pe rezultate. În 2023, sunt realizate demersuri pentru a susține financiar participarea elevilor români la evaluarea TIMSS 2023, precum și la studiile care se orientează spre alte competențe cheie: competențe civice ICCS (Studiul Internațional cu privire la Educația Civică și Cetățenească) și ICILS (Studiul Internațional privind Competențele Digitale). Începând cu vara anului 2023, va fi extins proiectul pilot de evaluare digitalizată prin achiziția a 11.985 de noi scanere.

PoEO prevede, în cadrul Priorității 7, intervenții pentru creșterea calității ofertei de educație și formare profesională pentru asigurarea echității sistemului și o mai bună adaptare la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic. Proiectele ce vor fi finanțate vor ține seama de evoluția pieței muncii și vor propune facilitarea accesului și a participării la programe de educație de calitate pentru toți, diversificarea oportunităților de formare și dezvoltare a competențelor cheie ale elevilor, precum și măsuri adaptate evoluțiilor de la nivelul societății, prin aplicarea de programe de studii terțiare și programe universitare care să sprijine tranziția verde și tranziția digitală. Totodată, PoEO va susține internaționalizarea învățământului superior și sprijinirea mobilității transnaționale de tip Erasmus+.

Dezvoltarea și extinderea serviciilor de educație și îngrijire timpurie

Continuă procesul legislativ privind construirea **unui sistem unitar de educație timpurie și, implicit, pentru organizarea și funcționarea serviciilor de educație timpurie ca servicii integrate**, incluzive și de calitate. În 2022, MEd a elaborat o serie de acte normative care au fost aprobate: HG nr. 566/2022 pentru aprobarea Metodologiei de organizare și funcționare a creșelor și a altor unități de educație timpurie antepreșcolară; OMed nr. 4.126/2022 pentru aprobarea Metodologiei de organizare a Programului național pentru preșcolari și elevi “Ateliere de vară”; OMed nr. 4.143/2022 pentru aprobarea Standardelor privind materialele de predare-învățare în educația timpurie și a Normativului de dotare minimală pentru serviciile de educație timpurie a copiilor, de la naștere la 6 ani; OUG nr. 128/2022 pentru modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011 privind înființarea serviciilor de educație timpurie complementare de tip ludotecă, grup de joacă și grădiniță comunitară, în zonele izolate și dezavantajate, precum și în zonele unde nu există locuri suficiente în creșe sau grădinițe; HG nr. 1.604/2022 pentru aprobarea Metodologiei de organizare și funcționare a serviciilor de educație timpurie complementare și modificarea Anexei nr. 4 la HG nr. 369/2021 privind

organizarea și funcționarea MEd; OMed nr. 6.424/2022 privind dezvoltarea serviciilor unitare, incluzive și de calitate pentru educația timpurie, prin care MEd, MFTES, MMSS, MS, MDLPA urmează să exercite atribuții și responsabilități pentru dezvoltarea acestor servicii pentru educația timpurie. MEd a revizuit *Regulamentul de organizare și funcționare a învățământului preșcolar în vederea armonizării cu noile prevederi legislative*, inclusiv modificarea denumirii acestuia în *Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ cu grupe de nivel preșcolar și/sau antepreșcolar*, documentul urmând a fi finalizat și promovat în trim. III/2023.

În cadrul proiectului *Educație Timpurie, Incluzivă și de Calitate* (ETIC), prelungit până la 11 iunie 2023, sunt în curs de finalizare activitățile: *Valorificarea competențelor în urma programelor de formare*, în cadrul căreia au fost concepute două pachete cu materiale educaționale pentru cele 2.184 de cadre didactice absolvente ale celor două programe de formare din proiect și *Campania de conștientizare la nivel național privind noul cadru instituțional și curricular, cu deschidere către servicii de calitate pentru copiii ante-preșcolari, ca premisă a prevenirii părăsirii timpurii a școlii*. La sfârșitul trim. I/2023, 90% din activitățile proiectului ETIC erau realizate. Prin acest proiect au mai fost elaborate o propunere de HG privind aprobarea standardelor de calitate pentru educația timpurie antepreșcolară precum și un OMed pentru dezvoltarea unui cadru instituțional coerent și de asigurare a calității la nivel de sistem, pentru stabilirea unui liant instituțional și legislativ între instituțiile implicate la nivel central și local, inclusiv prin desfășurare de activități comune de intervenție timpurie sau de dezvoltare a serviciilor de educație timpurie. De asemenea, a fost elaborat, un proiect al *Ghidului de Educație Timpurie Antepreșcolară*, care va fi definitivat până la finalul proiectului și va fi publicat pe paginile de internet ale ETIC și MEd. Ca urmare a programului de formare, până la 11 iunie 2023, 2.401 de cadre didactice vor fi certificate prin proiect. Este evaluată posibilitatea prelungirii perioadei de implementare a proiectului până la finalul anului 2023.

Prin proiectele din apelul *Dezvoltarea serviciilor de educație ante-preșcolară* (alocare bugetară de 168 mil. euro) sunt finanțate proiecte destinate creșterii ratelor de participare la educație ante-preșcolară a copiilor cu vârste cuprinse între 0 și 2 ani, prin înființarea unor grupe de creșă. Implementarea celor 36 proiecte selectate a început în ianuarie 2021 și se va finaliza în trim. IV/2023. Fiecare proiect vizează un grup minim de 52 de ante-preșcolari beneficiari, 2.192 de copii beneficiari urmând a fi sprijiniți prin proiecte. La sfârșitul anului 2022 erau în fază de implementare 27 de proiecte, șase proiecte fiind reziliate.

Începând cu 1 septembrie 2022, a intrat în vigoare noul *Regulament-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar* (ROFUIP), care, printre altele, **reglementează utilizarea catalogului electronic**, pentru început în unități-pilot, compatibilizarea modului de organizare și funcționare a consiliilor de administrație din unitățile de învățământ preuniversitar cu legislația primară, creșterea relevanței formării continue a personalului didactic, prin definirea *Comisiei pentru mentorat didactic și formare în cariera didactică* la nivelul fiecărei unități de învățământ preuniversitar cu personalitate juridică, eliminarea dispozițiilor referitoare la exmatricularea elevilor și a oricăror dispoziții/ trimiteri privind posibilitatea colectării de fonduri bănești de la părinții elevilor.

Prin PoR Nord-Vest, Prioritatea 6 - *O regiune educată*, OS 4.2 *Îmbunătățirea accesului la servicii și favorabile incluziunii și de calitate în educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online*, sunt susținute intervenții pentru dezvoltarea infrastructurii educaționale la nivelul educației timpurii și învățământului primar și secundar. În trim. II/2023 este preconizată lansarea apelurilor sub acest OS.

Prin PoEO, Prioritatea 5 - *Îmbunătățirea participării copiilor la educația antepreșcolară și preșcolară* sunt prevăzute măsuri pentru dezvoltarea și asigurarea calității sistemului, precum și pentru diversificarea și flexibilizarea serviciilor de suport socio-educational prin îmbunătățirea accesului la educația timpurie pentru copiii cu vârste de până la 6 ani și dezvoltarea sistemului de formare inițială și continuă a cadrelor didactice.

Consolidarea învățământului profesional și tehnic, inclusiv a celui dual

Planul Național de Implementare pentru educație și formare profesională inițială și continuă (PNI - VET) definește măsurile pentru atingerea obiectivelor stabilite la nivel european, prin *Recomandarea Consiliului din 24 noiembrie 2020 privind educația și formarea profesională (EFP) pentru competitivitate durabilă, echitate socială și reziliență* (Recomandarea VET), asigurând corelarea dintre obiectivele politicilor UE în domeniul educației și formării profesionale și obiectivele politicilor naționale prevăzute în *Proiectul România Educată* și în *Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă*, susținute de PNRR și, complementar, de PoEO. Implementarea măsurilor prevăzute în cadrul PNI-VET se realizează în perioada 2021-2027. Obiectivul general al PNI-VET este îmbunătățirea relevanței, accesibilității, flexibilității, atractivității și calității programelor de educație și formare profesională inițială și continuă, care să susțină coeziunea economică și socială, să sprijine competitivitatea, creșterea și dezvoltarea inteligentă, incluzivă și durabilă și să faciliteze dezvoltarea profesională și personală a indivizilor.

Crearea unei rute profesionale complete pentru învățământul tehnic superior va facilita dezvoltarea educației duale centrată pe nevoile elevilor și aliniată la nevoile pieței muncii, atât prin creșterea numărului de domenii, calificări și absolvenți, cât și prin asigurarea unui parcurs educațional complet pentru elevii înscriși în învățământul dual preuniversitar, astfel încât aceștia să poată urma programele de învățământ terțiar dual. Pentru asigurarea coerenței rutei profesionale complete pentru învățământul tehnic superior a fost emis OMed nr. 5.733/2022 pentru aprobarea Metodologiei de organizare și funcționare a învățământului dual care reglementează organizarea și funcționarea învățământului dual, pentru calificări profesionale de nivel 3, 4, 5, 6, 7 și 8 (conform CNC).

În perioada aprilie 2021 - august 2023, se derulează proiectul ERASMUS+ „EUROPEAN QUALITY ASSURANCE FRAMEWORK FOR VET NRP-RO 2021” (EQAVET-NRP-RO 2021). Rezultatele obținute în cadrul proiectului, în perioada aprilie 2022 - martie 2023, constau în: cinci evaluări colegiale la nivel de școală, realizate în rețelele parteneriale; o campanie de feedback cu privire la satisfacția elevilor în raport cu furnizarea și evaluarea rezultatelor învățării; un raport de analiză a feedback-ului elevilor din școlile IPT din rețelele parteneriale; o sesiune națională de informare în format on-line cu tema „Împreună pentru digitalizare și tranziția verde” înscrisă în cadrul *Săptămânii europene a competențelor profesionale 2022*; o sesiune națională de informare cu tema „Parteneriat, sustenabilitate, excelență, competențe verzi, digitalizare - cuvinte cheie pentru viitorul IPT” la care au participat 123 de persoane; trei evaluări colegiale europene la nivel de sistem (HR, LT, BG) și pregătirea evaluării colegiale la nivel de sistem din RO, programată în perioada 25-26 aprilie 2023 și la care iau parte evaluatori din FI, LV, MT, SK și IT.

Continuând demersul de realizare de instrumente de evaluare, în perioada 15 august 2022 - 14 februarie 2023, CNDIPT a implementat proiectul *Asigurarea calității învățării la locul de muncă prin dezvoltarea de instrumente standardizate de evaluare a rezultatelor învățării*, în cadrul *Programul de Educație, Burse, Ucenicie și Antreprenoriatul Tinerilor în România*, finanțat prin Mecanismul Financiar SEE 2014-2021. Atelierele de formare derulate în proiect și intitulate *Prelucrarea statistică a datelor necesare în educația și formarea profesională și Analiza statistică a testelor - introducerea în teoria răspunsului la itemi* au avut drept scop dezvoltarea competențelor profesionale ale personalului din CNDIPT și a cadrelor didactice din IPT în domeniul evaluării rezultatelor învățării.

În anul școlar 2022-2023 se desfășoară și competiția școlară *Business Plan*, în conformitate cu OMed nr. 3.027/2023. În februarie 2023 s-a desfășurat etapa locală a competiției la care au participat 311 firme de exercițiu. Etapa județeană a competiției, la care s-au calificat 156 de firme de exercițiu, s-a desfășurat în martie 2023. În aprilie 2023 se desfășoară etapa regională a competiției iar în mai 2023 este programată etapa națională.

Referitor la proiectele finanțate prin POCU, în cadrul apelului POCU/90 *Stagii de practică pentru elevi și studenți în sectorul agroalimentar, industrie și servicii*, cu o alocare de 47,9 mil. euro,

care susțin programele de învățare la locul de muncă pentru studenți și elevii din învățământul gimnazial, liceal și post-liceal, inclusiv școli de maiștri, au fost finalizate 85 de proiecte, alte trei fiind în implementare la 28 februarie 2023. Astfel, din cele 21.471 persoane vizate pentru sprijin prin aceste proiecte, până la 31 martie 2023 au fost susținute 22.489 de persoane, iar din ținta de 8.102 de cursanți calificați, până la 31 martie 2023, 10.423 persoane au dobândit o calificare în cadrul acestor proiecte. La 31 decembrie 2023, din cele 88 de proiecte contractate, doar unul mai este în implementare, urmând fi finalizat până la 31 octombrie 2023.

În cadrul apelului POCU/711 - *Stagii de practică pentru elevi, regiunea ITI Delta Dunării*, cu o alocare de 5 mil. euro, au fost semnate contracte de finanțare pentru nouă proiecte. În cadrul contractelor semnate este vizată sprijinirea a 980 de persoane (elevi/ ucenici) pentru participarea la programe de educație/formare profesională.

Prin apelul POCU/633 - *Stagii de practică pentru elevi pentru regiunile mai puțin dezvoltate*, cu o alocare de 70 mil. euro, au fost semnate contracte de finanțare pentru 154 de proiecte. În cadrul contractelor semnate ținta asumată este de 28.663 persoane (elevi/ ucenici) care să beneficieze de sprijin pentru participarea la programe de educație/formare profesională. Ambele apeluri sus-menționate au ca obiective specifice creșterea participării la programele de învățare la locul de muncă a elevilor și ucenicilor din învățământul secundar și terțiar non-universitar, cu accent pe sectoarele economice cu potențial competitiv identificate conform SNC și din domeniile de specializare inteligentă conform SNCISI.

La 24 februarie 2023, MEd și MMAP au lansat Saptamanaverde.edu.ro, o platformă online prin care elevii și cadrele didactice au la dispoziție resurse educaționale pentru a susține organizarea activităților din cadrul Programului „Săptămâna verde”¹¹⁰. Platforma online vine în sprijinul școlilor și conține o serie de materiale informative și idei/sugestii de activități care pot fi organizate la nivelul acestora. Cadrele didactice nu sunt obligate să se limiteze la resursele propuse, fiind încurajate să identifice, la nivel local, și alte tipuri de activități complementare.

În ceea ce privește **identificarea competențelor verzi**, conform analizei privind cererea și oferta de competențe verzi realizată de Comitetul Sectorial pentru Formare Profesională în Protecția Mediului, se recomandă ca toate standardele ocupaționale să cuprindă competențe generale verzi, alese în funcție de cerințele ocupației respective. În perioada 2020 - martie 2023 ANC a aprobat 217 standarde ocupaționale, iar pentru 104 dintre acestea au fost stabilite/dezvoltate și competențe verzi (de protecție a mediului).

Prin PoEO, în cadrul Priorității 8 - *Creșterea accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic (IPT)*, vor fi prioritare măsurile pentru facilitarea accesului și menținerea în programe de formare profesională, optimizarea mecanismelor de monitorizare și evaluare a politicilor publice privind formarea profesională și de anticipare a nevoilor de competențe, precum și asigurarea calității învățării la locul de muncă și certificarea rezultatelor învățării în formarea profesională inițială. De asemenea, PoEO va susține adaptarea serviciilor educaționale adresate elevilor și personalului didactic din IPT și dezvoltarea școlilor pentru susținerea excelenței în IPT, cu accent pe digitalizare și dezvoltare durabilă. În plus, PoEO va finanța oportunități de mobilitate transnațională Erasmus+ pentru IPT, precum și măsuri de sprijin pentru elevii defavorizați în vederea participării la IPT și de prevenire a abandonului școlar. PoR Sud-Est prevede finanțarea infrastructurii educaționale la nivelul IPT, vizând intervenții în construcția, extinderea, modernizarea infrastructurii educaționale IPT, inclusiv în sistem dual (cu excepția liceelor cu profil agricol), dotarea atelierelor de practică (altele decât cele finanțate din PNRR), terenuri de sport din mediul urban și rural. Prin PoR Nord-Vest, Prioritatea 6 *O regiune educată, OS 4.2 Îmbunătățirea accesului la servicii și favorabile incluziunii și de calitate în educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la*

---

¹¹⁰ În acest an școlar, fiecare unitate de învățământ are la dispoziție, la alegere, o săptămână din perioada 27 februarie - 16 iunie 2023, pentru a derula programul *Săptămâna verde*. Școlile vor realiza, timp de cinci zile consecutive, activități educaționale care contribuie la prevenirea schimbărilor climatice și la protejarea mediului.

distanță și online, sunt susținute intervenții pentru dezvoltarea infrastructurii educaționale în domeniul învățământului profesional și tehnic (licee tehnologice), inclusiv în sistem dual.

Îmbunătățirea infrastructurii educaționale prin crearea de școli “verzi” și moderne

Prin Proiectul Reforma Educației Timpurii în România (P.R.E.T.), au fost finalizate și dotate cu mobilier 347 grădinițe, iar 52 grădinițe se află în faza de execuție. În perioada 2022-2023, au fost finalizate 43 grădinițe (39 grădinițe în 2022 și patru grădinițe în 2023). Proiectul, cu o valoare de 129 mil. euro, are ca obiectiv dezvoltarea infrastructurii școlare prin construirea și dotarea cu mobilier a 401 grădinițe noi, pentru grădinițele care funcționează în clădiri ce nu mai prezintă siguranță în exploatare, în clădiri ce fac obiectul retrocedărilor sau în spații inadecvate pentru acest tip de educație, precum și creșterea calității educației preșcolare prin formarea cadrelor didactice și dotarea cu materiale educaționale.

Numărul total de obiective de investiții în infrastructura educațională finanțate prin PNDL I și II este de 3.333, din care 2.078 au fost recepționate¹¹¹.

Un alt proiect de investiții, *Platformă națională integrată - Wireless Campus*, în valoare totală de 36,67 mil. euro, este în faza de implementare. Termenul limită de implementare a proiectului era 14 aprilie 2023, dar beneficiarul a solicitat prelungirea perioadei de implementare până la 14 august 2023. Conform raportului de progrese transmis, la 31 martie 2023 stadiul de implementare era de 79,35%, în 4.351 școli fiind deja instalate echipamentele specifice.

Proiectul *Platforma digitală cu resurse educaționale deschise (EDULIB) (Biblioteca Virtuală)*, în valoare totală de 41,71 mil. euro, este în implementare. Platforma EduLib este realizată și urmează înrolarea utilizatorilor (elevi și cadre didactice) în sistem. Resursele educaționale sunt în curs de migrare (cele existente care sunt actualizate tehnologic) și în curs de realizare (cele noi). Faza de testare a funcționalităților s-a încheiat cu succes. Au fost efectuate și teste de securitate și disponibilitate. Sunt în curs de desfășurare activități pentru dezvoltarea platformei cu resurse educaționale deschise. Progresul fizic estimat la nivelul proiectului, la începutul lunii aprilie 2023, era de aproximativ 75%. Termenul asumat de furnizor pentru lansarea platformei este trim. III/2023.

Continuă implementarea Proiectului *Școli mai Sigure, Incluzive și Sustenabile în România*. Proiectul se derulează pe o perioadă de șase ani, are o valoare de 100 mil. euro, iar un prim lot de 23 de școli aflate în situație de risc au fost selectate pentru finanțare. Au fost lansate procedurile de achiziție pentru servicii de proiectare pentru cele 23 școli din primul lot: în februarie 2023 au fost semnate contractele de proiectare pentru opt școli, iar pentru restul de 14 unități școlare procedura de licitație pentru servicii de proiectare a fost relansată în martie a.c.

În privința dezvoltării infrastructurii învățământului superior, sunt în derulare proiecte de construcție a 30 de cămine studentești, în 15 orașe centre universitare, dintre care cinci cămine sunt în stadiul de execuție avansată, patru cămine sunt în stadiul de execuție, opt cămine sunt în faza de proiectare, patru cămine sunt în faza de aprobare CTE (indicatori tehnico-economici), iar nouă cămine sunt în faza de aprobare a documentației.

PoR sprijină dezvoltarea infrastructurii educaționale prin investiții subsumate obiectivului specific OS 4.2 - *Îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și incluzive în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online*.

Astfel, în ceea ce privește domeniul educație, la nivelul PoR Vest, Sud-Vest Oltenia, Sud Muntenia și Centru au fost lansate în consultare publică ghiduri ale solicitantului pentru apeluri de proiecte care urmează să fie lansate începând cu trim. II-III/2023.

Prin PoR Sud-Muntenia va fi susținută dezvoltarea infrastructurii educaționale publice destinate

¹¹¹ Valoarea alocațiilor multianuale aprobate pentru unități de învățământ în cadrul PNDL este de 1,1 mld. lei din PNDL I și 4,13 mld. lei din PNDL II.

educației pentru nivelul antepreșcolar și preșcolar, primar, liceal și postliceal, învățământ profesional și tehnic (școli profesionale), învățământ dual public. De asemenea, vor fi susținute acțiuni pentru construirea, reabilitarea, modernizarea/ consolidarea/ extinderea și dotarea infrastructurii sportive și de artă asociate unităților de învățământ publice, inclusiv a centrelor de pregătire sportivă stabilite pe lângă școli sau instituții de învățământ publice, precum și achiziționarea de autobuze/microbuze școlare pentru școlile din mediul rural, din localități greu accesibile și care se confruntă cu un declin al populației școlare. Totodată, vor fi finanțate acțiuni pentru reabilitarea, modernizarea, dotarea infrastructurii aferente centrelor regionale de formare profesională a adulților. Alocarea din FEDR pentru aceste investiții este de 36,49 mil. euro, iar până în 2029, peste 10.000 elevi și copii vor beneficia de infrastructură educațională nouă/modernizată.

Prin PoR Nord-Vest, Prioritatea 6 *O regiune educată, OS 4.2 Îmbunătățirea accesului la servicii și favorabile incluziunii și de calitate în educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online*, sunt susținute intervenții pentru dezvoltarea infrastructurii educaționale în învățământul universitar. În trim. II/2023 este preconizată lansarea apelurilor pentru sprijinirea acestor intervenții, sumele alocate fiind de aprox. 19,6 mil. euro.

Prin PoR Sud Est, se vor finanța unitățile școlare din învățământul preșcolar, primar și secundar din mediul urban și rural, inclusiv în teritoriul ITI Delta Dunării, care vor viza intervenții în construirea, extinderea, modernizarea și dotarea infrastructurii educaționale (pentru nivelul preșcolar), intervenții în construirea, extinderea, modernizarea și dotarea unităților de învățământ, terenuri de sport; facilități pentru asigurarea condițiilor de accesibilitate și incluziune pentru elevii și copii care pot fi integrați în învățământul de masă (pentru învățământ primar și secundar). Totodată, vor fi finanțate intervenții în construcția, extinderea, modernizarea și dotarea infrastructurii educaționale universitare de stat, în special prin investiții în dotarea laboratoarelor de specialitate. Investițiile în infrastructura educațională din învățământul terțiar vizează îmbunătățirea bazei materiale și a dotărilor la standarde comparabile cu universitățile europene în concordanță cu competențele cerute pe piața locală și regională, în acord cu nevoile de specializare inteligentă, îmbunătățirea accesului la educație incluzivă de calitate, în facilități nesegregate, cursanți cu dizabilități, inclusiv pentru persoane care aparțin grupurilor vulnerabile/ marginalizate.

Prin PoR Nord-Est, Prioritatea 6, sunt finanțate investiții pentru dezvoltarea infrastructurii educaționale pentru învățământul timpuriu (antepreșcolar și preșcolar), primar, gimnazial, liceal filiera teoretică, vocațională, tehnologică, învățământul profesional, inclusiv dual, învățământ universitar prin: crearea, modernizarea, extinderea, echiparea, dotarea și accesibilizarea acestora, achiziționarea de mijloace de transport școlar electrice (echipate pentru transportul elevilor cu dizabilități locomotorii), inclusiv stații de încărcare electrică la nivel de unitate școlară, digitalizarea unităților (platforme digitale de comunicare și schimb de documente, baze de date, biblioteci virtuale, dotări cu infrastructură de proiectare și mapare video, tablete, echipamente IT, software educaționale asociate învățământului on-line, etc.), infrastructura sportivă asociată unităților de învățământ, etc.

Modernizarea și adaptarea curriculumului școlar și universitar la cerințele pieței muncii

Pentru anul școlar 2022-2023, au fost completate planurile-cadru pentru învățământul liceal și învățământul profesional cu disciplina *Istoria evreilor. Holocaustul*.¹¹² Totodată, **curriculumul național a fost completat cu 23 de programe școlare pentru discipline obligatorii și 28 de programe școlare pentru discipline de tip opțional propuse în ofertă națională**, aprobate prin OMed. În ceea ce privește elaborarea de materiale de sprijin pentru profesori și elevi, pentru anul școlar 2022-2023, au fost elaborate resurse educaționale ce constituie colecția *Repere*

¹¹² Această disciplină este parte a trunchiului comun, pentru clasa a XI-a învățământ de zi/ clasa a XII-a învățământ special/seral.

metodologice pentru aplicarea curriculumului la clasa a X-a în anul școlar 2022-2023.¹¹³

Prin proiectul CRED, au fost revizuite cele 18 ghiduri metodologice de aplicare a programelor școlare pentru învățământ primar și gimnazial, realizate în proporție de 95%. Totodată, este în curs de realizare publicarea online (cu ISBN), pe pagina de internet a proiectului CRED, prin pregătirea și încărcarea succesivă a secțiunilor din ghiduri și sunt în derulare demersuri pentru publicarea în format letric a acestora. A fost dezvoltat glosarul de concepte educaționale care vizează Curriculumul național. A continuat generarea și validarea de RED, cu asigurarea funcționalităților tehnice ale platformelor educaționale online. Circa 8.700 RED au fost realizate în cadrul proiectului.¹¹⁴ Au fost revizuite textele celor 21 de programe de opțional integrat¹¹⁵ aprobate prin OMed nr. 101/2022. Au fost realizate 21 de materiale de promovare ca RED a opționalului integrat.

România a participat la studiul PISA 2022 și, pentru prima dată în țara noastră, administrarea PISA a fost una computerizată. Studiul s-a derulat în 260 de școli din țară, cu participarea unui număr de 7.700 elevi. Au fost desfășurate peste 500 sesiuni de evaluare (în medie două sesiuni/școală). 69% dintre școlile selectate sunt din mediul urban și 31% școli din mediul rural. Majoritatea elevilor au fost din clasa a 9-a, respectiv 71%. Au participat elevi de la gimnaziu (11% din eșantion), din învățământul profesional de 3 ani (10%) iar 79% din elevii testați sunt înscriși la liceu. Au fost monitorizate 160 sesiuni de administrare. S-a realizat codificarea răspunsurilor deschise, monitorizarea fiabilității codificării și verificarea calității bazei de date, care ulterior a fost validată de OECD. A fost demarată elaborarea Raportului național PISA 2022 (termen: trim. IV/2023).

Pentru PISA 2025, s-a realizat revizuirea noilor itemi de științe, precum și a itemilor din domeniul inovator *Învățarea în lumea digitală*, care vor face parte din testul cognitiv *Științe 2025*, precum și a unor chestionare. A fost demarat procesul de eșantionare pentru selectarea școlilor participante la PISA 2025. A fost elaborat și aprobat HG nr. 272/2023 privind participarea României la *Programul pentru evaluarea internațională a elevilor - PISA 2025*, inclusiv la opțiunile internaționale dezvoltate de OCDE.

În contextul procesului de aderare la OCDE, România se alătură, începând cu 2023, programului INES dedicat indicatorilor sistemelor de educație. Ca urmare a participării la INES, România va fi inclusă pentru prima dată în publicația *Education at a Glance 2023* (EAG 2023), alături de statele membre OCDE și alte state candidate. Datele pentru EAG sunt colectate la nivel național pe tot parcursul anului, bazându-se pe date administrative sau din anchete deja colectate, implicând și un număr de până la 20 de chestionare separate. Publicația include și date din anchete internaționale, cum ar fi PISA, PIAAC și TALIS.

Creșterea calității învățământului superior și a corelării cu piața muncii reprezintă un obiectiv urmărit constant. În noiembrie 2022, au fost prezentate și publicate rezultatele *Studiului privind angajabilitatea absolvenților din România*, elaborat în urma aplicării de către UEFISCDI, în parteneriat cu MEd, a *Chestionarului Național privind Angajabilitatea Absolvenților de Învățământ Superior (CNAAIS)*¹¹⁶. Principalul scop urmărit a fost creșterea gradului de conectivitate a sistemului universitar cu dinamica pieței forței de muncă, prin cercetarea traseului absolvenților. Printre rezultatele studiului menționăm: capacitatea foarte ridicată a absolvenților de învățământ superior de a se integra în piața muncii, care crește, în timp, de la 81,1% (la un an de la absolvire), la 92,4% (la cinci ani de la absolvire); jumătate dintre studenții care lucrează au un contract de minim 8 ore/zi; absolvenții de gen feminin, cei născuți în mediul

¹¹³ Arhiva astfel constituită conține 86 de materiale distincte.

¹¹⁴ Pentru ciclul primar există 1.408 materiale, iar pentru gimnaziu sunt realizate 4.533 RED.

¹¹⁵ Materii opționale structurate din perspectiva domeniilor de cunoaștere, în jurul unei teme integratoare pentru o anumită arie curriculară sau pentru mai multe arii curriculare

¹¹⁶ Chestionarul a fost elaborat de către UEFISCDI în parteneriat cu MEd în cadrul proiectului *Calitate în învățământul superior: internaționalizare și baze de date pentru dezvoltarea învățământului românesc*, cofinanțat din FSE prin POCU. Instrumentul online a fost completat în perioada 17 noiembrie 2021 - 28 februarie 2022 de un număr de 7.303 respondenți. Pentru mai multe detalii accesați: <https://chestionar-absolventi.ro>.

rural și primii studenți în familie au obținut venituri mai mici de la primul loc de muncă avut ulterior finalizării studiilor; în cazul absolvenților de licență, în special, o notă mai mare la examenul de Bacalaureat aduce venituri semnificativ mai mari.

Totodată, România a continuat să fie implicată în Inițiativa europeană cu privire la monitorizarea absolvenților de învățământ superior, confirmând participarea la studiul pilot *Eurograduate*. Primele chestionare au fost transmise în noiembrie 2022, urmând ca primele rezultate să fie publicate până la finalul anului 2023.

Începând cu decembrie 2020, MEd¹¹⁷ implementează proiectul *Start în carieră prin master didactic*, finanțat din cadrul POCU 2014 - 2020. În cadrul proiectului au fost obținute următoarele rezultate: un profil absolvent de master didactic (parțial finalizat), 510 studenți masteranzi, 354 de persoane certificate în urma absolvirii masteratului didactic, 14 oferte educaționale realizate, 80 cadre didactice perfecționate și certificate, un studiu de impact a implementării programului de masterat didactic (elaborat parțial), o rețea virtuală inovativă dezvoltată și aflată în implementare. Proiectul se va încheia în iunie 2023.

Continuă sprijinirea adaptării curriculumului la cerințele pieței muncii prin finanțarea unor proiecte specifice de dezvoltare instituțională din *Fondul de dezvoltare instituțională a instituțiilor de învățământ superior de stat* (conform OMed nr. 5825/2021 și OMed nr. 6453/2021). Începând cu 2022, a fost introdusă o direcție distinctă de finanțare -D7- Piața Muncii, care vizează corelarea ofertei educaționale cu cererea pieței muncii, consilierea și orientarea în carieră. În 2023, instituțiile de învățământ superior vor derula 39 de proiecte instituționale ce vizează corelarea ofertei educaționale cu cererea de pe piața muncii, consilierea și orientarea în carieră, suma totală alocată de MEd pentru această direcție fiind de 6,153 mil. lei.

În cadrul apelului *Bursa student antreprenor*, au fost contractate 22 proiecte, dintre care 21 proiecte au fost finalizate și unul este în derulare. Prin aceste proiecte, 8.850 de elevi și studenți, precum și 1.107 de cadre didactice au fost certificate, 58 de oferte educaționale au fost validate/ autorizate/ aplicate în cadrul instituțiilor de învățământ superior acreditate iar 1.521 persoane (personal didactic) beneficiază de programe de formare/ schimb de bune practici etc. Pentru Apelul *Bursa student antreprenor*, suma avizată din cererile de rambursare este de 119 mil. lei.

În cadrul apelului *Măsurile de optimizare a ofertelor de studii din învățământul superior în sprijinul angajabilității*, prin intermediul celor 11 proiecte finalizate până în decembrie 2022, 4.762 de elevi și studenți, precum și 782 de cadre didactice au fost certificate, 87 de oferte educaționale au fost validate/autorizate/aplicate în cadrul instituțiilor de învățământ superior acreditate iar 908 de persoane (personal didactic) beneficiază de programe de formare/ schimb de bune practici etc.

Prin PoEO, în cadrul Priorității 7 dedicate calității sistemului de educație, sunt prevăzute intervenții pentru revizuirea curriculumului național pentru învățământ primar și secundar inferior, precum și dezvoltări de curriculum și curriculae specifice pentru ciclul secundar superior; elaborarea/revizuirea standardelor curriculare de performanță pentru învățământul primar și secundar; dezvoltarea/revizuirea/diversificarea curriculumului la decizia școlii, cu implicarea activă a elevilor/părinților/reprezentanților legali/tutorilor și prin parteneriate actori relevanți. De asemenea, PoEO va susține adaptarea ofertei învățământul terțiar prin promovarea dezvoltării programelor de studii terțiare de înaltă calitate, flexibile și corelate cu cerințele pieței muncii (programe de dezvoltare a competențelor antreprenoriale, inclusiv pentru adaptarea competențelor și calificărilor legate de mediu, climă, energie, economia circulară și bioeconomie și pentru dobândirea competențelor cerute de sectoarele legate de

---

¹¹⁷ În parteneriat cu opt instituții de învățământ superior: Universitatea Politehnica din București, Universitatea din București, Academia de Studii Economice din București, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, Universitatea Ovidius din Constanța, Universitatea din Craiova, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza" din Iași, Universitatea de Vest din Timișoara și UEFISCDI.

tranziția climatică), precum și prin dezvoltarea și implementarea unor programe universitare, la solicitarea agenților economici și organizațiilor de CDI, pentru o ofertă a universităților adaptată la solicitările pieței muncii și care să sprijine tranziția verde și tranziția digitală.

Prevenirea și combaterea părăsirii timpurii a școlii și a abandonului universitar

Asigurarea accesului egal la educație și reducerea părăsirii timpurii a școlii rămân pe agenda intervențiilor prioritare, planificarea acestor intervenții fiind prevăzută și ca măsură de îndeplinire a condiției favorizante aplicabile educației și formării pentru accesul la fondurile UE în perioada de programare 2021-2027.

În vederea sprijinirii copiilor care intră într-un nou ciclu de învățământ, MEd a reluat elaborarea proiectului **Strategiei Naționale pentru Educație Parentală 2023-2030**. Viziunea asupra educației parentale din România, subsecvență dezideratelor Proiectului “România Educată”, propune ca aceasta să contribuie semnificativ, prin măsuri specifice de educație și sprijin parental, în perspectiva Țintelor de țară la orizontul anului 2030, la construcția unei societăți moderne în care regăsim părinți împliniți, copii fericiți și comunități solidare. Obiectivul general al strategiei este informarea, pregătirea și valorizarea părinților pentru a oferi cel mai bun sprijin pentru îngrijirea, protecția, nutriția, sănătatea și educația copiilor lor. Termenul de aprobare al proiectului de strategie este trim. III/2023.

Consolidarea unei abordări incluzive prin sprijinirea elevilor și studenților din mediul rural, a grupurilor dezavantajate și a studenților non-tradiționali

În scopul **reducerii și prevenirii abandonului școlar și promovării accesului egal la învățământul** preșcolar, primar și secundar de calitate, sunt în curs de implementare proiectele din cadrul a două apeluri de proiecte competitive:

(1) POCU/74 *Școală pentru toți* - care promovează măsuri integrate de prevenire și reducere a abandonului școlar pentru școlarii tineri și adulți, de sprijin pentru personalul din învățământ, inclusiv prin programe de tipul *A doua Șansă și Școala după școală*. Au fost contractate 127 de proiecte, dintre care 16 se află în implementare și 111 proiecte au fost finalizate. Până la 31 martie 2023, 29.208 copii, 147.697 elevi și 18.149 tineri/adulți au beneficiat de sprijin pentru participarea la programe de educație. De asemenea, 7.495 de copii/tineri/adulți au finalizat programe de tip *A doua șansă*, ca urmare a sprijinului primit și 540 de beneficiari au obținut o calificare la finalizarea acestor programe;

(2) POCU/73 *Profesori motivați în școli defavorizate*, apel dedicat școlilor cu cel mai ridicat grad de defavorizare, care au mulți copii aflați în risc de abandon școlar și nu reușesc să atragă sau să mențină în școală profesori calificați. Toate cele 27 de proiecte contractate au fost finalizate. Până la 31 martie 2023, prin POCU, 89.428 de cadre didactice și profesori de sprijin au beneficiat de programe de formare/schimb de bune practici, iar 73.777 dintre aceștia și-au îmbunătățit nivelul de competențe/au fost certificați.

Cu referire la accesul elevilor romi la liceu, în anul școlar 2022-2023, a fost organizată admiterea candidaților pe locuri speciale pentru romi în învățământul liceal și învățământul profesional/dual de stat. Numărul de locuri alocate pentru elevii de etnie romă a fost de 4.912 (3.495 pentru învățământul liceal și 1.417 pentru învățământul profesional, inclusiv dual). Numărul total de locuri ocupate de elevii de etnie romă este 2.575, din care 2.203 în învățământul liceal și 372 în învățământul profesional, inclusiv dual. Pentru anul școlar 2022-2023, numărul total al elevilor de etnie romă (conform propriilor declarații) înscriși în SIIR este 88.595¹¹⁸. Comparativ, în anul școlar 2021-2022 numărul total al elevilor de etnie romă înscriși în SIIR era de doar 58.385.

Proiectul POCU/982/6/20/152864 *Competență și eficiență în predarea limbii române copiilor și elevilor aparținând minorităților naționale din România*, cu o valoare de aproximativ 10 mil. euro, are ca scop prevenirea și reducerea părăsirii timpurii a școlii pentru elevi din învățământul

¹¹⁸ Din care: 22 în învățământul antepreșcolar, 12.415 în învățământul preșcolar, 39.049 în învățământul primar, 28.070 în învățământul gimnazial, 4.796 în învățământul liceal, 4.073 în învățământul profesional și 170 în învățământul postliceal.

preuniversitar obligatoriu, aparținând minorităților naționale din România, prin asigurarea accesului la un învățământ de calitate, formarea/dezvoltarea competențelor de comunicare în limba română, pe baza unor resurse de învățare moderne/attractive și a asigurării formării continue unitare și specifice a personalului didactic. Sunt vizate de proiect realizarea de ghiduri metodologice, auxiliare didactice, programe de formare a formatorilor acreditate pentru învățământul preșcolar, primar și gimnazial/secundar inferior privind îmbunătățirea competențelor de comunicare în limba română la grupe/clase cu predare în limbile minorităților naționale, pregătirea de formatori naționali certificați, formarea a peste 6.000 de cadre didactice care predau copiilor/elevilor aparținând minorităților naționale, rapoarte și ateliere de lucru, etc. În perioada aprilie 2022 - martie 2023, au fost realizate: elaborarea de resurse educaționale, ghiduri metodologice pentru profesori, resurse de tip CDS și auxiliare didactice, acreditarea a nouă programe de formare a cadrelor didactice din învățământul preșcolar, primar, gimnazial/ secundar inferior, formarea de formatori naționali și a cadrelor didactice de la nivelurile educaționale sus-menționate, testarea-pilot a unor resurse educaționale și elaborarea unui studiu național privind impactul activităților pentru învățarea limbii române de către copiii și elevii aparținând minorităților naționale.

MEd este beneficiarul proiectului cu titlul *Support for Strengthening the management of the Romanian education system*¹¹⁹ finanțat de UE prin TSI gestionat de DG REFORM, cu expertiza tehnică a OECD. Proiectul se află în implementare și are ca obiective realizarea cadrului instituțional capabil să asigure un management educațional eficient la nivel local și regional, precum și realizarea unei analize a cadrului de reglementare privind alocarea competențelor între instituțiile responsabile cu guvernarea locală și regională.

Pentru continuarea inițiativelor de tipul *A doua șansă*, sunt în curs de implementare proiectele din cadrul apelului competitiv intitulat *Măsuri de A doua șansă* (665 și 666), care finanțează acțiuni ce urmăresc asigurarea unei oferte adecvate de programe educaționale de tipul *A doua șansă*; în cadrul apelului (cu o alocare totală de 163,45 mil. euro) au fost contractate 35 de proiecte, în valoare cumulată eligibilă de circa 58 mil. euro, din cele 47 de aplicații depuse. Sunt vizați un număr de 8.236 copii/tineri/adulți care au finalizat programe de tip *A doua șansă*, urmare a sprijinului primit și un număr de 9.875 - personal didactic/ personal de sprijin care și-a îmbunătățit nivelul de competențe/certificat. Acestea urmează să fie implementate până la finalul trim. IV/2023.

În cadrul apelurilor competitive care vizează *Măsuri de educație de tip A doua șansă pentru NEETs*, au fost finanțate măsuri de susținere a tinerilor NEETs care nu și-au finalizat educația obligatorie, în vederea reintrării lor în sistemul de educație și formare. Au fost semnate contracte de finanțare în valoare de 42,5 mil. euro pentru 44 de proiecte. În cadrul contractelor de finanțare aferente acestor apeluri se vizează sprijinirea unui număr de 8.691 NEET șomeri care au finalizat un program de a doua șansă și a unui număr de 755 NEET șomeri care obțin o calificare ca urmare a sprijinului acordat.

În cadrul POCU 2014-2020, a fost lansat apelul competitiv POCU/784 *Program pilot de stimulare a participării la educație a copiilor cu părinți plecați la muncă în străinătate*, în cadrul căruia au fost semnate pentru finanțare 66 de proiecte în valoare cumulată de 58,65 mil. euro, din care 65 sunt în implementare. Proiectele vizează, în special, furnizarea unui pachet integrat de servicii destinat preșcolarilor și elevilor din ciclul primar (6-10 ani), gimnazial (11-14 ani) și secundar superior (14-16 ani) în vederea stimulării participării la educație și prevenirii fenomenului de părăsire timpurie a școlii (incluzând servicii de sprijin educațional, servicii psihosociale de sprijin și servicii de educație parentală și de consiliere socială). Sunt vizați un număr de 2.223 copii care beneficiază de sprijin pentru participarea la programe de educație și îngrijire a copiilor preșcolari (EICP) și un număr de 13.969 elevi care beneficiază de sprijin pentru

---

¹¹⁹ Pentru detalii a se vedea: https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/skills-education-and-training/strengthening-management-romanian-education-system_en iar pentru o listă a proiectelor TSI a se vedea https://reform-support.ec.europa.eu/our-projects/country-factsheets/romania_en

participarea la programe de educație din învățământul primar și secundar.

Pentru asigurarea șanselor egale de acces și participare la un învățământ incluziv și de calitate pentru copiii/elevii aparținând grupurilor cu risc ridicat (grupuri dezavantajate socio-economic, copiii/elevii din mediul rural, populația romă, tineri cu dizabilități) și stimularea participării la niveluri superioare de educație, MEd implementează o paletă largă de măsuri, programe sociale și programe pentru grupuri dezavantajate, descrise în detaliu la Anexele I și III.

În scopul **stimulării absolvenților de învățământ secundar superior pentru continuarea studiilor în învățământul terțiar** (învățământ superior sau alte forme de învățământ postliceal), continuă implementarea schemei de granturi pentru licee în cadrul *Proiectului privind învățământul secundar - ROSE*. În contextul pandemiei, în cadrul proiectului ROSE, au fost achiziționate echipamente electronice (59.072 laptopuri, 4.346 table interactive, 5.746 camere pentru videoconferință), pentru un număr de 1.093 de licee, care să ajute la combaterea efectelor pandemiei, permițând învățarea prin intermediul tehnologiei și internetului. Laptopurile achiziționate au sprijinit elevii dezavantajați, evitând astfel adâncirea inechităților cauzate de accesul inegal la resurse, precum și posibilul abandon. Tot în cadrul proiectului ROSE, au fost implementate 105 granturi în cadrul Schemei de granturi pentru universități *Programe de vară*, cu scopul susținerii participării la programele de vară organizate de universități a elevilor de liceu aflați în situație de risc, care se pot astfel familiariza cu contextul academic și pot iniția dezvoltarea competențelor relevante pentru parcurgerea cu succes a învățământului terțiar. În anul universitar 2021-2022, 4.455 de elevi au beneficiat de programele de vară.

În vederea **sprijinirii studenților din mediul rural, a grupurilor dezavantajate și a studenților non-tradiționali pentru participarea în învățământul terțiar**, MEd continuă implementarea programelor sociale: locuri speciale pentru absolvenții din mediul rural, acordarea de burse, subvenții pentru cazare și masă, decontarea parțială a transportului.

Pentru anul universitar 2022-2023, au fost alocate cifre de școlarizare distincte dedicate pentru absolvenții liceelor situate în mediul rural (2.000 locuri, din care au fost ocupate 1.207 locuri), pentru domeniile prioritare de dezvoltare a României (5.000 locuri - licență, 4.500 - master, 300 - doctorat), precum și pentru 400 de locuri pentru formarea inițială a viitoarelor cadre didactice (master didactic). Pentru cetățenii români aparținând minorității romă au fost alocate locuri speciale pentru studii universitare de licență (312 locuri), master (64 locuri) și doctorat (șase locuri). Conform datelor din octombrie 2022, în instituțiile de învățământ superior de stat sunt înmatriculați pe locuri speciale (toți anii de studii) la studii universitare de licență 4.922 de studenți, din care 4.130 studenți care au absolvit licee din mediul rural și 792 studenți de etnie romă. La studii universitare de master, sunt înmatriculați pe locuri speciale (toți anii de studii) 127 studenți de etnie romă, iar la studii de doctorat sunt înmatriculați pe locuri speciale (toți anii de studii) 23 de studenți de etnie romă.

Prin HG nr. 632/2022 privind aprobarea cifrelor de școlarizare pentru învățământul preuniversitar de stat și pentru învățământul superior de stat în anul școlar/universitar 2022-2023, au fost alocate 2.000 locuri de locuri distincte pentru cariera didactică în învățământul preuniversitar din cifra totală pentru studii universitare de licență, precum și 400 de locuri pentru master didactic, din cifra totală pentru studiile universitare de master.

În ceea ce privește mecanismele de promovare a învățământului superior românesc, în iunie 2022 a fost lansată aplicația de mobil *StudyinRomania*. Aceasta se adresează atât tinerilor din afara țării, cât și tinerilor din România cu vârste cuprinse între 18 și 30 de ani, interesați să urmeze un program de studiu în universitățile din România, pe durata unui întreg ciclu de studiu sau pentru un semestru. Aplicația este disponibilă pentru descărcare în magazinele online, pentru utilizatorii de Android și iOS, fiind interconectată cu platforma *StudyinRomania*. Totodată, la finalul anului 2022, a fost lansată și aplicația de VR *StudyinRomania Journey*, care conține 46 de clipuri video aferente universităților de stat, un joc de tip Trivia despre România, explorarea orașelor din România pe model "Google street view" și un clip VR de promovare a

aplicației¹²⁰.

PoEO va finanța intervenții integrate pentru școlile cu risc ridicat de părăsire timpurie a școlii și abandon școlar în rândul grupurilor dezavantajate și cu grad ridicat de marginalizare și va susține accesul și participarea la educație, precum și la activități sportive și culturale, pentru toți copiii. Totodată, PoEO va finanța programul *A doua șansă*, pentru facilitarea finalizării învățământului obligatoriu de către persoanele care au părăsit timpuriu școala și dezvoltarea profesională pentru personalul didactic în vederea asigurării unui sistem de educație incluziv. O atenție sporită va fi acordată, de asemenea, participării la educația terțiară și a prevenirii abandonului universitar. De asemenea, sunt vizate o serie de măsuri care au ca obiectiv creșterea accesului și a participării la educație a copiilor de etnie romă și care au în vedere nevoile specifice ale comunităților marginalizate.

Crearea și dezvoltarea unui cadru de învățare pe tot parcursul vieții deschis și accesibil

Participarea adulților (25-64 de ani) la învățare pe tot parcursul vieții a crescut substanțial la 4,9% în 2021, chiar dacă se menține un decalaj față de ținta asumată de România pentru 2030 de 17,4%.

În calitate sa de Coordonator Național pentru implementarea Agendei Europene pentru Educația Adulților, MMSS a constituit un Grup Național de Coordonare privind învățarea adulților, care a demarat elaborarea *Strategiei Naționale pentru Învățarea Adulților 2023-2027* având ca obiectiv general creșterea ratei de participare a adulților la învățare la 12% prin intensificarea și îmbunătățirea furnizării de oportunități de învățare formală, nonformală și informală.

De asemenea, MEd continuă, în sfera competențelor sale în domeniu, eforturile de a crește participarea la învățarea pe tot parcursul vieții. Astfel, în perioada 2020-2023, MEd implementează, în calitate de beneficiar, în parteneriat cu Școala Națională de Studii Politice și Administrative (SNPSA), proiectul *Noi instrumente pentru strategia națională privind educația continuă a adulților din România - Edu-C-Ad*, cofinanțat din FSE prin POCA. A fost finalizată achiziția de servicii de cercetare socială (culegere de date) cu privire la educația continuă a adulților din România. În paralel cu aceasta, a fost demarată, împreună cu MMSS, activitatea de elaborare a *Strategiei naționale de educație continuă a adulților 2021-2027*, sus-menționată. În cadrul acestei activități au fost derulate activități de consultare a persoanelor/instituțiilor relevante (furnizori, beneficiari și persoane interesate), în scopul fundamentării și elaborării strategiei menționate.

În cadrul proiectului POCA *Creșterea capacității administrative a ANC și MMSS prin sistematizare și simplificare legislativă în domeniul calificărilor*, cu o perioadă de derulare de doi ani, au demarat două activități importante privind continuarea implementării mecanismului de recunoaștere, validare și certificare a învățării anterioare, respectiv: (1) crearea de instrumente de evaluare unice pentru un număr de 30 de ocupații și (2) dezvoltarea unei aplicații IT, care să includă, pe de o parte, baza națională de instrumente de evaluare și, pe de altă parte, să permită evaluarea teoretică în sistem on-line a candidaților. Au fost elaborate instrumente de evaluare, pe bază de rezultate ale învățării, pentru un număr de 18 ocupații, iar pentru alte 12 ocupații se află în derulare achiziția de servicii de elaborare și validare a instrumentelor de evaluare, pe bază de rezultate ale învățării. Platforma IT este dezvoltată și se află în etapa de populare cu itemii de evaluare, teoretică și practică, elaborați pentru cele 18 ocupații sus-menționate dar nu este încă accesibilă publicului. Termenul de finalizare este trim. III/ 2023.

ANC continuă demersurile de aliniere la practicile europene. OMed nr. 6.374/2022 privind aprobarea Metodologiei pentru atestarea formării profesionale dobândite la furnizori de formare profesională autorizați/acreditați din statele membre ale UE, SEE și din Confederația Elvețiană este în vigoare începând cu 1 ianuarie 2023.

La nivel național, standardizarea procesului de evaluare și certificare a competențelor

¹²⁰ Aplicația poate fi accesată atât prin descărcarea din magazinele online (Google Play, Sidequest), cât și accesând adresa: <https://vr.studyinromania.gov.ro/> direct prin intermediul ochelarilor VR

profesionale obținute pe alte căi decât cele formale (contexte de învățare nonformale și informale), precum și operaționalizarea altor rezultate din cadrul proiectului POCA „Creșterea capacității administrative a ANC și MMSS prin sistematizare și simplificare legislativă în domeniul calificărilor”, impun reglementări legislative specifice. Astfel, la 31 martie 2023, ANC a promovat spre aprobare următoarele acte normative:

- Ordinul de ministru privind aprobarea *Metodologiei de autorizare, respectiv de acreditare a centrelor de evaluare și certificare a competențelor profesionale obținute pe alte căi decât cele formale* - aflat pe traseul de avizare și asumare ministerială;
- Ordin comun al ministrului educației și ministrului muncii și solidarității sociale privind aprobarea *Metodologiei procesului de evaluare și certificare a competențelor profesionale obținute pe alte căi decât cele formale* - aflat pe traseul de avizare și asumare ministerială.

Ulterior intrării în vigoare a celor două acte normative mai sus menționate, respectarea *Ghidului metodologic pentru elaborarea instrumentelor de evaluare a competențelor profesionale pe bază de rezultate ale învățării*, deja elaborat și în curs de aprobare, devine obligatoriu în sistemul de validare a competențelor profesionale obținute în contexte de învățare nonformale și/sau informale (termen preconizat: trim. III/2023).

Tot prin proiectul sus-menționat sunt elaborate și/sau actualizate standarde ocupaționale (SO) pentru un număr de 250 de ocupații unice. În perioada 2022 - martie 2023, ANC a aprobat 114 de standarde ocupaționale (2022 - 105 SO; 2023 - nouă SO), elaborate/ revizuite. La inițiativa specialiștilor din piața muncii, în afara proiectului, au fost elaborate și aprobate conform legii alte nouă standarde ocupaționale (șapte SO în 2022 și două SO în 2023).

În perioada 2020 - martie 2023, conform reglementărilor în vigoare, în baza SO aprobate și publicate pe site-ul oficial al ANC, ANC a aprobat 126 de calificări profesionale, de nivel 1-4, conform CNC, în vederea introducerii în Registrul Național al Calificărilor Profesionale.

La 16 iunie 2022 a fost publicată în MO HG nr. 772/2022 privind aprobarea Metodologiei de acordare a creditelor transferabile pentru formarea profesională a adulților, precum și pentru abrogarea HG nr. 844/2002 privind aprobarea nomenclatoarelor calificărilor profesionale pentru care se asigură pregătirea prin învățământul preuniversitar, precum și durata de școlarizare.

România se alătură primelor țări europene care lansează discuții privind filozofia, definirea și utilizarea microcertificărilor. În acest sens, în perioada mai 2022 - iunie 2024, UEFISCDI în cooperare cu Ministerul Educației și Cercetării din Norvegia implementează proiectul „New building blocks of the Bologna Process: fundamental values (NewFAV)”, finanțat prin Erasmus+. Proiectul își propune să sprijine implementarea angajamentelor Procesului Bologna, în conformitate cu Comunicatul de la Roma și are ca scop susținerea activității Grupului de lucru de monitorizare a procesului Bologna (BFUG) privind valorile fundamentale (*WG on Fundamental Values*), prin propunerea unui set de indicatori privind monitorizarea și evaluarea acestor valori, precum și un mecanism de monitorizare a acestora. Printre activitățile proiectului se numără: realizarea unei analize a opțiunilor existente care pot ajuta la construirea unor căi de învățare deschise și flexibile, organizarea de ateliere de învățare reciprocă, precum și realizarea unei grile pentru proiectarea programului bazat pe microcertificări. În același timp, proiectul vizează o analiză a modului în care microcertIFICATELE pot fi utilizate în proiectarea programelor de studiu pentru aprofundarea principiului de incluziune socială¹²¹.

PoEO va sprijini consolidarea participării populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții, precum și facilitarea tranzițiilor și a mobilității, prin intervenții strategice care vizează asigurarea calității în formarea profesională a adulților, dezvoltarea capacității Comisiilor județene pentru autorizarea furnizorilor de formare profesională și dezvoltarea sistemului național de management al carierei în contextul diversificării oportunităților de formare. De

¹²¹ Pentru mai multe detalii: <https://uefiscdi.gov.ro/new-building-blocks-of-the-bologna-process-fundamental-values>

asemenea, în cadrul PoEO vor fi susținute formarea continuă a formatorilor/instructorilor și parteneriatelor între furnizori de formare din învățământul secundar și terțiar și reprezentanți ai mediului de afaceri pentru programe de formare continuă, în strânsă legătură cu actualizarea/dezvoltarea de noi standarde ocupaționale conform evoluțiilor pieței muncii, precum și mobilitatea adulților. PoEO va oferi oportunitatea implementării unor programe de formare adaptate nevoilor lucrătorilor și angajatorilor, care vor favoriza participarea la învățarea pe parcursul întregii vieți. Astfel, sunt finanțate programe de formare și programele „Pachet de bază pentru persoanele fără/cu nivel scăzut de formare”, „Ține pasul” și „Competențe digitale pentru piața muncii”. De asemenea, Programul va susține programe de formare furnizate de către angajatori pentru progresul în carieră al angajaților defavorizați și reintegrarea pe piața muncii a sportivilor aflați la final de carieră.

Dezvoltarea taberelor școlare / centrelor de agrement pentru copii și tineri

Prin PoR Sud-Est, vor fi finanțate intervenții pentru **modernizarea, reabilitarea și dotarea taberelor școlare/ centre de agrement**. Scopul intervențiilor este de a contribui la creșterea incluziunii socio-profesionale a copiilor și tinerilor aflați în risc de sărăcie și excluziune socială, a copiilor și tinerilor, prin creșterea accesului la servicii de calitate și programe de educație non-formală acordate în centrele de agrement/ tabere școlare. O parte importantă a învățării, inclusiv dobândirea de competențe sociale, se desfășoară prin intermediul activităților recreative, sportive și educaționale cum ar fi taberele. Sunt avute în vedere intervenții privind spațiile de cazare, spații de luat masa, spații pentru activități educaționale non-formale și de agrement/recreere (terenuri de sport, alte spații pentru activități sportive, săli de conferință/evenimente etc.), amenajări/dotări interioare și exterioare, facilități de acces pentru persoane cu dizabilități, facilități pentru persoane cu deficiențe de văz și auz (tablite de orientare cu scris Braille, sistem de difuzoare și afișaj), precum și măsuri de favorizare a accesului elevilor care aparțin grupurilor vulnerabile/ marginalizate.

Măsurile prezentate în acest capitol pot contribui la îndeplinirea ODD 4 și ODD 8.

3.8. Consolidarea capacității administrative și alte măsuri de eficientizare a acțiunii guvernamentale

REFORME ȘI INVESTIȚII VIZATE DE PNRR

Consolidarea capacității administrative este abordată în Componentele 5, 7, 10 și 14.

În perioada trim. II/2022 - trim. I/2023, au fost implementate măsuri vizând consolidarea cadrului legislativ în domeniul transparenței și eficienței acțiunii autorităților administrației publice, astfel:

- intrarea în vigoare a normelor metodologice adaptate referitoare la accesul liber la informațiile de interes public, respectiv referitoare la regulile de transparență (HG nr. 830/2022 pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, aprobate prin HG nr. 123/2002 și prin OSGG nr. 1056/2022 privind regulile minime de transparență în privința cadrului de colaborare recomandat dintre decidenții de la nivelul autorităților administrației publice centrale și locale și persoanele interesate din societatea civilă, în vederea promovării inițiativelor de politică publică);
- intrarea în vigoare a orientărilor pentru utilizarea și asigurarea respectării corespunzătoare a Registrului Unic al Transparenței Intereselor (RUTI) - OSGG nr. 1056/2022 menționat mai sus;
- intrarea în vigoare a modificărilor legislative vizând instituirea de proceduri standard, la nivelul guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice și de acte normative (HG nr. 1173/2022 pentru completarea Regulamentului privind procedurile, la nivelul guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice, a proiectelor de acte normative, precum și a altor documente, în vederea adoptării/aprobării, aprobat prin HG nr. 561/2009 și Legea nr. 343/2022 pentru completarea art. 2 alin. (1) din Legea nr. 73/1993 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ, precum și a Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative);
- intrarea în vigoare a legii de modificare a atribuțiilor Agenției Naționale de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate prin: Legea nr. 169/2022 pentru aprobarea OG nr. 9/2021 privind stabilirea unor măsuri de facilitare a utilizării informațiilor financiare și a analizelor financiare în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale a anumitor infracțiuni și Legea nr. 230/2022 privind modificarea și completarea Legii nr. 318/2015 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate și pentru modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală.

Informații și în Anexa II privind baza de date FENIX.

*
*   *

ALTE MĂSURI (în afara PNRR)

Direcții de acțiune PNR:

- ✓ creșterea capacității de absorbție a fondurilor europene;
- ✓ stabilirea unui regim juridic-cadru unitar pentru administrația publică centrală și locală;

- ✓ reluarea și consolidarea procesului de descentralizare;
- ✓ consolidarea culturii transparenței și a guvernării participative;
- ✓ îmbunătățirea managementului resurselor umane din administrația publică;
- ✓ profesionalizarea personalului din administrație;
- ✓ mai buna reglementare;
- ✓ dezvoltarea teritorială;
- ✓ continuarea reformei sistemului de achiziții publice;
- ✓ alte demersuri în sprijinul funcționării administrației.

Informații suplimentare se pot regăsi în Anexa I privind baza de date CeSaR.

Creșterea capacității de absorbție a fondurilor europene

România dispune de aprox. 31 mld. euro (alocare europeană) din politica de coeziune, la care se adaugă 15,5 mld. euro (alocare națională) ce pot fi investiți în perioada 2021-2027, complementar fondurilor puse la dispoziție de UE prin NextGenerationEU. **Acordul de Parteneriat 2021-2027 și cele 16 programe (8 programe naționale/sectoriale și 8 programe regionale) aprobate de COM în 2022 au fost elaborate în concordanță nu numai cu Semestrul European, RST relevante, directivele europene și nevoile naționale de dezvoltare, precum și și cu scopul de a crea sinergii și a asigura complementaritatea cu prioritățile incluse în Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)¹²², respectiv în conformitate cu prevederile Regulamentului (UE) nr. 1060/2021 (așa cum se arată în *Anexa I*).**

La nivel național, perioada de programare 2021-2027 este caracterizată de unele elemente de noutate cum ar fi descentralizarea dezvoltării regionale așteptată de autoritățile locale și județene, care deschide perspectiva unei mai bune administrări a fondurilor ce sunt încredințate regiunilor. Un alt aspect nou este obținerea autonomiei financiare a marilor servicii publice, cum este cazul programului pentru sănătate, elaborat ca un program multifond.

Pentru a oferi posibilitatea pregătirii din timp a proiectelor și atingerea țintelor pentru absorbția fondurilor europene nerambursabile, dar și pentru a asigura predictibilitate beneficiarilor de fonduri europene, **Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE), împreună cu autoritățile de management, au stabilit calendarul lansării pentru apelurile de proiecte**, astfel încât majoritatea ghidurilor solicitantului aferente programelor finanțate în cadrul politicii de coeziune 2021-2027 vor fi publicate în dezbatere și apelurile de proiecte aferente acestora vor fi lansate până la finalul anului 2023.

Astfel, în 2023 se estimează să fie lansate 534 de apeluri de proiecte, în valoare de aprox. 40 mld. euro, prin politica de coeziune și PNRR. Printre obiectivele urmărite la nivel național în urma lansării celor **490 de apeluri de proiecte (în valoare de 36,4 mld. euro) din politica de coeziune 2021-2027** se numără 632 km de drumuri noi sau reabilitate, 6.977 km conducte noi sau optimizate pentru rețeaua de apă și canalizare, 7 spitale județene noi sau reabilitate și săli noi de clasă pentru 128.000 de elevi, în timp ce prin PNRR sunt propuse investiții în infrastructură, pentru digitalizarea spitalelor și eficiența energetică a clădirilor, dar și investiții pentru domeniul social (sprijinirea persoanelor cu dizabilități, integrarea pe piața muncii a persoanelor din medii defavorizate și realizarea de centre pentru vârstnici). 246 de apeluri de proiecte (din cele 490 menționate), în valoare de 16,4 mld. euro, vizează autoritățile publice locale, pentru infrastructura de transport, educație și sănătate, în timp ce pentru mediul de afaceri sunt pregătite 139 de apeluri, în valoare de 6,1 mld. euro.

În ceea ce privește execuția Cadrului Financiar Multianual 2021-2027, până la finalul lunii martie 2023, sumele totale primite de la COM, reprezentând pre-finanțări, aferente programelor

¹²² În AP 2021-2027 sunt abordate și legăturile cu alte instrumente financiare.

finanțate din politica de coeziune se situează la aprox. 454 mil. euro, ceea ce reprezintă aprox. 1,5% din alocarea UE destinată acestor programe.

Cadrul normativ și procedural pentru perioada de programare 2021-2027 a fost pregătit începând din 2020¹²³, cele mai recente acte normative aprobate fiind următoarele:

- *OUG nr. 88/2022 pentru modificarea și completarea unor acte normative în vederea gestionării fondurilor europene nerambursabile destinate dezvoltării regionale;*
- *HG nr. 829/2022 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a OUG nr. 133/2021 privind gestionarea financiară a fondurilor europene pentru perioada de programare 2021-2027 alocate României din Fondul european de dezvoltare regională, Fondul de coeziune, Fondul social european Plus, Fondul pentru o tranziție justă;*
- *HG nr. 873/2022 privind stabilirea cadrului legal privind eligibilitatea cheltuielilor efectuate de beneficiari în cadrul operațiunilor finanțate în perioada de programare 2021-2027 prin Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european Plus, Fondul de coeziune și Fondul pentru o tranziție justă;*
- *OUG nr. 97/2022 pentru modificarea și completarea OUG nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora;*
- *Legea nr. 256/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 98/2016 privind achizițiile publice, pentru modificarea Legii nr. 99/2016 privind achizițiile sectoriale, pentru modificarea Legii nr. 100/2016 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii, precum și pentru modificarea art. 25 alin. (1) din OUG nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora.*
- *OUG nr. 23/2023 privind instituirea unor măsuri de simplificare și digitalizare pentru gestionarea fondurilor europene aferente Politicii de coeziune 2021 - 2027.*

În plus, următoarele acte normative sunt în stadiul de proiect:

- *Lege privind asigurarea contribuției naționale aferente Programelor finanțate prin Politica de coeziune 2021-2027;*
- *OUG privind stabilirea cadrului general pentru închiderea programelor operaționale finanțate în perioada de programare 2014-2020.*

În conformitate cu prevederile Regulamentului (UE) 2021/1060 de stabilire a dispozițiilor comune pentru perioada de programare 2021-2027, în ceea ce privește instituirea sistemelor de management și control au fost demarate și sunt în curs de finalizare la nivelul tuturor autorităților de management activitățile circumscrise acestui proces.

În contextul **monitorizării implementării programelor FESI 2014-2020**, până la finalul lunii martie 2023, au fost lansate 439 apeluri de proiecte, bugetul total fiind de aprox. 29 mld. euro.

În ceea ce privește execuția Cadrului Financiar Multianual (CFM) 2014-2020, sumele totale primite de la COM, reprezentând pre-finanțări și rambursări, aferente programelor finanțate din FESI (POIM, POC, POR, POCA, POAT, POCU, PNDR, POPAM) și din FEAD (POAD) se situează la aprox. 26,7 mld. euro (0,8 mld. euro în 2023), ceea ce reprezintă aprox. 75% din alocarea UE aferentă acestor programe. Astfel, România se situează pe locul 5 față de celelalte state membre UE, conform statisticilor COM, din punct de vedere al valorilor absolute ale FESI primite (pre-finanțare și rambursări).

Pentru **asigurarea unei transparențe totale în implementarea programelor și proiectelor europene**, pe paginile de internet ale instituțiilor care gestionează fonduri europene sunt disponibile informații relevante privind ghidurile solicitantului aprobate și ghidurile aflate în

¹²³ HG nr. 936/2020; OUG nr. 122/2020; OUG nr. 133/2021

consultare publică.

De asemenea, pentru informarea în timp real a publicului, în cadrul proiectului *Sprijin privind dezvoltarea/optimizarea unor module specifice sistemului informatic integrat SMIS2014+/MySMIS2014 cod SMIS 126444*, finanțat prin POAT, a fost creată o aplicație integrată în pagina web <https://www.fonduri-ue.ro/statistici> care afișează date și informații atât din pagina de internet a COM, cât și din baza de date a sistemului informatic național SMIS2014+/MySMIS2014. Publicul poate accesa date referitoare la stadiul absorbției, stadiul apelurilor lansate, finanțări și date statistice ale COM. Totodată, MIPE are în vedere implementarea interoperabilității sistemului informatic SMIS/MySMIS cu baze de date ale altor instituții publice (ONRC, SICAP, ANAF, MAI, MF, DGEP, INS, ISC etc.).

Demersurile de simplificare au continuat pe parcursul anului 2022 prin identificarea/implementarea măsurilor de simplificare a procesului de achiziții, astfel încât să se optimizeze platforma Sistemului Electronic de Achiziții Publice (SEAP), procesul de evaluare și să se creeze cadrul legal adecvat pentru securitatea juridică a contractelor de achiziții:

- Protocol de colaborare nr. 358/2021 între MF, MIPE, MDLPA, MADR, MJ, ANAP, CNSC, ONAC - monitorizarea stadiului îndeplinirii măsurilor de simplificare/flexibilizare a procesului de achiziție publică, agreeate în ședințele interministeriale la nivel SEAP și legislativ;
- propuneri și măsuri privind îmbunătățirea facilităților tehnice ale SEAP;
- elaborarea și publicarea OUG nr. 19/2022 *privind unele măsuri referitoare la garanțiile de bună execuție constituite în cadrul contractelor de achiziție publică și al contractelor sectoriale*;
- Protocol de colaborare în cadrul mecanismului de cooperare inter-instituțională menit să asigure coerența și consecvența interpretărilor între instituțiile cu atribuții specifice în domeniul achizițiilor publice - reuniuni de lucru pentru discutarea spețelor de la nivelul programelor operaționale și identificarea măsurilor de răspuns (legislativ, procedural);
- elaborarea listei de autoevaluare a beneficiarilor pentru verificarea neregulilor în domeniul achizițiilor.

Măsurile de simplificare a procesului de accesare și implementare a fondurilor aferente politicii de coeziune vor continua și vizează o mai bună disciplină a pregătirii lansării apelurilor de proiecte, creșterea standardizării cerințelor în procesul de depunere a cererilor de finanțare, eficientizarea procesului de evaluare și selecție și utilizarea verificărilor pe bază de risc. De asemenea, un aspect important este constituit de extinderea utilizării opțiunilor de costuri simplificate, pentru care au fost înregistrate progrese - au fost analizate PO la nivelul cărora se pot aplica opțiuni de costuri simplificate, documentele fiind în pregătire sau în stadiul de analiză ex-ante a Autorității de Audit.

Pornind de la experiența implementării prevederilor Acordului de Parteneriat 2014-2020 și POAT 2014-2020, în vederea **asigurării accesului la informații consecvente și pentru susținerea reală a beneficiarilor prin intermediul unei rețele naționale de informare**, proiectul *Centrul de Informare pentru Investiții Europene* a fost optimizat în vederea realizării indicatorilor și atingerii obiectivelor asumate referitoare la informare și comunicare. Astfel, centrul este operaționalizat la nivelul MIPE, prin internalizarea comunicării și realizarea acțiunilor de comunicare cu resurse proprii prin intermediul instrumentelor de comunicare prevăzute în proiect (portalul [fonduri-ue.ro](https://www.fonduri-ue.ro), aplicația de Helpdesk, call-center etc.).

De asemenea, recunoscut atât de publicul larg, cât și de cel specific, portalul unic www.fonduri-ue.ro, se află în proces de restructurare/dezvoltare pentru a se alinia la prevederile Regulamentului (UE) 1060/2021 privind informarea, comunicarea și vizibilitatea informațiilor privind fondurile europene din CFM 2021-2027 destinate politicii de coeziune. În plus, datele deschise din cadrul secțiunii <https://www.fonduri-ue.ro/statistici>, integrate și reutilizate de către COM în cadrul proiectului - www.kohesio.eu, contribuie la promovarea rezultatelor

programele de finanțare gestionate de autoritățile naționale și regionale din România în colaborare cu COM în cadrul politicii de coeziune a UE.

Se are în vedere crearea unui portal (<https://oportunitati-ue.gov.ro/>) prin care să se asigure comunicarea către beneficiari (cu sprijinul Autorităților de Management) a informațiilor privind gestionarea programelor cu finanțare europeană, națională și transfrontalieră, dar și a căutării de parteneri, folosind modelul *Funding and Tender*, pus la dispoziție de COM, prin proiectul *Dezvoltarea capacității instituționale a Ministerul Fondurilor Europene printr-un sistem integrat de management al calității*, cod SMIS 129934.

Stabilirea unui regim juridic-cadru unitar pentru administrația publică centrală și locală

Obiectivul de a crea un regim juridic-cadru unitar, coerent, pentru administrația publică centrală și locală este abordat în strânsă corelare cu activitatea de codificare, adoptarea de coduri stabile fiind de natură să asigure reglementărilor legale continuitate și durabilitate.

Procesul de pregătire a proiectului *Codului de procedură administrativă* a avansat, prin realizarea versiunii tehnice a acestui instrument juridic¹²⁴. Mai mult, la 16 februarie 2023, a fost deschisă procedura de transparență decizională privind elaborarea proiectului de HG pentru aprobarea Tezelor prelabile ale proiectului de Cod. Ulterior îmbunătățirii textului, a fost inițiată procedura de avizare inter-ministerială. Versiunea finală a noului instrument este așteptată în trim. IV/2023 și va reuni reglementările generale în materie procedurală din domeniul administrației publice, stabilind principii comune, pe baza unei structuri unitare (detalii în Anexa I).

Proiectul *Codului finanțelor publice locale* urmează să fie supus unui nou proces de consultare cu structurile asociative ale administrației publice locale în vederea actualizării, termenul estimat pentru adoptare fiind sfârșitul anului 2025.

În privința *Codului administrativ*, continuă monitorizarea anuală a implementării dispozițiilor sale, astfel încât să fie identificate disfuncționalitățile cadrului legislativ, dar și dificultățile întâmpinate în practică de autoritățile și instituțiile publice. Măsura se va concretiza într-o serie de rapoarte, inclusiv pe tema *satisfacției beneficiarilor* îndrumați în procesul de aplicare corectă și unitară a *Codului*. În temeiul acestora, vor putea fi formulate propuneri de modificare și completare a *Codului administrativ*.

Reluarea și consolidarea procesului de descentralizare

În 2022, au continuat demersurile în direcția descentralizării competențelor către administrația locală, prin punerea în aplicare a măsurilor circumscrise obiectivelor stabilite prin strategia generală în domeniu¹²⁵. Evoluțiile înregistrate sunt evidențiate în cadrul *Raportului de monitorizare semestrială*, elaborat la sfârșitul trim. IV/2022. Au fost aprobate HG nr. 800/2022 pentru organizarea, funcționarea și atribuțiile Comitetului tehnic interministerial pentru descentralizare și a grupurilor de lucru pentru descentralizarea competențelor, OMDLPA/OMF nr. 2345/4006/2022 pentru aprobarea Metodologiei de elaborare a propunerilor de standarde de calitate și de cost pentru serviciile publice descentralizate și pentru serviciile publice care urmează a fi descentralizate și OMDLPA nr. 1648/2022 privind desemnarea reprezentanților MDLPA în cadrul Secretariatului Comitetului Tehnic Interministerial pentru Descentralizare, precum și în grupurile de lucru pentru descentralizarea competențelor.

Implementarea *Strategiei Generale de Descentralizare* și monitorizarea punerii în aplicare a acesteia vor continua și în 2023. În același timp, MDLPA va acorda asistență de specialitate autorităților administrației publice centrale și locale implicate în procesul de descentralizare în elaborarea proiectelor de legi sectoriale de descentralizare corelativ cu deciziile politice asumate de conducerea acestora și va continua coordonarea procesului de elaborare a standardelor de calitate și, după caz, de cost pentru serviciile publice descentralizate. De

¹²⁴ În cadrul proiectului SIPOCA 59 *Instrumente de sistematizare a legislației, de monitorizare și de evaluare în administrația publică*, proiect finalizat în 2022

¹²⁵ Aprobata prin HG nr. 229/2017

asemenea, rolul MDLPA urmează să fie consolidat din perspectiva reglementării posibilității de realizare a evaluării capacității administrative a UAT - pe baza unei metodologii.

Consolidarea culturii transparenței și a guvernării participative

Pentru susținerea obiectivului **transparență în administrație**, Guvernul se va axa pe **transparentizarea proceselor și procedurilor administrative, promovarea de date, informații deschise, asigurarea accesului la informații pentru cetățeni, creșterea capacității de inovare în sectorul public și consolidarea cadrului de implicare a societății civile** în luarea deciziilor. În context, rămân în atenție, îndeosebi, acțiunile care vizează **uniformizarea implementării politicii în domeniul transparenței decizionale și al accesului la informații de interes public, punerea în practică a angajamentelor în materie de guvernare deschisă, dar și a proiectelor menite să contribuie la consolidarea capacității sectorului public de a oferi servicii de calitate și transparente.**

Astfel, continuă monitorizarea anuală și evaluarea periodică a aplicării Legii nr. 52/2003 (*transparența decizională*) și a respectării standardelor din Legea nr. 544/2001 (*accesul la informații de interes public*), îndrumarea metodologică a reprezentanților administrației în implementarea celor două acte normative, dar și elaborarea de rapoarte care să centralizeze datele de la nivel central și local.

Mai mult, aprobarea de către guvern a unui nou **Plan Național de Acțiune (PNA) al Parteneriatului pentru o Guvernare Deschisă (OGP)** reconfirmă interesul pentru a promova, susține și dezvolta politicile specifice acestui sector. **PNA 2022-2024** menține în atenție **angajamente** legate de *spațiul civic, integritate, participare publică, date deschise, bugetare participativă, debirocratizare etc.*, monitorizarea fiind asigurată de *Secretariatul tehnic OGP și Comitetul Național de Coordonare OGP România*¹²⁶.

Alinierea la standardele internaționale în materia guvernării deschise constituie, de asemenea, o prioritate, fiind programate activități pentru punerea în concordanță cu instrumentele juridice și standardele OCDE. O altă componentă vizează **promovarea bunei guvernări la nivelul administrației locale**, prin acordarea *Etichetei Europene pentru Excelență în Guvernare*.

În același timp, **cadrul de dialog cu societatea civilă** rămâne în centrul preocupărilor: vor continua inițiativele care susțin **participarea cetățenilor la procesul de guvernare**, construirea de **parteneriate administrație publică-voluntari**¹²⁷, precum și demersurile privind gestionarea platformelor online care încurajează **colaborarea administrație publică-sector neguvernamental**. Totodată, va continua actualizarea **evidenței unice a persoanelor juridice fără scop lucrativ de utilitate publică**, pentru 2023 fiind prevăzute, în principal, măsuri de uniformizare a practicilor în domeniu¹²⁸.

Implementarea **proiectelor cu finanțare externă** rămâne un factor important în atingerea obiectivului de îmbunătățire a culturii transparenței. În cadrul proiectului de **consolidare a coerenței politicilor, transparenței și coordonării la Centrul Guvernului** (prin TSI), urmează să fie publicat Raportul pe tema *spațiului civic din România*; recomandările sale vor servi la elaborarea unui document strategic cu privire la implicarea societății civile în procesul decizional și a unei foi de parcurs, ca parte integrantă a *Strategiei pentru Guvernare Deschisă*. Proiectul se va încheia în octombrie 2023.

Prin granturi norvegiene este susținut un proiect în domeniul **guvernanței publice** care, în 2022, a înregistrat progrese pe toate cele cinci componente¹²⁹. Pentru asigurarea coerenței practicilor în materie, în 2023 va fi realizată *foaia de parcurs* pentru mai buna coordonare și implementare a inițiativelor de guvernare deschisă în România și vor fi definiți **indicatori** pentru monitorizarea

¹²⁶ Pentru mandatul 2022-2024, a fost stabilită o nouă componentă a Comitetului, cuprinzând atât reprezentanți ai ministerelor, agențiilor, cât și ai societății civile.

¹²⁷ Ex. Săptămâna Guvernării Deschise, mai 2023; a patra ediție a Programului Promotorii Voluntariatului

¹²⁸ Un angajament în acest sens a fost asumat prin PNA 2022-2024 (*Standardizarea procedurilor administrative privind recunoașterea statutului de utilitate publică*)

¹²⁹ Centrul guvernului, guvernare deschisă, guvernare digitală, integritate și inovare în sectorul public

și evaluarea bazată pe date a impactului acestor inițiative. În plus, *Laboratorul de inovare*, lansat în 2023, va continua identificarea și testarea de soluții inovative în multiple sectoare, inclusiv în cel al transparenței și guvernării participative. Proiectul se va încheia în trim. IV/2023.

Îmbunătățirea managementului resurselor umane din administrația publică

Resursele umane din sectorul public constituie unul dintre obiectivele specifice ale Programului de Guvernare, articulat în jurul unor elemente-cheie, cum ar fi: *administrație în interesul cetățeanului și orientare către rezultate, sistem instituțional și legal stabil, coerent și eficace, management unitar, model profesionist și imparțial de recrutare în funcția publică* etc.

În acest context, o serie de măsuri vor fi orientate către **întărirea capacității administrative a ANFP** (proiect finanțat prin *Programul de Sprijin pentru Reforme Structurale*), continuarea **demersului legislativ**, ca factor-cheie al reformei în domeniu, precum și a **activității la nivel programatic**. Componenta **monitorizare** va fi, de asemenea, în atenție.

Pe lângă *Strategia de dezvoltare instituțională a ANFP 2023-2027* (inițiată în cadrul proiectului sus-menționat), au fost derulate **cinci programe de formare personalizate**, având ca subiect central **managementul resurselor umane în administrația publică**; programele se vor adresa personalului din departamentele de resurse umane, personal de conducere/manageri de linie și comisii de selecție. Proiectul, cu cele trei componente principale¹³⁰, s-a finalizat în aprilie 2023.

De asemenea, se are în vedere dezvoltarea și implementarea de **politici și instrumente unitare și moderne de management al resurselor umane**. În acest scop, se află în derulare, până în noiembrie 2023, proiectul **Transparență și competență în sectorul public**, co-finanțat din FSE. Pentru a îmbunătăți cunoștințele și abilitățile personalului din domeniu (de la nivel central și local) continuă în format online modulul de instruire dedicat managementului resurselor umane.

Demersurile de **modificare și completare a cadrului normativ specific** se vor axa pe definitivarea mai multor proiecte de HG cu impact pe diverse componente ale domeniului, cum ar fi: **întocmirea, actualizarea și administrarea Sistemului electronic național de evidență a ocupării în sectorul public, precum și detalierea operațiunilor necesare completării bazei de date** (iunie 2023), **conținutul și modalitatea de gestionare a dosarului profesional** (iunie 2023), **norme metodologice cu privire la formarea și perfecționarea profesională a funcționarilor publici, inclusiv drepturile și obligațiile asociate procesului de formare, precum și a normelor privind sistemul de credite necesar promovării funcționarilor publici în grad profesional și într-o funcție publică de conducere vacantă** (semestrul II/2023), **norme metodologice privind organizarea și dezvoltarea carierei funcționarilor publici, precum și procedura de organizare a concursului de selecție și a concursului de promovare pentru ocuparea funcțiilor publice din categoria înalților funcționari publici** (septembrie 2023) etc.

Reglementarea normelor privind cadrele de competențe generale și specifice și organizarea și desfășurarea proiectului-pilot al concursului de ocupare a unor funcții publice vacante și modalitatea de previzionare a necesarului de funcții publice pentru organizarea proiectului-pilot a fost realizată de ANFP prin resurse proprii, dar și cu valorificarea rezultatelor livrabilelor elaborate în cadrul proiectelor cu finanțare externă, respectiv *Dezvoltarea unui sistem de management unitar al resurselor umane din administrația publică* (SIPOCA 136) și *Transparență și competență în sectorul public* (SIPOCA 870).

Aceste proiecte reprezintă condiții prealabile pentru operaționalizarea cadrelor de competență în administrația publică centrală, care va include atât pregătirea și adoptarea actului legislativ cât și punerea sa efectivă în aplicare (până la 31 decembrie 2025) și efectuarea unei analize ex-post a concursului național (pilot) pentru selectarea a două categorii de funcții publice în administrația centrală (până la 30 iunie 2023).

---

¹³⁰ Acestea vizează, în special, realizarea unui cadru strategic și operațional de natură să permită îndeplinirea mandatului ANFP, dezvoltarea atribuțiilor strategice, asigurarea de asistență specializată departamentelor de resurse umane etc.

La nivel programatic, proiectul **Strategiei în domeniul funcției publice 2023 - 2027** a parcurs procesul de consultare publică și urmează a fi supus aprobării guvernului în semestrul I/2023. Strategia urmărește dezvoltarea unui sistem unitar, strategic, transparent și echitabil de management al funcțiilor publice, orientat către performanță, competență, de natură să genereze servicii publice de calitate.

Activitatea de **monitorizare** se va concretiza în **rapoarte** menite să evidențieze modul în care au fost implementate principiile, standardele de conduită și procedurile disciplinare în cadrul autorităților și instituțiilor publice.

Profesionalizarea personalului din administrație

Formarea funcționarilor publici în vederea adaptării acestora la o viziune pro-contribuabil se înscrie în categoria obiectivelor generale statuate prin *Programul de Guvernare 2021-2024* pentru domeniul *administrație publică*.

Portofoliul de **programe de formare profesională (perfecționare și formare specializată)** aferent anului 2023 este creat astfel încât să răspundă nevoilor personalului din administrație, să asigure concordanța cu domeniile prioritare de formare și să vizeze toate categoriile de personal, precum și alte persoane interesate. Pentru a stabili **echipele de formatori**, element esențial al acestui proces, continuă recrutarea și selecția personalului specializat în susținerea programelor, alături de atragerea de expertiză de la institutele similare din statele europene. **Rețeaua furnizorilor de formare (ReForm)** își va continua misiunea de uniformizare a calității programelor, pentru a răspunde așteptărilor beneficiarilor direcți și indirecti.¹³¹

Programele de formare specializată **pentru ocuparea funcțiilor de demnitate publică (prefect, subprefect) și a funcției publice corespunzătoare categoriei înalților funcționari publici**, respectiv programele de **leadership** pentru factorii decizionali și conducerea executivă a autorităților, instituțiilor și serviciilor publice rămân, de asemenea, în atenție.

Alte direcții de acțiune vor viza **cooperarea regională și schimbul de bune practici** în contextul evoluțiilor rapide din domeniu, **dezvoltarea mentoratului**, a **programului-pilot de formare specializată pentru persoanele nou intrate în sistem**, dar și a conceptului de **inovare în administrație**.

Mai mult, vor fi susținute, în continuare, **activitățile din cadrul proiectelor** axate pe dezvoltarea de **studii/analize cu impact asupra sistemului de formare profesională (SIPOCA 617)**, **formarea specializată a persoanelor cu atribuții în domeniul achizițiilor publice (SIPOCA 625)**, cât și a **personalului/decidenților de la nivelul administrației locale și centrale** implicați în derularea procedurilor de achiziții publice (SIPOCA 1100)¹³². Totodată, va fi valorificat sprijinul DG REFORM, prin TAEX, pentru a demara un schimb de bune practici între înalți funcționari publici, precum și alți funcționari, pe teme legate de formarea profesională, transformarea digitală, managementul de proiect etc.

Mai buna reglementare

Continuă demersurile în vederea **creșterii calității reglementărilor**, inclusiv prin punerea în aplicare a proiectului *Studii de impact pentru o reglementare mai bună*¹³³, *derulat cu asistența BM*, fiind elaborat *Raportul anual privind evaluarea impactului aferent proiectelor de acte normative adoptate în 2021* (al treilea raport anual pe această temă). De asemenea, continuă și în 2023 activitățile privind consolidarea și extinderea *Comunității Expertilor în Evaluarea Impactului Reglementărilor*. Tot în cadrul acestui proiect se derulează sesiuni de instruire cu privire la evaluarea preliminară a impactului și se află în curs de elaborare studii de impact pentru MADR, MEd și SGG. Pentru stabilirea de **mecanisme pentru simplificarea unor proceduri orizontale, trans-sectoriale pentru mediul de afaceri**, se află în implementare proiectul **Zero**

¹³¹ În 2023, se va organiza *Forumul Formării* (ediția a doua), centrat pe tema digitalizării în procesul de formare.

¹³² Principalele evoluții înregistrate în 2022 în derularea acestor proiecte sunt prezentate în *Anexa I*.

¹³³ Cod SIPOCA 603

birocrație¹³⁴.

Planul integrat de simplificare a procedurilor administrative aplicabile cetățenilor continuă să fie monitorizat în 2023, urmând să fie elaborate¹³⁵ rapoarte de monitorizare periodice. După finalizarea măsurilor din Plan, va fi elaborat¹³⁶ Raportul final de evaluare a impactului măsurilor de simplificare a procedurilor administrative aplicabile cetățenilor.

Dezvoltarea teritorială

Strategia de Dezvoltare Teritorială a României (SDTR), prin care sunt stabilite obiective de dezvoltare, măsuri, acțiuni și proiecte concrete la nivel teritorial, va fi actualizată în raport cu provocările și orientările actuale și vor fi reluate demersurile de aprobare în Parlament. Inițierea procesului de aprobare a proiectelor de HG necesare implementării SDTR¹³⁷ va fi posibilă numai după promovarea proiectului Legii pentru aprobarea SDTR.

Pentru eficientizarea activității consorțiilor administrative, se are în vedere consolidarea cadrului de organizare și funcționare a acestora, precum și a altor forme de parteneriat între UAT-uri. În acest sens, se va urmări modul în care reglementările nou aprobate¹³⁸ referitoare la consorțiile administrative răspund realităților din practică și cerințelor PNRR și se va analiza maniera de organizare și funcționare a altor forme de parteneriat între UAT-uri.

Continuarea reformei sistemului de achiziții publice

Îmbunătățirea transparenței și eficienței achizițiilor publice, creșterea capacității administrative a autorităților contractante și continuarea reformei controlului ex-ante constituie principalele direcții de acțiune susținute prin activitățile proiectului Sprijin în implementarea Strategiei naționale în domeniul achizițiilor publice prin consolidarea capacității administrative a ANAP și a autorităților contractante, aflat în curs de implementare la nivelul ANAP. În cadrul acestui proiect se realizează automatizarea și digitalizarea procesului de screening legislativ de către ANAP.

Au fost semnate protocoale cu autoritățile contractante pentru sprijinirea acestora în eficientizarea procesului de achiziții publice și aplicarea unitară a normelor și procedurilor în domeniu. De asemenea, au fost întreprinse demersuri pentru dezvoltarea programelor de formare specializată și perfecționare în achiziții publice, cu sprijinul BM. În trim. III/2022, ANAP (în parteneriat cu INA) a demarat programul de formare specializată în sistem on-line¹³⁹, până la finalul lunii martie 2023 fiind organizate primele cinci serii de formare. Până la sfârșitul anului 2023 urmează să fie finalizată formarea specializată și perfecționarea în domeniul achizițiilor publice pentru un număr de minimum 4.100 persoane.

Au fost înființate unități pilot de achiziții centralizate la nivel local/UCA¹⁴⁰, iar pentru întărirea capacității ANAP de realizare a verificărilor ex-ante, BEI a acordat asistență pe aspecte legate de verificarea orizontală a calității, opiniile acestora fiind transpuse în documente de lucru menite să asigure o abordare unitară consecventă. Totodată, s-au desfășurat training-uri non-sectoriale pentru îmbunătățirea nivelului competențelor generale ale personalului și înțelegerea piețelor și domeniilor relevante¹⁴¹. Activitatea de asigurare a suportului tehnic necesar pentru

¹³⁴ Cod SIPOCA 399

¹³⁵ Pe baza Mecanismului cadru de monitorizare dezvoltat prin proiectul Instrumente de sistematizare a legislației, de monitorizare și de evaluare în administrația publică (Cod SIPOCA 59), elaborat în trim. II/2020

¹³⁶ Pe baza Mecanismului de evaluare dezvoltat în cadrul proiectului SIPOCA 59, elaborat în trim. I/2022

¹³⁷ Proiectele HG pentru adoptarea metodologiei de identificare și evaluare a peisajelor, metodologiei de identificare a așezărilor informale și metodologiei de calcul și aplicare a indexului de dezvoltare teritorială; proiectul HG pentru aprobarea procedurii de evaluare a impactului teritorial al strategiilor, programelor și politicilor în profil teritorial elaborate de către autoritățile administrației publice centrale; proiectul HG pentru aprobarea Planului de implementare a SDTR.

¹³⁸ Legea nr. 375/2022 pentru modificarea și completarea Codului administrativ

¹³⁹ Programul de formare specializată pentru personalul cu atribuții în domeniul achizițiilor publice din autorități și instituții publice locale, din autorități publice centrale și subordonate ale acestora

¹⁴⁰ UCA CJ Harghita, UCA CJ Sibiu și UCA Primăria Timișoara

¹⁴¹ Ca de ex. managementul proiectelor, evaluarea riscurilor, managementul conflictelor, evaluarea performanțelor

verificarea specificațiilor tehnice pentru procedurile care fac obiectul IT&C a fost finalizată în decembrie 2022.

Asigurarea calității procesului de achiziții publice centralizate și implementarea metodelor de simplificare și gestionare eficientă a acestui proces se realizează prin proiectul *Dezvoltarea și implementarea unor mecanisme electronice integrate pentru desfășurarea și monitorizarea achizițiilor centralizate*¹⁴².

În 2022, au fost finalizate documentațiile de atribuire pentru procedurile de achiziții centralizate de furnizare autovehicule, corpuri de iluminat și surse de lumină pentru interior, respectiv produse de curățenie, au fost semnate acordurile-cadru de furnizare produse de papetărie și birotică, de prestări servicii de telefonie mobilă, de furnizare autovehicule și au fost definite noi *instrumente de lucru*¹⁴³ pentru eficientizarea procesului de achiziție centralizată. Cel de-al șaselea (ultimul) instrument de lucru¹⁴⁴ a fost consolidat și livrat de experții BEI în aprilie 2023.

Pentru modificarea și completarea OUG nr. 46/2018 privind înființarea, organizarea și funcționarea ONAC și a HG nr. 119/2019 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor OUG nr. 46/2018 și pentru modificarea anexei nr. 1 la HG nr. 502/2018 au avut loc discuții interministeriale în cadrul unui grup tehnic de lucru¹⁴⁵, în urma cărora MS și MAI-DSU au agreat forma propusă a actului normativ, pentru care urmează să fie inițiat procesul de modificare a cadrului legislativ.

Contractul de achiziție de servicii de dezvoltare a platformei electronice pentru achiziții centralizate a fost semnat la 1 aprilie 2022, iar contractul de furnizare de echipamente *hardware* și *software* necesare funcționării platformei la 23 noiembrie 2022. Echipa BM oferă asistență echipei ONAC în implementarea ambelor contracte. Analiza detaliată a cerințelor funcționale și Documentul de arhitectură și proiectare a platformei electronice au fost recepționate în noiembrie 2022, urmând ca până la sfârșitul contractului să se realizeze dezvoltarea, integrarea, testarea și punerea în funcțiune a acestei platforme, migrarea datelor și instruirea personalului. Echipamentele *hardware* și *software* au fost recepționate în februarie 2023.

Alte demersuri în sprijinul funcționării administrației

Pentru asigurarea unei *justiții eficiente*, Programul de Guvernare 2021-2024 consacră o serie de obiective articulate în jurul unor **elemente-cheie**, precum: **sistem judiciar echilibrat, responsabil, acces la serviciul public de justiție, resursă umană pregătită, etică, integritate, prevenire a corupției** în întreaga administrație. Măsurile avute în vedere vizează, între altele, revizuirea legislației, pentru a deveni predictibilă pentru cetățeni, mediul privat, instituții, inclusiv pentru decidenții politici, promovarea mijloacelor de soluționare alternativă a litigiilor civile, consolidarea dialogului instituțional și cooperarea cu mediul de afaceri etc.

În 2022, cadrul legislativ specific domeniului *justiție* a fost completat cu o serie de acte normative cu impact în diverse componente, cum ar fi procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, înregistrarea în registrul comerțului, asigurarea unui cadru de audiere sigur pentru copil, persoană vătămată sau martor, valorificarea adaptată a unor măsuri dovedite benefice pentru instituțiile din domeniul *justiției* instituite pe perioada stării de alertă declarate în vederea prevenirii și combaterii efectelor pandemiei etc.¹⁴⁶

Din perspectiva **cooperării cu Grupul de lucru al OCDE privind combaterea mitei (WGB)**, a continuat dialogul cu Secretariatul OCDE și statele membre ale grupului, în vederea implementării corecte a standardelor incluse în *Convenția anti-mită*. De altfel, obiectivul de

¹⁴² Cod SIPOCA 753, cu un buget total de 49,89 mil. lei și o durată de implementare de 46 luni

¹⁴³ implementarea unor mijloace și metode de diminuare a riscurilor privind asigurarea integrității, precum și a măsurilor anti-corupție; organizarea procesului de monitorizare a acordurilor cadru centralizate și a contractelor subsecvente; derularea procesului de colectare și agregare a nevoilor

¹⁴⁴ Consolidarea, organizarea și derularea procesului consultării de piață

¹⁴⁵ Constituit în septembrie 2022

¹⁴⁶ Legea nr. 216/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 85/2014, Legea nr. 265/2022, Legea nr. 51/2023 și Legea nr. 220/2022

aderare la Convenția OCDE a rămas o prioritate constantă a Guvernului României, solicitarea în acest sens fiind reiterată în octombrie 2022. Mai mult, MJ a inițiat un *program de schimb de bune practici* cu omologii din Italia, materializat în organizarea seminarului *Aderarea României la OCDE: Convenția anti-mită. Împărtășirea experienței italiene* (31 octombrie 2022).

În acest context, a fost pus accentul asupra creșterii gradului de conștientizare a factorilor interesați cu privire la standardele *Convenției anti-mită* și activitățile WGB (ex. a fost organizată o masă rotundă dedicată întreprinderilor publice). Angajamentul României cu privire la *combaterea mituirii funcționarilor publici în cadrul tranzacțiilor comerciale internaționale* s-a materializat, inclusiv, prin finanțarea inițiativei noastre regionale *Rețeaua Anticorupție* a WGB, iar în decembrie 2022, a fost efectuată cea mai recentă contribuție financiară a rețelei. În perioada următoare, se are în vedere promovarea integrității și a standardelor Convenției la nivelul mediului de afaceri.

Etapa de *evaluare consolidată a României* s-a încheiat în martie 2023, cu o decizie favorabilă aderării la *Convenția anti-mită* a OCDE și la WGB. Astfel, la 18 aprilie 2023, România a primit invitația oficială de a adera la *Convenția Anti-Mită* și de a face parte din WGB.

În același timp, derularea proiectelor cu finanțare externă rămâne în centrul preocupărilor: continuă implementarea celor zece proiecte predefinite din cadrul *Programului Justiție (Mecanismul Financiar Norvegian/MFN 2014-2021)*, finalizarea acestora fiind planificată pentru 2024; în calitate de *beneficiar*, MJ a continuat proiectele finanțate prin *POCA 2014-2020*, iar ca *partener*, a sprijinit o serie de proiecte finanțate în cadrul acestui program. Majoritatea proiectelor este planificată a se finaliza în 2023. Proiectele din cadrul MFN și POCA vizează domenii precum *eficiența și eficacitatea sistemului judiciar și consolidarea statului de drept; buna guvernare, răspunderea instituțională și transparența; violența domestică; managementul strategic la nivelul instituțiilor din sistemul judiciar etc.*

Începând cu decembrie 2022, MJ gestionează¹⁴⁷ un *program de cooperare elvețiano-română*, axat pe *lupta împotriva criminalității organizate, corupției și criminalității economico-financiare și susținerea recuperării creanțelor*, respectiv *întărirea sistemului de justiție pentru minori*.

Consolidarea protecției tuturor categoriilor de victime ale infracțiunii reprezintă un alt segment de interes. Mai multe linii de acțiune se află în discuție la nivelul unui grup de lucru creat în cadrul MJ¹⁴⁸: camere de audiere *child-friendly*; formarea specializată a profesioniștilor pentru diferite tipuri de infracțiuni și victime; consolidarea cooperării între actorii implicați (ex. ghiduri, rețele informale ale specialiștilor); îmbunătățirea serviciilor de medicină legală, etc. Cele mai importante acțiuni ale grupului de lucru sunt legate de implementarea a două proiecte derulate de Parchetul General și CSM: primul vizează *protecția victimelor infracțiunilor* (copii, respectiv victime ale infracțiunilor motivate de ură), iar al doilea se referă la *formarea profesională și consolidarea capacității la nivelul sistemului judiciar*. Având în vedere specificul acestei problematice și realitățile contextului social actual, activitatea grupului va continua și în 2023.

Extinderea aplicării *ordinului de protecție*, instrument juridic care s-a dovedit eficient în practică, reglementarea *metodologiei de emitere, distribuire și decontare a voucherelor* pentru acoperirea unor nevoi urgente (cheltuieli de hrană, cazare, transport, medicamente etc.) completează seria măsurilor destinate să sprijine victimele infracțiunii¹⁴⁹.

Totodată, autoritățile naționale acordă atenție demersurilor de *promovare a educației*

---

¹⁴⁷ În calitate de Operator de Program

¹⁴⁸ Cuprinde majoritatea actorilor instituționali cu responsabilități în domeniu, dar și reprezentanți ai mediului academic și societății civile. În semestrul II/2022, au fost organizate două reuniuni ale *Grupului de Lucru dedicat victimelor infracțiunilor*.

¹⁴⁹ Proiectul de lege privind ordinul de protecție a fost pus în dezbatere publică în octombrie 2022 și urmează a fi trimis pe circuitul de avizare interinstituțională. Procedura de consultare publică pentru proiectul de HG dedicat metodologiei menționate a fost inițiată în februarie 2023.

juridice, scop în care a fost încheiat un nou *protocol de colaborare* cu MEd, CSM, ÎCCJ, PÎCCJ, UNBR. Ca element de noutate, protocolul se va adresa unui grup-țintă compus atât din elevi și studenți, cât și cadre didactice. Măsura urmărește să crească gradul de informare și să consolideze capacitatea de a identifica situațiile în care drepturile sunt încălcate, dar și mecanismele de protecție a acestor drepturi.

În privința **administrației publice locale**, continuă activitățile în direcția **consolidării eticii, integrității, principiilor buneii guvernări și sprijinirii autorităților**, în vederea întăririi capacității operaționale de promovare a integrității în serviciul public și de prevenire a corupției. În acest scop, dialogul MDLPA - autorități locale se va axa pe **consilierea UAT-urilor** pentru a implementa măsuri care privesc atingerea obiectivului anti-mită/anti-corupție și a promova inovarea, calitatea și buna guvernare. Pe baza raportării progreselor înregistrate, anual, este stabilit **scorul index al integrității, atât pentru fiecare UAT, cât și la nivel național**¹⁵⁰.

În materie de **integritate instituțională, evaluarea averilor și intereselor, a incompatibilităților și conflictelor de interese, respectiv asigurarea unui follow-up eficient al cazurilor ANI care ajung pe rolul instanțelor de judecată sau al comisiilor de disciplină** rămâne în atenția autorităților. În context, în 2022, au fost realizate mai multe **progrese**: a fost finalizată evaluarea a peste 1300 dosare, au rămas definitive și irevocabile 137 cazuri de incompatibilități, 62 cazuri de conflicte de interese administrative și 7 cazuri de averi nejustificate (în acest sens, instanțele de judecată au dispus confiscarea a peste 3 mil. lei).

De asemenea, procesul de **transmitere a declarațiilor de avere și de interese** s-a realizat **exclusiv în format electronic**, prin platforma e-DAI¹⁵¹. Astfel, până la 31 decembrie 2022, aprox. 400.000 utilizatori erau înregistrați ca deponenți, 800.000 de declarații au fost transmise ANI, iar 11.600 instituții au înregistrat cel puțin un cont pe această platformă. În 2023, sunt preconizate campanii online de promovare a platformei e-DAI, dar și sesiuni de instruire pentru deponenți și persoane responsabile.

În vederea atingerii obiectivului de **actualizare a legislației în domeniul integrității**, a fost demarat proiectul *NIAct - Actualizarea legislației în domeniul integrității și oferirea de sprijin autorităților și deponenților în tranziția către declararea digitală a averilor și intereselor* (SIPOCA 1158)¹⁵². Printre progresele obținute în 2022, complementar obiectivului amintit, se remarcă: organizarea a două ediții *Think Tank Integritate* (o rețea de experți specializați în problematica integrității în România), precum și a două sesiuni de instruire pentru 41 persoane responsabile cu implementarea Legii nr. 176/2010, etc.

O **noutate** o reprezintă faptul că ANI a devenit **canal extern de raportare**¹⁵³ - **autoritate competentă să primească raportări privind încălcări ale legii, care s-au produs sau care sunt susceptibile să se producă în cadrul autorităților, instituțiilor publice sau în cadrul altor persoane juridice de drept public, precum și în cadrul persoanelor juridice de drept privat, în care lucrează sau a lucrat avertizorul sau cu care acesta este sau a fost în contact prin intermediul activității sale, precum și informațiile cu privire la încercări de a ascunde astfel de încălcări**. ANI poate oferi consiliere confidențială, la cerere, persoanelor care doresc să efectueze raportări, precum și asistență în legătura cu protecția lor împotriva represaliilor în fața oricărei autorități. Conform Legii nr. 361/2022, **structura din cadrul ANI responsabilă pentru gestionarea raportărilor privind încălcări ale legii a devenit operațională în februarie 2023**.

Măsurile prezentate în acest capitol pot contribui la îndeplinirea ODD 11 și ODD 16.

¹⁵⁰ La determinarea acestui scor se are în vedere îndeplinirea cumulativă a doi indicatori: gradul de conformitate procedurală și gradul de respectare a standardelor de integritate.

¹⁵¹ Sistemul electronic de declarare a averii și intereselor. Începând cu ianuarie 2022, declarațiile de avere și de interese se transmit ANI exclusiv în format electronic, prin sistemul menționat.

¹⁵² Implementat de ANI, în parteneriat cu MJ și Transparency International România (februarie 2022 - august 2023)

¹⁵³ Potrivit Legii nr. 361/2022

4. PROGRESE ÎN ATINGEREA OBIECTIVELOR DE DEZVOLTARE DURABILĂ ALE ONU

Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă (DDD) din cadrul aparatului de lucru al Guvernului României, în subordinea prim-ministrului, contribuie la consolidarea instituțiilor publice eficiente, responsabile și incluzive, la implementarea Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030 (SNDDR) prin sprijinirea realizării cadrului instituțional adecvat, pentru creșterea capacității instituționale a autorităților publice centrale în domeniul dezvoltării durabile, permițând decizii publice bazate pe dovezi în manieră proiectivă, cu anticiparea evoluțiilor și riscurilor sistemice. În 2023, DDD continuă implementarea proiectului cofinanțat din FSE *România Durabilă - Dezvoltarea cadrului strategic și instituțional pentru implementarea Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030, SIPOCA 613*, și participă la implementarea proiectelor „Consolidarea capacităților în domeniul guvernății publice - o abordare coordonată a Centrului Guvernului României”, finanțat de Granturile SEE/Norvegia și „Îmbunătățirea coerenței politicilor, transparenței și coordonării la Centrul Guvernului din România”, finanțat prin TSI (DG REFORM), ambele cu asistență tehnică din partea OCDE.

Între rezultatele proiectului SIPOCA 613 care s-au realizat în 2022 s-au numărat: elaborarea Planului de acțiune pentru implementarea SNDDR; profesionalizarea funcției de expert în dezvoltare durabilă, prin formarea a 150 de angajați din sistemul public central; lansarea noului set de indicatori naționali de dezvoltare durabilă și a unui agregator de date statistice naționale (INS) și europene (EUROSTAT), cu acces deschis pentru public; stabilirea unui cadru de măsurare - monitorizare a indicatorilor; finalizarea Codului Român al Sustenabilității.

Planul național de acțiune (PNA) a fost aprobat prin HG nr. 754/2022. Acțiunile incluse în PNA vizează în principal coordonarea interinstituțională, astfel încât ministerele de resort și toate instituțiile relevante să fie implicate activ în implementarea Strategiei.

Setul național de indicatori de dezvoltare durabilă, validat în februarie 2022 de către Consiliul Consultativ pentru Dezvoltare Durabilă, este un instrument de fundamentare a proceselor decizionale în administrația centrală și cuprinde 291 de indicatori (243 de indicatori unici și 48 de indicatori multipli), dintre care 99 indicatori principali și 192 indicatori suplimentari.

Colectarea datelor aferente indicatorilor, parte a mecanismului de monitorizare SNDDR, are loc în baza unor convenții tripartite de colaborare inter-instituțională, încheiate între Secretariatul General al Guvernului, prin Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă, Institutul Național de Statistică și instituțiile relevante pentru indicatorii respectivi. Acest sistem de convenții își propune asigurarea consistenței implementării SNDDR prin monitorizarea progresului și tendințelor de dezvoltare ale României.

Agregatorul de date statistice multi-disciplinare are dublu rol: de suport în procesul decizional la nivelul administrației publice centrale (inclusiv prin poziționare anticipativă, proiectivă și previzionare a evoluțiilor socioeconomice viitoare) și de monitorizare a implementării SNDDR 2030. Platforma este disponibilă la acest link: <http://agregator.romania-durabila.gov.ro/>. Pe lângă măsurătorile obiective, platforma cuprinde și o secțiune dedicată percepției publice surprinsă cu ajutorul a 50 de barometre de opinie publică.

În cadrul proiectului SIPOCA 613, DDD a făcut demersuri pentru actualizarea cadrului legislativ specific, astfel încât instituțiile publice să poată include în organigrame și adapta fișe de post pentru funcționarii publici cu atribuții în domeniul dezvoltării durabile. Astfel, prin legea 156/2022, a fost introdusă în Codul Administrativ funcția publică specifică de ”expert în dezvoltare durabilă”, profesie care poate fi exercitată în condițiile deținerii unei diplome de

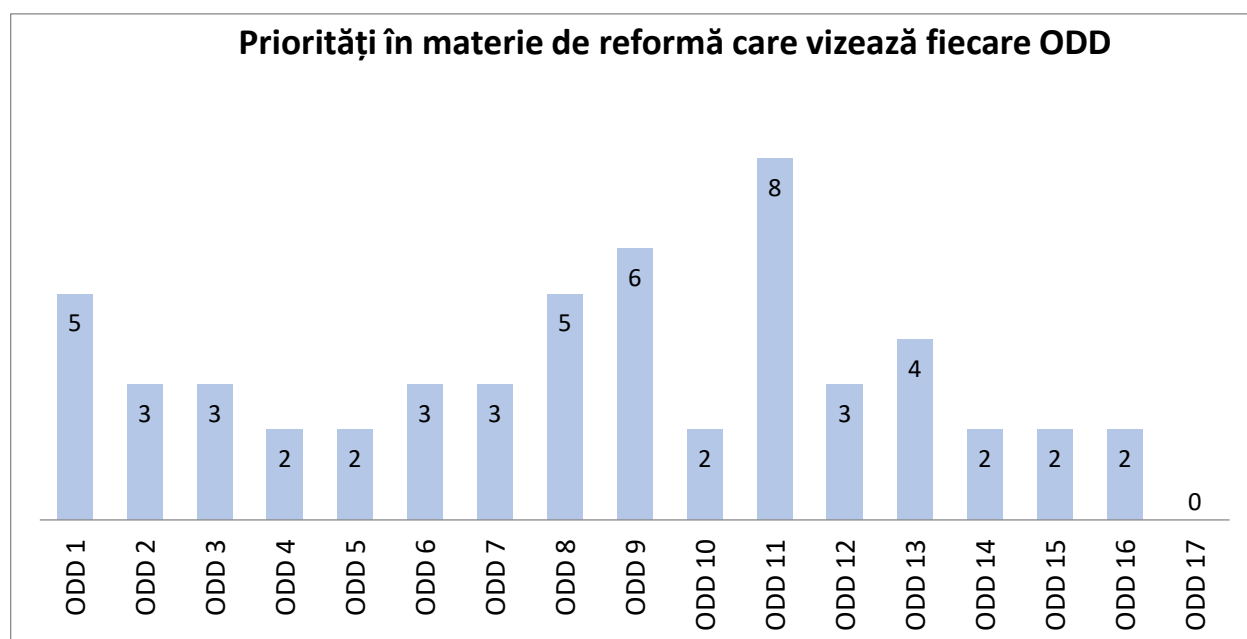
absolvire a cursurilor/programelor de formare postuniversitară organizate în conformitate cu standardul ocupațional „Expert în dezvoltare durabilă”.

În mai 2022, DDD a lansat programul de formare postuniversitară și dezvoltare profesională continuă „Administrația Publică pentru Dezvoltare Durabilă”, în cadrul căruia 150 de persoane din autoritățile și instituțiile publice centrale au fost formate în perioada mai - octombrie 2022 ca experți dezvoltare durabilă, învățând despre dimensiunile economice, sociale și de mediu ale dezvoltării durabile, bugetare verde, politici publice, taxonomie, statistică, etc.

În perioada noiembrie 2022 - februarie 2023 a avut loc seria de 8 conferințe regionale privind stadiul implementării SNDDR, în fiecare dintre cele 8 regiuni de dezvoltare ale României. Acestea au reunit peste 900 de persoane care își desfășoară activitatea în administrația publică locală, mediul de business sau sectorul non-profit, inclusiv universități, institute de cercetare și organizații de tineret. În cadrul evenimentelor au fost prezentate participanților instrumente realizate de DDD în vederea facilitării implementării SNDDR, care vizează dezvoltarea locală și regională prin armonizarea celor 3 piloni ai sustenabilității.

Un alt instrument important care facilitează implementarea SNDDR, dezvoltat în ultimul an, este Codul Român al Sustenabilității, un instrument de raportare nefinanciară, transparentă, a activității companiilor din punct de vedere al impactului asupra dezvoltării durabile a operațiunilor acestora. A fost realizat și un Ghid privind utilizarea Codului, în care sunt prezentate exemple de bună practică. Raportarea se va realiza electronic, pe platforma virtuală <http://codsustenabilitate.gov.ro/>, unde vor fi prezentate informații ale entităților legate de aspecte precum: complexitatea lanțului valoric, inovare, utilizarea resurselor naturale, emisii relevante pentru climă, egalitatea de șanse, calificări, drepturile omului, cetățenie corporativă, influență politică, taxonomia UE, etc. Platforma virtuală sprijină utilizatorii interesați de comparabilitatea datelor și cele mai bune practici în domeniul sustenabilității, precum și pe cei care iau decizii comerciale pe baza importanței pe care o companie o acordă acestui subiect. În aprilie 2023, era în proces de elaborare HG privind operaționalizarea Codului.

În martie 2023, DDD a organizat trei sesiuni de instruire pentru utilizarea Codului Român al Sustenabilității la care au participat peste 100 de reprezentanți ai mediului privat, dar și ai instituțiilor naționale cu atribuții în domeniul financiar.

Corelarea ODD cu prioritățile în materie de reforme

Nr. ODD	Priorități în materie de reforme											Nr. de priorități care vizează fiecare ODD
	3.1. Politica fiscal-bugetară și stabilitatea financiar-bancară	3.2. Tranziția verde		3.3. Transformarea digitală	3.4. Mediul de afaceri și competitivitate			3.5. Piața muncii, incluziunea socială și combaterea sărăciei	3.6. Sănătate	3.7. Consolidarea capacității administrative și alte măsuri guvernamentale	3.8. Educație și competențe	
	3.2.1. Mediu și schimbări climatice	3.2.2. Energie	3.4.1. Crearea mediului favorabil pentru investițiile publice și private		3.4.2. Transporturi	3.4.3. Cercetare, dezvoltare, inovare (CDI)						
1		✓		✓	✓			✓	✓			5
2		✓					✓	✓				3
3		✓					✓		✓			3
4								✓			✓	2
5								✓	✓			2
6		✓	✓					✓				3
7		✓	✓					✓				3
8	✓			✓	✓			✓			✓	5
9		✓	✓	✓	✓	✓	✓					6
10								✓	✓			2
11		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		8
12		✓	✓		✓							3
13		✓	✓		✓		✓					4
14		✓					✓					2
15		✓	✓									2
16				✓						✓		2
17												0

5. PROCESE INSTITUȚIONALE ȘI IMPLICAREA PĂRȚILOR INTERESATE

Elaborarea PNR 2023

Semestrul European 2023 rămâne **intrinsec corelat cu MRR** și cu punerea în aplicare a Planului **REPowerEU**, oferind un cadru solid pentru coordonarea eficace a politicilor economice și de ocupare a forței de muncă.

În acest context, procesul de **elaborare a PNR 2023** a fost gestionat de cei **doi coordonatori naționali** - MAE, pentru Semestrul European, și MIPE, pentru PNRR, cu implicarea unui număr semnificativ de instituții ale administrației centrale. Pentru a realiza **complementaritatea** între cele două procese, PNR 2023 reunește atât **elemente care țin de implementarea PNRR** (privite în legătură cu raportarea bianuală), cât și **reforme, investiții, inițiative în afara cadrului acestui Plan**.

Structura PNR 2023 este aliniată cu pilonii domeniului de aplicare aferent Regulamentului de instituire a MRR, fiind, totodată, în acord cu orientările COM privind conținutul și formatul acestui document. Actualul Program asigură **continuitatea** cu PNR 2022, prin îmbinarea acțiunilor deja asumate, subliniind modul în care acestea au progresat, precum și pașii de urmat, cu propuneri de acțiuni noi (altele decât cele incluse în PNRR), definite cu luarea în considerare a priorităților stabilite la nivelul UE și a celor statuate prin Programul de Guvernare ori în alte documente strategice naționale cu caracter sectorial.

Concret, PNR 2023 descrie *contextul macroeconomic, prioritățile în materie de reformă*, cu ilustrarea următoarelor domenii-cheie: *politica fiscal-bugetară și stabilitatea financiar-bancară, tranziția verde* (mediu și schimbări climatice, energie), *transformarea digitală, mediul de afaceri și competitivitate* (investiții publice și private, transporturi și CDI), *piața muncii, incluziunea socială și combaterea sărăciei, sănătatea, capacitatea administrativă, educația și competențele*. Măsurile luate la nivel național în direcția atingerii Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă ale ONU sunt evocate în cadrul unui capitol distinct.

Sunt incluse, de asemenea, **anexe** referitoare la: (i) principalele evoluții înregistrate în 2022 în implementarea măsurilor de răspuns la **RST 2019 - 2022** (tabel extras din baza de date electronică a COM, **CeSaR**), (ii) stadiul punerii în aplicare a **PNRR** (tabel extras din baza de date electronică a COM, **FENIX**), (iii) principalele măsuri pentru implementarea principiilor **Pilonului European al Drepturilor Sociale**.

Conform practicii, proiectul PNR 2023 a fost trimis, spre consultare și validare, autorităților publice implicate în implementare și supus aprobării guvernului, pe bază de memorandum.

Privit în ansamblu, PNR 2023 urmărește să asigure **continuitatea reformelor din perioada anterioară**, cu adăugarea unor angajamente și măsuri noi, de natură să corespundă provocărilor actuale, inclusiv sub aspectul procesului de redresare economică și socială post-pandemie.

Consultarea părților interesate asupra proiectului PNR 2023

Pentru a oferi o imagine generală asupra Semestrului European și a proceselor subsumate acestuia, dar și pentru a asigura transparența în comunicare, pe pagina de internet a MAE sunt disponibile informații cu privire la această tematică (datele sunt actualizate periodic, în raport cu principalele etape ale Semestrului).

Precum în exercițiul anterior, **colaborarea cu actorii interesați** s-a axat pe **mai multe paliere**, astfel încât să fie asigurată o înțelegere comună și o mai mare asumare a agendei de reforme și investiții. La inițiativa MAE, **instituțiile din administrația centrală cu rol de implementare** au desemnat/reconfirmat, după caz, reprezentanții (la nivel de conducere și de expert) care gestionează chestiunile specifice Semestrului European.

Din perspectiva colaborării cu **Parlamentul României**, MAE a furnizat constant Camerei Deputaților și Senatului informări scrise cu privire la documente definitorii din cadrul Semestrului. Contribuțiile, elaborate ca răspuns la solicitările Parlamentului, au vizat, inclusiv, pregătirea dosarelor documentare pentru participarea la evenimente destinate problematicii europene, cu accent asupra Semestrului.

A continuat, de asemenea, dialogul cu **partenerii sociali și societatea civilă**, în general: în prima jumătate a lunii mai 2023, actorii interesați relevanți de la nivel național (sindicate, patronate, ONG-uri, think-tank-uri etc.) au fost consultați, pe cale electronică, asupra proiectului PNR 2023.

Modificarea PNRR și consultarea părților interesate

La 27 februarie 2023 a fost publicat *Regulamentul (UE) 2023/435 de modificare a Regulamentului (UE) 2021/241* în ceea ce privește capitolele privind REPowerEU. Totodată, COM a prezentat Comunicarea *Orientările privind planurile de redresare și reziliență în contextul planului REPowerEU*.

Capitolul REPowerEU aduce României o finanțare nouă de aprox. 1,4 mld. euro pentru investiții strategice în domeniul cheie al **siguranței energetice**, care să permită crearea unor ecosisteme de producție și stocare a energiei curate (hidroenergie, fotovoltaice). **Setul de măsuri** propuse (economisirea energiei, diversificarea capacităților de producție, asigurarea lanțului de aprovizionare etc.) **va consolida reziliența sistemului energetic național**, cu impact pozitiv în sprijinirea accelerării tranziției Europei la o energie curată.

În acest context, în concordanță cu cadrul normativ național privind transparența decizională în administrația publică, MIPE a lansat la 17 martie 2023 procesul de **consultare publică** pentru **transmiterea**, de către actorii interesați, a **propunerilor de reforme și investiții** aferente noului capitol REPowerEU. Pentru operaționalizarea acestui proces, MIPE propune organizațiilor și persoanelor fizice interesate un *formular electronic, standardizat și simplificat*, prin care pot fi trimise propuneri de reforme și investiții¹⁵⁴. Până la 26 martie 2023, au fost primite **50 răspunsuri** la acest formular de la persoane fizice (28), instituții (7), organizații (15). Răspunsurile au fost analizate din perspectiva unei posibile contribuții la obiectivele REPowerEU, așa cum sunt definite de Regulamentul (UE) 2023/435, investițiile din noul capitol REPowerEU reflectând parte din acestea.

---

¹⁵⁴ <https://mfe.gov.ro/consolidarea-sistemului-energetic-national-mipe-lanseaza-in-consultare-publica-capitolul-repower-eu-care-va-aduce-romaniei-14-miliarde-de-euro-pentru-independenta-energetica/>

RAPORTAREA EXTRASĂ DIN BAZA DE DATE ELECTRONICĂ A COMISIEI EUROPENE CĂSAR REFERITOARE LA PUNEREA ÎN APLICARE A RECOMANDĂRILOR SPECIFICE DE ȚARĂ 2019-2022

RST.2022.1

RST.2022.1 Subcomponenta 1: Să aplice politici fiscal-bugetare în conformitate cu Recomandarea Consiliului din 18 iunie 2021 în vederea încetării situației de deficit public excesiv din România.

Măsuri

De la formularea Recomandării Consiliului în contextul procedurii de deficit excesiv (EDP), România a acționat constant în conformitate cu aceasta, prin implementarea unei politici de ajustare a deficitului bugetar în vederea ieșirii de sub incidența procedurii.

Recomandarea prevede atingerea unor ținte de deficit bugetar de 8,0% din PIB în 2021, 6,2% în 2022, 4,4% în 2023 și 2,9% în 2024.

Astfel, în 2021, ținta prevăzută în Recomandarea EDP a fost respectată, execuția bugetului general consolidat încheindu-se cu un deficit de 79,9 mld. lei (6,73% din PIB).

Pentru 2022, planificarea bugetară națională a prevăzut o țintă a deficitului bugetar cash de 5,74% din PIB, care corespunde unui deficit bugetar ESA de 6,2% din PIB, de asemenea în linie cu Recomandarea EDP. Execuția bugetului general consolidat pentru 2022 s-a încheiat cu un deficit bugetar cash de 5,68 % din PIB.

Măsurile fiscale adoptate în cursul anului 2022, au inclus , printre altele:

- reducerea graduală a ariei de aplicabilitate a regimului special de taxare pentru microîntreprinderi (prin OG nr.16/2022);
- prelungirea perioadei de suspendare a reglementărilor privind facilitățile fiscale pentru cheltuielile cu educația timpurie, până la 31 decembrie 2023 (prin OUG nr.168/2022).

Bugetul aprobat pentru anul 2023 și estimările pe termen mediu continuă politica de ajustare a deficitului bugetar în vederea ieșirii de sub incidența EDP, prevăzând ținte ale deficitului bugetului general consolidat (atât ESA cât și cash) de 4,4% din PIB în 2023, 2,95% din PIB în 2024 și 2,90% din PIB în 2025.

Principalele obiective pe termen mediu ale politicii fiscale vizează:

- ✓ Asigurarea stabilității macroeconomice, a investițiilor publice cu efecte de multiplicare și menținerea unei datorii guvernamentale la un nivel sustenabil, care va permite reîntrarea României în grupul țărilor cu finanțe publice "sănătoase" până la sfârșitul anului 2024.

- ✓ Continuarea armonizării legislației naționale cu cea a UE, prin transpunerea măsurilor adoptate la nivel european, inclusiv în domeniul impozitării întreprinderilor. Sunt avute în vedere inclusiv inițiativele Comisiei Europene (COM) din cadrul *Planului de acțiune pentru o fiscalitate echitabilă și simplificată în sprijinul strategiei de redresare*. De asemenea, în 2023 vor fi transpuse prevederile inițiativei BEPS privind evitarea erodării bazei impozabile și a transferului profiturilor (Directiva (UE) 2022/2523 privind asigurarea unui nivel minim global de impozitare a grupurilor de întreprinderi multinaționale și a grupurilor naționale de mari dimensiuni în Uniune, publicată în JOUE la 22.12.2022).
- ✓ Îmbunătățirea și simplificarea legislației fiscale, ca urmare a dialogului cu mediul de afaceri;
- ✓ Perfecționarea legislației legată de combaterea fenomenelor evazioniste;
- ✓ Implementarea unui sistem obligatoriu de facturare electronică, care să asigure creșterea eficienței și eficacității în colectarea impozitelor și taxelor, precum și prevenirea și combaterea fraudei și evaziunii în domeniul TVA (cu obținerea, în prealabil, a unei derogări de la prevederile Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al TVA).
- ✓ În domeniul impozitului pe venit și contribuțiilor sociale obligatorii: reintroducerea stopajului la sursă, abordarea reducerii fiscalității pe muncă, mai ales în zona veniturilor mici; reducerea graduală a stimulentele fiscale pentru personalul angajat în sectorul construcțiilor (2025 - 2028).
- ✓ În domeniul *impozitelor și taxelor locale*:
  - reviziunea sistemului de impozitare a proprietății pentru a fi mai eficient, transparent și echitabil și simplificarea acestui sistem până în 2024, pentru a contribui la o creștere economică sustenabilă;
  - reducerea graduală a facilităților fiscale din domeniul impozitării proprietății, în funcție și de rezultatele analizei realizate în acest scop;
  - acordarea de facilități de către administrațiile locale: loturi pentru construirea de case, instituirea unor facilități privind taxele și impozitele locale;
  - acordarea posibilității administrațiilor locale de a sprijini familiile care au în întreținere copii prin reduceri/ scutiri de taxe și impozite, precum și prin acordarea unor burse școlare complementare pentru elevii care provin din familiile numeroase.

Ultimele două măsuri sunt prevăzute a fi realizate de către MF cu sprijinul MFTES, (potrivit *Hotărârii Parlamentului României nr. 42/2021 pentru acordarea încrederii Guvernului*) și vor fi avute în vedere în contextul recomandărilor formulate de către instituția independentă care asigură analiza modului în care poate fi îmbunătățită structura sistemului fiscal/legislației fiscale din România, în scopul implementării măsurilor din PNRR.

RST.2022.2

RST.2022.2 Subcomponenta 1: Să continue implementarea planului său de redresare și reziliență, în concordanță cu jaloanele și țintele prevăzute în Decizia de punere în aplicare a Consiliului din 3 noiembrie 2021.

Măsuri

Urmărirea implementării PNRR este realizată, de o manieră integrată la nivel național, prin intermediul Comitetului Interministerial de Coordonare a Planului Național de Redresare și Reziliență, condus de prim-ministru, în calitate de președinte, și de ministrul investițiilor și proiectelor europene, în calitate de vicepreședinte, cu participarea tuturor instituțiilor relevante de la nivelul administrației centrale.

Punerea în aplicare a PNRR avansează în conformitate cu Decizia de implementare a Consiliului UE. Astfel, la 15 decembrie 2022, România a transmis Comisiei Europene cea de-a doua cerere de plată aferentă îndeplinirii a 51 de ținte și jaloane din primele două trimestre ale anului 2022.

Raportarea progreselor în implementarea PNRR este realizată prin intermediul instrumentului electronic dedicat - FENIX, sub coordonarea Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene.

RST.2022.2 Subcomponenta 2: Să finalizeze rapid negocierile cu Comisia cu privire la documentele de programare ale politicii de coeziune pentru perioada 2021-2027, în vederea începerii punerii lor în aplicare.

Măsuri

Recomandarea a fost îndeplinită, având în vedere faptul că atât Acordul de Parteneriat, cât și Programele aferente au fost aprobate formal de către COM în 2022.

Documentele de programare privind investițiile realizate la nivel național din fonduri europene în cadrul politicii de coeziune 2021-2027 au fost realizate de Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE), în calitate de coordonator, în acord cu prevederile regulamentelor europene, Recomandărilor Specifice de Țară (RST) relevante, ale Codului Național de Conduită privind Parteneriatul pentru Fondurile Europene aferente Politicii de Coeziune și cu nevoile naționale de dezvoltare identificate.

Astfel, documentele de programare au fost elaborate într-un parteneriat larg și eficient din care au făcut parte autorități naționale, regionale și locale, parteneri relevanți din societatea civilă, sindicate, asociații de afaceri și mediul academic.

Conform Regulamentului (UE) nr. 1060/2021 de stabilire a dispozițiilor comune aplicabile fondurilor europene 2021-2027, România a elaborat Acordul de Parteneriat (AP) prin care se stabilesc modalități de utilizare eficace și eficientă a fondurilor pentru perioada 2021-2027. Alături de programele aferente politicii de coeziune, AP

cuprinde referiri la Programele Naționale Afaceri Interne și Programul de Acvacultură și Pescuit.

AP și programele au fost elaborate astfel încât să fie în concordanță nu numai cu Semestrul European, RST relevante, directivele europene și nevoile naționale de dezvoltare, dar și cu scopul de a crea sinergii și a asigura complementaritatea cu prioritățile incluse în Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), precum și pentru a fi în concordanță cu alocarea comunicată oficial de COM și cu prevederile Regulamentului (UE) nr. 1060/2021.

De asemenea, pentru asigurarea principiului parteneriatului, atât AP cât și programele au fost publicate pe site-ul MIPE, consultarea publică încheindu-se la începutul anului 2022.

La 25 iulie 2022, COM a aprobat AP, prin Decizia de punere în aplicare nr. C(2022) 5132. La 5 octombrie 2022, documentul strategic a fost semnat de MIPE (în numele Guvernului României) și reprezentanții la nivel înalt ai COM.

În paralel, urmare consultărilor parteneriale derulate în perioada octombrie-noiembrie 2021 și a consultărilor informale cu serviciile de specialitate ale COM, cele 8 programe naționale/sectoriale și cele 8 programe regionale au fost transmise oficial către COM în perioada 6 mai - 15 iulie 2022. Procesul de negociere s-a derulat pentru fiecare program în parte, în urma căruia a rezultat cea de-a doua variantă a programelor, care au început să fie transmise oficial COM, de la 26 septembrie 2022, cu excepția Programului Asistență Tehnică, care a fost aprobat la 22 august 2022.

Toate programele aferente perioadei de programare 2021-2027 au fost aprobate de COM în 2022, prin transmiterea, în sistemul de schimb electronic de date între statele membre și Comisie a deciziilor de punere în aplicare.

RST.2022.3

RST.2022.3 Subcomponenta 1: Să reducă dependența generală de combustibilii fosili.

Măsuri

România a continuat să acționeze în direcția recomandării, în conformitate cu cadrul strategic național și legislația europeană relevantă.

INVESTIȚII PENTRU ÎNLOCUIREA GRADUALĂ A CĂRBUNELUI DIN MIXUL ENERGETIC - Decizia de a elimina cărbunele din mixul energetic, realizarea la timp a investițiilor noi, în special pregătirea pentru hidrogen a grupurilor energetice pe gaze naturale, dar și investițiile vizând grupurile nucleare (re tehnologizarea Unității 1 și finalizarea proiectului Unitățile 3 și 4 CNE Cernavodă), investițiile în infrastructura de transport și distribuție pentru a crește ponderea energiei regenerabile prin creșterea capacității de conectivitate la rețea, împreună cu asigurarea surselor de finanțare, sunt elemente cheie în implementarea cu succes a procesului de decarbonizare, prin atingerea obiectivelor stabilite de România în toate documentele programatice.

Principalele măsuri întreprinse de MEn au vizat următoarele:

(1) Prin OUG nr. 108/2022 privind decarbonizarea sectorului energetic, cu modificările și completările ulterioare se stabilesc cadrul legal general pentru eliminarea etapizată din mixul energetic a producției de energie electrică pe bază de lignit și huiță,

termenele pentru închiderea și conservarea grupurilor energetice cu funcționare pe lignit și huilă și alte măsuri pentru: a) eliminarea treptată a capacităților de producere a energiei electrice pe bază de huilă și lignit, ținând cont de funcționarea sigură și stabilă a Sistemului electroenergetic național; b) scoaterea treptată din exploatare a capacităților de producție de energie electrică pe bază de lignit și huilă; c) închiderea și punerea în siguranță a extracției de lignit și huilă, pentru carierele și minele ce urmează să fie incluse în programul de închidere; d) reabilitarea și ecologizarea terenurilor aferente centralelor electrice închise și a carierelor și minelor care le deserveșc; e) reconversia profesională și recalificarea, precum și alte măsuri socioeconomice pentru susținerea tranziției forței de muncă și a oportunităților economice la nivel local, inclusiv cele cu caracter de ajutor de stat pentru reducerea impactului socioeconomic.

(2) Introducerea Contractelor pentru diferență (CfD), ca principal mecanism de sprijin pentru investițiile în producția de energie regenerabilă, împreună cu alte investiții complementare (spre exemplu, investițiile noi prevăzute în Planul de restructurare al CE Oltenia), acestea conduc la o capacitate suplimentară de cel puțin 3000 MW de energie din surse regenerabile (eoliană și solară) care va fi pusă în funcțiune și racordată la rețea până în trim. II/2026.

Investițiile noi asumate de CE Oltenia și prevăzute în cadrul Planului de restructurare includ: **(i) Ișalnița:** capacitate de producție de electricitate pe bază de gaz natural în ciclu combinat - CCGT (gaz) de 850 MW - punere în funcțiune în 2026; **(ii) Turceni:** 475 MW CCGT (gaz) - punere în funcțiune în 2026; **(iii) 8 parcuri fotovoltaice** cu o capacitate totală de 735 MW - punere în funcțiune în 2024.

PROMOVAREA VEHICULELOR MAI PUȚIN POLUANTE. Următoarele programe sunt în derulare: **(1) Programul de stimulare a înnoirii parcului auto național (Programul RABLA CLASIC)** - s-au organizat două sesiuni de depunere a dosarelor de finanțare, astfel: (a) sesiunea 08.02.2022-31.01.2023 a avut un buget de 278,78 mil. lei, în cadrul căreia s-au depus 9.002 dosare și au fost aprobate 7.719 dosare; (b) sesiunea 24.03.2023-30.06.2023, aflată în derulare, are un buget de 157 mil. lei, în cadrul căreia s-au depus 402 dosare de finanțare până la sfârșitul trim. I/2023;; **(2) Programul privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în transporturi, prin promovarea vehiculelor de transport rutier nepoluante și eficiente din punct de vedere energetic 2020-2024 (Programul denumit generic RABLA PLUS)** - are ca obiectiv finanțarea nerambursabilă din Fondul pentru mediu, acordată sub forma ecotichetului, pentru achiziționarea autovehiculelor noi pur electrice sau autovehiculelor noi electrice hibride, în schimbul predării spre casare a autovehiculelor uzate. Scopul programului îl constituie îmbunătățirea calității mediului prin achiziționarea de autovehicule noi pur electrice sau autovehicule noi electrice hibride. În cadrul Programului s-au organizat 2 sesiuni de depunere a dosarelor de finanțare, astfel: (a) sesiunea 08.02.2022-31.01.2023 a avut un buget de 455,93 mil. lei, în cadrul căreia s-au depus 5.644 dosare și au fost aprobate 4.972 dosare; (b) sesiunea 24.03.2023-30.06.2023, aflată în derulare, are un buget de 246 mil. lei, în cadrul căreia s-au depus 2.083 dosare de finanțare până la sfârșitul trim. I/2023; **(3) Programul privind îmbunătățirea calității aerului și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră utilizând autovehicule mai puțin poluante în transportul elevilor - microbuze electric-hibride, electrice, GNC** - va demara în 2023, cu o alocare totală de 600 mil. lei, ghidul programului fiind în curs de elaborare; **(4) Programul privind casarea autovehiculelor uzate (denumit generic RABLA LOCAL),** al cărui ghid este în curs de elaborare.

INSTALAREA INFRASTRUCTURII PENTRU COMBUSTIBILI ALTERNATIVI. Sunt în implementare următoarele programe: **(1) Programul privind dezvoltarea infrastructurii de reîncărcare pentru vehiculele electrice și electrice hibrid plug-in la**

nivelul autostrăzilor, drumurilor europene și drumurilor naționale - ghidul programului este în curs de elaborare; (2) Programul privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în transporturi, prin promovarea infrastructurii pentru vehiculele de transport rutier nepoluant din punct de vedere energetic: stații de reîncărcare pentru vehicule electrice în municipiile reședință de județ - au fost aprobate dosarele depuse de 30 municipii și s-au încheiat 30 de contracte pentru un număr total de 221 stații reîncărcare, cu 471 puncte de reîncărcare aferente. În 2021 au fost finanțate 11 cereri de decontare în valoare de 1,49 mil. lei, iar în 2022 au fost finanțate 10 cereri de decontare în valoare de 2,36. mil lei; (3) Programul privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în transporturi, prin promovarea infrastructurii pentru vehiculele de transport rutier nepoluant din punct de vedere energetic: stații de reîncărcare pentru vehicule electrice în localități a fost derulată o sesiune de depunere a dosarelor, în perioada 08.12.2021-12.08.2022, cu un buget de 500 mil. lei, în cadrul căreia au fost depuse 1.027 dosare și au fost aprobate 104 dosare, celelalte fiind încurs de analiză; (4) Programul privind dezvoltarea infrastructurii de reîncărcare pentru vehicule electrice și/sau hibrid plug-in în localități, prin instalarea de stații de reîncărcare cu putere normală a fost derulată o sesiune de depunere a dosarelor, în perioada 14 noiembrie 2022 - 23 ianuarie 2023, cu un buget alocat de 500 mil. lei, în cadrul căreia au fost depuse 76 dosare.

SCĂDEREA DEPENDENȚEI DE SURSELE DE ENERGIE FOSILE ÎN ECONOMIE - Pornind de la prevederile Regulamentului UE nr. 2221/2020, în vederea finanțării proiectelor care contribuie la ameliorarea efectelor provocate de criza pandemică și la pregătirea redresării verzi, digitale și reziliente a economiei, a fost introdusă în cadrul POIM 2014-2020 noua axă prioritară AP 10 - Protejarea sănătății populației în contextul crizei sanitare cauzate de COVID-19, creșterea eficienței energetice și utilizarea surselor regenerabile de energie cu obiectivul specific OS 10.2- Creșterea eficienței energetice și utilizarea surselor regenerabile de energie în vederea pregătirii unei redresări verzi, digitale și reziliente a economiei, cu finanțare din REACT-EU, dedicată măsurilor privind eficiența energetică și utilizării surselor regenerabile de energie. Modificarea POIM a fost aprobată de COM la 23 noiembrie 2021.

De asemenea, printr-o nouă modificare POIM aprobată de COM la 15 noiembrie 2022, pentru scăderea dependenței de sursele de energie fosile, sunt incluse la finanțare din fonduri europene măsuri care contribuie la atingerea acestui obiectiv prin: (1) promovarea eficienței energetice și utilizării surselor regenerabile de energie pentru acoperirea consumului propriu de energie la nivelul întreprinderilor (IMM-uri, micro-întreprinderi, întreprinderi mari); (2) promovarea utilizării surselor regenerabile de energie, la nivelul unităților administrative, atât pentru consum propriu cât și pentru introducerea în sistemul energetic național a energiei produse.

În acest sens a fost introdusă în cadrul POIM o nouă axă prioritară, AP 11 - Măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice și stimularea utilizării energiei regenerabile, ce cuprinde cele 2 obiective specifice OS 11.1 - Eficiență energetică și utilizarea energiei din surse regenerabile pentru consumul propriu la nivelul întreprinderilor și OS 11.2 - Măsuri de producere a energiei din surse regenerabile destinate autorităților administrației publice locale, cu finanțare din FC. Măsurile de implementare sunt în curs.

Măsuri

România a continuat implementarea de măsuri și proiecte de investiții care vizează extinderea producției, distribuției și consumului de energie regenerabilă.

CREȘTEREA PRODUCȚIEI ȘI CONSUMULUI DE ENERGIE DIN SRE/ MĂSURI LEGISLATIVE

- Au fost adoptate o serie de măsuri legislative și financiare menite să accelereze creșterea producției de energie din surse regenerabile de energie pentru toate categoriile de consumatori, precum: (1) Adoptarea OUG nr. 143/2021 pentru modificarea și completarea *Legii nr. 123/2012 a energiei electrice și a gazelor naturale*, care modifică unele prevederi din cadrul *Legii nr. 220/2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie*, pentru a încuraja și susține utilizarea resurselor regenerabile pentru producerea distribuită de energie electrică, la nivel casnic și de mici producători și care permite creșterea numărului de prosumatori din România; (2) Adoptarea OUG nr. 163/2022 pentru completarea cadrului legal de promovare a utilizării energiei din surse regenerabile, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative. Ordonanța prevede norme de reglementare a comunităților de energie din surse regenerabile, criterii de durabilitate și de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră pentru biocombustibili, biolichide și combustibili din biomasă, mecanisme de cooperare, etc. (3) Dezvoltarea cadrului legal privind modul de funcționare a mecanismului de finanțare Contracte pentru Diferență (CfD), precum și schema de ajutor de stat de operare prin CfD pentru producerea de energie electrică din surse regenerabile de energie eoliană onshore și solară în scopul creșterii ponderii surselor regenerabile de energie în mixul total de energie și al reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră, care vor fi definitivare până la sfârșitul semestrului 2 din 2023. În acest sens, a fost transmisă la COM prenotificarea mecanismului CfD. (4) Dezvoltarea de noi capacități de producție a energiei regenerabile - eolian onshore și offshore/solar; (5) Realizarea de investiții în noi capacități de producție low-carbon și reglementarea aferentă pentru instituirea unui climat investițional favorabil și atractiv menit să sprijine investițiile în domeniu; (6) Nivelul fără precedent al fondurilor alocate dezvoltării și modernizării sectorului energetic care se îndreaptă spre investiții în noi capacități cu emisii scăzute pe gaze naturale, SRE - eolian și solar, hidrogen - capacități de producere electrolizoare, baterii, biocombustibili, consolidarea și modernizarea rețelei în perspectiva preluării producției de energie regenerabilă în sistem; (7) Prin Fondul pentru Modernizare se finanțează investiții din sectoarele prioritare identificate în baza strategiilor naționale și a obiectivelor la nivel european. Mecanismul de alocare a fondurilor disponibile din Fondul pentru modernizare este implementat prin intermediul programelor-cheie, elaborate pe baza sectoarelor prioritare, printre care surse regenerabile de energie în sectorul energie electrică și surse regenerabile de energie în sectorul încălzire și răcire.

DEZVOLTAREA PRODUCȚIEI DISTRIBUITE DE ENERGIE ELECTRICĂ DIN SURSE REGENERABILE (SRE)

- În vederea dezvoltării producției distribuite de energie electrică produse din surse regenerabile în centrale electrice cu putere electrică instalată de cel mult 400 kW aparținând prosumatorilor, în conformitate cu prevederile *Legii nr. 123/2012 a energiei electrice și a gazelor naturale*, cu modificările și completările ulterioare, care transpune Directiva (UE) 944/2019 privind normele comune pentru piața internă de energie electrică și de modificare a Directivei 2012/27/UE, au fost implementate măsuri de facilitare a integrării instalațiilor de producere energie din

surse regenerabile în rețelele electrice de transport și de distribuție.

De asemenea, au fost implementate noi mecanisme de compensare cantitativă/regularizare financiară între energia electrică consumată și energia electrică produsă și livrată în rețeaua electrică de acești prosumatori.

Totodată, a fost exceptat de la obligația de achiziție certificate verzi întregul consum alimentat de producătorii de energie electrică din surse regenerabile.

De asemenea, începând cu 2023 va fi implementat cadrul de reglementare pentru clienții activi care consumă/stochează/vând propria energie produsă, în conformitate cu prevederile *Legii nr. 123/2012 a energiei electrice și a gazelor naturale*, cu modificările și completările ulterioare.

STIMULAREA UTILIZĂRII SISTEMELOR DE PANOURI FOTOVOLTAICE/ MĂSURI DE FINANȚARE DIN FONDUL PENTRU MEDIU - (1) Programul AFM *privind instalarea sistemelor de panouri fotovoltaice pentru producerea de energie electrică, în vederea acoperirii necesarului de consum și livrării surplusului în rețeaua națională (denumit generic Casa Verde Fotovoltaice)* are ca obiect finanțarea achiziționării și instalării sistemelor de panouri fotovoltaice care folosesc sursele de energie regenerabilă, nepoluante, în vederea producerii energiei electrice și utilizării acesteia de către consumatorii racordați la rețeaua națională de distribuție a energiei electrice. Pentru regiunea București - Ilfov, au fost încheiate 2030 contracte de finanțare în sesiunea 2019, iar în sesiunea 2021 au fost încheiate 2187 contracte de finanțare, proiecte în valoare de 84 mil. lei. Sesiunea 29 decembrie 2021 - 7 februarie 2022 a avut un buget alocat de 263,7 mil. lei din care au fost finanțate 39.380 de cereri. **(2)** Programul *Sisteme fotovoltaice pentru gospodării izolate* - beneficiari persoane fizice - până la sfârșitul lunii decembrie 2021 au fost încheiate 56 de contracte pentru 897 sisteme de panouri fotovoltaice, fiind finanțate până la sfârșitul anului 2022 proiecte în valoare de 19,3 mil. lei.

STIMULAREA PRODUCȚIEI ȘI CONSUMULUI DE ENERGIE DIN SRE/ MĂSURI DE FINANȚARE PRIN FONDURI STRUCTURALE ȘI DE COEZIUNE ȘI GRANTURI SEE ȘI NORVEGIENE - (1) Programul *privind instalarea de sisteme fotovoltaice pentru producerea de energie electrică, în vederea acoperirii necesarului de consum și livrării surplusului în rețeaua națională, pentru cele 7 regiuni de dezvoltare ale României (finanțare din POR)* - se preconizează finanțarea a 11.344 contracte de finanțare cu beneficiarii finali, cu o valoare eligibilă de 105,24 mil. euro (din care FEDR 89,45 mil. euro); până la 30 decembrie 2022 au fost contractate 7 proiecte, cu o valoare eligibilă de 105,8 mil. euro și au fost plătiți 35,2 mil. euro. **(2)** Sprijinirea producției de energie din resurse regenerabile mai puțin exploatate (biomasă, biogaz, geotermal) (O.S. 6.1 din POIM) - pentru sectorul Producție, au fost contractate 15 proiecte în valoare totală de 71,29 mil. euro; pentru sectorul Distribuție au fost contractate 4 proiecte în valoare de 11,27 mil. euro. **(3)** În cadrul *Programului Energie regenerabilă, eficiență energetică, securitate energetică*, finanțat din Granturile SEE și Norvegiene 2014-2021 (62,8 mil. euro), 123 de proiecte sunt în implementare, iar 19 proiecte au fost finalizate).

SUPLIMENTAREA FINANȚĂRII PRODUCERII ENERGIEI DIN SRE ÎN CADRUL POIM - Suplimentar față de măsurile finanțate prin AP 6, OS 6.1 - Creșterea producției de energie din resurse regenerabile mai puțin exploatate (biomasă, biogaz, geotermal) prin AP 10, OS 10.2 și AP 11, OS 11.1 și 11.2 sunt suplimentate măsurile privind finanțarea producerii energiei din SRE. Alocarea aferentă AP 10, OS 10.2, inclusiv pentru măsuri privind utilizarea regenerabilelor, este de 200 mil. euro, prin FEDR REACT EU (100% finanțare UE) și pentru AP 11, OS 11.1 și 11.2 este de 911,76 mil. euro din care UE - 775 mil. euro prin FC (85% finanțare UE).

Țintele aferente anului 2023, pentru finanțarea prin AP 10 și AP 11, sunt:

(1) AP 10, OS 10.2 - (1.a) indicatori de realizare: (i) Energiile din surse regenerabile: Capacitate suplimentară de producere a energiei din surse regenerabile - 60 MW; (ii) Reducerea gazelor cu efect de seră: Scădere anuală estimată a gazelor cu efect de seră - 14.050 echivalent tone de CO₂; (1.b) indicatori de rezultat: (i) Producția brută de energie primară din surse regenerabile mai puțin exploatate - 455,96 Mii tep/an;

(2) AP 11 - (2.a) indicatori de realizare: (i) Capacitate suplimentară de producere a energiei din surse regenerabile (la nivelul întreprinderilor) - 82 MW; (ii) Reducerea gazelor cu efect de seră (la nivelul întreprinderilor): Scădere anuală estimată a gazelor cu efect de seră - 69.000 echivalent tone de CO₂; (iii) Capacitate suplimentară de producere a energiei din surse regenerabile (la nivelul operatorilor de apă) - 80 MW; (iv) Reducerea gazelor cu efect de seră (la nivelul operatorilor de apă): Scădere anuală estimată a gazelor cu efect de seră - 95.000 echivalent tone de CO₂; (v) Capacitate suplimentară de producere a energiei din surse regenerabile (la nivelul autorităților publice locale) - 490 MW; (vi) Reducerea gazelor cu efect de seră (la nivelul autorităților publice locale): Scădere anuală estimată a gazelor cu efect de seră - 550.000 echivalent tone de CO₂; (2.b) indicatori de rezultat: (i) Producția primară de energie din surse regenerabile - 5.900 Mii tep/an.

RST.2022.3 Subcomponenta 3: modernizarea rețelelor de transport al energiei și creșterea interconectării cu statele membre învecinate.

Măsuri

România a continuat eforturile de adaptare a cadrului strategic privind facilitarea modernizării rețelelor de transport ale surselor de energie (electrică și gaze naturale) și implementarea de proiecte de investiții în acord cu obiectivele strategice asumate, inclusiv pentru îmbunătățirea coenctivității în regiune.

DEZVOLTAREA REȚELEI ELECTRICE DE TRANSPORT/ CADRUL STRATEGIC - În 2022 a fost aprobat Planul de dezvoltare a rețelei electrice de transport pentru perioada 2022-2031 prin Decizia președintelui ANRE nr. 1947/2022. Acesta prevede proiecte de investiții prin care se asigură corelarea cu țintele prevăzute în Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice (PNIESC) privind gradul de interconectare transfrontalieră și privind integrarea capacităților de producere a energiei electrice din surse regenerabile de energie. Sunt integrate atât proiecte de investiții de interes comun, cât și proiecte de investiții la nivel național care vor contribui la creșterea flexibilității, a securității și rezilienței rețelelor electrice de transport al energiei electrice și la crearea condițiilor pentru satisfacerea cerințelor tehnice pentru consolidarea integrării pieței regionale și europene de energie, lucru ce va permite creșterea schimburilor din zonă.

Astfel, prin proiectele de investiții prevăzute, **gradul de interconectare va fi de 27,7% în 2026 și de 31% în 2031**, iar capacitățile de producere a energiei electrice din surse regenerabile care vor putea fi integrate sunt 8000 MW (4500 MW eolian și 3500 MW solar) la nivelul anului 2026 și mai mult cu 2400 MW, respectiv 10400 MW (5300 MW eolian și 5100 MW solar) la nivelul anului 2031.

CREȘTEREA CAPACITĂȚII DE INTERCONECTARE A SISTEMULUI NAȚIONAL DE TRANSPORT DE ENERGIE ELECTRICĂ/ IMPLEMENTARE PROIECTE - Se află în derulare

o serie de proiecte de interes comun, aflate pe cea de a patra listă aprobată de COM prin Regulamentul delegat (UE) nr. 2020/389. Astfel, sunt planificate întăriri ale rețelei în regiune, care vor permite eliminarea congestiilor, atât pe direcția est - vest, la granița cu Ungaria și Serbia, cât și pe direcția de tranzit nord-sud, prin întărirea culoarului Porțile de Fier - Reșița - Timișoara - Arad (trecerea de la 220 kV la 400 kV) și prin întărirea culoarului de evacuare a puterii produse în centrale cu surse regenerabile în zona de sud est a României.

Pentru atingerea nivelului de interconectivitate asumat în Planul de dezvoltare a rețelei electrice de transport (RET) pentru perioada 2022 - 2031 sunt prevăzute următoarele proiecte de investiții care au statutul de proiecte de interes comun (PIC): (1) LEA 400 kV dublu circuit Reșița (România) - Pancevo (Serbia); (2) LEA 400 kV Porțile de Fier - Reșița și construcția stației noi de 400 kV la Reșița; (3) LEA 400 kV dublu circuit Reșița -Timișoara - Săcălaz - Arad, inclusiv construirea stațiilor de 400 kV Timișoara și Săcălaz și extinderea stației 400 kV Arad; (4) LEA 400 kV dublu circuit Cernavodă - Stâlp, cu un circuit intrare/ieșire în Gura Ialomiței; (5) LEA 400 kV dublu circuit Smârdan - Gutinaș (un circuit echipat). Aceste proiecte sunt în faza de execuție.

În ceea ce privește interconectarea cu sistemul energetic din Republica Moldova, este în curs de desfășurare proiectul LEA 400 kV Suceava (România) - Bălți (Republica Moldova).

DEZVOLTAREA REȚELEI NAȚIONALE DE TRANSPORT GAZE NATURALE - În 2022, a fost aprobat Planul de dezvoltare a Sistemului Național de Transport al gazelor naturale pentru perioada 2022-2031, prin Decizia președintelui ANRE nr. 1944/2022. Acest plan cuprinde proiecte de investiții majore, menite să reconfigureze rețeaua de transport gaze naturale prin asigurarea unui grad adecvat de interconectivitate cu sistemele din țările vecine și astfel crearea pieței unice integrate la nivelul UE, precum și prin crearea unor rute de transport al gazelor naturale pentru conectarea piețelor central europene cu noi surse de aprovizionare din Marea Caspică, inclusiv din perimetrele off-shore din Marea Neagră. Astfel, în implementarea obiectivelor strategice, există proiecte în diferite stadii de realizare care au în vedere interconectarea sau creșterea capacității de transport în flux bidirecțional cu Ungaria, Bulgaria, Moldova și Serbia.

Conform Planului, se prevede finanțarea de proiecte majore estimate la aprox. 3,55 mld. euro (din care 698 mil. euro pentru proiecte FID și A non FID). Dintre proiectele propuse, figurează: (1) *Dezvoltarea pe teritoriul României a Sistemului Național de Transport Gaze Naturale pe Coridorul Bulgaria - România - Ungaria - Austria (BRUA):* (i) faza 1 (proiect finalizat în trim. IV/2020) - prin care s-a urmărit asigurarea posibilităților tehnice de flux bidirecțional, respectiv o capacitate de transport de 1,75 mld. mc/an pe relația România - Ungaria și de 1,5 mld. mc/an pe relația România - Bulgaria; (ii) faza 2 (cu termen de finalizare trim. IV/2025) - prin care se urmărește asigurarea unei capacități de transport gaze naturale de 4,4 mld. mc/an spre Ungaria, respectiv de 1,5 mld. mc/an spre Bulgaria - proiectul tehnic și documentația tehnică pentru obținerea autorizației de construcție sunt finalizate; (iii) faza 3 (cu termen estimat de finalizare în 2027) - prin care, în funcție de creșterea producției din *off-shore* Marea Neagră, se urmărește construirea unei rute suplimentare prin centrul României și o nouă interconectare cu Ungaria. (2) *Dezvoltarea pe teritoriul României a Coridorului Sudic de Transport pentru preluarea gazelor naturale de la țărmlul Mării Negre*, proiect ce presupune construirea unei conducte telescopice pe două tronsoane, cu termen estimat de finalizare în 2025 și o valoare totală estimată a investiției de 371,6 mil. euro. Proiectul este inclus în cea de-a cincea listă aprobată de COM prin Regulamentul delegat (UE) 2021/335. Proiectul facilitează preluarea gazelor naturale din Marea Neagră în sistemul național de transport (SNT), în vederea transportului lor

în România și pe piețele europene - a fost încheiat contractul de execuție lucrări; (3) Proiectul de *interconectare a României cu Serbia* presupune construirea unei conducte noi de transport gaze naturale care va asigura conexiunea dintre conducta magistrală de transport gaze naturale "BRUA" și Nodul Tehnologic Mokrin din Serbia și are o valoare totală estimată a investiției de 56,21 mil. euro, iar termenul estimat de finalizare este trim. IV/2028. Proiectul va permite realizarea unei conducte de interconectare cu Serbia, în vederea diversificării surselor de aprovizionare și creșterii gradului de asigurare a securității energetice în regiune - proiectul tehnic și caietul de sarcini sunt finalizate. (4) Proiectul privind *Dezvoltarea/Modernizarea Infrastructurii de transport gaze naturale în zona de Nord-Vest a României* presupune realizarea/modernizarea unor obiective aferente sistemului național de transport pentru a crea noi capacități de transport gaze naturale sau pentru a crește capacitățile existente. Valoarea totală estimată a investiției este de 405 mil. euro, iar termenul estimat de finalizare este 2026 - studiul de fezabilitate este finalizat. (5) Proiectul *Creșterea capacității de transport gaze naturale a interconectării România-Bulgaria pe direcția Giurgiu-Ruse* are o valoare totală estimată a investiției de 51,8 mil. euro, iar termenul estimat de finalizare este 2027 - studiul de fezabilitate este finalizat. (6) Proiectul *Modernizare SMG Isaccea 2 și SMG Negru Voda 2 în vederea realizării curgerii bidirecționale pe conducta Tranzit 2* va asigura curgerea bidirecțională la granița cu Ucraina și Bulgaria pe conducta Tranzit 2. Valoarea estimată a investiției este de 26,65 mil. euro, iar termenul estimat de finalizare este 2024. Proiectul va crea posibilitatea curgerii bidirecționale pe conducta T2, parte din coridorul Transbalcanic - proiectul tehnic este în lucru. (7) Proiectul *Modernizarea stației de măsurare gaze naturale (SMG) Isaccea 3 și Negru Voda 3 în vederea realizării curgerii bidirecționale pe conducta Tranzit 3* va asigura curgerea bidirecțională la granița cu Ucraina și Bulgaria pe conducta Tranzit 3, parte din coridorul Transbalcanic. Valoarea estimată a investiției este de 26,65 mil. euro, iar termenul estimat de finalizare este 2028.

CREȘTEREA CAPACITĂȚII SISTEMELOR NAȚIONALE DE TRANSPORT ENERGIE/ FINANȚARE DIN POIM - Prin POIM AP 8, OS 8.1 și OS 8.2 sunt finanțate măsuri privind creșterea capacității Sistemului Energetic Național pentru preluarea energiei produse din resurse regenerabile precum și creșterea gradului de interconectare a Sistemului Național de Transport a gazelor naturale cu alte state vecine, după cum urmează:

(1) Prin finalizarea *contractului de finanțare LEA 400kV dublu circuit Gutinas-Smardan, beneficiar COMPANIA NAȚIONALĂ DE TRANSPORT AL ENERGIEI ELECTRICE "TRANSELECTRICA" SA*, vor fi construiți și dați în operare 140 km de linie electrică care vor conduce la creșterea capacității SEN de a prelua producție de energie din RRE în condiții de siguranță în SEN de la 2200 MW la 3200 MW. Proiectul de investiții este unul de utilitate publică de interes național și european. Pe plan național, proiectul asigură creșterea capacității SEN pentru preluarea energiei produse din resurse regenerabile prin integrarea producției RES provenite din centralele noi instalate în Dobrogea și Moldova, fiind destinată creșterii gradului de siguranță în alimentarea consumatorilor din zona Moldovei și eliminarea congestiilor în RET. Proiectul va permite transportul energiei produse în zona Mării Negre către centrele de consum și stocare din restul țării și apoi mai departe spre Europa central-răsăriteană.

(2) Prin finalizarea *contractului de finanțare Dezvoltări ale SNT în zona de Nord - Est a României în scopul îmbunătățirii aprovizionării cu gaze naturale a zonei precum și a asigurării capacităților de transport spre Republica Moldova, beneficiar SOCIETATEA NAȚIONALĂ DE TRANSPORT GAZE NATURALE TRANSGAZ SA*, vor fi construiți și dați în operare 165,15 km de conductă de transport de gaz care vor conduce la creșterea capacității de transport a Sistemului Național de Transport al Gazelor Naturale în punctele de interconectare de la 14,35 mld. mc/an la 20 mld. mc/an. Proiectul crează

premizele apariției unei noi piețe de desfacere pentru resursele de gaze naturale actuale și viitoare din exploatarea convențională din România și pentru rezervele off-shore din Marea Neagră și contribuie prin adaptarea cerințelor de debit pentru asigurarea fluxului de gaze în ambele sensuri cu Republica Moldova la rezultatul final privind dezvoltarea unei piețe comune a energiei în Europa. (3) A fost lansat un nou apel de proiecte pentru *Creșterea gradului de interconectare a Sistemului Național de Transport a gazelor naturale cu alte state vecine (POIM, AP 8, OS 8.2)* prin care se urmărește atingerea țintei, pentru 2023, a indicatorului lungimea rețelelor inteligente de transport și distribuție a gazelor naturale (336 km). Până la 31 decembrie 2022 au fost semnate 25 de contracte de finanțare, cu o valoare totală de 282,99 mil. euro, toate proiectele fiind în implementare.

RST.2022.3 Subcomponenta 4: Să intensifice ritmul renovărilor și să stabilească obiective mai ambițioase privind renovările, pentru o mai bună eficiență energetică a parcului imobiliar.

Măsuri

Ca răspuns la recomandare, România se concentrează pe dezvoltarea și implementarea unei viziuni pe termen lung privind renovarea, creșterea eficienței energetice a clădirilor, în paralel cu asigurarea tranziției către un fond construit verde și rezilient.

CADRUL STRATEGIC NAȚIONAL DE RENOVARE PE TERMEN LUNG - Va fi urmărită asigurarea cadrului de implementare a **Strategiei naționale de renovare pe termen lung, până în 2050**, precum și complementaritatea cu măsurile din componenta 5: Valul renovării a PNRR pentru prima perioadă de implementare și monitorizare (până în 2030).

Etapa 1 din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei (care acoperă perioada 2022-2030) vizează următoarele obiective și activități prioritare: (1) îmbunătățirea performanței energetice a fondului existent de clădiri prin reducerea consumului de energie, a emisiilor de carbon și extinderea utilizării surselor regenerabile de energie la clădiri; (2) creșterea calității fondului construit prin îmbunătățirea siguranței clădirilor și asigurarea calității arhitecturale și de integrare în mediul urban a intervențiilor de renovare; (3) reducerea nivelului sărăciei energetice și asigurarea unei încălziri accesibile financiar pentru familiile cu venituri modeste; (4) eficientizarea mecanismelor de finanțare privind renovarea fondului construit; (5) îmbunătățirea calității vieții pentru toți utilizatorii prin îmbunătățirea confortului termic, a condițiilor de igienă, a siguranței și calității aerului; (6) dezvoltarea competențelor profesionale privind eficiența energetică în clădiri și susținerea inovării; (7) asigurarea activităților de comunicare a strategiei naționale de renovare pe termen lung.

Prin *HG nr. 10/2023* fost modificată și completată *HG nr. 1034/2020* pentru aprobarea *Strategiei naționale de renovare pe termen lung pentru sprijinirea renovării parcului național de clădiri rezidențiale și nerezidențiale, atât publice, cât și private, și transformarea sa treptată într-un parc imobiliar cu un nivel ridicat de eficiență energetică și decarbonat până în 2050*, pentru a include Planul de acțiune cu orizont 2030 în această Strategie.

REALIZAREA TRANZIȚIEI CĂTRE UN FOND CONSTRUIT VERDE ȘI REZILIENT/ CADRUL DE REGLEMENTARE - Este realizată optimizarea cadrului normativ relevant în domeniul performanței energetice a clădirilor prin: **(1)** Elaborarea și aprobarea unui pachet de reglementări tehnice noi în domeniul clădirilor nZEB (clădiri cu consum de energie aproape zero), cu caracter de îndrumare, care vizează implementarea cerințelor nZEB la clădirile existente, cu scopul de a stimula și promova renovarea clădirilor din parcurile imobiliare naționale prin transformarea acestora în clădiri de nivel nZEB, precum și îndeplinirea cerințelor nZEB la clădirile noi, în cadrul proiectului *Creșterea coerenței cadrului normativ și a eficienței reglementărilor tehnice în domeniul construcțiilor* (SIPOCA 731), finanțat prin POCA 2014-2020. Aplicabilitatea reglementărilor tehnice constă în promovarea măsurilor de creștere a performanței energetice la standard nZEB a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale, în etapele de proiectare, execuție, recepție a lucrărilor, precum și în etapa de exploatare a acestora. Aprobarea reglementărilor tehnice pentru cele două categorii de clădiri (existente și noi) a fost realizată în 2022 prin Ordinul ministrului dezvoltării, lucrărilor publice și administrației nr. 2819/2022 prin *Ghidul privind implementarea măsurilor de creștere a performanței energetice aplicabile clădirilor existente, în etapele de proiectare, execuție și recepție, exploatare și urmărire a comportării în timp pentru îndeplinirea cerințelor nZEB, indicativ RTC 3 - 2022* și respectiv Ordinul ministrului dezvoltării, lucrărilor publice și administrației nr. 2818/2022 pentru aprobarea reglementării tehnice prin *Ghidul privind implementarea măsurilor de creștere a performanței energetice aplicabile clădirilor noi, în etapele de proiectare, execuție și recepție, exploatare și urmărire a comportării în timp pentru îndeplinirea cerințelor nZEB, indicativ RTC 4 - 2022* din 15 noiembrie 2022. **(2)** Elaborarea și aprobarea reglementării tehnice *Ghid pentru realizarea de lucrări de intervenții integrate la clădirile rezidențiale multifamiliale și la clădirile publice*, pentru alinierea la practicile implementate la nivel internațional privind abordarea integrată a lucrărilor de intervenție asupra clădirilor existente (rezidențiale multifamiliale și publice), din perspectiva îmbunătățirii fondului construit prin măsuri de creștere a performanței energetice a clădirilor și de reducere a riscului seismic. Reglementarea tehnică este un instrument procedural care completează abordarea integrată propusă în Strategia Națională de Reducere a Riscului Seismic privind realizarea intervențiilor la clădirile existente, pentru a asigura cadrul de implementare a strategiei și a investițiilor finanțate din fonduri naționale (Program național de consolidare a clădirilor cu risc seismic ridicat, reglementat prin Legea nr. 212/2022 privind unele măsuri pentru reducerea riscului seismic al clădirilor) și din fonduri europene, inclusiv din PNRR și Programele Regionale 2021-2027. Aprobarea reglementării tehnice a fost realizată în 2022 prin Ordinul ministrului dezvoltării, lucrărilor publice și administrației nr. 3230/2022 privind aprobarea reglementării tehnice prin *Ghidul pentru realizarea de lucrări de intervenții integrate la clădirile rezidențiale multifamiliale și la clădirile publice, indicativ RTC 1 – 2022* din 19 decembrie 2022. **(3)** Revizuirea reglementării tehnice *Metodologie de calcul al performanței energetice a clădirilor* (indicativ Mc001/2006): revizuire/elaborare de comentarii și exemple de aplicare pentru armonizarea cu noua generație de standarde europene elaborate în aplicarea Directivei 2010/31/UE privind performanța energetică a clădirilor, aprobată prin Ordinul ministrului dezvoltării, lucrărilor publice și administrației nr.16/5 ianuarie 2023.

CREȘTEREA EFICIENȚEI ENERGETICE A CLADIRILOR ȘI ALTE MĂSURI DE CREȘTERE A CALITĂȚII LOCUIRII/ PROGRAME ȘI PROIECTE

- Programul multianual *Termoficare* se implementează în perioada 2019-2027 și are ca surse de finanțare: bugetul de stat; bugetul Fondului pentru mediu (400 mil. lei pentru toată perioada de implementare); bugetele locale ale unităților administrativ-teritoriale beneficiare. Astfel, de la bugetul de stat, pentru 2022, conform prevederilor

Legii bugetului de stat nr. 317/2021, cu modificările și completările ulterioare au fost aprobate credite de angajament în valoare de 1.014,30 mil. lei și credite bugetare în valoare de 50 mil. lei. În 2022, au fost decontate de către UAT-urile beneficiare 29,9 mil. lei din fondurile alocate de la bugetul de stat, prin bugetul MDLPA (pentru 23 proiecte) și 66,5 mil. lei din fondurile transferate de la bugetul Fondului pentru mediu (pentru 9 proiecte, din care 2 au fost finalizate). Au fost încheiate 7 contracte de finanțare multianuale noi pentru 3 UAT beneficiare și 30 acte adiționale de prelungire a perioadei contractuale sau modificarea valorii contractului, conform prevederilor OG nr. 15/2021 privind reglementarea unor măsuri fiscal-bugetare pentru ajustarea prețurilor contractelor de achiziție publică, aprobată cu modificări și completări. Pentru 2023, conform prevederilor *Legii bugetului de stat nr. 368/2022, pentru Programul Termoficare* au fost aprobate credite de angajament în valoare de 1.225 mil. lei și credite bugetare în valoare de 100,9 mil. lei.

- *Creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale și publice și a sistemelor de iluminat public (finanțare POR)* - până la 30 decembrie 2022 au fost depuse 1.523 proiecte, cu o valoare de 1,85 mld. euro și au fost contractate 917 proiecte, cu o valoare eligibilă de 1,34 mld. euro.
- *Programul privind sprijinirea eficienței energetice și a gestionării inteligente a energiei în infrastructura de iluminat public 2021* - în 2022 au fost semnate 468 de contracte în valoare de 631,29 mil. lei.
- *Programul privind sprijinirea eficienței energetice și a gestionării inteligente a energiei în infrastructura de iluminat public 2022* - o sesiune de finanțare s-a derulat la 19 august 2022 și a avut o alocare de 500 mil. lei. În cadrul sesiunii s-au depus 469 dosare de finanțare în valoare de 750,55 mil. lei. O altă sesiune de finanțare a fost deschisă în perioada 30 decembrie 2022 - 5 ianuarie 2023, bugetul alocat de 500 mil. lei fiind epuizat în primele 7 zile. În cadrul sesiunii s-au depus 515 dosare de finanțare în valoare de 750,12 mil. lei.
- *Programul privind efectuarea de lucrări destinate creșterii eficienței energetice în locuințe unifamiliale, beneficiari persoane fizice.* Suma alocată sesiunii de finanțare derulate în perioada 15 septembrie 2020 - 15 decembrie 2021 a fost de 130 mil. lei. În cadrul sesiunii s-au înscris 16.409 solicitanți, din care s-au depus fizic 2.808 dosare de finanțare. În 2021 au fost semnate 327 de contracte în valoare de 16,39 mil. lei, iar în 2022 au fost semnate 417 contracte, în valoare de 20,68 mil. lei.
- *Programul privind creșterea eficienței energetice și gestionarea inteligentă a energiei în clădiri publice* - Prin bugetul anului 2022 a fost suplimentată valoarea creditelor de angajament, până la 2.800 mil. lei. Perioada de înscriere în aplicația informatică a datelor tehnice aferente proiectelor a fost 20 septembrie 2021 - 19 noiembrie 2021. În cadrul sesiunii au fost depuse 870 dosare de finanțare în valoare de 2.100 mil. lei, din care aprobate 663 dosare de finanțare în valoare de 1.587,43 mil. lei.
- *Programul național de înlocuire a echipamentelor electrice și electronice uzate cu unele mai performante din punct de vedere energetic* (denumit generic RABLA ELECTROCASNICE) s-au derulat 2 sesiuni de depunere a dosarelor, astfel: (a) sesiunea 17.06.2022-14.07.2022, cu un buget alocat de 50 mil. lei, în cadrul căreia au fost depuse 135.926 cereri de finanțări și aprobate 65.397 dosare; (b) sesiunea 21.11.2022-23.12.2022, cu un buget alocat de 50 mil. lei, în cadrul căreia au fost depuse 106.273 cereri de finanțare și aprobate 61.168 dosare.
- *Programul de realizare a pistelor pentru biciclete* (denumit generic PISTE BICICLETE) s-a derulat o sesiune de depunere a dosarelor, la 4 noiembrie 2022, cu un

buget alocat de 500 mil. lei, în cadrul căreia au fost depuse 108 dosare.

- *Programul național multianual privind creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe* - se află în derulare trei programe de finanțare multianuale în valoare de 278,4 mil. lei, respectiv suma de 89,6 mil. lei pentru programul cu derulare în perioada 2021-2023, suma de 75,9 mil. lei pentru programul cu derulare în perioada 2020-2024 și suma de 112,8 mil. lei pentru programul cu derulare în perioada 2022-2024. Pentru obiectivele aflate în execuție în cadrul celor trei programe a fost decontată de la bugetul de stat, în 2022, suma de 54 mil. lei. Prin legea bugetului de stat, pentru 2023, au fost alocate credite bugetare în valoare de 75 mil. lei și credite de angajament în valoare de 150 mil. lei.

- Programul național de consolidare a clădirilor cu risc seismic ridicat este un **program multianual**, de interes și utilitate publică, coordonat de MDLPA, derulat conform **Legii nr. 212/2022 privind unele măsuri pentru reducerea riscului seismic al clădirilor**. Programul are ca obiectiv general proiectarea și execuția lucrărilor de intervenții la clădirile existente care prezintă niveluri insuficiente de protecție la acțiuni seismice, degradări sau avarieri în urma unor acțiuni seismice în scopul creșterii nivelului de siguranță la acțiuni seismice, precum și asigurarea funcționalității acestora conform tuturor cerințelor fundamentale și a creșterii eficienței energetice a acestora. Prima perioadă de derulare a programului debutează în 2023. Prin legea bugetului de stat, pentru 2023, au fost alocate fonduri în valoare de 500 mil. lei credit de angajament și 200 mil. lei credit bugetar. În cadrul Programului au fost depuse un număr de 366 de cereri de finanțare, din care au fost aprobate un număr de 141 de solicitări de finanțare. Urmează a se completa lista sinteză, pe măsură ce beneficiarii Programului încarcă documentele solicitate în urma clarificărilor. În limita creditelor de angajament aprobate pentru 2023 prin legea bugetului de stat, începând cu 28 martie 2023 UAT-urile ale căror obiective de investiții sunt incluse pe lista sinteză pot depune documentele în vederea încheierii contractelor de finanțare.

- *Promovarea unor sisteme de măsură, evidență și monitorizare a consumurilor de energie de pe platformele industriale (POIM OS 6.2 și OS 10.2)* - buget alocat 11,75 mil. euro prin OS 6.2; conform POIM proiectele depuse pe OS 6.2 care depășesc alocarea pot fi transferate pentru finanțare pe OS 10.2, în limita alocării FEDR REACT EU aferentă OS 10.2; până în decembrie 2022, au fost depuse 88 proiecte în valoare de 16,12 mil. euro, dintre care 48 proiecte în valoare de 8,87 mil. euro au fost contractate.

- *Realizarea și modernizarea centralelor electrice de cogenerare de înaltă eficiență (maximum 8 MWe) pe gaz natural și biomasă, la nivelul întreprinderilor și care utilizează gaze reziduale provenite din procese industriale (POIM OS 6.4 și OS 10.2 - REACT EU)* - pentru măsura privind cogenerarea de înaltă eficiență, au fost contractate 5 proiecte în valoare totală de 18,23 mil. euro cu finanțare prin OS 6.4, FEDR și 4 proiecte în valoare de 4,07 mil. euro cu finanțare prin OS 10.2, FEDR - REACT EU.

- *Modernizarea sistemelor centralizate de transport și distribuție a energiei termice din anumite orașe (POIM OS 7.1 și OS 10.2 - REACT EU)* - pentru măsurile privind rețelele de termoficare, au fost contractate 9 proiecte în valoare totală de 148,94 mil. euro cu finanțare prin OS 6.1, FEDR și 6 proiecte în valoare de 88,65 mil. euro cu finanțare prin OS 10.2, FEDR - REACT EU.

- *Reabilitarea sistemului de termoficare al municipiului București (POIM OS 7.2)* - proiect în valoare totală eligibilă nerambursabilă de 244,22 mil. euro, loturile 1-5 fiind în curs de implementare.

RST.2021.1

RST.2021.1 Subcomponenta 1: Să aplice politici fiscal-bugetare în conformitate cu Recomandarea Consiliului din 18 iunie 2021 în vederea încetării situației de deficit public excesiv din România.

Măsuri

Notă: Detalii privind măsurile legate de procedura de deficit excesiv se regăsesc la secțiunea dedicată implementării RST.2022.1 Subcomponenta 1.

RST.2020.1

RST.2020.1 Subcomponenta 1: Să aplice politici fiscal-bugetare în concordanță cu Recomandarea Consiliului din 3 aprilie 2020 și să ia totodată toate măsurile necesare pentru a combate în mod eficace pandemia, a susține economia și a sprijini redresarea viitoare.

Măsuri

Notă: Detalii privind măsurile legate de procedura de deficit excesiv se regăsesc la secțiunea dedicată implementării RST.2022.1 Subcomponenta 1

În perioada 2020-2022, Guvernul României a contribuit la atenuarea efectelor negative ale pandemiei și ale conflictului armat din Ucraina asupra companiilor și gospodăriilor, prin măsuri precum: scheme de șomaj tehnic, acordarea de facilități fiscale pentru revenirea din perioada de șomaj tehnic, amânarea plății impozitelor, acordarea de bonusuri pentru plata impozitelor, menținerea accesului la finanțare prin garantarea împrumuturilor către companii (IMM Invest, IMM Invest Plus), moratorii pentru persoane fizice și juridice afectate de criză, facilități pentru zilieri și lucrători independenți, scutire de la plata impozitului specific unor activități (Horeca), amânarea plății în vamă a TVA pentru importurile de medicamente/ dispozitive pentru combaterea COVID-19 sau suspendarea măsurilor de executare silită a creanțelor bugetare etc.

În 2022, au fost implementate o serie de scheme de sprijin (după parcurgerea procedurilor de notificare la COM), precum:

- Ajutor de stat pentru restructurarea *Societății Complexul Energetic Oltenia SA*;
- Schema de sprijin pentru *plata facturilor aferente consumului de energie electrică și gaze naturale* pentru consumatorii non-casnici, IMM-uri, microîntreprinderi, persoane fizice autorizate, întreprinderi individuale și familiale;
- Scheme de ajutor de stat destinate atenuării efectelor generate de pandemie și de agresiunea Rusiei asupra Ucrainei, precum: IMM PROD, RURAL INVEST, GARANT CONSTRUCT, INNOVATION (adoptate prin OUG nr. 24/2022); IMM INVEST PLUS, cu cele șase componente (adoptat prin OUG nr. 99/2022);
- Schema de ajutor de stat pentru *compensarea creșterii prețului la combustibil pentru alimentarea motoarelor* (aprobată prin HG nr. 667/2022, cu modificările și completările ulterioare);

- Ajutor de stat individual pentru restructurarea companiilor naționale *TAROM SA* și *CFR Călători SA*.

Notă: Detalii privind măsurile legate de programele de susținere a IMM-urilor se regăsesc la secțiunea dedicată implementării RST.2020.3 Subcomponenta 3.

În ceea ce privește **administrația fiscală**, în perioada 2020-2022, având în vedere impactul economico-fiscal al pandemiei, dar și bunele practici internaționale, ANAF a elaborat și implementat **planuri anuale de acțiune pentru recuperarea și consolidarea veniturilor bugetare** (subsumate obiectivelor Strategiei ANAF 2021-2024), precum: Planul operațional de recuperare a veniturilor (2020/2021), respectiv *Planul operațional privind consolidarea administrării veniturilor bugetare (2022)*. Acesta din urmă a continuat inițiativele anterioare și este structurat în 5 obiective principale, fiecare dintre ele incluzând o serie de măsuri operaționale:

- dezvoltarea serviciilor pentru contribuabili (prin consolidarea relației de parteneriat cu aceștia);
- soluții digitale integrate (transformarea digitală a ANAF);
- creșterea conformării voluntare la declararea și plata obligațiilor fiscale;
- intensificarea acțiunilor privind combatere a evaziunii fiscale și fraudei vamale;
- managementul resurselor umane.

Notă: Detalii privind alte măsuri pentru consolidarea respectării obligațiilor fiscale și colectarea impozitelor se regăsesc la secțiunea dedicată implementării RST.2019.1 Subcomponenta 3.

RST.2020.1 Subcomponenta 2: Să evite adoptarea unor măsuri permanente care ar pune în pericol sustenabilitatea finanțelor publice.

Măsuri

Notă: Detalii privind măsurile adoptate se regăsesc la secțiunea dedicată implementării RST.2019.2 Subcomponenta 2.

Notă: Detalii privind măsurile adoptate se regăsesc la secțiunea dedicată implementării RST.2020.1 Subcomponenta 1.

RST.2020.1 Subcomponenta 3: Să consolideze reziliența sistemului de sănătate, în special în ceea ce privește personalul medical și produsele medicale și să îmbunătățească accesul la serviciile de sănătate.

Măsuri

Creșterea accesibilității și rezilienței sistemului de sănătate prin implementarea reformei în domeniu este un obiectiv înscris în Programul de Guvernare 2021-2024 și constituie una dintre prioritățile naționale. Această prioritate va fi susținută prin

investiții finanțate din Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), dar și din noul program dedicat sectorului sănătății (în cadrul exercițiului financiar 2021-2027), axat, în special, pe investiții în infrastructura medicală.

Pe această bază, a fost elaborat proiectul **Strategiei Naționale de Sănătate 2023 - 2030** care cuprinde trei arii strategice de intervenție ce acoperă holistic protecția, promovarea sănătății și prevenția bolilor cetățenilor și a populației în ansamblu (sănătatea publică), furnizarea adecvată a serviciilor de îngrijiri de sănătate de înaltă calitate și a tehnologiilor medicale inovative, sigure și accesibile pacienților (servicii de sănătate) și funcționarea optimă și coordonată a tuturor componentelor sistemului de sănătate (sistem de sănătate inteligent, sustenabil și predictibil). Proiectul strategiei se afla în dezbatere publică în aprilie 2023.

În vederea modernizării **infrastructurii de sănătate și asistență medicală la nivel regional** este în curs de realizare construcția a trei spitale regionale de urgență (SRU). Au fost aprobate de către COM, în cursul anului 2020, aplicațiile de proiecte majore pentru cele trei SRU și au fost semnate contractele de finanțare pentru cele trei proiecte, în două faze, având o valoare totală de 1,63 mld. euro (din POR 2014-2020, PS 2021-2027 și cofinanțare de la bugetul statului). Pentru asigurarea contribuției naționale (de aprox. 50% din valoarea totală a investiției), Guvernul României a semnat contractele de împrumut cu BEI, în 2021, pentru SRU Iași (250 mil. euro) și Cluj (305 mil. euro), în aprilie 2022 fiind semnat și contractul de împrumut pentru SRU Craiova (368 mil. euro). În perioada 2023-2027 se vor realiza lucrările de construcție a spitalelor. În ceea ce privește achizițiile, pentru SRU Iași a fost atribuit contractul de proiectare la finalul anului 2021, pentru SRU Cluj a fost semnat contractul pentru serviciile de proiectare în aprilie 2022, iar pentru SRU Craiova contractul a fost semnat în noiembrie 2022. În februarie 2023 a fost obținută autorizația de construire pentru SRU Iași, iar la 8 martie 2023, proiectantul a livrat Proiectul Tehnic și Detaliile de Execuție, acesta aflându-se în proces de verificare tehnică. Pentru SRU Cluj, estimarea obținerii autorizației de construire este mijlocul lunii aprilie 2023, proiectantul urmând să livreze Proiectul Tehnic și detaliile de execuție cel mai târziu pe 4 mai 2023. De asemenea, pentru cele două proiecte au fost elaborate documentațiile de atribuire pentru serviciile de supervizare și management a lucrărilor. Pentru SRU Craiova, proiectantul a livrat în martie 2023 raportul de început, la trei luni de la ordinul de începere a serviciilor de proiectare, acesta conținând unele propuneri de modificări de soluții față de studiul de fezabilitate, precum și o serie de studii necesare proiectării spitalului. Estimarea pentru obținerea autorizației de construire este septembrie 2023, cu livrarea Proiectului Tehnic și a detaliilor de execuție în noiembrie 2023. Începând cu aprilie 2023, Agenția Națională pentru Dezvoltarea Infrastructurii în Sănătate (ANDIS) va fi responsabilă pentru continuarea proiectelor ce vizează SRU. Prin Prioritatea 4 a PS se va asigura finanțarea continuării investițiilor în SRU din Iași, Cluj, Craiova.

Pentru finanțare din POR, au fost depuse 177 de proiecte referitoare la infrastructura pentru ambulatorii (fiind contractate 143 de proiecte) și 118 proiecte privind infrastructura centrelor comunitare integrate (din care contractate 83 de proiecte).

În ultimii ani, în vederea creșterii accesului persoanelor, inclusiv a celor vulnerabile, la servicii medicale de calitate, a continuat punerea în aplicare a unor programe de sănătate publică/screening ce acoperă diferite tematici. În plus, granturile SEE și norvegiene 2014-2021 contribuie printr-un buget total de 47 mil. euro la îmbunătățirea politicilor și serviciilor de prevenție a bolilor, respectiv îmbunătățirea accesului la serviciile de îngrijire a sănătății pentru grupurile vulnerabile (23 proiecte aflate în implementare). Se află în implementare proiectul *Consolidarea rețelei naționale de furnizori de îngrijiri primare de sănătate pentru îmbunătățirea stării de*

sănătate a populației, copii și adulți (inclusiv populație vulnerabilă). În perioada trim. III/2018 - trim. IV/2022, 738.691 pensionari cu venituri mici și medii (de până la 990 lei/lună, respectiv 1139 lei/lună începând cu 1 septembrie 2019, respectiv 1299 lei/lună începând cu 1 septembrie 2020, respectiv 1429 lei/lună începând cu 1 ianuarie 2022) au beneficiat de **medicamente acordate în ambulatoriu**. 45 de centre comunitare de sănătate sunt funcționale. Conform actualizării bazei de date de la finalul anului 2022, în cadrul proiectului *Crearea și implementarea serviciilor comunitare integrate pentru combaterea sărăciei și a excluziunii sociale (cod SMIS 122607)* au fost implicați 144 asistenți medicali comunitari și 28 mediatori sanitari în cele 125 de unități administrativ-teritoriale (UAT) care au acceptat implementarea proiectului din cele 139 selectate. MS este singurul minister din cele trei ministere partenere care au coordonat implementarea proiectului (MMSS fiind lider de proiect) care asigură sustenabilitatea resursei umane prin finanțarea posturilor de asistent medical comunitar și mediator sanitar în proporție de peste 90% de la bugetul de stat, prin minister, către direcțiile de sănătate publică județene care le alocă primăriilor ce au personal din asistența medicală comunitară (pentru UAT-urile din proiect), conform prevederilor legislației specifice. De altfel, MS asigură coordonarea, monitorizarea, evaluarea, controlul a 1920 de asistenți medicali comunitari și 488 mediatori sanitari, peste 95% din aceștia fiind finanțați (de către MS) prin fonduri de la bugetul de stat. În plus, prin Ordonanța nr. 21/31 ianuarie 2023 au fost modificate unele acte normative cu impact în domeniul sănătății, astfel încât să fie implementat un proiect pilot care are ca scop creșterea accesului populației vulnerabile din punct de vedere medical și medico-social din localitățile cu acces redus la servicii medicale de bază din colectivitățile izolate și cu acces redus la servicii medicale.

Începând cu 1 aprilie 2022 prin prevederile Ordinului MS/CNAS nr. 955/181/2022 au fost reglementate mai multe tipuri de prevederi, ca de exemplu **extinderea pachetului de servicii medicale în asistența medicală primară** prin introducerea de servicii diagnostice și terapeutice ce pot fi acordate atât la cabinet, la domiciliul pacientului, cât și la locul solicitării. În plus, a fost oferită medicilor de familie posibilitatea de a depista pre-diabetul și de a prescrie tratamentul necesar, a fost extins pachetul de servicii în asistența medicală ambulatorie de specialitate pentru specialitățile clinice ce vizează consultațiile și serviciile acordate de medicii de specialitate cu specialitatea clinică medicină fizică și de reabilitare în cabinetul medical. A fost extinsă și lista specialităților conform căreia se pot recomanda servicii conexe actului medical prin introducerea în această listă a specialității medicină fizică și de reabilitare. Au fost revizuite reglementările privind mecanismul de plată a furnizorilor de servicii medicale în asistența medicală primară și a furnizorilor de servicii medicale în ambulatoriu de specialitate pentru specialitățile clinice prin reglementarea valorilor garantate a punctelor per capita (numai în cazul asistenței medicale primare) și pe serviciu medical (pentru asistența medicală primară și asistența medicală de specialitate pentru specialitățile clinice). Au fost revizuite pachetul de servicii de bază ce cuprinde servicii de medicină fizică și de reabilitare ce se acordă în bazele de tratament din ambulatoriu, precum și lista afecțiunilor la adult și copil pentru care pot fi acordate servicii de medicină fizică și de reabilitare în baza de tratament. De asemenea, în pachetul de servicii medicale pentru medicina dentară au fost introduse servicii noi, au fost majorate tarifele aferente serviciilor de medicină dentară și au fost revizuite procentele de compensare, precum și periodicitatea la care pot fi acordate unele servicii de medicină dentară. În Lista investigațiilor paraclinice - analize de laborator au fost introduse două noi analize medicale de laborator ce pot fi recomandate de către medicii de familie pacienților adulți de orice vârstă în cadrul serviciilor medicale preventive ce prezintă factori de risc pentru diabet zaharat. Începând cu 1 iulie 2022, prin prevederile Ordinului MS/CNAS nr. 1617/365/2022 au fost majorate tarifele

aferente consultațiilor de urgență la domiciliu și a serviciilor de transport sanitar neasistat, iar de la 1 noiembrie 2022, prin prevederile OMS/CNAS nr. 3335/868/2022 au fost introduse dispozitive medicale noi în pachetul de bază pentru dispozitive medicale destinate recuperării unor deficiențe organice sau funcționale.

A continuat **accesul persoanelor asigurate la investigații paraclinice efectuate în regim ambulatoriu**, necesare monitorizării pacienților diagnosticați cu COVID-19, precum și a pacienților diagnosticați cu boli oncologice, diabet, afecțiuni rare, boli cardiovasculare, boli cerebrovasculare, boli neurologice.

În scopul furnizării de servicii medicale de calitate și sigure pentru pacienți, se **implementează proiectele *Creșterea capacității instituționale pentru dezvoltarea națională coordonată a îngrijirilor paliative și îngrijirilor la domiciliu (SIPOCA 733) și Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde în MS ce optimizează procesele decizionale privind activitatea de vaccinare în România (SIPOCA 708)***.

În cadrul proiectului SIPOCA 733 au fost încheiate contractele cu cele opt centre pilot, au fost realizate studii pentru identificarea unor modele internaționale de finanțare pentru îngrijiri paliative în diferite medii de îngrijire, precum și cu privire la nevoia de îngrijire de lungă durată la domiciliu. De asemenea, se preconizează ca în cadrul proiectului să fie elaborat un Program național de dezvoltare graduală a îngrijirilor paliative în unități cu paturi, la domiciliu și în ambulatoriu, precum și un Program Național de dezvoltare graduală a îngrijirilor la domiciliu.

În cadrul proiectului SIPOCA 708 a fost elaborată Strategia Națională de Vaccinare, s-au achiziționat serviciile de transport vaccinuri și este în curs de finalizare procedura de achiziții privind dotarea HUBurilor cu camere frigorifice, asigurându-se astfel întreg lanțul de frig pentru vaccinarea populațională. În plus este în curs de finalizare procedura de achiziție pentru campaniile de informare privind necesitatea vaccinării și importanța acesteia.

Cu scopul de a îmbunătăți eficiența și sustenabilitatea financiară a sistemului de sănătate, **ponderea cheltuielilor pentru servicii medicale acordate în ambulator**, în total cheltuieli cu materiale și prestări de servicii cu caracter medical, în 2022, a fost de 19,33%, cel mai mare procent (8,85%) fiind acordat asistenței medicale primare.

În perioada 2020-2022 au fost realizate șapte actualizări ale listei de medicamente prin care au fost incluse în rambursare peste 185 denumiri comune internaționale noi aferente diferitelor afecțiuni și se află în implementare proiectul ***Îmbunătățirea calității și performanței serviciilor spitalicești prin evaluarea costurilor și standardizare (SIPOCA 724)***.

În vederea extinderii mandatului ONAC pentru **achiziția centralizată de produse medicale**, pentru entitățile din cadrul Sistemului național de asistență medicală de urgență și de prim ajutor calificat, a fost constituit un grup tehnic de lucru din care fac parte reprezentanți ai MS, MAI - Departamentul pentru Situații de Urgență și ONAC în cadrul căruia se discută demersurile legale ce se impun pentru aprobarea modificării cadrului legislativ de abilitare al ONAC. Prin intenția de extindere a mandatului ONAC pentru achiziția centralizată de produse medicale, guvernul își propune să obțină economii în sectorul sănătății.

Digitalizarea sistemului de sănătate a continuat, MS elaborând în 2022 o hotărâre de guvern referitoare la telemedicină. În cadrul POC, MS a depus două proiecte, în vederea consolidării sistemului informatic integrat în domeniul e-sănătății (inclusiv în cel al telemedicinii), pentru proiectul ***Sistem informatic pentru registrele de sănătate - RegInterMed*** implementarea începând din ianuarie 2021, iar pentru al doilea proiect, ***Sistem Informatic pentru Evidența Clinică a secțiilor de Anestezie Terapie Intensivă (ATI)***, implementarea începând în mai 2021, ambele proiecte aflându-se într-o fază

incipientă de implementare. De asemenea, la nivelul CNAS, se află în implementare proiectul *Sistem Integrat de Management în Sistemul de Asigurări Sociale de Sănătate* (SIPOCA 729), finanțat prin POCA. În 2022 în cadrul proiectului au fost derulate procedurile de achiziții publice și au fost încheiate contractele de prestări servicii pentru implementarea tuturor activităților. În plus, CNAS a obținut finanțare sub forma unui grant în 2022 pentru dezvoltarea sistemului ePrescription la nivel național, proiect care se află în implementare începând cu 2023. Prin intermediul acestui proiect va fi posibilă eliberarea unei rețete prescrise în oricare stat membru al UE.

Pentru limitarea efectelor provocate de pandemia COVID-19 asupra sistemului de sănătate, a continuat vaccinarea împotriva COVID-19 pe tot parcursul anului 2022, iar până la 1 ianuarie 2023 au fost vaccinate cu prima doză de vaccin 8.140.468 persoane.

Începând cu iulie 2022, vaccinarea împotriva COVID-19 a fost inclusă în *Programul Național de Vaccinare*, fiind recomandată întregii populații, dar îndeosebi persoanelor din grupele de risc, prin intermediul medicilor de familie. Din noiembrie 2022 a fost demarată vaccinarea împotriva COVID-19 cu noul produs vaccinal *Comirnaty Original/Omicron*, recomandat ca doză booster celor care au deja o schemă de vaccinare completă, până la 1 ianuarie 2023 fiind administrate 5457 doze. Pentru a facilita accesul populației la vaccinarea cu noul produs, au fost puse la dispoziție 70 de centre de vaccinare (în cadrul spitalelor sau direcțiilor de sănătate publică județene). Lista acestora se regăsește la adresa <https://insp.gov.ro/lista-nationala-centre-vaccinare-covid-19>.

Cu finanțare UE, a continuat acordarea de sprijin instituțiilor/autorităților naționale implicate în combaterea pandemiei, termenul de finalizare a măsurilor finanțate prin Programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020, Axa Prioritară 10 - Protejarea sănătății populației în contextul crizei sanitare cauzate de virusul COVID-19, creșterea eficienței energetice și utilizarea surselor regenerabile de energie, pentru sectorul de sănătate și cel de energie, pentru Obiectivul Specific 10.1 dedicat protejării sănătății populației în vederea sprijinirii ameliorării efectelor provocate de criză și al consecințelor sale sociale fiind decembrie 2023.

RST.2020.2

RST.2020.2 Subcomponenta 1: Să ofere soluții adecvate de substituție a veniturilor și...

Măsuri

România a continuat implementarea de măsuri vizând sprijinirea mediului de afaceri, a salariaților și a altor categorii de persoane care realizează venituri pe perioada reducerii activității sau a suspendării temporare a contractului individual de muncă sau a activității, atât ca răspuns la efectele determinate de criza sanitară, precum și de actuala criză din Ucraina, astfel:

(1) Acordarea șomajului tehnic pentru salariații cărora angajatorii le suspendă temporar contractul individual de muncă în contextul actualei crize din Ucraina, Federația Rusă și Belarus (OUG nr. 36/2022, s-a aplicat până la 31 decembrie 2022) - 371 beneficiari la 31 decembrie 2022.

(2) Plata unei indemnizații în cuantum de 75% din salariul de bază aferent orelor de reducere a programului de lucru, în situația reducerii acestuia cu cel mult 80% timpul de muncă zilnic, lunar sau săptămânal pe perioada stării de alertă, plus încă 3 luni

după încetarea acesteia, precum și în perioada 8 iunie 2022 - 31 decembrie 2022 (Kurzarbeit, OUG nr. 132/2020) - 39.417 beneficiari la 31 decembrie 2022.

(3) Sprijinirea unor categorii profesionale afectate de reducerea activității ca urmare a efectelor produse de criza sanitară (persoane care obțin venituri din drepturi de autor și drepturi conexe, avocați, cooperatori, alți profesioniști) -23.854 beneficiari (conform OUG nr. 132/2020); numărul mediu de beneficiari pentru 2022 al măsurilor de sprijin a fost de 12 beneficiari conform OUG 30/2020, 1.154 beneficiari conform OUG nr. 111/2021, 1.874 beneficiari conform OUG nr. 2/2022.

(4) **Sprijinirea angajaților cu venituri la nivelul salariului minim brut** - majorarea voluntară, de către angajatori, a salariului, prin neimpozitarea și neincluderea în baza de calcul al contribuțiilor sociale obligatorii a sumei de 200 lei/lună. Facilitatea s-a acordat temporar în perioada 1 iunie - 31 decembrie 2022, fiind inclusă în programul guvernamental "Sprijin pentru România". Aplicarea măsurii continuă, conform OUG 168/2022 din ianuarie 2023 suma de 200 lei/lună, reprezentând venituri din salarii și asimilate salariilor, nu se impozitează și nu se include în baza de calcul a contribuțiilor sociale obligatorii. Măsura vizează salariații cu contracte individuale de muncă, încadrați cu normă întreagă, la locul unde se află funcția de bază, dacă: a) salariul de bază brut lunar, fără a include sporuri și alte adaosuri, este egal cu salariul minim brut și b) venitul brut realizat din salarii și asimilate salariilor, în baza contractului de muncă, pentru aceeași lună, nu depășește 4.000 lei, inclusiv.

(5) **Sprijinirea angajaților din sectoarele agro-alimentar și construcții-** până la 31 decembrie 2028, salariații din domeniul agro-alimentar pot beneficia de un salariu minim brut de 3.000 lei/lună, inclusiv de o serie de scutiri de taxe la salarii aplicate pentru intervalul salarial 3.000 lei brut. În perioada 1 ianuarie 2023 - 31 decembrie 2028, pentru domeniul construcțiilor, salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată va fi de minimum 4.000 lei lunar.

RST.2020.2 Subcomponenta 2: ...să extindă măsurile de protecție socială și...

Măsuri

Au fost promovate următoarele măsuri de protecție socială:

(1) **Revizuirea sistemului de acordare a deducerilor personale în cazul contribuabililor care realizează venituri din salarii de până la 2.000 lei peste salariul de bază minim brut;** Acordarea deducerilor suplimentare pentru tinerii cu vârsta de până la 26 ani al căror venit salarial este de până la 2.000 lei peste salariul de bază minim brut și pentru persoanele / părinți care au copii în întreținere și care sunt înscriși într-o unitate de învățământ.

(2) Începând cu 1 martie 2022, **a fost majorată valoarea indemnizației de șomaj ca urmare a actualizării indicatorului social de referință (525,5 lei)** cu rata medie anuală a inflației din anul precedent. Conform Legii nr. 273/2022, începând cu 3 octombrie 2022 cuantumul indemnizației de șomaj este egal cu valoarea ISR, în vigoare la data stabilirii acestuia, pentru persoanele cu un stagiu de cotizare de cel puțin un an (prin majorarea procentului de la 75% la 100% din valoarea ISR). ISR se utilizează atât la stabilirea cuantumului indemnizației de șomaj și a nivelului de sprijin în cadrul măsurilor active, cât și la determinarea cuantumului unor beneficii de asistență socială. De la 1 martie 2023, valoarea ISR a crescut de la 525,5 lei la

598,09 lei, în funcție de rata media anuală a inflației din 2022 comunicată de INS. Prin majorarea valorii ISR s-au înregistrat și **modificări ale cuantumurilor beneficiilor de asistență socială** care sunt raportate la acesta, respectiv ajutorul social, alocația pentru susținerea familiei, prestațiile sociale pentru persoanele cu handicap, cuantumul minim al indemnizației pentru creșterea copiilor, indemnizația de acomodare (adopție), alocația lunară de plasament, ajutorul pentru refugiați etc.

(3) **Acordarea concediului paternal și a indemnizației aferente tuturor taților care au calitatea de lucrător, cu contract de muncă sau raport de serviciu încheiat conform legii, fără a avea calitatea de asigurat în cadrul sistemului asigurărilor sociale de stat;** Prevederile se aplică și persoanelor angajate cu convenții individuale de muncă, contracte de activitate sportivă, de mandat, de management potrivit Legii nr. 66/1993, celor care desfășoară activități ca urmare a unei funcții de demnitate publică și persoanelor cu contracte de management și de administrare conform Legii nr. 95/2006; Durata concediului paternal s-a extins la 10 zile lucrătoare, iar în cazul taților care au absolvit cursul de puericultură aceasta fiind majorat cu încă 5 zile, pentru fiecare copil.

(4) **Majorarea cuantumului alocației de stat pentru copii** - din ianuarie 2023, cuantumul alocației pentru copii este de 631 lei, pentru copiii cu vârsta între 0 - 2 ani/respectiv, până la 18 ani, în cazul copilului cu handicap și de 256 lei pentru copilul cu vârsta între 2 - 18 ani, precum și pentru tinerii care au împlinit 18 ani, care urmează cursurile învățământului liceal sau profesional, organizate în condițiile legii, până la terminarea acestora. În perioada ianuarie - decembrie 2022, numărul mediu lunar de beneficiari a fost de 3.597.888 copii, din care 318.180 copii cu vârsta mai mică de 2 ani, cu sau fără handicap; 5.319 copii cu vârsta între 2 și 3 ani, cu handicap; 3.127.323 copii cu vârsta între 2 și 18 ani, care nu au handicap, precum și tineri cu vârsta peste 18 ani; 71.282 copii cu vârsta între 3 și 18 ani, cu handicap, 75.784 tineri cu vârsta peste 18 ani.

(5) **Majorarea alocației de plasament pentru copiii aflați în sistemul de protecție specială**, începând cu martie 2023 cuantumurile au ajuns la 1081 lei/lună pentru copilul fără dizabilități și la 1.622 lei/lună pentru copilul cu dizabilități; suplimentar față de alocația lunară de plasament, persoana sau familia care a primit în plasament sau a fost desemnată ori numită tutorele unui copil, primește pe perioada în care asigură creșterea și îngrijirea copilului o **indemnizație lunară de sprijin, în cuantum de 0,8 ISR (479 lei); actualizarea standardelor de cost pentru serviciile sociale pe care statul le acordă pentru creșterea și îngrijirea copiilor aflați în sistemul de protecție specială.**

(6) **Consolidarea protecției și a promovării drepturilor copilului** - Legea nr. 191/2022 a definit familia extinsă și cea substitutivă, precum și serviciile de tip rezidențial; la ieșirea din sistemul de protecție specială, tinerii primesc o indemnizație, acordată o singură dată, al cărei cuantum reprezintă de trei ori valoarea salariului minim brut; tinerii care au beneficiat de o măsură de protecție specială și au împlinit vârsta de 18 ani pot opta pentru continuarea acestei măsuri sau pentru primirea unei indemnizații lunare în valoare de 4,8 ISR (2.871 lei); beneficiază de această indemnizație, tinerii care fac dovada că urmează o formă de învățământ la zi sau au un loc de muncă, până la împlinirea vârstei de 26 ani; acordarea, o singură dată la ieșirea din sistemul de protecție specială, a unei indemnizații egală cu valoarea salariului minim brut pentru copiii pentru care s-a stabilit măsura plasamentului și pentru cei pentru care s-a pronunțat o hotărâre definitivă de încuviințare a adopției, precum și pentru mamele protejate în centrele maternale. Legea conține, de asemenea, prevederi prin care se interzice plasamentul într-un serviciu de tip rezidențial pentru copiii care nu au împlinit vârsta de 7 ani, singurele

măsurile de protecție specială fiind plasamentul la familia extinsă, substitutivă sau la un asistent maternal. Excepție fac copiii cu vârsta între 3 - 7 ani neîmpliniți, pentru care nu poate fi asigurată abilitarea/reabilitarea în alte tipuri de servicii, dacă aceștia prezintă atât deficiență/afectare funcțională completă, cât și limitări de activitate și restricții de participare complete. Demersul este parte a reformei domeniului protecției și promovării drepturilor copilului, care a condus la închiderea centrelor de plasament de tip clasic

Notă: Detalii suplimentare se regăsesc la secțiunea dedicată implementării RST.2020.2 Subcomponenta 3.

(7) **Acordarea unei indemnizații compensatorii persoanelor cu dizabilități** - conform OUG 168/2022, indemnizația a fost acordată și în ianuarie 2023, în cuantum de 368 lei pentru persoana adultă cu handicap grav - 311.717 beneficiari; 279 lei pentru persoana adultă cu handicap accentuat - 385.420 beneficiari; 64 lei pentru persoana cu handicap mediu - 67.447 beneficiari; 316 lei pentru copilul cu handicap grav - 45.704 beneficiari; 184 lei pentru copilul cu handicap accentuat - 9.908 beneficiari; 64 lei pentru copilul cu handicap mediu - 16.199 beneficiari.

(8) **Reducerea riscului de excludere socială a unei categorii vulnerabile de pensionari** - în ianuarie 2022 s-a acordat un ajutor financiar pentru pensionarii sistemului public de pensii cu pensii mai mici sau egale cu 1.600 de lei, astfel încât aceștia să beneficieze de un venit de 2.200 lei; în iulie 2022 s-a acordat un ajutor financiar în cuantum de 700 lei pentru pensionarii sistemului public de pensii și pensionarii aflați în evidența caselor de pensii sectoriale ale căror venituri sunt mai mici sau egale cu 2.000 lei; în 2023 pensionarilor sistemului public de pensii și celor din sistemul pensiilor militare de stat, precum și beneficiarilor de drepturi prevăzute de legi cu caracter special plătite de casele teritoriale de pensii/casele de pensii sectoriale ale căror venituri lunare sunt mai mici sau egale cu 3.000 lei li se acordă un ajutor financiar plătit în două tranșe, în ianuarie, respectiv octombrie.

(9) Din Fondul de ajutor european pentru cele mai defavorizate persoane (FEAD) a fost susținută **furnizarea de asistență pentru persoanele defavorizate**, fiind acordat sprijin alimentar pentru 8.979.114 beneficiari și asistență materială de bază pentru 1.125.168 beneficiari. **Acordarea voucherelor sociale**, finanțate din FEAD și FSE, pentru persoanele defavorizate aflate în risc de deprivare materială, în vederea achiziționării produselor alimentare și a meselor calde. Aprox. 2,5 mil. persoane sunt sprijinite, la fiecare două luni, beneficiarii primind 250 lei.

(10) **Sprijin material (FEAD) acordat mamelor cele mai dezavantajate din punct de vedere socio-economic**, care au născut începând cu 2022; în primele 3 luni de la nașterea copilului se acordă 2.000 lei, constând în trusou pentru nou-născut și măsuri de atenuare a excluziunii sociale.

(11) **Programul guvernamental „FamilyStart”** facilitează accesul la finanțare pentru tinerii cu vârsta între 18 - 45 ani, prin garantarea de către stat a unui credit în valoare de maximum 75.000 lei pentru acoperirea unui pachet minim de cheltuieli la întemeierea unei familii.

Notă: În ceea ce privește reforma serviciilor de îngrijire de lungă durată pentru persoanele vârstnice, finanțată din PNRR, raportarea se realizează în cadrul acestui instrument.

Măsurile promovate în vederea asigurării egalității de șanse au vizat:

(12) **Implementarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități**

prin instituirea mecanismului de colectare și monitorizare a datelor în scopul formulării și implementării de politici publice, astfel încât aceste persoane să beneficieze de oportunități egale și îmbunătățirea participării lor la viața în comunitate; Introducerea obligativității pentru autoritățile administrației publice centrale și locale de a utiliza permanent sistemul național de management privind dizabilitatea în vederea unei mai bune fundamentări a politicilor publice în domeniu.

(13) MIPE a elaborat **Ghidul privind reflectarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități în pregătirea și implementarea programelor și proiectelor cu finanțare nerambursabilă alocată României în perioada 2021-2027** (condiție favorizantă orizontală). Ghidul, aprobat prin Memorandum la 10 august 2022, are ca scop facilitarea aplicării prevederilor Convenției ONU, respectiv, reflectarea politicilor, legislației și a standardelor în materie de accesibilitate în pregătirea Acordului de Parteneriat dintre România și Uniunea Europeană și a programelor, precum și încurajarea acțiunilor și a măsurilor eficiente în elaborarea și implementarea proiectelor cu finanțare nerambursabilă. Ghidul poate fi accesat la adresa <https://mfe.gov.ro/minister/punctul-de-contact-pentru-implementarea-conventiei-privind-drepturile-persoanelor-cu-dizabilitati/>. MIPE urmărește respectarea condiției favorizante cu privire la metodologia și criteriile de evaluare și selecție formulate prin ghidurile solicitantului pregătite și puse în consultare de autoritățile de management.

(14) Legea nr. 140/2022 privind unele **măsuri de ocrotire pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale** și modificarea și completarea unor acte normative pune de acord legislația (Codul civil, Codul de procedură civilă și unele dispoziții din legi speciale) cu Constituția României, ca urmare a Deciziei Curții Constituționale nr. 601/2020 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 164 alin. (1) din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil. Sunt reglementate o serie de instrumente juridice menite să răspundă întregului palier de dizabilități intelectuale și psihosociale, atât printr-o măsură de sprijin (asistența pentru încheierea actelor juridice), cât și prin două măsuri care presupun restrângerea proporțională, graduală, limitată în timp și individualizată a capacității de exercițiu (consilierea judiciară și tutela specială), alături de un mijloc privat de ocrotire (mandatul de ocrotire).

RST.2020.2 Subcomponenta 3: ...accesul la serviciile esențiale pentru toți.

Măsuri

Pentru îmbunătățirea accesului la servicii esențiale, au fost promovate următoarele măsuri, inclusiv ca răspuns la provocările determinate de criza din Ucraina (evoluția prețurilor la energie):

(1) **Măsuri de protecție socială pentru consumatorul vulnerabil de energie** (Legea nr. 226/2021) - în perioada ianuarie - decembrie 2022, au fost acordate ajutoare pentru încălzirea locuinței, pentru un număr mediu lunar de 882.745 beneficiari (familii și persoane singure) din care: cu energie termică - 32.583 beneficiari, cu gaze naturale - 86.974 beneficiari, combustibili solizi și/sau petrolieri - 756.730 beneficiari și cu energie electrică - 6.458 beneficiari, iar suplimentul pentru energie, în vederea acoperirii unei părți din consumul energetic al gospodăriei pe tot parcursul anului, a fost acordat pentru familii și persoane singure, din care, supliment energie termică -

27.575 beneficiari, supliment gaze naturale - 95.484 beneficiari, supliment combustibili solizi și/sau petrolieri - 636.193 beneficiari și supliment energie electrică-179.358 beneficiari.

(2) **Schema de sprijin pentru consumatorii casnici** - potrivit OUG nr. 118/2021, MMSS a acordat sume pentru compensarea facturilor aferente consumului de energie electrică și gaze naturale pentru energie electrică - 7.633.993 CLC-uri (Cod Loc Consum) și gaze naturale - 2.992.556 CLC-uri, iar conform OUG nr. 27/2022, MMSS a acordat sume aferente plafonării prețurilor la energie electrică - 7.004.461 CLC-uri și gaze naturale - 3.059.094 CLC-uri.

Pentru consumul realizat în perioada 1 ianuarie 2023 - 31 martie 2025, au fost reconsiderate anumite elemente ale schemei de sprijin (OUG 192/2022) în sensul asigurării unui **tratament egal și nediscriminatoriu între categoriile de consumatori casnici - proprietari și chiriași - care au dreptul să beneficieze de preț plafonat pentru energia electrică**; beneficiază de plafonarea prețului anumite categorii vulnerabile de clienți casnici și anume **persoanele care utilizează dispozitive, aparate sau echipamente medicale alimentate de la rețeaua electrică, necesare efectuării tratamentelor medicale; clienții casnici care au în întreținere cel puțin 3 copii cu vârsta de până la 18 ani sau 26 de ani în cazul în care copilul major urmează o formă de învățământ; familii monoparentale, care au în întreținere cel puțin un copil cu vârsta de până la 18 ani sau 26 de ani în cazul în care copilul major urmează o formă de învățământ.**

(3) **Acordarea cardului de energie (sprijin financiar în valoare de 1.400 lei finanțat din POCU și POR) pentru compensarea prețurilor la energie pentru persoanele vulnerabile** (OUG 166/2022), care poate fi utilizat până la 31 decembrie 2023; cardul de energie se acordă pe loc de consum / gospodărie vulnerabilă în două tranșe semestriale, 700 lei fiind alocați în februarie 2023 și, respectiv, 700 lei în septembrie 2023. Măsura temporară este destinată pensionarilor sistemului public de pensii, celor aflați în evidența caselor de pensii sectoriale și beneficiarilor de drepturi acordate în baza legilor cu caracter special cu vârsta egală sau mai mare de 60 ani și ale căror venituri lunare realizate sunt mai mici sau egale cu 2.000 lei, precum și pensionarilor cu pensie de invaliditate, indiferent de vârstă și ale căror venituri lunare realizate sunt mai mici sau egale cu 2.000 lei; persoanelor - copii și adulți - încadrate în grad de handicap grav, accentuat sau mediu, ale căror venituri proprii lunare realizate sunt mai mici sau egale cu 2.000 lei; familiilor beneficiare de alocație de susținere a familiei; persoanelor singure și familiilor beneficiare de venit minim garantat. Modificarea Programului Operațional Capital Uman în vederea punerii în aplicare a prevederilor OUG nr. 166/2022, fiind creată o nouă axă prioritară - AP 10. Va fi lansat un apel de proiecte care va avea la bază mecanismul de decontare în funcție de baremul standard pentru costuri unitare, în înțelesul prevederilor Regulamentului (UE) nr. 1303/2013.

(4) **Instituirea unor intervenții cu caracter temporar prin introducerea mecanismului de achiziție centralizată de energie electrică**, astfel încât prețurile plătite de către clienții finali să nu agraveze nivelul de sărăcie energetică și să nu conducă la un blocaj al activităților economice.

(5) Au fost adoptate măsuri de protecție socială prin **plafonarea prețurilor finale facturate la anumite sortimente de materiale lemnoase și produse derivate din lemn.**

(6) **Programe pentru construcția de locuințe sociale**

Programul de construcții locuințe sociale și de necesitate (începând din 2023, conform Legii nr. 45/2022 programul este multianual derulat pe patru ani bugetari,

cu o alocare de 750 mil. lei credit de angajament și 160 mil. lei credit bugetar) - 91 obiective de investiții finanțate în 2022 care totalizează 4.190 unități locative. Astfel, 72 obiective de investiții însumând 3.264 unități locative sunt cuprinse în program pentru perioada 2023 - 2026 pentru a se asigura finalizarea, în limita creditelor de angajament aprobate prin OMDLPA nr. 479/2023.

Programul locuințe pentru tineri destinate închirierii - 66 obiective de investiții aflate în execuție la 1 ianuarie 2023, pentru 2.076 unități locative.

(7) **Îmbunătățirea accesului populației la servicii esențiale, realizarea rețelelor de alimentare cu apă și canalizare** (PNDL - etapa II 2017-2024) - aprox. 4.500 km rețea alimentare cu apă și 3.500 km rețea canalizare construite;

(8) Accesul populației, în special din zonele izolate și comunitățile subdezvoltate, la servicii esențiale la standarde de calitate și siguranță - **Programul Anghel Saligny** (finanțat din bugetul de stat) sprijină dezvoltarea infrastructurii de bază de alimentare cu apă și stații de tratare a apei, canalizare și stații de epurare a apelor uzate, drumuri/ acces la căile de comunicație și extinderea/ racordarea la sistemele de gaze naturale. În domeniile alimentare cu apă, canalizare, drumuri și poduri a fost alocată o finanțare în valoare totală de peste 51 mld. lei pentru 4.680 obiective de investiții din 3140 unități administrativ-teritoriale (3.099 municipii, orașe și comune, din 41 județe). Din acestea, 1.677 obiective, cu o valoare totală de circa 21,1 mld. lei, vizează sisteme de alimentare cu apă și canalizare, iar 3.003 obiective de investiții, cu o valoare totală de 30 mld. lei, sunt din domeniile drumuri și poduri. În 2022 au fost semnate 258 contracte în valoare totală de 2,66 mld. lei.

(9) **Crearea, îmbunătățirea și extinderea tuturor tipurilor de infrastructură de bază în zonele rurale** (finanțată prin FEADR) - crearea/ modernizarea a 317 grădinițe/ creșe, instituții de învățământ secundar superior agricol; construirea/ extinderea/ modernizarea a 5.880 km rețea conducte apă/apă uzată; modernizarea/construirea a 4.249 km drumuri comunale.

Notă: Raportarea pentru investițiile care au ca obiectiv creșterea accesului populației la servicii esențiale, finanțate prin PNRR, va fi realizată în cadrul acestui instrument.

Notă: Alte investiții vizează eficiența energetică a sistemelor centralizate de alimentare, transport și distribuție a energiei termice, introducerea sistemelor inteligente în sectorul energetic, îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor rezidențiale, sisteme fotovoltaice pentru gospodării izolate, infrastructura de furnizare apă și tratare apă uzată, canalizare, care vor conduce la o îmbunătățire a accesului populației la servicii esențiale. (a se vedea RST.2020.3).

Pentru îmbunătățirea accesului la servicii sociale, au fost implementate următoarele măsuri:

(1) **Consolidarea rețelei publice de servicii de asistență socială comunitară** - 515 persoane din sectorul de asistență socială incluse în programe de schimb de bune practici și 357 de unități administrativ-teritoriale sprijinite pentru licențierea serviciilor sociale (din care 66 care au asistent social).

(2) **Furnizarea integrată a serviciilor sociale, medicale și educaționale** - până în noiembrie 2022 au fost recrutați și activează 468 specialiști în echipele comunitare de intervenție integrată (din care 47 asistenți sociali, 73 tehnicieni în asistență socială, 141 asistenți medicali comunitari, 28 mediatori sanitari, 95 consilieri școlari și 84 mediatori școlari). Aceștia își desfășoară activitatea în cadrul serviciilor

comunitare integrate în 125 comunități rurale și mic-urbane cu grad de marginalizare peste medie și severă. A fost elaborat un pachet cu 108 instrumente / proceduri/ mecanisme validate și utilizate în furnizarea integrată a serviciilor comunitare, din care 66 în domeniul asistenței sociale, 16 în domeniul asistenței medicale comunitare și 26 în domeniul educației; 101 specialiști din domeniul asistenței sociale au participat la cursuri de instruire cu privire la utilizarea instrumentelor de lucru din domeniul asistenței sociale. Au fost oferite servicii comunitare în 106 UAT-uri în care există cel puțin un specialist în domeniul asistenței sociale (asistenți sociali sau tehnicieni în asistență socială).

(3) Reducerea sărăciei și integrarea socio-economică a persoanelor din comunitățile marginalizate, inclusiv cele în care există populație de etnie romă (finanțate din FSE 2014-2020) - 80.008 persoane din grupuri vulnerabile au beneficiat de servicii integrate, 467 servicii sunt funcționale și 203 comunități marginalizate cu populație de etnie romă au fost susținute. Au fost sprijinite persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială din comunități marginalizate, din care 41.403 persoane din zona rurală și 29.105 persoane de etnie romă.

Notă: Raportarea pentru investițiile destinate dezvoltării comunităților marginalizate, finanțate prin PNRR, va fi realizată în cadrul acestui instrument.

(4) Programul Dezvoltare locală, reducerea sărăciei și creșterea incluziunii romilor finanțat din granturi SEE și Norvegiene 2014-2021 (81 mil. euro) contribuie la consolidarea coeziunii sociale și economice la nivel național și local, având ca obiective îmbunătățirea incluziunii și abilitării romilor și incluziunea socială a copiilor și a tinerilor aflați în situații de risc, intensificarea utilizării serviciilor sociale de către grupurile defavorizate, sporirea cunoștințelor administrației centrale și locale pentru punerea în aplicare a principiilor buneii guvernări și a recomandărilor formulate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului pentru România - 108 proiecte sunt contractate / în implementare, iar 17 proiecte au fost finalizate.

(5) Programul național de suport pentru copii - Din grijă pentru copii - au fost create mecanismele de evaluare și intervenție pentru asigurarea sănătății mintale a copiilor în perioada pandemiei și post-pandemie. În cadrul programului, a fost înființat numărul unic 119 care a devenit funcțional începând cu 5 ianuarie 2022, fiind sesizate situațiile de risc, abuz, neglijare sau diferite forme de exploatare a minorilor (<https://dingrijapentrucopii.gov.ro>) - au fost înregistrate peste 90.000 apeluri telefonice, a fost realizat mecanismul de alerta în timp real pentru copiii dispăruți - RoALERT - COPIL DISPĂRUT, au fost operaționalizate camere de audiere a copiilor victime ale infracțiunilor în 19 județe, aprox. 1.000 polițiști au fost formați în domeniul violenței și abuzurilor împotriva copiilor, a fost dezvoltat un sistem informatic integrat de analiză și sortare a imaginilor și clipurilor video cu caracter abuziv împotriva copiilor.

(6) Continuă aplicarea Legii nr. 273/2004 privind procedura adopției și activitatea de monitorizare a procesului de adopție și managementul de caz. Până la 31 decembrie 2022, în evidențele Registrului Național pentru Adopții au fost înregistrate 1.527 adopții cu sentințe definitive.

(7) Dezvoltarea rețelei de asistență maternală (cu finanțare din FSE 2014-2020) - au continuat activitățile de recrutare, evaluare, atestare și angajare a asistenților maternali astfel că, la 31 decembrie 2022, numărul total al celor nou angajați a ajuns la 3.372 asistenți maternali care au avut/aveau în îngrijire 6.275 copii, din care 777 copii cu dizabilități.

(8) România a lansat aplicația PRIMERO, care facilitează identificarea și înregistrarea copiilor ucraineni aflați pe teritoriul României, însoțiți de părinți sau

de alte persoane desemnate de aceștia să asigure îngrijirea acestora pe durata șederii, platforma fiind gestionată de ANPDCA. Până la sfârșitul anului 2022, în aplicație au fost înregistrați 15.480 copii ucraineni, din care 4.463 copii cu vârsta între 0 și 5 ani, 8.102 copii cu vârsta între 6 și 13 ani și 2.915 copii cu vârsta între 14 și 17 ani.

(9) Facilitarea inserției pe piața muncii a persoanelor cu dizabilități - au fost alocate fonduri pentru achiziționarea de tehnologii asistive de către aceste persoane, până la sfârșitul lunii martie 2023 fiind emise 2.243 vouchere; 4.505 persoane au fost incluse în grupul țintă, beneficiind de servicii de informare și consiliere profesională, medierea muncii sau formare profesională; 700 persoane au fost încadrate pe piața muncii.

(10) Dezinstituționalizarea persoanelor adulte cu dizabilități și asigurarea tranziției tinerilor cu dizabilități de la sistemul de protecție specială a copilului către sistemul de protecție a persoanelor adulte cu dizabilități - continuă procesul de restructurare a centrelor pentru persoane cu dizabilități, termenul de implementare a programelor fiind prelungit până la finalul anului 2023. Până la sfârșitul anului 2022 au fost implementate 32 planuri de restructurare a centrelor rezidențiale publice cu capacitate mai mare de 50 locuri, din cele 70 planuri aflate în implementare.

(11) Înființarea de servicii sociale de tip centre de zi, centre respiro/ centre de criză și locuințe protejate în vederea dezinstituționalizării persoanelor cu dizabilități aflate în instituții de tip vechi și pentru prevenirea instituționalizării persoanelor cu dizabilități din comunitate - în perioada 2019 - 2022 s-au semnat 54 convenții de finanțare nerambursabilă; în 2022 s-a finalizat un proiect și au încetat 6 convenții de finanțare; pentru cea de a opta sesiune a programului de interes național a fost finalizată selecția beneficiarilor (DGASPC); la sfârșitul anului 2022 erau în implementare 47 convenții de finanțare;

Înființarea de servicii sociale în vederea asigurării tranziției tinerilor cu dizabilități de la sistemul de protecție specială a copilului către sistemul de protecție a persoanelor adulte cu dizabilități - în perioada 2019 - 2022 s-au semnat 16 convenții de finanțare nerambursabilă; în 2022 au încetat 5 convenții de finanțare. Proiectele au fost finanțate din bugetul de stat, fiind implementate de ANPPDP.

(12) De la 1 octombrie 2022 s-a interzis funcționarea centrelor de plasament destinate copiilor, cu excepția celor pentru care se derulează contracte de finanțare pentru proiecte de închidere a căror implementare se finalizează după acest termen (Legea 191/2022). În 2022, au fost închise 34 centre de plasament destinate copiilor separați temporar sau definitiv de familie. La 31 decembrie 2022, se aflau în proces de închidere 64 centre de plasament în care erau protejați 1.753 copii. Închiderea acestor centre de plasament este realizată cu finanțare prin proiecte POR - 30 de centre de plasament; din resurse proprii și cu sprijinul organizațiilor neguvernamentale - 18 centre de plasament; din resurse proprii - 16 centre de plasament.

(13) Dezinstituționalizarea copiilor și înființarea de servicii sociale de tip centre de zi și locuințe protejate pentru persoanele cu dizabilități (proiecte finanțate din FEDR prin POR): persoane cu dizabilități - au fost depuse 26 proiecte, din care 18 proiecte contractate (12.692.822 Euro valoare eligibilă); copii - au fost depuse 92 proiecte, din care 56 proiecte contractate (49.683.437 Euro valoare eligibilă)

(14) Dezvoltarea serviciilor sociale pentru persoanele vârstnice (HG nr. 435/2022) - în 2022, în cadrul programelor de interes național, finanțate din bugetul de stat, au fost aprobate cereri de finanțare depuse de furnizori publici și privați în valoare de

36.385.395 lei, pentru dezvoltarea a 31 servicii sociale destinate unui număr de 1.650 persoane vârstnice.

(15) **Îmbunătățirea sistemului de asistență socială acordată persoanelor vârstnice** - asigurarea finanțării pentru îngrijirea de lungă durată la domiciliu, în centre de zi și cele rezidențiale, contribuția de bugetul de stat fiind de minimum 10% din standardul minim de cost, precum și acordarea cu prioritate a îngrijirii în comunitate (Legea nr. 355/2022).

(16) În 2022, au fost aprobate cereri de finanțare depuse de furnizorii publici și privați în valoare de 33.578.757 lei pentru 97 centre (HG nr. 973/2012) și subvenții în valoare de 24.574.831 lei pentru un număr mediu de 11.290 beneficiari (Legea nr. 34/1998).

(17) **Actualizarea standardelor de cost pentru serviciile sociale** pe care statul le acordă pentru creșterea și îngrijirea copiilor aflați în sistemul de protecție specială, cele destinate persoanelor adulte cu dizabilități, persoanelor vârstnice și pentru cele destinate prevenirii și combaterii violenței în familie

(18) **Îmbunătățirea standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale** destinate persoanelor vârstnice, persoanelor fără adăpost, tinerilor care au părăsit sistemul de protecție a copilului și altor categorii de persoane adulte aflate în dificultate, precum și a serviciilor acordate în comunitate, serviciilor acordate în sistem integrat și cantinelor sociale (OMMSS nr.1427/2022).

Notă: Pentru investițiile care au ca obiectiv îmbunătățirea accesului populației la servicii sociale și continuarea procesului de dezinstituționalizare, finanțate prin PNRR, raportarea este realizată în cadrul acestui instrument.

RST.2020.2 Subcomponenta 4: Să atenueze impactul crizei provocate de COVID-19 asupra ocupării forței de muncă prin dezvoltarea unor formule flexibile de lucru și a unor măsuri de activare.

Măsuri

(1) **Programul național de ocupare 2022** - în perioada 1 ianuarie - 31 decembrie 2022, a fost susținut accesul pe piața muncii a 215.948 persoane, din care 68.899 „greu ocupabile” și 24.477 „foarte greu ocupabile”; structura de gen a persoanelor angajate a fost de 102.598 femei și 113.350 bărbați, iar în funcție de mediul de rezidență, 114.510 persoane proveneau din zona urbană și 101.438 persoane din zona rurală.

(2) **Integrarea pe piața muncii a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă sau a celor inactive** (finanțare FSE) - continuă implementarea intervențiilor, finanțate din FSE, care au ca obiective îmbunătățirea nivelului de competențe, stimularea mobilității și subvenționarea locurilor de muncă pentru persoanele inactive sau șomeri; 160.273 persoane au primit sprijin.

(3) Reconversia zonelor afectate de tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic este acompaniată de măsuri de creare a alternativelor de ocupare. În cadrul apelului POCU/761 Îmbunătățirea nivelului de competențe profesionale și creșterea gradului de ocupare a șomerilor și persoanelor inactive din Valea Jiului în corelare cu nevoile pieței muncii au fost semnate și sunt în implementare 9 contracte în valoare totală de 3,5 mil. euro.

(4) Stimularea angajării persoanelor care și-au pierdut locul de muncă sau au fost în

imposibilitatea de a se angaja și care, prin pierderea veniturilor, sunt supuse riscului de excluziune socială - din FSE au fost finanțate intervenții de care au beneficiat 37.642 persoane și 11.562 întreprinderi.

(5) **Îmbunătățirea participării tinerilor NEETs la piața muncii (FSE)** - 3.783 tineri NEETs șomeri cu vârsta între 16 - 29 ani beneficiază de măsuri de reîntoarcere în educație în programe de tip a doua șansă; 61.731 tineri NEETs șomeri cu vârsta între 16 -29 ani beneficiază de sprijin.

(6) **Diversificarea economiei locale în mediul rural** - investiții finanțate din FEADR care conduc la crearea a 5.775 noi locuri de muncă prin măsurile de înființare a activităților neagricole în zone rurale și dezvoltare a activităților neagricole de către întreprinderile/ fermele existente. Fondurile alocate pentru instalarea tinerilor fermieri au susținut 13.977 tineri fermieri, iar cele pentru dezvoltarea fermelor de mici dimensiuni au finanțat 33.594 ferme mici.

(7) **Dezvoltarea antreprenoriatului social, inclusiv în zona ITI Delta Dunării** - crearea de noi oportunități de ocupare și facilitarea integrării vocaționale în întreprinderile sociale pentru persoanele inactice din zonele rurale. În cadrul apelului POCU/879 Sprijin pentru înființarea de întreprinderi sociale în mediul rural au fost semnate și sunt în implementare 11 contracte în valoare totală de 29,6 mil. euro.

RST.2020.2 Subcomponenta 5: Să consolideze competențele și învățarea digitală și...

Măsuri

Elaborarea Cadrului național pentru digitalizarea educației, corelat cu domeniul strategic Digitalizare din Proiectul România Educată, a demarat prin pregătirea setului de competențe digitale pentru elevi și cadre didactice. Prin OMed nr. 5765/15.10.2020 au fost stabilite competențe digitale generale pentru elevi. Cadrul de competențe digitale al profesionistului din educație - DigCompEdu a fost aprobat prin OMed nr. 4150 din 29 iunie 2022.

Capitolul Digitalizare, din cadrul Proiectului România Educată, prevede cinci obiective strategice: (1) dezvoltarea competențelor digitale ale elevilor și studenților; (2) formarea inițială și continuă a cadrelor didactice pentru educație digitală; (3) dezvoltarea competențelor digitale în rândul personalului didactic auxiliar și nedidactic; (4) dezvoltarea unui ecosistem digital de educație și de formare în vederea reducerii decalajelor; (5) asigurarea de programe pentru securitate cibernetică, protecția datelor, siguranța on-line și etică IT. Cadrul de competențe digitale al profesionistului din educație, Metodologia privind formarea continuă a personalului din învățământul preuniversitar prin includerea în formarea inițială și formarea continuă a competențelor digitale, Metodologia-cadru de organizare a programului de formare psihopedagogică în vederea certificării competențelor pentru profesia didactică precum și modificarea Fișei de observare a lecției au fost aprobate/ actualizate printr-un set de ordine de ministru aprobat în iunie 2022.

La finalul anului școlar 2021-2022 a fost testată o modalitate digitală de evaluare a nivelului competențelor elevilor la disciplinele Limba română, Matematică și Istorie, bazată pe paradigma psihometrică Item Response Theory. La acest program pilot au participat aproape 150.000 de elevi din 329 de unități de învățământ, fiind aplicate 280.237 de teste.

Prin proiectul Standardizare și evaluare unitară pentru sistemul de educație preuniversitar - STANDEV, în valoare de 57,84 mil. lei, aflat în implementare în perioada iunie 2022 - decembrie 2023, vor fi dezvoltate standarde curriculare de învățare și standarde de evaluare pentru asigurarea unei evaluări unitare, atât pentru evaluările curente și sumative, cât și pentru examenele și concursurile naționale. Astfel, în contextul Proiectului “România Educată”, va fi realizat un sistem național coerent și fiabil de standarde, construit pe bază de soluții digitale.

Pe parcursul anului școlar 2021-2022, modele curriculare și de guvernanță școlară, adaptate la noile recomandări europene, la nevoile comunității și la resursele existente au fost testate în șase școli. În anul școlar 2022-2023, testarea-pilot a noilor modele continuă în 28 de școli din întreaga țară, 60 de școli-pilot urmând a fi finanțate prin PNRR în următorii ani.

În contextul implementării proiectului Profesionalizarea carierei didactice - PROF, continuă reformarea sistemului formării profesionale pentru cariera didactică, vizând inclusiv componenta digitală. Prin OMed nr. 4800/2022 au fost aprobate programele școlare din categoria curriculum la decizia școlii (nivelul liceal), care testează programa școlară Educația digitală și abilități media. De asemenea, prin derularea celor trei programe de formare din cadrul proiectului CRED (Abilitare Curriculară, Resurse educaționale digitale: realizare, utilizare, evaluare și Managementul implementării eficiente a curriculumului național) au fost formate 52.723 de cadre didactice și au fost validate și publicate 4.833 de Resurse Educaționale Deschise.

Sunt în curs de aplicare o serie de măsuri de anticipare a nevoilor pieței muncii în ceea ce privește competențele, precum și de urmărire a inserției profesionale a absolvenților.

Ca atare, există un mecanism de anticipare a nevoilor de competențe pentru învățământ profesional și tehnic, care implică analiza contextului regional/ județean/ local din punctul de vedere al evoluțiilor și previziunilor demografice, economice și referitoare la piața muncii, iar capacitatea de răspuns a sistemului de formare profesională inițială la nevoile pieței muncii este fundamentată de documente de planificare strategică elaborate la nivel regional, prin Planurile Regionale de Acțiune pentru Învățământ (PRAI), și la nivel județean, prin Planurile Locale de Acțiune pentru Învățământ (PLAI). Aceste planuri se bazează pe o planificare strategică a nevoilor de formare care au drept scop îmbunătățirea corelării dintre oferta IPT și nevoile de dezvoltare socio-economică la nivel regional, respectiv județean (local) pe termen mediu, ultima versiune elaborată vizând orizontul anului 2025.

De exemplu, în sectorul învățământului profesional și tehnic agricol, MADR a alocat, începând din 2020, finanțări de 35 mil. lei pentru investiții necesare modernizării unui număr de 57 licee tehnologice cu profil preponderent agricol. De asemenea, MADR are în vedere și elaborarea unor măsuri care să conducă la îmbunătățirea calității învățământului agricol, care vizează susținerea înființării de noi specializări/calificări profesionale în concordanță cu noile cerințe ale agriculturii moderne, fundamentarea cifrei anuale de școlarizare pornind de la cerințele agenților economici din domeniu, perfecționarea cadrelor didactice de specialitate, organizarea stagiilor de practică în funcție de cerințele și opțiunile elevilor și ale angajatorilor, reactualizarea manualelor școlare și modernizarea curriculei în sensul creșterii duratei stagiilor de practică în ferme private, precum și adaptarea la noile cerințe din agricultură.

Adaptarea ofertei de formare inițială și continuă la cerințele pieței muncii continuă în cadrul unei inițiative comune în domeniile educației și ocupării.

Proiectul ReCONNECT - Adaptare la Schimbare - Mecanism Integrat de Anticipare, Monitorizare, Evaluare a Pieței Muncii și Educației vizează realizarea a trei mecanisme:

(1) mecanismul integrat de monitorizare a inserției absolvenților programelor de educație și de formare profesională; (2) mecanismul interconectat de anticipare a nevoii de calificări și competențe pe piața muncii și (3) mecanismul interconectat de evaluare și monitorizare a politicilor publice privind măsurile active și de formare profesională, precum și a unei aplicații IT și a unui curs de formare. S-au desfășurat activități de analiză a capacității actorilor relevanți din domeniul educației, formării profesionale și pieței muncii de sincronizare și furnizare de date reale și relevante pentru dezvoltarea mecanismelor, fiind descrise, printr-o metodologie realizată prin proiect, structura, fluxul de date și interoperabilitatea mecanismului integrat de anticipare, monitorizare și evaluare a pieței muncii și a educației (etapă finalizată în noiembrie 2021). În 2022, a fost finalizat procesul de elaborare a celor trei mecanisme. Procedura de achiziție a serviciilor pentru operaționalizarea celor trei mecanisme este finalizată, la 15 decembrie 2022 fiind încheiat contractul cu furnizorul de servicii. Pentru operaționalizarea celor trei mecanisme, va fi creat un sistem unic de monitorizare și evaluare a inserției absolvenților programelor de educație și formare profesională, a nevoii de calificare și a politicilor publice privind măsurile active și formarea profesională. Pentru finalizarea contractului și realizarea mecanismelor, perioada de implementare a proiectului a fost prelungită până în noiembrie 2023.

Sunt implementate programe de formare corelată cu cerințele locurilor de muncă (finanțate din FSE), inclusiv dobândirea competențelor digitale pentru 20.886 angajați, fiind susținute 11.992 IMM-uri.

RST.2020.2 Subcomponenta 6: ...să asigure accesul egal la educație.

Măsuri

Pași importanți au fost realizați pentru combaterea segregării școlare prin aprobarea și demararea aplicării Metodologiei de monitorizare a segregării în învățământul preuniversitar.

Toate acțiunile privind desegregarea se vor realiza prin intermediul proiectului Consolidarea managementului în sistemul educațional, prin dezvoltarea și implementarea unui model eficient de guvernare locală și regională în sistemul de învățământ preuniversitar și îmbunătățirea echității sistemului educațional din România, aprobat în decembrie 2021, având MEd ca beneficiar și Administrația Prezidențială ca partener. Proiectul este finanțat de DG REFORM prin Instrumentul de sprijin tehnic (TSI). Obiectivele specifice ale proiectului includ, printre altele: realizarea cadrului instituțional capabil să asigure un management educațional eficient la nivel local și regional; prevenirea, combaterea și monitorizarea segregării în sistemul educațional; dezvoltarea capacității sistemului educațional de a preveni, combate și monitoriza segregarea, iar acestea contribuie la generalizarea echității și la instruirea profesioniștilor din sistemul de învățământ preuniversitar cu privire la noul cadru legal privind desegregarea în școală. Sprijinul tehnic solicitat prin proiect este complementar cu PNRR, iar proiectul vizează și elaborarea unei Strategii naționale de desegregare școlară și a unui Plan de acțiune aferent. În 2022, proiectul a fost defalcat în două părți: 1. TSI Desegregare - TSI Project on School Desegregation (prin contract încheiat de DG REFORM cu UNICEF); 2. TSI Guvernare (prin contract încheiat de DG REFORM cu OECD). Pentru componenta desegregare, a avut loc conferința de lansare și a fost constituită echipa de proiect. De asemenea, a fost elaborat Ghidul tehnic pentru aplicarea Metodologiei de monitorizare a segregării școlare de către echipa de asistență tehnică

a Reprezentanței UNICEF în România, în cadrul Parteneriatului MEd-UNICEF, iar în decembrie 2022 a avut loc testarea modului informatic SIIIR pentru monitorizarea segregării în școli. Biroul UNICEF din România oferă sprijin tehnic și asistență pentru revizuirea Metodologiei de monitorizare a segregării școlare și pentru elaborarea Metodologiei de prevenire a segregării școlare sau de intervenție în astfel de cazuri.

Asistența tehnică acordată MEd de UNICEF în domeniul desegregării școlare include ca acțiuni strategice cheie: (1) testarea metodologiei de monitorizare a segregării școlare - activitate realizată; (2) elaborarea pachetelor de formare pentru profesioniști (directori de școli, profesori, inspectori școlari județeni și personal al MEd) din sistemul educațional cu privire la noul cadru legal și de politici privind desegregarea școlară - activitate realizată; (3) desfășurarea sesiunii de formare - urmează a fi realizată până la finalul trim. III/2023; (4) testarea-pilot a metodologiei restrânse și a celei extinse la nivelul învățământului preuniversitar prin modulul SIIIR dedicat colectării datelor privind segregarea școlară la nivel de elev și unitate școlară pentru aspectele precizate în modulul de suport tehnic Monitorizarea Segregării Școlare (MSS), la secțiunile monitorizare restrânsă și monitorizare extinsă - acțiunea urmează a fi realizată până la finalul trim. III/2023.

Prin HG nr. 1604/2022 s-a aprobat înființarea unui număr de 1.200 de noi posturi de consilieri școlari, ceea ce reprezintă o creștere de 50% a numărului de consilieri.

În 2022, în scopul cartografierii practicilor și abordărilor fenomenului de abandon universitar, UEFISCDI a publicat studiul Abandonul în învățământul superior românesc. Publicația are la bază cercetarea inclusă într-una din activitățile proiectului Calitate în învățământul superior: internaționalizare și baze de date pentru dezvoltarea învățământului românesc. Studiul propune recomandări specifice, pe niveluri de studiu, și recomandări generale privind flexibilizarea sistemului universitar și centrarea sa pe nevoile reale ale studentului, inclusiv operaționalizarea țintei asumată în Proiectul “România Educată”: „finalizarea studiilor de către minimum două treimi dintre cei înscriși în anul I”, respectiv „reducerea abandonului universitar de la 48,65% la maxim 33% din cohorta studenților”.

În privința consolidării pachetului social pentru educație, vizând elevii din grupurile cu riscuri particulare, a continuat derularea programelor sociale naționale anuale: Sprijin material pentru copiii cu cerințe educaționale speciale (CES), Bani de liceu, Euro 200, Bursa profesională, Burse școlare, Programul pentru școli al României, Rechizite școlare, Program național de activități remediale etc.

Prin OUG nr.145/2022, Programul-pilot pentru acordarea unui suport alimentar preșcolarii și elevilor (Programul “Masa Caldă”) a fost extins în 450 de școli, urmând ca, în anul școlar 2022-2023, preșcolarii și elevii din învățământul preuniversitar de stat să primească gratuit o masă caldă sau un pachet alimentar, în limita sumei de 15 lei/zi/beneficiar. Pentru 2022, s-a alocat suma de 147, mil. lei, iar pentru 2023, s-a alocat suma de 266,510 mil. lei. Acest program-pilot contribuie la reducerea abandonului școlar și asigurarea accesului echitabil și nediscriminatoriu la educație al tuturor preșcolarii și elevilor din România. Criteriile de selecție a unităților de învățământ în cadrul acestui program au avut în vedere condițiile socioeconomice și geografice defavorabile, precum și imposibilitatea materială a multor familii de a susține participarea copiilor la activitățile școlare.

De asemenea, prin OUG nr. 159/2022, a fost introdusă o sumă forfetară pentru elevii navetiști, aceasta reprezentând o creștere semnificativă a sumei acordate anterior pentru transportul elevilor școlarizați în altă localitate decât cea de domiciliu. Cheltuielile efectuate de MEd pentru transportul elevilor au fost, în 2021, de 14,33 mil. lei, iar în 2022 de 58,18 mil. lei. În ceea ce privește cheltuielile pentru transportul

studentilor suma alocată de MEd a fost de 24,53 mil. lei. pentru 2021, aceeași sumă fiind alocată și în 2022.

În anul școlar 2021-2022 numărul beneficiarilor măsurii de Sprijin material pentru copiii cu cerințe educaționale speciale (CES) a fost de 65.981 de copii.

Pentru anul școlar 2022-2023, conform OMed nr. 5150/30.08.2021 privind organizarea și desfășurarea admiterii în învățământul liceal, se vor aloca locuri distincte în unitățile de învățământ de masă, pentru integrarea individuală a elevilor cu cerințe educaționale speciale.

În anul școlar 2021-2022, numărul beneficiarilor programului Bani de liceu a fost de 22.853 de elevi, iar în anul școlar 2022-2023 numărul beneficiarilor este de 20.509. Astfel, cheltuielile efectuate din bugetul MEd, în anul 2021, au fost de 47,21 mil. lei și de 41,83 mil. lei în 2022.

În 2021, numărul de elevi și studenți beneficiari ai programului Euro 200 a fost de 2.150 iar cheltuielile efectuate din bugetul MEd cu acest program au fost de 1,95 mil. lei. În 2022 aceste cheltuieli au atins suma de 1,75 mil. lei.

În anul școlar 2021-2022, un număr de 99.342 de elevi au beneficiat de burse profesionale prin programul Bursa profesională, în valoare de 129,32 mil. lei. Pentru anul școlar 2022-2023 au fost alocate 128,6 mil. lei.

În privința bursei școlare, în 2021, prin HG nr. 1094/2021, a fost stabilit un nou quantum al bursei pentru anul școlar 2021-2022, diferențiat, pentru prima dată, în funcție de categoria de burse, după cum urmează: 500 de lei pentru bursa de performanță, 200 de lei pentru bursele de merit și cele de ajutor social și 150 de lei pentru bursele de studiu.

Numărul total de preșcolari și elevi din ciclul primar și gimnazial, beneficiari ai Programului pentru școli al României, prin care se acordă gratuit fructe și legume proaspete, lapte și produse lactate și de produse de panificație în limita unei valori zilnice/preșcolar/elev, a fost de 1.903.851. Pentru anul școlar 2022-2023, suma alocată programului a fost de 562,85 mil. lei.

La începutul fiecărui an școlar sunt distribuite pachete cu rechizite școlare specifice fiecărei clase prin Programul rechizite școlare, pentru stimularea prezenței la școală. Numărul de beneficiari, în anul școlar 2021-2022, a fost de 258.356 de elevi. Pentru 2021, cheltuielile din bugetul MEd au fost în valoare de 4,46 mil. lei, iar pentru 2022 au fost de 2,69 mil. lei. Prin OMed nr. 3783/03.03.2023, a fost aprobat nivelul maximal de preț al pachetelor cu rechizite școlare acordate elevilor, în sumă de 65 de lei/ pachet/ elev din învățământul primar și 75 de lei/ pachet/ elev din învățământul gimnazial.

De asemenea, Guvernul României continuă să aplice pachetul Sprijin pentru România, care cuprinde inclusiv măsuri pentru susținerea elevilor care beneficiază de burse sociale, precum și garantarea unor credite studenților, prin Programul Național Student Invest. Astfel, până la finalul anului 2022 au fost acordate aproape 500 de credite pentru studenți. O propunere legislativă vizează extinderea acestui program prin acordarea de credite până la limita sumei de 75.000 de lei/solicitant (față de 50.000 de lei/solicitant), studenților cu vârsta de până la 40 de ani și acordarea posibilității studenților, masteranzilor și doctoranzilor să folosească banii pentru achitarea unor tratamente medicale, iar celor care sunt părinți să plătească pentru educația sau activitățile copiilor. Dobânda în acest program rămâne subvenționată integral de MFTES.

În cadrul Programului național de activități remediale pentru elevi, în 2022 a fost

finalizată plata tranșelor de finanțare pentru toate activitățile remediale derulate în perioada martie-august 2021. Valoarea totală a tranșelor plătite în proiect a fost de 107,18 mil. lei.

RST.2020.3

RST.2020.3 Subcomponenta 1: Să asigure sprijin sub formă de lichidități pentru economie, de care să beneficieze întreprinderile și gospodăriile, în special IMM-urile și lucrătorii independenți.

Măsuri

Notă: Nu mai este necesară raportarea unor evoluții suplimentare, întrucât această recomandare a fost evaluată de către COM ca fiind deplin implementată (full implementation).

RST.2020.3 Subcomponenta 2: Să avanseze finanțarea proiectelor de investiții publice mature și...

Măsuri

MF urmărește anual modul în care ordonatorii principali de credite reflectă rezultatele prioritizării proiectelor de investiții publice semnificative în proiectele lor bugetare anuale. *Memorandumul conținând rezultatele prioritizării proiectelor de investiții publice semnificative* ce au fost utilizate la elaborarea proiectului de buget aferent anului 2023 a fost aprobat la 27 iulie 2022. Lista proiectelor prioritizate conține **189 proiecte de investiții publice semnificative** (față de 177 în 2021, 160 în 2020, respectiv 158 în 2019), gestionate de 8 ordonatori principali de credite.

În ceea ce privește **proiectele de parteneriat public-privat (PPP)**, la nivelul Unității de Management al Investițiilor Publice din cadrul MF, în 2020-2022 au fost realizate următoarele progrese:

- Elaborarea unei *strategii la nivel național pentru implementarea proiectelor prioritare în regim PPP*, împreună cu experți ai Centrului European de Expertiză în domeniul PPP. Strategia avansează un set de criterii pentru selectarea proiectelor care urmează să fie implementate în regim PPP, propune un cadru instituțional pentru aprobarea diferitelor etape, începând de la faza de pregătire a proiectului, atribuirea contractelor și monitorizarea acestora în faza operațională. Proiectul documentului de politică publică a suferit modificări pe parcursul anilor 2021 și 2022, fiind necesar a se clarifica cadrul legal și instituțional în ceea ce privește pregătirea proiectelor care se implementează în regim PPP. Aprobarea Strategiei este prevăzută pentru 2023;
- Implementarea unui *proiect de asistență tehnică finanțat prin Programul de Sprijin pentru Reforme Structurale al COM*, având în vedere necesitatea completării cadrului legal existent (OUG nr. 39/2018) cu ghiduri/ metodologii destinate pregătirii proiectelor PPP. Proiectul implică servicii de consultanță pentru elaborarea de linii

directoare privind prevederile contractuale standard, dezvoltarea unui set de instrumente/ metodologii legate de conceptul *Value for Money*, dezvoltarea unui set de materiale și sesiuni de instruire. Contractul de servicii de consultanță a fost semnat la 15 decembrie 2021, este în implementare și are ca dată de finalizare 15 iunie 2023. Livrabilele din cadrul proiectului vor fi adoptate sub formă de legislație terțiară și vor sta la baza procedurilor operaționale pentru verificarea alinierii la bunele practici internaționale și a legislației aplicabile principalelor documente din etapa de pregătire a PPP (studiul de fundamentare și contractul de PPP).

Proiecte de investiții publice mature pentru dezvoltarea infrastructurii de mediu și combaterea/ atenuarea efectelor schimbărilor climatice:

- *Proiecte integrate/ individuale pentru consolidarea și extinderea sistemelor de management integrat al deșeurilor, cu respectarea ierarhiei deșeurilor* (POIM, AP 3, OS 3.1) - buget total 374,31 mil. euro pentru creșterea capacității de reciclare a deșeurilor cu 340.000 t suplimentare, în fiecare an, pentru a atinge la sfârșitul anului 2023, ținta POIM de 1.300.000 t/an capacitatea de reciclare a deșeurilor; în acest scop au fost închise/reabilitate 40 depozite neconforme de deșeuri și s-au contractat 33 proiecte, în valoare totală de 339,13 mil. euro; Din totalul celor 33 de proiecte contractate, 13 proiecte au fost finalizate. Prin Acordul de servicii de asistență tehnică pentru proiecte - PASSA 2020-2023, semnat în decembrie 2019, experții BEI vor continua să acorde sprijin MIPE (AM POIM) pentru executarea a 11 planuri județene de gestionare a deșeurilor pentru îndeplinirea condiției favorizante din sectorul deșeurilor.
- *Pe Schema de ajutor de stat regional pentru investiții având ca scop reducerea efectelor negative ale deșeurilor asupra mediului și reducerea consumului de resurse primare este finanțat Programul de gestionare a deșeurilor, inclusiv a deșeurilor periculoase care pune la dispoziția operatorilor economici ce realizează instalații de reciclare și tratare a deșeurilor un buget total estimat la 1.100 mil. lei credite de angajament și 32 mil. lei credite bugetare. Sumele se vor asigura prin PNRR și, după caz, diferența din bugetul AFM.*
- *Programul privind ecologizarea zonelor afectate de deșeuri* (denumit generic *Curățăm România*) a avut o sesiune de depunere a dosarelor în perioada 05.04.2022-06.06.2022, cu un buget alocat de 27 mil. lei, în cadrul căreia au fost depuse 538 dosare de finanțate și aprobate 495 dosare.
- Prin OG nr. 27/2022 a fost aprobată *Schema de ajutor de minimis în vederea tranziției către economia circulară*. Această schemă are ca obiectiv stimularea realizării unor investiții și a unor categorii de activități cu finanțare din fonduri de la bugetul de stat, generând astfel un interes semnificativ la nivelul industriei. *Ghidul solicitantului pentru instituirea schemei de ajutor de minimis în vederea tranziției către economia circulară* a fost aprobat prin Ordinul MEc nr. 1436/4 noiembrie 2022. În perioada 19 decembrie 2022 - 31 ianuarie 2023, a avut loc o sesiune de depunere a cererilor de finanțare, în cadrul căreia au fost depuse un număr de 94 de cereri de finanțare, valoarea totală a proiectelor depuse fiind de 19,93 mil. euro. Începând cu 1 februarie 2023 a fost demarată evaluarea cererilor de finanțare depuse, în conformitate cu prevederile Capitolului II.1 Etapele de evaluare a cererii de finanțare.
- Prin *Programul - Mediu, adaptare la schimbările climatice și ecosisteme* (RO-Mediu), finanțat prin Mecanismul Financiar SEE 2014-2021, gestionat de MMAP, se are în vedere închiderea a minimum 2 depozite temporare de deșeuri municipale în urma apelului *Măsuri de reducere a contaminării cu substanțe periculoase în depozite municipale temporare*, destinat autorităților publice locale, derulat în perioada

martie-mai 2022. Bugetul disponibil pentru această măsură a fost crescut la 11,70 mil. euro pentru 6 proiecte selectate în urma apelului și aflate în implementare.

- Pentru ca România să se încadreze în prevederile *Directivei Consiliului 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane și Directivei nr. 98/83/CE privind calitatea apei destinate consumului uman*, se realizează investiții majore pentru extinderea rețelelor de apă și apă uzată, realizarea și reabilitarea/modernizarea stațiilor de tratare, a rețelelor de canalizare și a stațiilor de epurare. La nivel național, în aglomerările mai mari de 2.000 locuitori echivalenți, la sfârșitul lunii decembrie 2021, au fost inventariate 2.380 rețele de canalizare, din care 1.317 sunt funcționale, iar 1.063 se află în diferite stadii de executare. În ceea ce privește stațiile de epurare a apelor uzate, în aglomerările mai mari de 2.000 locuitori echivalenți existau 847 stații de epurare, din care 736 funcționale și alte 111 stații de epurare noi, finalizate, la care populația nu a fost racordată încă sau aflate în probe tehnologice/ dezafectate. Gradul de acoperire cu sisteme de colectare a apelor uzate, în aglomerări mai mari de 2.000 locuitori echivalenți, corespunde unei încărcări biologice de cca. 73,9% locuitori echivalenți, iar gradul de acoperire cu stații de epurare a apelor uzate corespunde unei încărcări biologice de cca. 73,1% locuitori echivalenți. Investițiile realizate în perioada ianuarie - decembrie 2021 pentru infrastructura de apă uzată se ridică la cca. 460 mil. euro.
- Prin *Programul Sprijinirea conectării populației cu venituri mici la rețelele de alimentare cu apă și canalizare existente* este stimulată creșterea gradului de acces al populației, în special din zonele rurale, la un serviciu public de apă și canalizare conform cu cerințele legislației UE și asigurarea accesului tuturor categoriilor sociale la acest serviciu. În perioada 01.11.2022-15.12.2022, cu un buget alocat de 836,64 mil. lei, pe acest program s-a desfășurat o sesiune de depunere a dosarelor de finanțare în cadrul căreia au fost depuse 26 dosare și aprobate 10 dosare.
- La 31 decembrie 2021, investițiile realizate pe OS 3.2 din POIM pentru infrastructura de apă uzată se derulează prin 108 contracte de finanțare, în valoare totală eligibilă de cca. 7.065 mil. euro, din care 19 contracte sunt finalizate; Prin POIM sunt prevăzuți a se realiza 9.342 km de rețea de canalizare și 169 stații de epurare; până la sfârșitul lunii decembrie 2022 au fost realizați 1.705,46 km rețea de canalizare și 32 stații de epurare. Prin proiectele de infrastructură selectate, locuitorii României vor beneficia de o mai bună alimentare cu apă, ținta POIM aferentă anului 2023 este de 1.836.354 persoane. De asemenea, ținta POIM pentru 2023 pentru tratarea apelor uzate este de 1.248.721 echivalent populație.
- Îmbunătățirea sistemelor de protecție împotriva riscului de inundații: în 2022, ANAR-MMAP a realizat 33,90 km consolidări de mal, 22,47 km amenajări de albie de râuri și 1,99 km de diguri, fiind protejate de inundații 30 de localități. ANIF-MADR a intervenit asupra a 91 de sisteme complexe de desecare-drenaj în situații de prevenire și gestionare a inundațiilor și a realizat lucrări de îmbunătățiri funciare, respectiv desecare pe raza a 202 localități, bugetul ANIF alocat acestor lucrări fiind de 5,68 mil. euro.
- Măsuri care vizează **protecția împotriva riscului la inundații: (1) cu finanțare în cadrul POCA 2014-2020: (i) proiectul Întărirea capacității autorității publice centrale în domeniul apelor în scopul implementării etapelor a 2-a și a 3-a ale Ciclului II al Directivei Inundații - RO-FLOODS** -se derulează pe parcursul a 48 de luni, în perioada octombrie 2019 - octombrie 2023, lider de proiect fiind MMAP, ANAR participând în calitate de partener. Valoarea totală a proiectului este de 139,996 mil. lei, din care ANAR 6,95 mil. lei; (ii) în cadrul proiectului **Întărirea capacității autorității publice centrale în domeniul managementului apelor în scopul implementării Strategiei**

Naționale de Management la Inundații (SNMRI) pe termen mediu și lung - se derulează pe parcursul a 46 de luni, în perioada februarie 2020 - decembrie 2023, lider de proiect fiind MMAP, ANAR participând în calitate de partener. Valoarea totală a proiectului este de 11,06 mil. lei, din care ANAR 5,25 mil. lei. **(2) cu finanțare în cadrul POIM:** (iii) obiectivul specific *Creșterea nivelului de pregătire pentru o reacție rapidă și eficientă la dezastre a echipajelor de intervenție* - până în decembrie 2022, au fost depuse 12 proiecte, în valoare totală eligibilă de 1.033 mil. euro și din acestea s-au contractat 11 proiecte în valoare totală de 1.008 mil. euro, din care 3 proiecte au fost finalizate. (iv) *Dotarea și training asociat pentru AN Apele Române cu utilaje și echipamente de măsurare și supraveghere a infrastructurii de gospodărire a apelor precum și îmbunătățirea capacității de intervenții și acțiuni preventive de asigurare a capacităților existente* - a fost elaborată fișa de proiect în vederea promovării cu finanțare POIM, fiind propusă ca investiție în cadrul PNRR. (v) proiectul *WATMAN II Sistem informațional pentru Managementul Integrat al Apelor - Etapa II - sisteme de alarmare, comunicații integrate și DSS* - procedura de licitație pentru atribuirea contractului de asistență tehnică va fi reluată. Termen estimat de atribuire a contractului de asistență tehnică: semestrul II 2023; (vi) în cadrul AP 5 „*Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor*”, pentru reducerea efectelor și a pagubelor asupra populației, cauzate de fenomenele naturale asociate principalelor riscuri accentuate de schimbările climatice, în principal de inundații și eroziune costieră, au fost depuse 25 proiecte în valoare totală eligibilă de 1.897 mil. euro și dintre acestea s-au contractat 21 proiecte în valoare totală de 1.834 mil. euro; (vii) în cadrul AP 5.1 este în curs de implementare proiectul “*Reducerea eroziunii costiere faza II (2014-2020)*” - aprobat prin HG nr. 667/2016, cu o valoare de 841 mil. euro, din care eligibili 709 mil. euro, prin care se vor realiza 30,54 km de plajă/ faleză protejată. Până în decembrie 2022 s-au cheltuit 739,7 mil. lei, din care fonduri UE 438,7 mil. lei, loturile 1-5,7- 9 fiind în stadiul de implementare; (viii) în cadrul AP 5.1, la 19 mai 2021 a fost semnat contractul de finanțare nr. 560 pentru proiectul “*Apărarea împotriva inundațiilor a localității Babadag, județul Tulcea*”, în valoare de 82,5 mil. lei. În 2022 au fost semnate contracte de finanțare și pentru obiectivele de investiție: Amenajare complexă a râului Jiu în vederea apărării împotriva inundațiilor a municipiului Craiova - în valoare de 149,11 mil. lei; Reducerea riscului la inundații în BH Ialomița, aval acumularea Pucioasa - Componenta I BH Ialomița Superioară - în valoare de 121,79 mil. lei și Reducerea riscului la inundații a municipiului Tecuci, județul Galați - în valoare de 217,57 mil. lei. (ix) în cadrul AP 5, OS 5.1 ANM a finalizat la 31 decembrie 2022 implementarea proiectului “*Dezvoltarea sistemului național de monitorizare și avertizare a fenomenelor meteorologice periculoase pentru asigurarea protecției vieții și a bunurilor materiale*”. Proiectul a fost implementat în perioada 21 decembrie 2018 - 31 decembrie 2022. Valoarea totală a Proiectului a fost de 29,96 mil. lei, inclusiv TVA, din care finanțare nerambursabilă din Fondul de Coeziune în valoare de 24,08 mil. lei. (x) în cadrul AP 5, OS 5.1 este în curs de implementare proiectul “*Modernizarea infrastructurii de monitorizare și avertizare a fenomenelor hidro-meteorologice severe în vederea asigurării protecției vieții și a bunurilor materiale - INFRAMETEO*”, Cod SMIS 2014+ 152610. Proiectul are o perioadă de implementare de 23 luni respectiv 1 februarie 2021 - 31 decembrie 2023. Valoarea totală a Proiectului este de 246,06 mil. lei, inclusiv TVA, din care finanțare nerambursabilă din Fondul de Coeziune în valoare de 207,57 mil. lei.

- În ceea ce privește **protecția naturii și conservarea biodiversității**, România se remarcă printr-o varietate de arii naturale protejate de însemnătate națională, europeană și mondială. Astfel, dintr-un total de 1578 arii naturale protejate, ANANP administrează în mod direct 1254 dintre acestea, restul de 324 fiind în administrarea altor entități (prin efectul legii, Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării,

respectiv Regia Națională a Pădurilor Romsilva și Consiliile Județene prin structurile de administrare special constituite, aflate în relație contractuală cu ANANP). În decembrie 2022, ANANP avea în derulare 8 proiecte pentru implementarea planurilor de management (pentru situri Natura 2000 și ariile naturale protejate de interes național suprapuse cu acestea) și era partener în 3 proiecte dedicate Elaborării Planurilor de Management (12 planuri de management) cu instituții publice (Universitatea Babeș-Bolyai și APM Bistrița Năsăud). Totodată ANANP are în derulare 17 contracte de finanțare pentru elaborarea planurilor de management aferente a 139 situri Natura 2000 și arii naturale protejate de interes național suprapuse cu acestea și este partener în 6 proiecte aflate în evaluare la AM POIM, proiecte elaborate în contextul celor 69 de parteneriate active încheiate de ANANP în anii 2019 - 2022 cu entități publice și private. ANANP și GNM sunt parteneri cu MMAP în proiectul - *Consolidarea capacității instituționale pentru îmbunătățirea politicilor din domeniul schimbărilor climatice și adaptarea la efectele schimbărilor climatice* - SMIS 127579 - proiectul se derulează pe parcursul a 41 de luni, în perioada decembrie 2019-mai 2023 și are o valoare totală de 17,62 mil. lei (stadiu de realizare: prin actul adițional nr.3 au fost aprobate prelungirea proiectului și activităților din cadrul acestuia, a fost modificat bugetul alocat desfășurării activităților și a fost modificat graficul de rambursare). În același context, ANANP este partener cu Institutul de Cercetare - Dezvoltare pentru Cînegetică și Resurse Montane Miercurea Ciuc, în proiectul *Reabilitarea zonelor umede și a turbăriilor din regiunea Centru*. În plus, MMAP în parteneriat cu GNM, ANPM și AFM derulează în perioada 1 ianuarie 2021-31 decembrie 2023 proiectul *Asistență tehnică pentru implementarea măsurilor de guvernare din Planul Național de Gestionare a Deșeurilor* cu finanțare în cadrul POIM Axa 3, OS 3.1 proiect tip B, cu o valoare totală de 49,89 mil. lei (stadiu de realizare: elaborarea documentației tehnice corespunzătoare activităților proiectului, servicii de consultanță și asistență tehnică pentru optimizarea legislației naționale privind gestionarea deșeurilor).

- Pentru armonizarea amenajamentelor silvice, agropastorale și a planurilor de urbanism cu planurile de management ale ariilor naturale protejate, ANANP și structurile de administrare special constituite, aflate în relație contractuală cu aceasta, în procedura de reglementare, au emis în perioada de referință (trim. II 2022 - trim. I 2023) un număr de 457 avize dintre care: (i) 7avize pentru amenajamente pastorale; (ii) 279avize pentru amenajamente silvice ; (iii) 171 avize pentru planuri de urbanism PUG+PUZ+PUD .Proiectul *Protocolul de informații și investigații privind infracțiunile de mediu bazat pe mai multe surse de date (EMERITUS)*, care are ca scop realizarea și implementarea unui protocol pentru investigarea eficientă a infracțiunilor de mediu, cu efect de pârghie privind integrarea tehnologiilor inovatoare de monitorizare și analiză (drona, date satelitare, senzori virtuali, date de geo-intelligence etc.) și a unui program de formare complementar care vizează încurajarea autorităților de aplicare a legislației de mediu (de ex. Garda de Mediu și Poliția de Frontieră), precum și de creștere a capacității de informații și investigare la nivel național și transfrontalier. Acest acord de consorțiu se bazează pe Regulamentul (UE) nr. 2021/695 al Uniunii Europene, Parlamentul și Consiliul din 28 aprilie 2021 de instituire a programului-cadru Orizont Europa pentru cercetare și inovare (2021-2027), care stabilește regulile sale de participare și diseminare. (stadiu de realizare: (i) se determină infracțiunile frecvente privind deșeurile, cât și cele mai complexe/problematic; (ii) se determină tipurile de infracțiuni legate de deșeuri ce prezintă interes (ardere, aruncare, depozitare ilegală); (iii) se determină locațiile privind monitorizarea satelitară; (iv) se operează modificări asupra legislației în vigoare).
- Pentru protejarea și refacerea biodiversității, în cadrul OS 4.1 din POIM, au fost finanțate acțiuni dedicate elaborării și implementării planurilor de management a ariilor protejate/ planurilor de acțiune pentru specii/ seturilor de măsuri de

conservare, precum și menținerii și refacerii ecosistemelor degradate și a serviciilor furnizate. Prin proiectele selectate, se va obține un stadiu de conservare mai bun pentru suprafețe habitate, ținta POIM aferentă anului 2023 fiind de 48.686 ha și vor fi elaborate și aprobate seturi de măsuri/ planuri de management/ planuri de acțiune, ținta POIM pentru 2023 fiind de 57 de planuri. Au fost depuse 209 de proiecte, în valoare totală de 616,74 mil. euro, din care au fost contractate 119 proiecte, în valoare totală de 329,80 mil. euro.

- În 2022, cheltuind 7,75 mil. lei, *Gărzile Forestiere* au executat împăduriri/completări/refaceri pe 198/65/0 ha teren degradat (total 263 ha). În plus, s-au executat lucrări de întreținere a plantațiilor pe o suprafață de aprox. 950 ha. În aceeași perioadă, cheltuind 0,06 mil. lei, RNP-Romsilva a executat lucrări de întreținere a plantațiilor înființate anterior pe 78,7 ha teren. Totodată, prin RNP-Romsilva s-au înființat 168 ha (138+30) perdele forestiere de protecție a căilor de comunicație (drumuri naționale și autostrăzi), pentru care s-au cheltuit 4,4 mil lei.

- Pentru *îmbunătățirea infrastructurii de monitorizare și control a calității aerului*, prin POIM O.S. 4.2 sunt finanțate două proiecte: (i) *Îmbunătățirea Sistemului de Evaluare și Monitorizare a Calității Aerului la nivel național*”, cod MySMIS 139703, cu o valoare totală eligibilă de 14,89 mil. euro (în curs de implementare - este în curs de finalizare procedura de atribuire pentru dezvoltarea Rețelei Naționale de Monitorizare a Calității Aerului (RNMCA)(ii) *Extinderea și modernizarea infrastructurii de monitorizare și control a calității aerului în scopul creșterii acurateței informațiilor și a capacității de răspuns la episoadele de poluare* - în august 2021 a fost semnat contractul de finanțare pentru acest program, cu o valoare totală eligibilă de 11,52 mil. euro (în curs de implementare, acest proiect se derulează pe parcursul a 24 de luni, în perioada iulie 2021-iunie 2023 și are o valoare totală de 56,71 mil. lei, din care valoarea alocată Gărzii Naționale de Mediu este 0,435 mil. lei. În perioada de raportare s-a semnat contractul privind achiziția a 46 de sisteme aeropurtate dotate cu senzori și echipamente specifice activității de inspecție și control. Acestea vor furniza informații în timp util de la diverse evenimente cu impact asupra mediului și vor deveni un instrument esențial în activitatea zilnică a comisarilor de mediu. Sunt în curs de realizare cerințele tehnice minimale necesare pentru realizarea unei platforme on-line pentru managementul sistemelor aeropurtate - A2.2).

- *Reducerea emisiilor de GES și de amoniac din sectorul agricol* (PNDR 2014-2020) - vizează investiții care să determine atingerea unui nivel adecvat de dotare a fermelor, facilități moderne pentru depozitarea și aplicarea gunoiului de grajd și a nămolului de epurare, facilități de biogaz, utilaje folosite în agricultură pentru reducerea amprentei GES și amoniac, precum și tehnologii care contribuie la susținerea unei economii cu un nivel scăzut de carbon. La 22 decembrie 2022, sunt contractate 547 proiecte, plățile efectuate fiind în valoare de 276,23 mil. euro.

Notă: Raportarea investițiilor care au ca obiectiv îmbunătățirea sistemelor de protecție împotriva riscului de inundații și a lucrărilor de împădurire, finanțate prin PNRR, va fi realizată în cadrul acestui instrument.

TRANSPORTURI. Pregătirea, prioritizarea și accelerarea implementării proiectelor majore de investiții:

(1) Pentru creșterea capacității administrative de pregătire și implementare a proiectelor, în baza Memorandumului de Înțelegere privind Sprijinul pentru Implementarea Proiectelor semnat între Guvernul României și Banca Europeană de Investiții (BEI), este în derulare Acordul de servicii de asistență tehnică pentru proiecte

(PASSA). Asistența tehnică oferită CNAIR pe parcursul anului 2022 s-a concretizat în: asigurarea continuă a suportului tehnic pentru derularea în condiții optime a contractelor de servicii/ lucrări; analiza și emiterea de opinii asupra revendicărilor emise de antreprenori pe parcursul derulării contractelor; cooptarea de experți în vederea realizării unui Studiu pentru implementarea la nivelul CNAIR a taxării rutiere electronice (contract semnat de către BEI-PASSA în mai 2022, cu termen de finalizare în iunie 2023); crearea, în colaborare cu Ernest Young, a unei biblioteci a livrabililor elaborate în cadrul PASSA.

(2) Programul investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pe perioada 2021-2030 aprobat prin HG nr. 1312/2021 acoperă prioritățile de dezvoltare a infrastructurii de transport din România și identifică diferitele surse de finanțare - PNRR, POIM/POT, CEF și bugetul național. Îmbunătățirea capacității administrative a MTI a determinat creșterea gradului de contractare, precum și scurtarea termenelor de avizare și adoptare în cazul finanțării obiectivelor de infrastructură. În 2022 au fost semnate contracte de finanțare în valoare de 14,053 mld. euro, din care contracte de lucrări în valoare de 9,74 mld. euro.

În cadrul Programul Operațional Infrastructură Mare (POIM), în cursul anului 2022 au fost realizate o serie de progrese, precum: construirea a 79,02 km de drumuri noi pe rețeaua TEN-T și darea în trafic a Pasajului suprateran Domnești; finalizarea lucrărilor de modernizare pentru 57 de poduri/canale/tuneluri pe rețeaua feroviară; semnarea contractului de achiziție a 37 de rame electrice inter-regionale pentru transportul feroviar de călători; derularea de lucrări de modernizare pentru 14 porturi, etc.

Notă: Detalii suplimentare se regăsesc la secțiunea dedicată implementării RST.2020.3 Subcomponenta 4 privind direcționarea investițiilor către tranziția ecologică și digitală, în special către transportul durabil.

În cadrul CEF 1, finanțarea a fost mobilizată în special pentru dezvoltarea celor două coridoare europene de transport care traversează România: Orient Est-Mediteranean și Rin-Dunăre. Din Fondul de Coeziune (1,23 mld. euro - alocarea pentru România și anvelopa generală), au fost finanțate 30 de proiecte (distribuite din punct de vedere al alocării astfel: sectorul feroviar - 91,38%; sectorul aerian - 1,31%; sectorul naval - 5,55%; ITS - 2,58%).

În ceea ce privește CEF 2, disponibilul financiar din Fondul de Coeziune pentru România este de 1,09 mld. euro. Până la sfârșitul anului 2022, au fost aprobate la finanțare 9 proiecte (inclusiv proiecte ce vizează mobilitatea militară), alte proiecte fiind în curs de evaluare la COM.

(3) Îmbunătățirea cadrului legislativ vizează accelerarea implementării proiectelor de infrastructură. În martie 2022, prin HG nr. 342/2022 a fost aprobată înființarea Registrului unic al utilajelor și echipamentelor în domeniul proiectelor de infrastructură de interes național. Registrul va genera automat comunicări în cazul suprapunerii perioadelor de utilizare a utilajelor, echipamentelor și instalațiilor, reprezentând un prim pas important pentru eliminarea întârzierilor și blocajelor din șantiere. În cursul lunii decembrie 2022, proiectul de lege privind măsurile de raționalizare în scopul înregistrării de progrese în direcția realizării rețelei transeuropene de transport (TEN-T) a fost în consultare publică pe site-ul MTI.

Măsuri

I. În scopul *facilitării accesului IMM-urilor* la finanțări, pentru depășirea dificultăților economice generate de criza din Ucraina, a fost instituit un mecanism de sprijin sub formă de garanții de stat.

Astfel, prin OUG nr.99/30 iunie 2022, a fost aprobată **schema de ajutor de stat IMM INVEST PLUS** și a componentelor acesteia - **IMM INVEST ROMÂNIA, AGRO IMM INVEST, IMM PROD, GARANT CONSTRUCT, INNOVATION și RURAL INVEST**.

Acest act normativ a fost elaborat în baza *Cadrului temporar de criză pentru măsuri de ajutor de stat de sprijinire a economiei ca urmare a agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei*.

În cadrul schemei **IMM INVEST PLUS**, se acordă două tipuri de ajutoare de stat:

a. *sub formă de garanții pentru împrumuturi*, plafonul acestora pentru întreaga perioadă de valabilitate a schemei de ajutor de stat asociate Programului, respectiv până la data de 31 decembrie 2023 este de 20,25 mld. lei;

b. *sub formă de grant*, bugetul total fiind de 2,88 mld. lei, alocându-se prin intermediul fondurilor de garantare mandatate: FNGCIMM, FGCR și FRC.

Contractele de garantare aferente programului IMM INVEST Plus se pot emite până la 31 decembrie 2023, obiectivul programelor constând în acordarea de către stat de facilități de garantare pentru creditele acordate IMM-urilor și întreprinderilor mici cu capitalizare de piață medie.

a) **Componenta IMM INVEST ROMÂNIA** vizează susținerea IMM-urilor și a întreprinderilor mici cu capitalizare de piață medie, inclusiv start-up-uri, cu excepția activităților cuprinse în celelalte componente. De la începutul programului în octombrie 2022 și până la 28 februarie 2023 au fost acordate 4934 de garanții de stat, în valoare totală de aproximativ 5,14 mld. lei.

b) **Componenta IMM PROD** vizează asigurarea lichidităților și finanțarea investițiilor realizate de către întreprinderile mici și mijlocii, inclusiv start-up-uri, precum și de către întreprinderile mici cu capitalizare de piață medie. De la începutul programului în octombrie 2022 și până la 28 februarie 2023, au fost acordate 603 garanții de stat în valoare totală de aproximativ 744 mil. lei.

c) **Componenta AGRO IMM INVEST** vizează susținerea IMM-urilor și a întreprinderilor mici cu capitalizare de piață medie, inclusiv start-up-uri, din domeniul agriculturii, pescuitului, acvaculturii și sectorului alimentar. De la începutul programului în octombrie 2022 și până la 28 februarie 2023, au fost acordate 160 garanții de stat în valoare totală de aproximativ 195,98 mil. lei.

d) **Componenta RURAL INVEST** are ca obiectiv asigurarea lichidităților și finanțarea investițiilor realizate de către beneficiarii eligibili care își localizează producția în mediul rural și urban mic. De la începutul programului în octombrie 2022 și până la 28 februarie 2023 au fost acordate 1016 garanții de stat în valoare totală de aproximativ 914,23 mil. lei.

e) **Componenta GARANT CONSTRUCT** vizează proiectele privind îmbunătățirea eficienței energetice, investițiile în domeniul energiei verzi și alinierea la obiectivele

de mediu implementate de IMM-uri din sectorul construcțiilor și unități administrativ-teritoriale. Programul are două subcomponente:

- *Subprogramul de susținere a proiectelor de investiții pentru IMM-urile din sectorul construcții* - de la începutul programului în octombrie 2022 și până la 28 februarie 2023, au fost acordate 809 garanții de stat în valoare totală de aproximativ 911.26 mil. lei;
- *Subprogramul de susținere a proiectelor de investiții de scară mică pentru UAT-uri* - de la începutul programului și până la 28 februarie 2023, a fost acordată o garanție în valoare totală de 9 mil. lei.

f) **Componenta INNOVATION** are ca obiectiv sprijinirea realizării invențiilor, susținerii activităților la export ale IMM-urilor cu activitate în domenii de comerț și servicii, cu cifra de afaceri mai mică de 1 mil. euro, care activează în industria exportatoare, nepoluantă. Plafonul total al garanțiilor este de 750 mil. lei (alocat doar FRC). Până la 28 februarie 2023 au fost acordate 3 garanții de stat în valoare totală de 3,17 mil. lei.

II. Pentru *refacerea capacității de reziliență/consolidarea poziției pe piață a IMM-urilor din diferite sectoare economice*, afectate de criza provocată de pandemie și criza din Ucraina, au fost lansate o serie de scheme de ajutor, prin care se oferă sprijin financiar sub formă de grant din fonduri externe nerambursabile. În scopul bunei gestionări a apelurilor de proiecte pentru implementarea schemelor respective, a fost dezvoltată o platformă online de granturi IMM RECOVER.

Cu scopul îmbunătățirii cadrului legislativ destinat reglementării procesului de derulare a diferitelor forme de sprijin a IMM-urilor, au fost adoptate următoarele acte normative:

- *OUG nr. 61/16 mai 2022 privind unele măsuri pentru acordarea de microgranturi și granturi pentru capital de lucru entităților din domeniul agroalimentar cu finanțare din fonduri externe nerambursabile.*
- *OUG nr. 82/16 iunie 2022 privind unele măsuri pentru acordarea de granturi din fonduri externe nerambursabile pentru investiții destinate capacităților de prestare de servicii și rețehnologizării, în vederea refacerii capacității de reziliență;*
- *OUG nr. 113/15 iulie 2022 privind unele măsuri necesare în vederea implementării Fondului de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane, decontarea unor cheltuieli privind sprijinirea refugiaților din Ucraina, precum și acordarea de granturi din fonduri externe nerambursabile pentru investiții destinate rețehnologizării IMM-urilor.*

Au fost lansate o serie de apeluri de proiecte, la nivelul POC 2014 - 2020, fiind în derulare următoarele scheme de ajutor de stat:

1) Schema de ajutor de stat *Sprijin pentru IMM-uri în vederea depășirii crizei economice generate de pandemia de COVID-19*, instituită prin adoptarea OUG nr. 130/2020 și modificarea programului POC, concretizată prin implementarea a două măsuri: a) **Măsura 1 - Microgranturi din fonduri externe nerambursabile**, derulată în două sesiuni: - 2020 și 2021 (valoarea micrograntului - 2.000 euro, buget alocat 100 mil. euro, 41.785 contracte plătite, în valoare de 404,437 mil. lei) și b) **Măsura 2 - Granturi pentru capital de lucru acordate IMM-urilor** (bugetul total alocat - 1,067 mld. euro; 16.562 contracte plătite, în valoare de 4,318 mld. lei).

2) Schema de ajutor de stat **IMM AGRI FOOD** destinată sprijinirii entităților din domeniul agroalimentar sub formă de microgranturi și granturi pentru capital de lucru - Acțiunea 412. Pentru **Microgranturi** au fost plătite sume a câte 5.000 euro către **9.878 beneficiari**, reprezentând 49,39 mil. euro. Bugetul alocat **Măsurii 2 - Granturi**

pentru capital de lucru din cadrul acestei scheme este de 250 mil. euro, fiind încheiate 3.474 proiecte. Au fost plătite 3.338 contracte, în valoare de 1,179 mld. lei.

3) Schema de ajutor de stat pentru **sprijinirea prin granturi pentru investiții în re tehnologizare acordate IMM-urilor pentru refacerea capacității de reziliență** (Acțiunea 411). În cadrul apelului de proiecte au fost depuse 1.844 de proiecte, 1600 de proiecte fiind declarate eligibile. Din cele 448 de proiecte propuse spre finanțare, au fost contractate 160 de proiecte.

4) Schema de ajutor de minimis - **Sprijin prin granturi pentru investiții necesare capacităților de prestare de servicii pentru refacerea capacității de reziliență** (Acțiunea 411). În cadrul apelului de proiecte au fost depuse 674 de proiecte. Până la 31 decembrie 2022, au fost depuse 360 de proiecte: o parte fiind încă în proces de evaluare, 52 proiecte sunt propuse spre finanțare, iar 34 de proiecte au fost contractate.

5) Schema de ajutor de stat **Granturi pentru investiții în re tehnologizare acordate IMM-urilor din domeniile industriei alimentare și construcțiilor, în vederea refacerii capacității de reziliență** (Acțiunea 411 BIS):

- În cadrul apelului de proiecte destinat IMM-urilor din *industria alimentară* au fost depuse 458 de proiecte, fiind contractate, până la 31 decembrie 2022, 262 proiecte.
- În cadrul apelului destinat IMM-urilor din *domeniul construcțiilor* au fost depuse 1.448 de proiecte, fiind contractate, până la 31 decembrie 2022, 201 de proiecte.

III. Scheme de sprijin derulate cu fonduri de la bugetul de stat:

1) Schema de ajutor de ajutor de minimis **Sprijin acordat pentru implementarea Programului de creștere a competitivității produselor industriale** (aprobată prin OMEc nr. 1294/2022 și OMEc nr. 1371/2022);

2) Schema de ajutor de stat **privind acordarea de granturi pentru investiții destinate industriei prelucrătoare**, aprobată prin HG nr. 959/2022, este o schemă multianuală de granturi de la bugetul de stat, cu o valoare totală a finanțării de 300 mil. euro.

IV. Pentru a sprijini dezvoltarea IMM-urilor, precum și a inițiativelor în diferite sectoare ale mediului de afaceri, au fost prevăzute alocări bugetare pentru continuarea următoarelor programe cu finanțare de la bugetul de stat în 2023.

1) **Programul START-UP NATION România** vizează stimularea înființării și dezvoltării IMM-urilor și îmbunătățirea performanțelor economice ale acestora.

Pentru ediția programului din 2022, a fost alocat un buget total de 1,5 mld. lei, din care: 1) Pilonul I *Start-up Nation România* (1,3 mld. lei); 2) Pilonul II *Start-up Nation Diaspora* - (200 mil. lei). Programul a fost lansat la 19 iulie 2022, fiind depuse: pentru accesare Pilon I - 15.319 cereri de finanțare, cu o valoare totală de 2,96 mld. lei și 2) pentru accesare Pilon II - 1.648 cereri de finanțare, cu o valoare totală de 319,6 mil. lei, pe Pilonul II. Programul se află în etapa de evaluare a cererilor de finanțare depuse de aplicanți.

Pentru ediția programului din 2023, este alocat un buget de 2,19 mld. lei (credite de angajament).

2) **Programul național multianual pentru dezvoltarea culturii antreprenoriale în rândul femeilor manager din sectorul IMM** vizează stimularea înființării și dezvoltării structurilor economice private înființate și conduse de către femei, îmbunătățirea performanțelor economice ale acestora. Pentru ediția programului din 2022, care a fost lansată la 18 august 2022, a fost alocat un buget de 157,6 mil. lei. Au fost depuse

9.520 cereri de finanțare, în valoare totală de 1,79 mld. lei care sunt în etapa de evaluare.

Pentru **ediția programului din 2023**, este prevăzut un buget de 2,11 mil. lei (credite de angajament).

3) Programul național multianual de microindustrializare

Obiectivul principal al schemei de minimis îl constituie susținerea investițiilor în sectoarele economice prioritare, creșterea volumului de activitate și a competitivității IMM din aceste sectoare, promovarea producției interne și a conceptului *Fabricat în România*.

Pentru **2023**, bugetul prevăzut este de 85 mil. lei (credite de angajament).

4) **Programul de dezvoltare a activităților de comercializare a produselor și serviciilor de piață** vizează sprijinirea operatorilor economici, societăților și societăților cooperative, prin creșterea nivelului de competitivitate, crearea și menținerea locurilor de muncă, digitalizarea companiilor românești din sectoarele de servicii și comerț, precum și creșterea capacităților de promovare și comerț on-line.

Pentru **2023**, bugetul prevăzut este de 7,4 mil. lei (credite de angajament).

5) **Programul național multianual pentru susținerea meșteșugurilor și artizanatului** vizează stimularea dezvoltării meșteșugurilor și a micii industrii din România.

Pentru **2023**, bugetul prevăzut este de 140 mii lei (credite de angajament).

6) **Programul pentru organizarea târgului întreprinderilor mici și mijlocii** vizează organizarea *Târgului pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii -TIMM*, cu scopul promovării spiritului antreprenorial.

Pentru **2023**, bugetul prevăzut este de 140 mii lei (credite de angajament).

7) **Programul național multianual de înființare și dezvoltare de incubatoare tehnologice și de afaceri** vizează înființarea și dezvoltarea a 10 incubatoare de afaceri pentru studenți în parteneriat cu universități și autorități publice locale, care să găzduiască start-up-uri românești înființate de studenți în domeniile de pregătire ale universităților și care vor oferi întreprinderilor diverse servicii și facilități cu costuri reduse.

Pentru **2023**, bugetul prevăzut este de 5.350 mii lei (credite de angajament).

8) **Programul de accelerare a dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii** vizează consolidarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii din România, în special în sectorul productiv, prin asigurarea accesului la finanțare în vederea dezvoltării unei producții sustenabile și a creșterii ocupării forței de muncă.

Pentru **2023**, bugetul prevăzut este de 7.000 mii lei (credite de angajament).

În vederea identificării de soluții pentru sprijinirea dezvoltării întreprinderilor din România, se implementează proiectul *“Management de calitate și performanță în cadrul MEEMA, pentru reducerea poverii administrative și dezvoltarea IMM-urilor inovatoare”*, cod SIPOCA/MySMIS 129959/716.

În scopul **creșterii competitivității IMM-urilor** în sectoare competitive identificate în *Strategia Națională de Competitivitate (SNC) 2015-2020* și în *Planurile de dezvoltare regionale*, prin POR, P.I. 2.1 A, în cadrul bugetului total alocat de 1.056,5 mil. lei, se finanțează proiecte de **investiții ale microîntreprinderilor din mediul urban**. Astfel, până la 31 decembrie 2022, s-au semnat 3009 contracte de finanțare, cu o valoare eligibilă de 549 mil. euro.

Pentru a **sprijini IMM-urile pentru crearea și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor**, prin POR, P.I. 2.2, sunt acordate **ajutoare de stat și ajutoare de minimis**, până la 31 decembrie 2022, fiind contractate 584 proiecte în valoare eligibilă de aprox. 1,5 mld. euro.

De asemenea, în vederea **susținerii investițiilor în dezvoltarea incubatoarelor de afaceri**, prin POR, P.I. 2.1 B, până la 31 decembrie 2022, au fost semnate 39 de contracte de finanțare, cu o valoare eligibilă de 114,8 mil. euro.

Continuă implementarea unor proiecte în cadrul **Programului Dezvoltarea afacerilor, inovare și IMM-uri în România**, finanțat prin Granturile SEE și Norvegiene 2014-2021 (45 mil. euro), prin care este vizată sprijinirea **lansării de start-up-uri** în domenii precum: inovare verde în industrie, creștere albastră și TIC. Astfel, 60 de proiecte sunt contractate/în implementare, iar alte 17 proiecte finalizate.

RST.2020.3 Subcomponenta 4: Să direcționeze cu prioritate investițiile către tranziția verde și tranziția digitală, în special către transportul durabil...

Măsurile

Transformarea digitală rămâne o prioritate cheie a Guvernului României, instituțiile responsabile derulând o serie de reforme și proiecte de investiții în acest scop, inclusiv prin intermediul PNRR.

Sunt vizate, mai ales, transformarea digitală a administrației publice, securitatea cibernetică sau digitalizarea IMM-urilor. Alături de proiectele majore derulate în cadrul PNRR (ex. realizarea interoperabilității și cloud-ului guvernamental), au fost lansate noi inițiative și continuă implementarea unor proiecte de interes privind digitalizarea serviciilor oferite de diferite instituții centrale.

Au fost atribuite noi funcții și responsabilități ADR, care funcționează în subordinea MCID, fiind actualizat cadrul normativ aferent, prin adoptarea HG nr. 1 606/2022.

Pentru a beneficia de expertiza din mediile privat și academic, a fost relansat, la 29 iunie 2022, **Consiliul Național pentru Transformare Digitală - CNTD**, menținându-se un dialog constant cu mediul de afaceri TIC.

Ca etapă de sprijin a digitalizării administrațiilor locale, au avut loc întâlniri (septembrie 2022) între reprezentanții MCID și Asociația Comunelor din România și Asociația Orașelor din România, având în vedere că doar 27% dintre UAT-uri din mediul rural sunt înrolate pe platforma ghișeul.ro.

Continuă **colaborarea ADR cu OCDE**, prin prisma pregătirii procesului de aderare a României la OCDE, precum și în cadrul componentei digitale a proiectului **Dezvoltarea capacității administrative în domeniul guvernării publice** - o abordare coordonată a centrului Guvernului României, implementat de către SGG, în parteneriat cu ADR, MJ și OCDE. Proiectul este finanțat cu Granturile SEE și Norvegiene 2014-2021, valoarea finanțării fiind de 3,02 mil. euro (progres - 65%).

Colaborarea ADR cu UTCN (Universitatea Tehnică Cluj-Napoca) a avut drept rezultat lansarea, la 20 mai 2022, a **Inițiativei Women in Tech**. Această colaborare vizează elaborarea **Cadrului strategic privind utilizarea Inteligenței Artificiale (AI)**, ca parte a proiectului **Cadrul strategic pentru adoptarea și utilizarea de tehnologii inovative în administrația publică 2021-2027 - soluții pentru eficientizarea activității**

(SIPOCA 704). ADR și UTCN au organizat patru sesiuni de consultări publice, ultima fiind organizată la 8 decembrie 2022. Alte rezultate ale proiectului constau în elaborarea unor documente strategice, respectiv: cadrul strategic național pentru perioada 2021 - 2027 în domeniul tehnologiilor de tip deep tech, raport privind structura și cadrul operațional pentru dezvoltarea și organizarea clusterelor și huburilor în domeniul tehnologiilor de tip blockchain la nivel național; cadrul strategic național și instrumente de finanțare pentru participarea României la inițiative și rețele europene. Proiectul se desfășoară conform graficului (progres - 55%).

La sfârșitul lunii decembrie 2022, și-a început activitatea, pentru o perioadă de 3 ani, *Transilvania Digital Innovation Hub (TDIH)*, reprezentând una din cele 18 centre de inovare digitală din România, înscrise pentru a fi incluse în **cadrul Rețelei Europene de Centre de Inovare Digitală (EDIHs)**.

Continuă punerea în aplicare a direcțiilor de acțiune prevăzute în **Documentul strategic pentru guvernarea digitală și managementul serviciilor publice electronice la nivelul administrației - politica publică în domeniul e-guvernării**, adoptat la 3 iunie 2021. Se monitorizează, anual, progresele fiecărei instituții în parte, conform direcțiilor și obiectivelor strategice stabilite în acest document. Ca primă etapă a procesului de implementare a uneia din măsurile prevăzute în această politică publică, a fost introdusă ocupația de *expert e-guvernare* în Clasificarea Ocupațiilor din România (COR) (mai 2022).

În cadrul proiectului **Procesul de Transformare Digitală a administrației publice din România**, derulat prin Instrumentul pentru Asistență Tehnică de către ADR, a fost demarată, la sfârșitul lunii septembrie 2022, prima evaluare a nivelului actual de maturitate digitală a instituțiilor publice centrale, analizându-se elemente, precum: serviciile publice electronice prestate; nivelul de competențe digitale existent în rândul angajaților. Evaluarea are la bază două chestionare privind: 1) nivelul de competențe digitale și 2) metodele și instrumentele folosite/serviciile publice electronice, prestate către 43 de instituții.

Continuă procesul de dezvoltare și completare a platformei **Punctul de Contact Unic electronic (PCUe)** (<https://edirect.e-guvernare.ro/SitePages/landingpage.aspx>), cu finanțare de la bugetul de stat, pentru respectarea condiționalităților prevăzute în legislația europeană și națională. Există un canal de comunicare cu 2.638 de instituții publice din administrația centrală și locală care s-au înrolat în PCUe, acestea având asociate 5.318 de proceduri din care 3.665 sunt complet digitalizate. În 2022, au fost lansate și soluționate prin intermediul PCUe 90.939 solicitări.

Pentru a **crește gradul de accesare a serviciilor publice**, pentru simplificarea și debirocratizarea administrației publice, la nivelul ADR, sunt operaționale următoarele sisteme informatice de tip eGuvernare:

a) **Sistemul Electronic Național SEN** (www.e-guvernare.ro) care pune la dispoziție: proceduri și servicii de asistență și de soluționare a problemelor pentru cetățeni și companii din UE prin găzduirea rețelei europene Single Digital Gateway; datele de contact ale principalelor instituții publice din România; registrul național al instituțiilor publice din Romania; interfața pentru depunerea declarațiilor la ANAF; registrul furnizorilor acreditați de servicii de certificare pentru semnătura electronică;

b) **Sistemul Electronic de Achiziții Publice - SEAP** (www.e-licitatie.ro) care la 31 decembrie 2022, avea 220.375 entități înregistrate, dintre care 22.046 sunt autorități contractante și 198.329 ofertanți. În perioada 1 ianuarie 2022 - 31 decembrie 2022, au fost atribuite 29.161 proceduri în valoare totală de peste 181,4 mil. lei și s-au derulat peste 2,4 mil. achiziții directe.

c) Sistemul de Atribuire Electronică în Transporturi (www.autorizatiiauto.ro) - până în 31 decembrie 2022, peste 1,7 mil. de autorizații au fost eliberate operatorilor de transport;

d) *Sistemul Național Electronic de Plată (SNEP)* a taxelor și impozitelor utilizând cardul bancar (www.ghiseul.ro) - platforma se dezvoltă, ajungându-se la peste 300 de taxe și servicii publice care pot fi achitate prin această modalitate, fiind înregistrate peste 1200 de instituții publice iar numărul utilizatorilor activi a depășit 1,5 mil.

Alte *platforme online* importante: Portalul de servicii online al ONRC (<https://portal.onrc.ro>); Serviciului PatrimVen (<https://epatrim.anaf.ro/>); Platforma informatică Spațiul Privat Virtual (https://www.anaf.ro/anaf/internet/ANAF/servicii_online/inreg_inrol_pf_pj_spv); platforma IMM Recover (<https://granturi.imm.gov.ro/#/home>).

Pentru *o mai bună implementare a diferitelor inițiative în domeniul digital*, MCID/ADR a colaborat cu o serie de instituții ale administrației publice centrale, cum ar fi: MEd, STS (proiectul Sistem Informatic de Management al Școlarității); ANSVA (infrastructură digitală coerentă și integrată); ANRE (Platformă online de schimbare a furnizorului de energie electrică/gaze naturale de către consumatorul final, la nivel național); MIPE (detalierea cadrului de gestiune a proiectelor finanțate prin CEF).

În vederea *creșterii gradului de utilizare a sistemelor de e-guvernare*, au fost lansate, în cadrul POC, toate apelurile de proiecte, fiind aprobate toate cele 17 proiecte depuse, din care 15 proiecte au fost contractate. Dintre acestea, 5 proiecte au fost finalizate, iar 10 proiecte sunt în diferite stadii de implementare: 1) *Sistem de interoperabilitate tehnologică cu statele membre UE SITUE* care va avea la bază construcția nodului eIDAS pentru România și va realiza interconectarea cu nodurile eIDAS ale celorlalte state membre UE și cu furnizorii de identitate și servicii electronice din România (progres - 57%, octombrie 2022); 2) *Sistem electronic integrat al ONRC consolidat și interoperabil destinat serviciilor de e-guvernare centrate pe evenimente de viață* (progres - 66,84%, martie 2023); 3) *Sistemul Informatic Integrat pentru Emiterea Actelor de Stare Civilă - SIIEASC* (progres 64,89% - decembrie 2022); 4) proiectul Sistem Național de Management privind Dizabilitatea (SNMD) (progres fizic raportat 40,22% - octombrie 2022; a fost prelungit termenul de implementare la 52 de luni, a fost actualizat bugetul cu scopul realizării interoperabilității cu modul CED); 5) proiectul HUB de Servicii MMPS - SII MMPS (progres - 44,41%, decembrie 2022); 6) *Hub de servicii (centrul de furnizare servicii electronice) la nivelul MAI* (progres 58,08% decembrie 2022); 7) la nivelul MAE - proiectele *Sistem informatic integrat de emitere și gestiune a pașaportului electronic, pașaportului diplomatic și de serviciu și a titlurilor de călătorie în oficiile posturilor consulare (ePass)* (progres - 70,37%, decembrie 2022) și 8) *Sistem integrat de alertare personalizată și actualizare permanentă a indicatorilor de risc pentru destinațiile de călătorie ale cetățenilor* (progres - 61,81%, decembrie 2022); 9) proiectul *Sistemul informatic național pentru adopție - SINA* (progres 55,52% decembrie 2022); 10) proiectul *Platforma Software Centralizată pentru Identificare Digitală (PSCID)* (progres - 57% decembrie 2022).

Pentru *gestionarea riscurilor și a incidentelor de securitate cibernetică*, precum și pentru *asigurarea securității spațiului cibernetic național civil*, funcționează Directoratul Național de Securitate Cibernetică (DNSC).

Pentru *consolidarea capacității administrative și operative a DNSC*, sunt în curs de finalizare două proiecte: a) proiectul *Sistem de alertă timpurie și informare în timp real - RO-SAT* (termen de finalizare - iunie 2023) și b) proiectul *Sistem integrat de management pentru o societate informațională performantă (SIMSIP) - SIPOCA 391*,

(termen de finalizare - decembrie 2023).

De asemenea, DNSC continuă implementarea și următoarelor proiecte:

A) finanțate prin Mecanismul pentru Interconectarea Europei (CEF) TELECOM:

1) *Capacity building in line with the Cybersecurity Act for the Romanian competent authorities CERT-RO and RENAR*, care va contribui la consolidarea capacității administrative a DNSC și RENAR în vederea implementării Regulamentului UE 881/2019 (Cybersecurity Act), cu finalizare la 28 iunie 2023; 2) *Joint Threat Analysis Network - JTAN* care vizează stabilirea unei rețele comune de analiză a amenințărilor, un grup deschis de colaborare al CSIRT-urilor europene, cu accent pe colectarea, partajarea și analiza informațiilor tehnice, operaționale și strategice privind amenințărilor;

B) finanțate prin ORIZONT 2020:

1) Proiectul *Artificial Intelligence Threat Reporting and Incident Response System - IRIS* cu obiectivul de a dezvolta o soluție care să protejeze sistemele ICT bazate pe IoT (*Internet of Things*) și AI (*Artificial Intelligence*), față de amenințările și atacurile cibernetice; 2) Proiectul *SECurity And privacy protection in Internet of Things devices - SECANT*, care urmărește să ofere un cadru holistic pentru evaluarea riscurilor de securitate cibernetică în vederea îmbunătățirii securității digitale, a confidențialității și a protecției datelor personale în infrastructuri TIC complexe, utilizând tehnologii și metodologii de ultimă generație; 3) Proiectul *CITYSCAPE, City-level Cyber Secure Multimodal Transport Ecosystem*, cu obiectivul general de a explora toate dimensiunile securității cibernetice în domeniul transportului multimodal, prin introducerea de tehnici inovatoare de analiză a riscurilor;

C) finanțate prin Orizont Europa:

1) Proiectul *DYNABIC: Dynamic business continuity of critical infrastructures on top of adaptive multi-level cybersecurity* destinat creșterii rezilienței și capacității de continuitate a activității serviciilor critice europene în fața amenințărilor cyber avansate;

D) finanțate prin Programul Europa Digitală:

1) Proiectul *Romanian Cyber Care Health (RO_CCH)*, al cărui obiectiv general constă în reducerea riscurilor de securitate cibernetică și creșterea gradului de conștientizare, pentru a crește siguranța și încrederea pacienților în sistemul și instituțiile de sănătate din România;

E) finanțate prin Mecanismul pentru Interconectarea Europei (CEF) DIGITAL:

1) Proiectul *DNS-4EU and European DNS Shield* vizează implementarea unei infrastructuri europene recurente de soluții DNS, bazată pe un ecosistem DNS de protecție federativ și distribuit. Proiectul apelează la *know-how-ul* și experiența a 14 parteneri din 10 țări europene.

În vederea **asigurării securității cibernetice a sistemelor TIC și a rețelelor informatice**, este în curs de implementare proiectul *Consolidarea capacităților de prevenire, identificare, analiză și reacție la incidentele cibernetice, la nivelul Serviciului de Protecție și Pază "POC_CYBER_2021"* (progres fizic - 90%, august 2022), proiectul *Sistem de alertă timpurie și informare în timp real - RO-SAT* (progres 39,21% - septembrie 2022, beneficiar DNSC) și un proiect destinat creșterii capacității operaționale a SRI: *Dezvoltarea unei platforme de analiză avansată de securitate cibernetică - DPAS* (progres fizic - 19,52 % (decembrie 2022)). Proiectul a fost semnat la 13 septembrie 2022). De asemenea, au fost finalizate proiecte implementate de SRI: *Actualizarea și dezvoltarea sistemului național de protecție a infrastructurilor IT&C cu valențe critice pentru securitatea națională împotriva amenințărilor provenite din*

spațiul cibernetic și Sistem de protecție a terminalelor operaționalizate la nivelul SRI împotriva amenințărilor provenite din spațiul cibernetic.

TRANSPORT DURABIL:

DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII FERROVIARE. Prin POIM au fost finalizate lucrări de reabilitare pentru o gară, 41 de stații modernizate cu sisteme de siguranță pentru calea ferată, 57 de structuri (26 poduri, 29 canale și două tuneluri) și 167 km linie de cale ferată de la Simeria la Sighișoara și au demarat lucrările de proiectare pentru stațiile Fetești și Ciulnița (4,868 km).

La nivelul trim. I/2023, CFR avea în derulare 38 de contracte de prestări servicii pentru elaborarea de studii de fezabilitate și proiecte tehnic (cu finanțare din POIM și CEF) având ca obiective modernizarea/reabilitarea a 2.373,9 km de linii de cale ferată, 24 de stații de cale ferată, poduri, podețe și tuneluri (faza II) și modernizarea trecerilor la nivel cu calea ferată. Studii de fezabilitate au fost în derulare pentru: reabilitarea/modernizarea liniilor de cale ferată pentru secțiunile din Moldova - 535 km (Ploiești Triaj - Focșani-Roman-Iași-Frontieră și Pașcani - Dărmănești - Vicșani-Frontieră), București Nord - Giurgiu Nord Lot 2 (86 km), București Nord - Aeroport Internațional Henri Coandă Faza II (29 km); lucrări de reparații tip quick wins; electrificări ale liniilor Constanța-Mangalia (43 km), Rădulești - Giurgiu (57 km); implementarea ERTMS pe toată secțiunea Predeal - București - Constanța (367 km); modernizare a 48 stații de cale ferată; reabilitarea a 149 de obiective (poduri, podețe și tuneluri) și 160 de treceri la nivel cu calea ferată. Până la finalul trim. I/2023 au fost finalizate documentațiile tehnico-economice pentru Dărmănești - Vicșani (34 km), 2 stații de cale ferată și 22 de poduri, podețe și tuneluri (faza II).

În cadrul CEF, la nivelul trim. I/2023, erau în derulare lucrările de reabilitare a 112 km de cale ferată pe ruta Brașov - Sighișoara și a 12 km de cale ferată pentru redeschiderea circulației pe podul Grădiștea, lucrările conexe aflate pe ruta București Nord - Giurgiu Nord și proiectul de modernizare a infrastructurii feroviare în Portul Constanța - Etapa I, Valu lui Traian (în cadrul căruia se vor moderniza 8 linii pentru primirea/expedierea trenurilor). La finalul anului 2022 au fost aprobate documentațiile tehnice pentru Craiova - Caransebeș. Au continuat acțiunile de elaborare a documentațiilor pentru reabilitarea/modernizarea liniilor de cale ferată de pe secțiunile Predeal-Brașov, București-Craiova, Coșlariu-Cluj Napoca și Apahida-Suceava și pentru modernizarea liniilor de cale ferată și instalațiilor din Complexul Feroviar București.

REFORMA STRUCTURALĂ A TRANSPORTULUI FERROVIAR

(1) În august 2022 s-a încheiat proiectul *"Implementarea Modelului Național de Transport (MNT) pentru transportul de călători pe calea ferată și definirea obligației de serviciu public de transport feroviar de călători"*, care a avut ca principale rezultate actualizarea, restructurarea și recalibrarea MNT la anul de bază 2019 și generarea Obligației de Serviciu Public (OSP) în transportul feroviar public de călători.

(2) Pe baza OSP, în decembrie 2022, ARF a semnat contracte de servicii publice (CSP) pentru perioada decembrie 2022 - 11 decembrie 2032 cu șase operatori de transport feroviar de călători, conform HG nr. 1453/2022.

(3) Proiectul *"Sistem integrat, bază de date unică și furnizare de informații privind serviciul de ticketing al operatorilor de transport feroviar de călători"*, finanțat prin POIM, va fi finalizat în 2023. Principalele obiective ale proiectului sunt: crearea unei baze de date care să asigure interoperabilitatea cu sistemele de ticketing ale operatorilor de transport feroviar de călători (OTF-C); informatizarea proceselor de colectare, asamblare și verificare a datelor privind serviciu public; calculul automat al

subvențiilor acordate OTF-C; emiterea electronică a biletului unic pentru întreaga distanță, indiferent de numărul de OTF-C care operează trenurile. În trim. I/2023, a fost dezvoltată ultima aplicație - sistemul de vânzare online a legitimațiilor de călătorie de tip Ghișeu Unic.

(4) Proiectele majore de *achiziție de material rulant* sunt grupate în funcție de tipurile de material rulant necesar și de sursa de finanțare externă nerambursabilă aprobată. În 2023, cu finanțare prin POIM, ARF derulează contractul încheiat pentru achiziția a 37 de rame electrice inter-regionale (RE-IR) și mentenanța acestora pe o perioadă de 15 ani, de la livrarea fiecărei rame. Procedura de achiziție a 62 de rame regionale RE-R este în derulare (în februarie 2023 a început evaluarea ofertelor depuse în SEAP), finanțarea proiectului urmând a fi realizată prin PT.

Notă: Pentru achizițiile de material rulant (automotoare în tracțiune electrică pe bază de pile de combustie cu hidrogen, locomotive electrice noi pe patru osii cu sisteme ERTMS și rame electrice inter-regionale RE-IR destinate conectării centrelor urbane), finanțate prin PNRR, raportarea este realizată în cadrul acestui instrument.

DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII RUTIERE. În cadrul POIM, la nivelul lunii decembrie 2022 erau contractate 97 de proiecte (din care 43 de proiecte de lucrări), cu o valoare eligibilă totală de 5.495,31 mil. euro. Până la sfârșitul anului 2022, au fost construiți 79,02 km de drumuri noi pe rețeaua TEN-T (13,17 km de autostradă, 39,85 km drum expres și 26 km variante ocolitoare), a fost dat în trafic Pasajul suprateran Domnești (1,325 km), și alți 300 km de autostrăzi și drumuri expres se află în diferite etape de construcție. În 2022, au fost semnate 48 de contracte de servicii și execuție lucrări (cu finanțare externă nerambursabilă în valoare de aprox. 24 mld. lei) și au fost lansate proiecte (în valoare de 205,1 mil. lei fără TVA) pentru elaborarea unor studii de fezabilitate necesare construcției a aprox. 500 km de infrastructură rutieră modernă.

Notă: Pentru investițiile destinate dezvoltării infrastructurii rutiere finanțate prin PNRR (ex.construcția autostrăzii A7 - Autostrada Moldovei), raportarea este realizată în cadrul acestui instrument.

Prin CEF 2 vor fi implementate proiecte pentru: reabilitarea/ modernizarea/ construcția a 6 poduri în scopul adaptării infrastructurii rutiere pentru utilizare duală - civilă și militară (reabilitarea podului de la Ovidiu - lungime totală de 286,25 m; reabilitarea podului de la Azuga - lungime totală de 51,5 m; construcția podului de la Arginești - lungime totală de 183,4 m; reabilitarea podului de la Straja (Stejaru) - lungime totală de 50,1 m; reabilitarea podului de la Vișoara - lungime totală de 146,2 m; proiectare și execuție pod peste Prut la Ungheni); dezvoltarea infrastructurii transfrontaliere (Siret RO-UKR, Ungheni RO-MD, Albita - Leuseni RO-MD, proiect integrat Halmeu).

Pentru **stimularea mobilității la nivel regional**, prin POR, la 30 decembrie 2022 erau contractate 130 de proiecte (în valoare eligibilă de 2,06 mld. euro) pentru modernizarea/reabilitarea a cca. 4.250 km de drumuri județene, situate în proximitatea rețelei TEN-T.

DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII DE METROU. În cadrul POIM, până la sfârșitul anului 2022 s-au înregistrat următoarele progrese: 8 proiecte erau contractate; 8,76 km de linii de metrou au fost construiți/ îmbunătățiți; documentația pentru achiziția a 50 de trenuri era în pregătire. Prioritățile de investiții vizează proiectele aflate în implementare sau în pregătire: *Magistrala 5 - Secțiunea 2 Eroilor-Piața Ianului* - contract de proiectare în derulare cu termen de finalizare trim. IV/2023; *Magistrala 6* (termen de finalizare trim. IV/2026) - pentru *Secțiunea de Sud (1 Mai-Tokyo)*, în martie 2022 au fost contractate lucrările de execuție structură de rezistență și pentru *Secțiunea de Nord (Tokyo - Otopeni)* a fost desemnat câștigătorul licitație, urmând a

fi semnat contractul pentru lucrările de structură de rezistență (durata de execuție - 48 de luni de la emiterea ordinului de începere); *Accesibilizarea stațiilor de metrou în funcțiune pentru persoanele cu deficiențe de vedere* - proiect aflat în etapa de execuție a lucrărilor (termen de finalizare trim. III/2023).

DEZVOLTAREA MOBILITĂȚII URBANE DURABILE. Prin POR, până la 30 decembrie 2022, atât în orașe mici și mijlocii, cât și în municipii reședință de județ au fost contractate 304 proiecte (valoare eligibilă de 2,79 mld. euro) având ca scop achiziționarea de mijloace electrice de transport public ce pot fi echipate cu softuri și echipamente aferente sistemelor de bilete integrate pentru călători (e-bilete sau e-ticketing) și sistemelor ITS. În baza OUG nr. 47/2018 privind stabilirea unor măsuri de urgentare a absorbției fondurilor europene, în parteneriat cu unitățile administrativ-teritoriale (UAT) au fost achiziționate 558 mijloace de transport verzi (în valoare totală de cca. 2,2 mld. lei) în scopul dotării UAT cu mijloace de transport durabil pentru prestarea serviciului de transport public local.

DEZVOLTAREA TRANSPORTULUI NAVAL ȘI INTERMODAL. În cadrul POIM s-au înregistrat următoarele progrese: 33 de proiecte au fost contractate; au fost reabilitate trei ecluze și un port non TEN-T; sunt în derulare lucrări pentru modernizarea a 14 porturi (Constanța, Tulcea, Brăila, Galați, Medgidia, Ovidiu, Giurgiu, Calafat, Turnu Măgurele, Chilia Veche, Sulina - porturi TE-T și Isaccea, Corabia, Luminița - non TEN-T); se vor realiza 36 de km de apărări de maluri pe Canalul Sulina și două terminale intermodale. În ceea ce privește portul Constanța, continuă dezvoltarea infrastructurii prin modernizarea rețelelor de energie electrică și extinderea la 4 benzi a rețelei rutiere în interiorul și exteriorul portului. Prin CEF au fost finanțate proiectele FAST Danube - Îmbunătățirea condițiilor de navigație pe sectorul comun româno - bulgar al Dunării, SWIM-SMART, Protect - Modernizarea infrastructurii și protecția mediului în Portul Constanța și studiu de fezabilitate pentru terminal trimodal în portul Drobeta-Turnu Severin. De asemenea, CEF finanțează proiectul "Asigurarea condițiilor electrice de racordare la cheu a navelor în Portul Constanța (regim Cold Ironing) în vederea interconectării la Rețeaua TEN-T pentru implementarea proiectului Ealing", care cuprinde investiții în cadrul a 10 dane de acostare.

DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII AEROPORTUARE. În cadrul POIM, până la sfârșitul anului 2022, erau contractate 47 de proiecte și au fost modernizate trei aeroporturi. România participă în cadrul proiectului *SESAR Deployment Programm Implementation 2019* - IOP Foundation (finanțat prin CEF). Proiectul de investiții pentru dezvoltarea infrastructurii aeroportuare la Aeroportul Internațional Henri Coandă - București (AIHCB) este în implementare cu finanțare de la bugetul de stat și surse proprii ale Companiei Naționale Aeroporturi București: continuă procedurile de expropriere; a fost adoptată Legea nr. 205/2022 pentru modificarea Programului strategic de dezvoltare a infrastructurii aeroportuare la AIHCB. Pentru **reducerea impactului aviației civile asupra mediului**, a fost menținută acreditarea la nivel 2 - "reducerea emisiilor de CO₂" a Aeroportului Internațional București Băneasa - Aurel Vlaicu/AIBB-AV și la nivel 3 - "optimizare" a Aeroportului Internațional București Otopeni - Henri Coandă/AIHCB. De asemenea, continuă procesul de înnoire a flotei companiei TAROM, prin introducerea în operare a unor aeronave cu consum redus de combustibil (de tip Boeing 737 MAX, Boeing 737 MAX 8) și scoaterea din operare a aeronavelor vechi, ineficiente din punct de vedere al consumului de combustibil.

ÎMBUNĂTĂȚIREA SIGURANȚEI PE TOATE TIPURILE DE TRANSPORT ȘI REDUCEREA IMPACTULUI TRANSPORTURILOR ASUPRA MEDIULUI. În cadrul POIM au fost contractate 23 de proiecte pentru: eliminarea a 30 de puncte negre și 8 puncte de conflict; dotarea a 22,10 km de drum cu elemente de protecția mediului și a 42 km de drum cu elemente de siguranță; achiziționarea unui sistem de informare și

management al traficului maritim costier Ro-VTMIS; dezvoltarea unui sistem mixt mobil de monitorizare a traficului rutier privind încălcarea regulilor de circulație.

Notă: Măsurile destinate promovării vehiculelor mai puțin poluante și instalării infrastructurii pentru combustibili alternativi, care contribuie la asigurarea unui transport durabil, se regăsesc la RST.2022.3 Subcomponenta 1 - reducerea dependenței generale de combustibili fosili.

CERCETARE, DEZVOLTARE ȘI INOVARE

România a continuat implementarea de măsuri vizând îmbunătățirea capacității administrative și a cadrului legislativ aferent sistemului de cercetare, dezvoltare, inovare (CDI), dezvoltarea sistemului de CDI (resurse umane, infrastructuri de CD, colaborare europeană și internațională etc.) și stimularea cooperării public-privat pentru inovare.

În scopul asigurării continuității în finanțarea sistemului național de CD, perioada de implementare a Planului Național de CDI 2015-2020 (PNCDI III) a fost prelungită până la 30 iunie 2022.

În iulie 2022, prin HG nr. 933/2022 a fost aprobată Strategia Națională de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă 2022-2027 (SNCISI), iar în septembrie 2022, prin HG nr. 1188/2022 a fost aprobat Planul Național de CDI 2022-2027 (PNCDI IV). Documentele strategice au fost elaborate în cadrul proiectului SIPOCA 592 "Creșterea capacității sistemului de CDI de a răspunde provocărilor globale". Proiectul continuă pentru a realiza platforma informatică integrată necesară monitorizării ecosistemului CDI și a SNCISI, în vederea asigurării condiției favorizante din domeniul CDI.

În trim. IV/2022 a demarat implementarea PNCDI IV prin organizarea competiției de proiecte în cadrul Programului Nucleu 2022-2026, care are ca scop creșterea capacității instituționale a institutelor naționale de CD.

STIMULAREA COOPERĂRII PUBLIC-PRIVAT PENTRU INOVARE. În scopul stimulării cererii întreprinderilor pentru inovare, cu finanțare prin POC, au fost în implementare 188 de proiecte derulate de întreprinderi inovatoare, individual sau în parteneriat cu institute de CD/universități 91 derulate de întreprinderi de tip start-up și spin-off, 22 de către întreprinderi inovatoare nou-înființate și 75 de proiecte tehnologice inovative). În martie 2023, erau finalizate 106 proiecte (79 derulate de întreprinderi de tip start-up și spin-off și 22 de întreprinderi inovatoare nou-înființate și 5 proiecte de tip tehnologic inovativ) și efectuate plăți în valoare de 450,6 mil. lei.

Pentru sprijinirea creării de parteneriate public-private pentru CD, până la 31 martie 2023, cu finanțare prin POC, au fost finalizate 33 de proiecte de parteneriat pentru transfer de cunoștințe și continuă implementarea a 20 de proiecte, fiind înregistrate plăți în valoare de 450,58 mil. lei. Prin PNCDI III, în 2022, au fost finanțate 484 de proiecte experimental-demonstrative și 108 proiecte de transfer la operatorul economic. În ceea ce privește achizițiile publice pentru inovare, a continuat implementarea a 11 proiecte de tip "Soluții" pe teme de CD care răspund nevoilor punctuale identificate de autorități publice centrale.

Pentru sporirea accesului IMM-urilor inovative la finanțare, 99 de IMM-uri au beneficiat de investiții sau împrumuturi, plățile efectuate către beneficiarii finali fiind de 9.599.114 euro (Instrumentul de creditare cu dobândă subvenționată și partajarea riscurilor, având un efect de multiplicare, leverage 2) și 26.583.277 euro (Instrumentul de capital de risc - acceleratorul de antreprenoriat și investiții de tip seed).

În cadrul POR, până la 30 decembrie 2022, 65 de proiecte (cu valoarea eligibilă totală de 98,2 mil. euro) au fost contractate pentru promovarea transferului tehnologic și

creșterea gradului de inovare în firme și au fost efectuate plăți în valoare de 8,2 mil. euro. În 2022 s-au lansat cele două apeluri de proiecte (pregătite cu sprijinul BM) pentru implementarea unor scheme pilot pentru testarea/ crearea/ dezvoltarea pieței de inovare din România. La sfârșitul anului 2022, proiectele depuse erau în procedură de evaluare și selecție.

DEZVOLTAREA SISTEMULUI DE CDI. Pentru **dezvoltarea resurselor umane pentru cercetare**, prin PNCDI III au fost finanțate 342 de proiecte de cercetare postdoctorală, 369 de proiecte de cercetare pentru stimularea tinerelor echipe independente de cercetători, 371 de proiecte de cercetare exploratorie și 19 proiecte complexe de cercetare de frontieră.

Prin POC, au fost finalizate 51 de *proiecte conduse de cercetători cu înalte competențe din străinătate*, iar prin POCU, pentru *sprijinirea doctoranzilor și cercetătorilor post-doctorat*, în aprilie 2022 au fost aprobate 9 proiecte (de la 8 universități) care vor primi finanțare în valoare de cca. 9 mil. euro (FESI și buget de stat) pentru activități de cercetare cu componentă aplicativă realizate în cadrul organizațiilor partenere (parteneri din mediul de afaceri, industrie, institute de cercetare etc.) și activități de dezvoltare a competențelor de cercetare avansată.

Organizarea de evenimente dedicate CDI urmărește creșterea atractivității institutelor de CD și a universităților și *dezvoltarea carierei de cercetător*. În 2022 a avut loc evenimentul „România viitorului” în cadrul căruia au fost organizate un Demo Day - Rubik Garage 2022 Accelerator și o expoziție a rezultatelor proiectelor de CDI implementate de cercetători, institute naționale de CD, startup-uri și facilitatori ai ecosistemelor. La 31 ianuarie 2023 s-a desfășurat prima ediție a Galei Cercetării Românești, care a avut ca element de noutate acordarea de premii individuale și pentru echipe de cercetare (pe categorii de vârstă) pentru recunoașterea excelenței în activitate și facilitarea proiectelor comune între cercetători români și cercetători din străinătate. La 16 martie 2023 a fost lansat în dezbateri publice proiectul de HG pentru aprobarea Programului ”Gala Cercetării Românești”.

În 2022 a fost aprobat HG nr. 1452/2022 pentru operaționalizarea Programului de granturi pentru CDI „Grantul pentru tineri cercetători REGELE CAROL I”. Programul are ca scop recompensarea studenților cu rezultate deosebite la olimpiade naționale și internaționale, dar mai ales păstrarea acestora în țară: beneficiarii facilităților oferite prin program au obligativitatea, ca după finalizarea studiilor, să lucreze cel puțin 4 ani în unități/ instituții care fac parte din sistemul de CD din România. De asemenea, prin HG nr. 1432/2022 a fost aprobat Programul ”Henri Coandă” care finanțează participarea la competițiile tehnico-științifice internaționale destinate elevilor și studenților și premiarea rezultatelor obținute la astfel de competiții.

Pentru **dezvoltarea infrastructurii de CD**, până în decembrie 2022, prin POC au fost finanțate 45 de proiecte pentru *crearea/ modernizarea unor departamente de CDI* pentru instituții publice/ private, 22 de proiecte fiind finalizate. În plus, au fost contractate 12 proiecte pentru *clustere de inovare* (dintre care, un proiect a fost finalizat). Pentru *dezvoltarea unor rețele de centre de CD*, din cele 18 proiecte contractate pentru modernizarea infrastructurilor de tip Cloud, 6 proiecte au fost finalizate. În iulie 2022, a fost finalizat proiectul Anelis Plus 2020, care a asigurat accesul cercetătorilor la 23 de baze de date cu publicații științifice internaționale. Ulterior, a fost atribuit proiectul “Servicii de acces la literatura științifică și tehnică - Anelis Plus 2022”, iar în august 2022 a fost publicată lista cărților și revistelor subvenționate în 2022.

Continuă implementarea/promovarea următoarelor proiecte pan-europene de **infrastructuri de cercetare**:

1) *Proiectul strategic Extreme Light Infrastructure-Nuclear Physics (ELI-NP)*: parametrii tehnici pentru sistemul laser de mare putere au fost îndepliniți și a continuat procesul de achiziție, instalare, calibrare și testare a echipamentelor care intră în dotarea laboratoarelor experimentale; în baza unui protocol oficial, infrastructura de cercetare a fost deschisă pentru cercetătorii din consorțiul ELI-ERIC; până în decembrie 2022, au fost încheiate acorduri de colaborare (memorandumuri de înțelegere) cu peste 70 de instituții din întreaga lume; în 2023, în colaborare cu două companii europene (din Franța și Germania), se intenționează extinderea sistemului laser de mare putere în vederea efectuării unor cercetări relevante pentru fuziunea nucleară, ca nouă sursă de energie pentru viitor. În decembrie 2022, nivelul plăților efectuate a fost de 543,9 mil. lei.

2) *Proiectul pan-european Advanced Lead Fast Reactor European Demonstrator (ALFRED)*: până în 2023, cu finanțare prin POC, este în implementare etapa 1 a proiectului, constând în dezvoltarea și furnizarea instalațiilor experimentale Athena și ChemLab. În august 2022 a fost semnat contractul de servicii de proiectare și execuție a lucrărilor pentru clădiri, infrastructura fiind amplasată pe platforma nucleară de la Mioveni. Dezvoltarea infrastructurii experimentale de cercetare va continua cu finanțare din PCIDIF 2021-2027 prin proiectul predefinit *Infrastructura europeană - demonstrator cu tehnologie a reactoarelor rapide racite cu plumb - ALFRED*.

3) Proiectul de infrastructură pan-europeană *Centrul internațional de studii avansate pentru sisteme fluvii-delte-mări DANUBIUS-RI*, reprezentativ pentru contribuția României la SUERD în domeniul CDI: în 2022 a continuat implementarea proiectului suport (în valoare de 5 mil. euro, cu finanțare prin POC) care are rolul de a sprijini finalizarea documentației necesare pentru dezvoltarea aplicației de finanțare a proiectului major (ex. studiile specifice proiectelor de investiții în infrastructuri majore; detalii de execuție pentru componentele românești ale DANUBIUS-RI; documentații tehnice pentru obținerea autorizațiilor de construcție etc.).

Pentru *sprijinirea participării românești la programe europene de CDI*, la nivelul anului 2022, cu finanțare prin POC, au fost finalizate 5 proiecte destinate creării de sinergii cu acțiunile de CDI ale Programului Orizont 2020 și alte programe de CDI internaționale și 30 de proiecte erau în implementare. Prin PNCDI III, în 2022 a continuat implementarea a 296 de proiecte pentru susținerea participării la programe bilaterale și europene/ internaționale de cercetare (19 proiecte pentru susținerea participării la programe bilaterale Romania-Belgia, 165 proiecte în parteneriate internaționale de cercetare - ERANET, 3 proiecte în parteneriate internaționale de tip Joint Programming Initiatives, 31 proiecte de tip EUREKA/ Eurostars, 26 proiecte de tip Active and Assisted Living - AAL și 52 de proiecte de tip Premiarea participării la Orizont 2020).

Din granturi SEE și Norvegiene 2014-2021, în 2022, a continuat implementarea celor 42 de proiecte contractate (termen de implementare: aprilie 2024) în cadrul Programului de Cercetare. Proiectele contribuie la dezvoltarea cunoștințelor bazate pe cercetare și creșterea performanțelor cercetării românești la nivel internațional în domenii precum: energie, mediu, sănătate, științe sociale și umaniste, ICT și biotehnologii.

Notă: Detalii privind investițiile către tranziția verde în sectorul energetic (pentru sprijinirea producerii/consumului de energie din surse regenerabile de energie și pentru creșterea eficienței energetice) se regăsesc la RST.2022.3.

Măsuri

Rețeaua de comunicații în bandă largă. Raportat la elaborarea cadrului legislativ și de reglementare în domeniul infrastructurilor și rețelelor de comunicații electronice în bandă largă, este în curs de implementare, începând cu trim. I/2019, proiectul **Stabilirea cadrului de referință în domeniul dezvoltării rețelei de bandă largă în România**. Un rezultat important vizează elaborarea *propunerii de politică publică în domeniul comunicațiilor în bandă largă (Broadband)*, care să asigure o abordare strategică generală, bazată pe o analiză teritorială, pe diferite instrumente de intervenție și finanțare a dezvoltării rețelelor. La sfârșitul lunii august 2022, au fost organizate două evenimente, unul la București și unul la Constanța, în vederea desfășurării de Consultări Regionale, utile pentru elaborarea politicii publice.

Referitor la *realizarea infrastructurii de comunicații în bandă largă*, la finalul anului 2022, au fost încheiate cele șapte loturi investiționale regionale, fiind recepționate ultimele localități din totalul celor 695 localități eligibile ale proiectului **Ro-NET Construirea unei infrastructuri naționale de broadband în zonele defavorizate**, finanțat prin POC.

A fost demarată *implementarea, cu alocare financiară de la bugetul de stat, a două proiecte*: 1) unul care vizează **conectarea școlilor și liceelor din județul Ilfov la o rețea publică de comunicații electronice** capabile să furnizeze servicii de internet, la viteze de transfer a datelor și alte condiții de calitate adaptate nevoilor specifice (0,2 mil. lei); 2) cel de-al doilea care vizează **conectarea bibliotecilor la o rețea publică de comunicații electronice** capabile să furnizeze servicii de internet, la viteze de transfer a datelor și alte condiții de calitate adaptate nevoilor specifice (0,2 mil. lei).

A fost transpusă Directiva (UE) 2018/1972 de instituire a **Codului european al comunicațiilor electronice prin intrarea în vigoare, la 10 iunie 2022, a Legii nr. 198/2022** pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul comunicațiilor electronice și pentru stabilirea unor măsuri de facilitare a dezvoltării rețelelor de comunicații electronice.

Pentru *asigurarea accesului persoanelor fizice la servicii de internet în bandă largă, la punctul fix*, a fost adoptată Legea nr.175/2022. În temeiul acestei legi, a fost emis OM MCID nr. 21.960/2022, prin care a fost stabilită viteza de transfer al datelor necesară pentru descărcare (download) la 100 megabiți/secundă (Mbps) pentru serviciile la care se face referire în actul normativ adoptat. De asemenea, ANCOM a întocmit și lista localităților în care utilizatorii finali persoane fizice nu au acces la un serviciu de internet în bandă largă la punct fix și a comunicat această informație autorităților administrației publice locale vizate.

A fost finalizat, la nivelul ANCOM, **raportul privind serviciul universal în domeniul comunicațiilor electronice** care va sta la baza elaborării *Strategiei privind serviciul universal*.

Este în curs de implementare **Foaia de parcurs** care transpune *Setul comun de instrumente privind conectivitatea (Connectivity Toolbox)*, fiind implementate mai multe recomandări ale acesteia.

RST.2020.3 Subcomponenta 6: ...producția și utilizarea energiei în mod curat și eficient, precum și către infrastructura de mediu, inclusiv în regiunile miniere.

Măsuri

Notă: Detalii privind măsurile adoptate se regăsesc la secțiunea dedicată implementării RST.2022.3.

RST.2020.4

RST.2020.4 Subcomponenta 1: Să îmbunătățească eficacitatea și calitatea administrației publice, precum și...

Măsuri

În 2022, a continuat punerea în aplicare a diferitor tipuri de acțiuni, unele finanțate prin Programul Operațional Capacitate Administrativă, altele prin Programul de Sprijin pentru Reforme Structurale, menite să conducă la îmbunătățirea eficacității și calității administrației. În același timp, o serie de măsuri de reformă cu impact în acest domeniu se regăsesc în PNRR (ex. Componentele 7, 14), progresele în implementare fiind raportate în cadrul acestui instrument.

Principalele evoluții în 2022, pe diverse componente ale domeniului:

- **dezvoltare durabilă:** Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă (DDD) din cadrul aparatului de lucru al Guvernului, în subordinea prim-ministrului, contribuie la consolidarea instituțiilor publice eficiente, responsabile și incluzive, la implementarea Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030 (SNDDR) prin sprijinirea realizării cadrului instituțional adecvat, pentru creșterea capacității instituționale a autorităților publice centrale în domeniul dezvoltării durabile, permițând decizii publice bazate pe dovezi în manieră proiectivă, cu anticiparea evoluțiilor și riscurilor sistemice. În 2023, DDD implementează proiectul cofinanțat din Fondul Social European *România Durabilă - Dezvoltarea cadrului strategic și instituțional pentru implementarea Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030, SIPOCA 613*, și participă la implementarea proiectelor „Consolidarea capacităților în domeniul guvernantei publice - o abordare coordonată a Centrului Guvernului României” finanțat de Granturile SEE/Norvegia și „Îmbunătățirea coerenței politicilor, transparenței și coordonării la Centrul Guvernului din România” finanțat de Instrumentul de sprijin tehnic al COM (DG REFORM), ambele cu asistență tehnică din partea OCDE.

Între rezultatele proiectului SIPOCA 613 care s-au realizat în 2022 s-au numărat: elaborarea Planului de acțiune pentru implementarea SNDDR; profesionalizarea funcției de expert în dezvoltare durabilă, prin formarea a 150 de angajați din sistemul public central; lansarea noului set de indicatori naționali de dezvoltare durabilă și a unui agregator de date statistice naționale (INS) și europene (EUROSTAT), cu acces deschis pentru public; stabilirea unui cadru de măsurare - monitorizare a indicatorilor; finalizarea Codului Român al Sustenabilității.

Planul național de acțiune (PNA) a fost aprobat prin HG nr. 754/2022. Acțiunile incluse în PNA vizează în principal coordonarea interinstituțională, astfel încât

ministerele de resort și toate instituțiile relevante să fie implicate activ în implementarea Strategiei.

Setul național de indicatori de dezvoltare durabilă, validat în februarie 2022 de către Consiliul Consultativ pentru Dezvoltare Durabilă, este un instrument de fundamentare a proceselor decizionale în administrația centrală și cuprinde 291 de indicatori (243 de indicatori unici și 48 de indicatori multipli), dintre care 99 indicatori principali și 192 indicatori suplimentari. Pe lângă măsurătorile obiective, platforma cuprinde și o secțiune dedicată percepției publice surprinsă cu ajutorul a 50 de baremetre de opinie publică. Agregatorul de date statistice multi-disciplinare are dublu rol: de suport în procesul decizional la nivelul administrației publice centrale (inclusiv prin poziționare anticipativă, proiectivă și previzionare a evoluțiilor socioeconomice viitoare) și de monitorizare a implementării SNDDR 2030. Platforma este disponibilă la acest link: <http://agregator.romania-durabila.gov.ro/>.

În cadrul proiectului SIPOCA 613, DDD a făcut demersuri pentru actualizarea cadrului legislativ specific, astfel încât instituțiile publice să poată include în organigrame și adapta fișe de post pentru funcționarii publici cu atribuții în domeniul dezvoltării durabile. Astfel, prin legea 156/2022, a fost introdusă în Codul Administrativ funcția publică specifică de "expert în dezvoltare durabilă", profesie care poate fi exercitată în condițiile deținerii unei diplome de absolvire a cursurilor/programelor de formare postuniversitară organizate în conformitate cu standardul ocupațional „Expert în dezvoltare durabilă”.

În mai 2022, DDD a lansat programul de formare postuniversitară și dezvoltare profesională continuă „Administrația Publică pentru Dezvoltare Durabilă”, în cadrul căruia 150 de persoane din autoritățile și instituțiile publice centrale au fost formate în perioada mai - octombrie 2022 ca experți dezvoltare durabilă, învățând despre dimensiunile economice, sociale și de mediu ale dezvoltării durabile, bugetare verde, politici publice, taxonomie, statistică, etc.

- **descentralizare:** au fost prezentate guvernului 10 Note privind stadiul actualizat al procesului de descentralizare și au fost aprobate: *HG nr. 800/2022 pentru organizarea, funcționarea și atribuțiile Comitetului tehnic interministerial pentru descentralizare și a grupurilor de lucru pentru descentralizarea competențelor, Ordinul ministrului dezvoltării, lucrărilor publice și administrației și al ministrului finanțelor nr. 2345/4006/2022 pentru aprobarea Metodologiei de elaborare a propunerilor de standarde de calitate și de cost pentru serviciile publice descentralizate și pentru serviciile publice care urmează a fi descentralizate și Ordinul ministrului dezvoltării, lucrărilor publice și administrației nr. 1648 din 22 august 2022 privind desemnarea reprezentanților Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației în cadrul Secretariatului Comitetului Tehnic Interministerial pentru Descentralizare, precum și în grupurile de lucru pentru descentralizarea competențelor.*

În 2023, va continua implementarea Strategiei Generale de Descentralizare, aprobată prin HG nr. 229/2017, precum și monitorizarea acesteia, concomitent cu acordarea de asistență de specialitate (de către MDLPA) autorităților administrației publice centrale și locale implicate în procesul de descentralizare în elaborarea proiectelor de legi sectoriale de descentralizare, corelativ cu deciziile politice asumate de conducerea acestora. MDLPA va coordona procesul de elaborare a standardelor de calitate și, după caz, de cost și va oferi asistență tehnică ministerelor. De asemenea, va fi consolidat rolul ministerului din perspectiva reglementării posibilității de realizare a evaluării capacității administrative a unităților administrativ-teritoriale, la solicitarea guvernului, a ministerelor de resort sau din proprie inițiativă a MDLPA,

pe baza unei metodologii.

- **codificare:** în cadrul proiectului SIPOCA 59, finalizat în trim. II/2022, a fost elaborată versiunea tehnică a proiectului *Codului de procedură administrativă*, având ca principale obiective generale: *sistematizarea, simplificarea legislației în materie procedurală* pentru domeniul administrației publice, asigurarea de principii juridice unitare, standarde de bună reglementare în materia procedurii administrative, adaptarea procedurilor administrative la procesul digitalizării și simplificării administrative, asigurarea cadrului pentru buna guvernare publică, a premiselor pentru reducerea numărului de litigii și a insecurității juridice; proiectul de HG pentru aprobarea tezelor prealabile ale acestui instrument va fi definitivat și înaintat guvernului în trim. II/2023; proiectul de Cod va fi publicat în transparență decizională în trim. IV/2023. Referitor la *Codul finanțelor publice locale*, proiectul va fi supus unui nou proces de consultare cu structurile asociative ale administrației publice locale în vederea actualizării; termen de adoptare estimat: sfârșitul anului 2025;
- **monitorizarea anuală a implementării Codului administrativ:** în trim. III/2022, a fost finalizat *Raportul de monitorizare a aplicării prevederilor Codului administrativ la 3 ani de la intrarea în vigoare* (perioada iulie 2019 - iulie 2022), care a permis analiza inclusiv a evoluțiilor în modificarea prevederilor codului. De asemenea, a fost elaborat *Raportul de monitorizare a satisfacției beneficiarilor* (autorități și instituții publice din administrația centrală și locală), care a confirmat faptul că marea majoritate a celor sprijiniți de MDLPA în aplicarea corectă și unitară a prevederilor *Codului administrativ* au avut o experiență benefică, fiind mulțumiți sau foarte mulțumiți de colaborarea cu ministerul. În trim. IV/2022, a fost reluat procesul de monitorizare a satisfacției beneficiarilor, raportul aferent fiind finalizat în ianuarie 2023. *Raportul de monitorizare anuală* pentru 2022 a fost definitivat în februarie 2023.
- **consorții administrative și alte forme de parteneriate între unitățile administrativ-teritoriale (u.a.t.):** consolidarea cadrului de organizare și funcționare al consorțiilor administrative, precum și a altor forme de parteneriate între u.a.t. în vederea eficientizării activității acestora și a unei mai bune furnizări a serviciilor publice. În acest sens, pe de o parte, se va urmări monitorizarea modului în care reglementările nou aprobate cu privire la consorțiile administrative (*Legea nr. 375 din 23 decembrie 2022 pentru modificarea și completarea Codului administrativ*) răspund realităților din practică și cerințelor PNRR și, pe de altă parte, se va analiza modul de organizare și funcționare a altor forme de parteneriate între u.a.t. (spre ex. asociațiile de dezvoltare intercomunitară/ADI), în vederea identificării de modalități de eficientizare și simplificare, atât din perspectiva relației cu autoritățile locale, cât și cu terții (cetățeni, mediu de afaceri, finanțatori) (trim. IV/2023).
- **management resurse umane:** în septembrie 2022, a fost finalizat proiectul SIPOCA 136, care a avut ca scop *dezvoltarea unui sistem de management unitar* în domeniu. Este în derulare proiectul *Întărirea capacității administrative a Agenției Naționale a Funcționarilor Publici/ANFP* (asistență tehnică: BM, sursă de finanțare: *Programul de Sprijin pentru Reforme Structurale 2017-2020*); în cadrul acestuia, a fost inițiată elaborarea *Strategiei de dezvoltare instituțională a ANFP pentru 2023-2027*, document-cheie pentru definirea obiectivelor, stabilirea activităților în domenii prioritare și a unor indicatori de performanță care să permită monitorizarea și evaluarea durabilă a progreselor. În iunie 2022, a fost finalizat *Raportul privind monitorizarea implementării principiilor și a standardelor de conduită, precum și a procedurilor disciplinare în cadrul autorităților și instituțiilor publice pentru anul 2021* (raportul pentru 2022 va fi elaborat în semestrul I/2023). Normele de organizare a proiectului-pilot al concursului de ocupare a unor funcții publice vacante și normele

privind cadrele de competențe generale și specifice au fost reglementate prin anexa nr. 8 și nr. 9 la OUG nr. 57/2019 privind Codul administrativ, așa cum a fost modificată și completată prin OUG nr. 191/2022. Proiectul de HG pentru aprobarea *Strategiei în domeniul funcției publice 2023-2027* se află în procedură de avizare inter-instituțională.

- **profesionalizare:** (i) în calitate de *beneficiar*, Institutul Național de Administrație (INA) a continuat implementarea SIPOCA 617 vizând realizarea de studii/analize cu impact asupra sistemului de formare profesională, respectiv SIPOCA 1100, pentru a dezvolta competențele personalului implicat în procesul de achiziții publice în administrație. Astfel, au fost organizate sesiuni de instruire, au fost elaborate metodologii, rapoarte și alte materiale-suport (ex. Programul *Standarde de calitate în formare-metode și instrumente inovative*: 25 participanți, două metodologii pentru evaluarea impactului formării, rapoarte pe tema *nevoilor de formare a personalului din administrație, a dezvoltării rețelei de formatori*; 32 programe de perfecționare în materie de achiziții publice: peste 1500 participanți etc.). Pentru 2023, țintele SIPOCA 1100 sunt: 8125 persoane din autoritățile și instituțiile publice locale și centrale pregătite (programe de perfecționare), respectiv 950 reprezentanți (nivel de conducere) ai structurilor de achiziții publice din administrația centrală și locală, secretari generali u.a.t. și înalți funcționari publici instruiți (formare specializată). (ii) Ca *partener* SIPOCA 625, INA a pregătit peste 800 persoane în domeniul achizițiilor publice, iar în 2023, va finaliza formarea a peste 3400 persoane cu atribuții în acest sector.

Notă: La realizarea RST.2020.4 referitoare la domeniul administrației publice contribuie, inclusiv, acțiunile privind transparența și guvernarea participativă, calitatea reglementărilor, detaliate la secțiunea dedicată implementării RST.2019.5 și măsurile referitoare la e-guvernare și tranziția digitală prezentate la secțiunea dedicată implementării RST.2020.3.

RST.2020.4 Subcomponenta 2: [să îmbunătățească] previzibilitatea procesului decizional, inclusiv prin implicarea adecvată a partenerilor sociali.

Măsuri

În 2022, a continuat implementarea măsurilor care promovează transparența, guvernarea participativă și simplificarea administrativă. În plus, o serie de acțiuni dedicate *planificării strategice, mai bune reglementări, consolidării dialogului social* continuă prin PNRR, evoluțiile fiind raportate în cadrul acestui instrument.

Principalele progrese realizate în 2022:

- **transparență și guvernare participativă:** referitor la aplicarea Legii nr. 52/2003 (transparența decizională) și a Legii nr. 544/2001 (liberul acces la informațiile de interes public), au fost publicate două rapoarte care centralizează datele din rapoartele anuale ale autorităților și instituțiilor publice centrale și locale; monitorizarea gradului de conformare a autorităților din administrația centrală și locală față de standardele de afișare din oficiu a informațiilor de interes public a fost îmbogățită cu cinci noi indicatori, fapt care a condus la o tendință generală de scădere a gradelor de conformare (ex. situația pentru iunie-iulie 2022: ministere 70%, autorități subordonate/coordonate 61%, instituții ale prefectului 82%, consilii

județene 70% etc.). A continuat activitatea de administrare a platformelor *E-Consultare* (7409 proiecte de acte normative puse în consultare publică), *Registrul Unic de Transparență a Intereselor* (două sesiuni de instruire organizate), *CONNECT* (456 organizații înscrise) și *Registrul asociațiilor, fundațiilor și federațiilor*. S-a încheiat implementarea *Planului Național de Acțiune (PNA) 2020-2022 al Parteneriatului pentru o Guvernare Deschisă/PGD* (două rapoarte de monitorizare realizate), iar în iulie, a fost aprobat de guvern *PNA 2022-2024* (elaborat în colaborare cu ministerele și societatea civilă); în noiembrie 2022, *Comitetul Național de Coordonare a implementării PGD* a agreat organizarea unor grupuri de lucru mixte (nivel tehnic) pentru fiecare angajament din Plan.

- **mai buna reglementare:** a continuat implementarea proiectului SIPOCA 603 *Studii de impact pentru o reglementare mai bună*; a fost elaborat Raportul anual privind evaluarea impactului aferent proiectelor de acte normative adoptate în 2021; a fost organizată o nouă sesiune de instruire cu privire la evaluarea preliminară a impactului (fiind derulate în total cinci astfel de sesiuni, cea de-a șasea fiind programată pentru trim.I/2023); se află în lucru 3 studii de impact (MADR, MEd, SGG). Stabilirea de *mecanisme pentru simplificarea unor proceduri orizontale, trans-sectoriale pentru mediul de afaceri* se va realiza prin proiectul *Zero birocrație* (Cod SIPOCA 399), aflat în implementare: a fost semnat contractul de asistență tehnică și au fost realizate două analize privind serviciile publice din domeniile reglementate de MDLPA, MMAP, MF, MADR, MMSS, MTI, MS, altele decât cele arondate evenimentelor de viață, cu impact birocratic semnificativ asupra mediului de afaceri, respectiv cetățenilor.

Pe baza Mecanismului cadru de monitorizare dezvoltat prin proiectul SIPOCA 59 care s-a finalizat în trim. II/2022, va continua procesul de monitorizare a *Planului integrat de simplificare a procedurilor administrative aplicabile cetățenilor*, urmând a fi elaborate rapoarte de monitorizare periodice, semestriale sau trimestriale, după caz. Ulterior finalizării măsurilor din Plan, va fi elaborat *Raportul final de evaluare a impactului măsurilor de simplificare a procedurilor administrative aplicabile cetățenilor*, pe baza Mecanismului de evaluare dezvoltat în cadrul proiectului sus-menționat.

- **instrumente de gestionare a planificării urbane:**

- MDLPA a elaborat proiectul de *Ordin privind completarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul și de elaborare și actualizare a documentațiilor de urbanism, aprobate prin Ordinul viceprim-ministrului, ministrul dezvoltării regionale și administrației publice nr. 233/2016*, care are ca scop crearea un cadru de referință minimal pentru realizarea documentațiilor de amenajarea teritoriului (planuri de amenajare a teritoriului județean) și de urbanism (planuri urbanistice generale/zonale/de detaliu) într-un format GIS standardizat. Proiectul a fost promovat spre consultare publică în noiembrie 2022, aflându-se în curs de definitivare, ca urmare a observațiilor și propunerilor primite pe parcursul acestei proceduri.
- În 2022, au fost primite cereri pentru finanțare în cadrul *Programului privind elaborarea și/sau actualizarea planurilor urbanistice generale ale localităților și a regulamentelor locale de urbanism*, de la 38 consilii județene, pentru un număr de 445 u.a.t. Au fost încheiate contracte de finanțare în limita bugetului aprobat în valoare de 10.500.000 lei. Valoarea totală decontată până la sfârșitul anului a fost de 9.312.824,86 lei pentru 395 u.a.t.

RST.2019.1

RST.2019.1 Subcomponenta 1: Să asigure respectarea recomandării Consiliului din 14 iunie 2019 cu scopul de a corecta abaterea semnificativă de la traiectoria de ajustare în vederea atingerii obiectivului bugetar pe termen mediu.

Măsuri

Notă: Detalii privind măsurile adoptate se regăsesc la secțiunea dedicată RST.2022.1 Subcomponenta 1.

Notă: Procedura privind corectarea abaterii semnificative de la traiectoria de ajustare în vederea atingerii obiectivului bugetar pe termen mediu nu a mai fost continuată având în vedere demararea procedurii în vederea încetării situației de deficit public excesiv.

RST.2019.1 Subcomponenta 2: Să asigure aplicarea integrală a cadrului fiscal-bugetar.

Măsuri

Notă: Detalii privind măsurile adoptate se regăsesc la secțiunea dedicată RST.2022.1 și RST.2020.1 Subcomponenta 1.

RST.2019.1 Subcomponenta 3: Să consolideze respectarea obligațiilor fiscale și colectarea impozitelor.

Măsuri

Au fost continuate eforturile de îmbunătățire a nivelului de colectare la bugetul de stat, fiind menținută tendința crescătoare a veniturilor încasate de ANAF. De asemenea, a continuat îmbunătățirea serviciilor fiscale pentru contribuabili, dezvoltarea proceselor de digitalizare a administrației fiscale, acțiunile de combatere a evaziunii fiscale dar și eforturile de îmbunătățire a activității vamale.

Veniturile bugetare încasate de ANAF în 2022 au continuat tendința de creștere din 2021. Astfel, ANAF și AVR au colectat în 2022 suma de 372,6 mld. lei, ceea ce reprezintă o creștere cu 19,8% (indice nominal), respectiv cu 61,4 mld. lei față de 2021 (311,1 mld. lei).

Creșterea veniturilor bugetare colectate s-a realizat în paralel cu menținerea unui ritmului de rambursare a TVA către mediul economic, care a înregistrat în 2022 o creștere atât valorică (de 3,7 mld. lei, de la 24,3 mld. lei în 2021 la 28 mld. lei), cât și numerică (de la 111.548 deconturi soluționate în 2021, la 118.578 deconturi soluționate în 2022).

Dintre cele mai importante măsuri adoptate în 2022, distinct pe cele cinci obiective ale

Planului operațional privind consolidarea administrării veniturilor bugetare, amintim:

Obiectivul 1: Dezvoltarea serviciilor pentru contribuabili. Consolidarea relației de parteneriat cu contribuabilii pentru serviciile prestate

Administrația fiscală oferă asistență în vederea accesării serviciilor disponibile pe portalul ANAF, prin intermediul *serviciului chat* (operațional începând de la 22 noiembrie 2021). De asemenea, a fost extinsă gama de *servicii oferite în sistem self-service*, prin intermediul IVR (Sistem de Răspuns Vocal Interactiv) cu informații preînregistrate privind: Spațiul Privat Virtual, programare online, evitarea dublei impunerii, calendarul obligațiilor fiscale și modalități de efectuare a plăților către ANAF. Solicitățile de informații în sistem self-service prin IVR sunt monitorizate prin aplicația Call-center, mesajele de informare fiind actualizate în funcție de necesități.

Totodată, din martie 2022, posibilitatea de transmitere a solicitărilor contribuabililor prin intermediul *Formularului de contact* a fost extinsă la nivelul tuturor structurilor existente în administrațiile fiscale care desfășoară activități cu contribuabilii.

Obiectivul 2: Soluții digitale integrate - transformarea ANAF într-o instituție performantă și inteligentă cu soluții digitale integrate, prin utilizarea optimă a datelor și informațiilor disponibile

Realizarea celor mai importante ținte (asumate inclusiv prin PNRR, cu orizont de timp anul 2025) este condiționată de *implementarea proiectelor de digitalizare* (sistemul de date integrate - platforma Big Data, sistemul informatic pentru administrarea contribuabililor persoane juridice SFERA etc.) care vor determina operaționalizarea managementului integrat al riscurilor, asigurându-se astfel o analiză de risc ținută și o selectare eficientă a contribuabililor. În 2022 au fost înregistrate progrese semnificative privind implementarea următoarelor proiecte:

- ✓ *Fișierul Standard de Control Fiscal* (Standard Audit File for Taxation, SAF-T), operațional de la 1 ianuarie 2022 (dată de la care începe și termenul de depunere pentru marii contribuabili, cu o perioadă de grație de 6 luni). La 30 aprilie 2022 a fost finalizat contractul de servicii pentru *dezvoltarea sistemului SAF-T, integrare, testare și implementare în producție*, sistemul aflându-se în etapa de asigurare a sustenabilității.
- ✓ Proiectul *e-Factura* - sistem obligatoriu de facturare electronică, operațional din noiembrie 2021. Proiectul a fost demarat în martie 2020 de către MF și ANAF, vizând în principal îmbunătățirea gradului de colectare a TVA și combaterea evaziunii fiscale. În cursul anului 2022 a fost realizată testarea și apoi implementarea sistemului pentru livrările de produse cu risc fiscal ridicat (categorie indicată prin OUG nr.130/2021), prin introducerea obligației de raportare în sistemul *RO e-Factura* a facturilor care conțin produse cu risc fiscal ridicat comercializate în relația B2B. De asemenea din aprilie 2022, a fost introdusă obligația unităților afiliate de a transmite facturile emise către titularii voucherelor de vacanță și în sistemul național *RO e-Factura* (OUG nr. 131/2021), iar din iulie 2022 obligația de transmitere a facturilor către beneficiari în relația B2G.
- ✓ *Creșterea capacității administrative a MF și a instituțiilor subordonate în vederea îmbunătățirii interacțiunii cu cetățenii și cu mediul de afaceri pentru obținerea de servicii electronice extinse prin portalul ANAF*. În 2022 au fost derulate activități de pregătire pentru achiziția produselor și serviciilor pentru implementarea platformei integrate, în baza analizei dezvoltate prin contractul de servicii pentru realizarea analizei stării de fapt a sistemului informatic actual și definirea cerințelor aferente adoptării noului cadru procedural și informațional (infrastructura IT), în

vederea dezvoltării portalului ANAF pentru îmbunătățirea interacțiunii cetățenilor și mediului de afaceri. Este în derulare procedura de achiziție publică.

Obiectivul 3 : Creșterea conformării voluntare

Au fost continuate demersurile de simplificare a formularelor și transpunere în format electronic a acestora. Au fost digitalizate 54 de formulare, alte 55 fiind în curs de dezvoltare.

În 2022, a fost finalizat proiectul *Dezvoltarea de instrumente în vederea creșterii conformării fiscale* (finanțat prin Instrumentul pentru Asistență Tehnică al COM), în cadrul căruia a fost elaborată **Strategia de creștere a conformării voluntare în domeniul impozitului pe veniturile persoanelor fizice în România, 2023-2025**. Strategia are ca obiective scăderea decalajului fiscal, creșterea gradului de conformare la declarare, creșterea nivelului de încredere al contribuabililor în ANAF, creșterea veniturilor declarate. În vederea stabilirii contextului necesar implementării obiectivelor, au fost dezvoltate 3 proiecte pilot privind veniturile realizate de contribuabili persoane fizice din cedarea folosinței bunurilor, din meditații/ activități educaționale și alte forme de învățământ, respectiv din prestarea unor activități de înfrumusețare/întreținere.

Proiectele s-au materializat prin realizarea și publicarea unor ghiduri privind declararea și plata impozitului pe venit din cele trei surse, prin derularea unor campanii de scrisori pentru grupurile țintă și a unor campanii de informare publică, precum și prin realizarea unor analize asupra datelor din numeroase surse, care au condus la concluzii utile în contextul stabilirii acțiunilor viitoare.

Totodată, ANAF a derulat mai multe **campanii de conștientizare** în rândul contribuabililor cu privire la serviciile oferite pentru facilitarea îndeplinirii obligațiilor fiscale, respectiv: depunerea Declarației Unice, instrucțiuni pentru înregistrarea persoanelor fizice și juridice în SPV; programare online, promovarea sesiunilor web și a Call-Center-ului.

Obiectivul 4 : Intensificarea acțiunilor privind combaterea evaziunii fiscale

Pe linia măsurilor de management al riscurilor și combatere a evaziunii fiscale, amintim:

- ✓ Rafinarea modelelor existente de calcul al decalajelor fiscale;

Modelul *Revenue Administration - Gap Analysis Program* (RA-GAP) furnizează estimări ale celor două componente ale decalajului fiscal: din neconformarea fiscală și din aplicarea politicilor fiscale. Utilizarea noului model de estimare asigură realizarea de acțiuni concentrate de prevenire și combatere a evaziunii în aceste sectoare, fapt care permite articularea analizei de risc și creșterea eficienței și eficacității Agenției în colectarea veniturilor din TVA.

- ✓ Creșterea numărului de inspecții fiscale cu 5%;
- ✓ Implementarea sistemului SAF-T și realizarea primei raportări SAF-T pentru marii contribuabili, obligatorie de la 1 ianuarie 2022;
- ✓ Instituirea sistemului național de monitorizare a transporturilor rutiere de bunuri cu risc fiscal ridicat *RO e-Transport* (OUG nr. 41/2022). Astfel, utilizatorii au obligația să declare anticipat, în modulul *RO e-T* (aflat pe pagina SPV-ANAF), o serie de date referitoare la furnizorul și beneficiarul implicați în tranzacție, bunurile transportate, autovehiculul utilizat, locul de încărcare/descărcare a bunurilor.

În vederea operaționalizării sistemului, a fost adoptat OPANAF nr. 802/2022 privind stabilirea bunurilor cu risc fiscal ridicat transportate rutier care fac obiectul

monitorizării prin Sistemul *RO e-T*. De asemenea, a fost adoptat Ordinul comun al președintelui ANAF și al președintelui AVR nr. 2.545/6.316/2022 pentru aprobarea Procedurii de utilizare și funcționare a sistemului național RO e-T.

✓ În vederea mediatizării acțiunilor de combatere a evaziunii fiscale, precum și a rezultatelor structurii antifraudă, au fost publicate, periodic, pe site-ul ANAF, comunicate de presă, care, ulterior au fost preluate de site-urile de știri, astfel creându-se un flux de percepție pozitivă asupra instituției.

✓ Asigurarea pe scară largă a interoperabilității cu partenerii instituționali;

Au fost realizate activitățile specifice privind încheierea de protocoale cu alte entități publice deținătoare de date/informații privind contribuabilii, relevante din punct de vedere fiscal și cu alte instituții/autorități publice în vederea realizării schimbului de informații în condițiile legii. Astfel, ca urmare a demersurilor specifice derulate în perioada de referință, au fost încheiate noi protocoale de colaborare între ANAF și autorități/instituții publice precum: Registrul Auto Român, Direcția pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de Date, MIPE și Serviciul de Telecomunicații Speciale, MTI - Autoritatea Română Rutieră.

Obiectivul 5 : Managementul resurselor umane

Au fost identificate nevoile de formare profesională și a fost implementat Planul anual de formare profesională a personalului din cadrul ANAF, pe anul 2022.

Suplimentar, au fost realizate sesiuni de instruire pentru a consolida gradul de conștientizare privind *Strategia de creștere a conformării voluntare în domeniul impozitului pe veniturile persoanelor fizice în România și recomandările aferente conformării din perspectiva IpV*. Scopul acestor sesiuni a fost de a instrui formatorii ANAF însărcinați cu diseminarea strategiei, liniilor directoare, noilor proceduri operaționale și procedurilor viitoare pentru utilizarea instrumentelor IT.

Din iunie 2022, în cadrul proiectului *Consolidarea capacității ANAF de a susține inițiative de modernizare*, au început sesiunile de instruire privind implementarea SAF-T și a aplicației informatice *Inspector Digital*. Astfel, au fost realizate 78 de sesiuni on-line (pe platforma Moodle a Școlii de Fiscalitate), la care au participat 3.729 de angajați cu atribuții în domeniul inspecției fiscale.

În cursul anului 2022, a fost înființată **Școala de Fiscalitate**, organizată ca centru de excelență în formarea profesională a personalului ANAF în domeniul fiscal (HG nr. 238/2022). Structura este organizată și funcționează la nivel de direcție în cadrul Direcției generale de organizare și resurse umane a ANAF.

Pentru recrutarea externă de personal, ANAF a organizat în iunie 2022 concursuri pentru ocuparea unor funcții publice de execuție pe perioade nedeterminate în vederea asigurării de personal inclusiv pe zone deficitare sau domenii noi de activitate (statisticieni, specialiști în IT, econometrie sau în analiza datelor).

Activitatea vamală

Începând cu martie 2022, funcționează efectiv **Autoritatea Vamală Română (AVR)**, ca agenție națională cu atribuții în domeniul vamal, aflată în structura MF (conform Legii nr. 268/2021 pentru înființarea AVR).

În 2022, în domeniul activității de **control ulterior și reverificare a declarațiilor vamale** depuse și acceptate, au fost derulate 38.214 acțiuni, întocmindu-se decizii de regularizare a situației cu suma constatată de plată în valoare de 288,6 mil. lei. Echipele de control la nivel central și regional au efectuat, în 2022, 86.187 acțiuni de control în urma cărora au fost aplicate amenzi contravenționale în cuantum de 16,5 mil. lei,

comparativ cu 13 mil. lei în 2021.

În ceea ce privește **Sistemul de Control al importurilor** (ICS2-RO - sistemul național de control pentru efectuarea analizei de risc de siguranță și securitate, lansat la 1 octombrie 2021), din cele 1.956.726 declarații procesate până la 31 decembrie 2022, au fost selectate pentru evaluare 389.035 declarații, pentru 4.826 dintre acestea fiind emise cereri de informații suplimentare.

În 2023 se va proceda la atribuirea unui nou contract de dezvoltare software pentru alinierea la sistemul informatic ICS2-RO Faza 2 și Faza 3, care trebuie să permită depunerea și procesarea declarației sumare de intrare pentru mărfurile transportate pe vectorul de transport aerian (Faza 2), respectiv pentru transportul maritim, rutier și feroviar (Faza 3). Implementarea celor două faze va conduce la creșterea eficienței analizei de risc pentru siguranță și securitate, precum și la crearea de oportunități pentru mediul de afaceri prin utilizarea birourilor vamale de frontieră din România ca birouri de intrare în UE.

Pentru **îmbunătățirea infrastructurii vamale și modernizarea birourilor vamale**, a continuat implementarea celor două proiecte cu finanțare externă (Modernizarea biroului vamal de frontieră Siret, în vederea fluidizării traficului în punctul de trecere transnațională de pe frontiera de nord a României - DN2 (E85), județul Suceava; Reabilitarea și modernizarea birourilor vamale de frontieră de pe granița România - Moldova) cu activități de finalizare a lucrărilor de infrastructură și achiziție echipamente de control nedistructiv.

Sistemul de urmărire a mișcărilor de produse accizabile în regim suspensiv de accize este aliniat cerințelor COM. În 2022 a fost atribuit un nou contract de dezvoltare software pentru noile cerințe DG Taxud (EMCS_RO faza 4). În 2022, în aplicația EMCS-RO, au fost gestionate 226.737 documente administrative electronice e-DA (118.174 primite și 108.563 emise). Prin mijloace electronice utilizând aplicația EMCS-RO, au fost soluționate 432 solicitări inițiate/ primite în 2022.

Pentru **prevenirea și combaterea traficului ilicit cu produse din tutun**, în urma controalelor specifice, în 2022, au fost reținute 22,1 mil. bucăți țigarete. Valoarea estimată a confiscărilor de bunuri și numerar (cu excepția confiscărilor de țigarete/alcool/produse energetice) a fost, în 2022, în cuantum de 18,8 mil. lei (față de 11,8 mil. lei în 2021). Potrivit studiului de piață realizat de compania NovelResearch, în 2022 s-a înregistrat *cea mai scăzută medie anuală a pieței ilicite de țigarete din ultimii 15 ani* - 7,1%, media anului 2021 fiind de 8,4%.

În 2022 au fost demarate activități specifice privind elaborarea cadrului legal necesar înființării **Unității Centrale de Coordonare** la nivelul AVR, în conformitate cu prevederile **Convenției Napoli II** (privind asistența reciprocă și cooperarea între administrațiile vamale). A fost constituit un grup de lucru interministerial (format din reprezentanți ai AVR, MAI, MF, MJ și Parchetului General), urmând ca în 2023 să fie elaborată o propunere legislativă pentru a stabili modul de lucru privind aplicarea prevederilor Convenției Napoli II în România.

Notă: Raportarea pentru investițiile care au ca obiectiv creșterea conformării voluntare a contribuabililor și modernizarea sistemului vamal, finanțate prin PNRR, va fi realizată în cadrul acestui instrument.

RST.2019.2

RST.2019.2 Subcomponenta 1: Să protejeze stabilitatea financiară și soliditatea sectorului bancar.

Măsuri

BNR monitorizează permanent evoluțiile și inițiativele legislative în vederea **garantării securității juridice și a stabilității financiare**. Astfel, BNR se implică în mod constant în proiectele legislative care vizează sectorul financiar-bancar prin **furnizarea de puncte de vedere, observații, propuneri**, precum și prin emiterea de **reglementări secundare**. Cele mai recente dintre aceste proiecte legislative au vizat reglementarea băncilor de dezvoltare, protecția drepturilor consumatorilor, creșterea incluziunii financiare, transpunerea unor directive UE (privind supravegherea prudențială a societăților de servicii de investiții financiare, privind emisiunea de obligațiuni garantate), punerea în aplicare a unor regulamente europene (privind furnizorii europeni de servicii de finanțare participativă pentru afaceri; privind crearea unui cadru specific pentru o securitizare simplă, transparentă și standardizată sau privind un produs paneuropean de pensii personale).

În plus, BNR continuă să aplice următoarele măsuri pentru **reducerea și prevenirea creșterii excesive a îndatorării**:

- majorarea ratei amortizorului anticiclic de capital la 0,5%, începând cu 17 octombrie 2022 (conform Recomandării CNSM nr. 7/2021) și la 1%, începând cu 23 octombrie 2023 (conform Recomandărilor CNSM nr. 6/2022 și nr. 1/2023);
- implementarea unei limite mai reduse cu 10 p.p. a raportului dintre valoarea creditului și valoarea garanțiilor, pentru creditele acordate persoanelor fizice pentru achiziționarea altui imobil decât cel destinat a fi utilizat ca locuință pentru folosință proprie, conform Regulamentului BNR nr. 3/2022 (de la 1 aprilie 2022).

Totodată, în calitatea sa de autoritate de supraveghere prudențială, BNR a inclus în programul de supraveghere prioritățile strategice stabilite la nivelul UE, respectiv *sustenabilitatea modelului de afaceri și guvernanta adecvată a instituțiilor de credit*. De asemenea, în programul de supraveghere 2022 au fost incluse obiective strategice legate de *monitorizarea calității activelor și managementul riscului de credit* (luând în considerare vulnerabilitățile apărute în contextul pandemiei), precum și de *monitorizarea riscurilor aferente tehnologiei informației, comunicațiilor și de securitate, reziliența operațională*.

Pentru menținerea indicatorilor prudențiali la un nivel corespunzător și întărirea cadrului de administrare a riscurilor, s-a solicitat instituțiilor de credit dispunerea măsurilor necesare pentru asigurarea unui management eficient al portofoliului de credite, constituirea unui nivel corespunzător de provizioane și a unei acoperiri adecvate a expunerii la riscul de credit, în special al celui asociat debitorilor afectați de criză, precum și menținerea unei abordări prudente în ceea ce privește distribuțiile de dividende din profitul anului 2021.

De asemenea, în domeniul **rezoluției bancare**, ca o consecință a transpunerii Directivei (UE) 2019/879, de modificare a Directivei 2014/59/UE, în ceea ce privește capacitatea de absorbție a pierderilor și de recapitalizare a instituțiilor de credit și a firmelor de investiții (BRRD2), începând cu 1 iulie 2022 a devenit aplicabilă *cerința MREL*

intermediară obligatorie.

RST.2019.2 Subcomponenta 2: Să asigure sustenabilitatea sistemului public de pensii și...

Măsuri

Notă: Măsura este prevăzută în PNRR.

RST.2019.2 Subcomponenta 3: ...viabilitatea pe termen lung a fondurilor de pensii din cadrul celui de al doilea pilon.

Măsuri

Notă: Măsura este prevăzută în PNRR.

RST.2019.3

RST.2019.3 Subcomponenta 1: Să amelioreze calitatea și caracterul incluziv al educației, în special pentru romi și alte grupuri defavorizate.

Măsuri

Notă: Detalii privind măsurile adoptate se regăsesc la secțiunea dedicată implementării RST.2020.2 Subcomponenta 6.

RST.2019.3 Subcomponenta 2: Să asigure îmbunătățirea competențelor, inclusiv a competențelor digitale, în special prin sporirea relevanței pe piața forței de muncă a educației și formării profesionale și a învățământului superior.

Măsuri

Notă: Detalii privind măsurile adoptate se regăsesc la secțiunea dedicată implementării RST.2020.2 Subcomponenta 5.

RST.2019.3 Subcomponenta 3: Să sporească acoperirea și calitatea serviciilor sociale și...

Măsuri

Notă: Detalii privind măsurile adoptate se regăsesc la secțiunea dedicată implementării RST.2020.2 Subcomponenta 3.

RST.2019.3 Subcomponenta 4: ... să finalizeze reforma venitului minim de incluziune.

Măsuri

Notă: Reforma venitului minim de incluziune este prevăzută în PNRR.

Programe bazate pe testarea mijloacelor: alocația pentru susținerea familiei acordată pentru un număr mediu lunar de 129.440 familii; venitul minim garantat acordat pentru un număr mediu lunar de 156.481 familii sau persoane singure; măsuri de protecție socială pentru consumatorul vulnerabil de energie acordate în sezonul rece noiembrie 2021 - martie 2022 au fost acordate ajutoare pentru încălzirea locuinței cu energie termică (pentru un număr mediu de 32.583 beneficiari), cu gaze naturale (pentru un număr mediu de 86.974 beneficiari), cu energie electrică (pentru un număr mediu de 6.458 beneficiari), cu lemne (pentru un număr mediu de 756.730 beneficiari); suplimentul pentru energie, în vederea acoperirii unei părți din consumul energetic al gospodăriei pe tot parcursul anului, a fost acordat pentru încălzirea locuinței cu energie termică (pentru un număr mediu de 27.575 beneficiari), cu gaze naturale (pentru un număr mediu de 95.484 beneficiari), cu energie electrică (pentru un număr mediu de 179.358 beneficiari), cu lemne (pentru un număr mediu de 636.193 beneficiari).

RST.2019.3 Subcomponenta 5: Să îmbunătățească funcționarea dialogului social.

Măsuri

Notă: Măsura este prevăzută în PNRR.

RST.2019.3 Subcomponenta 6: Să asigure stabilirea salariului minim pe baza unor criterii obiective, compatibile cu crearea de locuri de muncă și cu competitivitatea.

Măsuri

Notă: Măsura este prevăzută în PNRR.

RST.2019.3 Subcomponenta 7: Să îmbunătățească accesul la asistență medicală și eficiența sectorului sănătății din punctul de vedere al costurilor, inclusiv prin favorizarea tratamentului ambulatoriu.

Măsuri

Notă: Detalii privind măsurile adoptate se regăsesc la secțiunea dedicată implementării RST.2020.1 Subcomponenta 3.

RST.2019.4

RST.2019.4 Subcomponenta 1: Să axeze politica economică în materie de investiții pe sectorul transporturilor, vizând în special sustenabilitatea acestuia, pe sectorul energetic cu emisii scăzute de dioxid de carbon și pe eficiența energetică, pe infrastructura de mediu și pe inovare, ținând seama de disparitățile regionale.

Măsuri

Notă: Detalii privind măsurile adoptate/ în derulare se regăsesc la secțiunile dedicate implementării RST.2022.3 și RST.2020.3 Subcomponenta 4.

RST.2019.4 Subcomponenta 2: Să îmbunătățească procesul de pregătire și stabilire a priorităților în ceea ce privește proiectele mari și să se accelereze punerea în aplicare a acestora.

Măsuri

Notă: Detalii privind măsurile adoptate/ în derulare se regăsesc la secțiunea dedicată implementării RST.2020.3 Subcomponenta 2.

RST.2019.4 Subcomponenta 3: Să îmbunătățească eficiența achizițiilor publice și să asigure punerea în aplicare integrală și sustenabilă a strategiei naționale în domeniul achizițiilor publice.

Măsuri

Reforma sistemului de achiziții publice

Continuă implementarea proiectului *Sprijin* în implementarea *Strategiei naționale în domeniul achizițiilor publice prin consolidarea capacității administrative a Agenției Naționale pentru Achiziții Publice (ANAP) și a autorităților contractante* (Cod SIPOCA

625), respectiv a activităților care vizează **îmbunătățirea transparenței și eficienței achizițiilor publice, creșterea capacității administrative a autorităților contractante și continuarea reformei controlului ex-ante.**

În ceea ce privește aplicația electronică cu două module (pentru realizarea *screening*-ului legislativ de către ANAP și pentru asigurarea transparenței proiectelor de acte normative/ instrumentelor inițiate de ANAP), soluția dezvoltată și funcționalitățile incluse vor acoperi primele două etape din cele trei care au fost definite, fiind astfel asigurată automatizarea și digitalizarea procesului de *screening* legislativ.

De asemenea, vor continua să fie puse în aplicare măsuri în direcția consolidării capacității administrative a autorităților contractante, cu accent pe profesionalizare și aspecte de integritate, finanțate prin intermediul proiectului sus-menționat, implementat la nivelul ANAP. Pentru sprijinirea a 160 de autorități contractante în vederea eficientizării procesului de achiziții publice și aplicării în mod unitar a normelor și procedurilor în domeniul achizițiilor publice, au fost semnate 180 de protocoale cu autorități contractante și s-au desfășurat 148 de ateliere de lucru - cu echipa Băncii Mondiale (BM) - vizând etapele de planificare, evaluare și management de contract.

Pentru dezvoltarea programelor de formare specializată și perfecționare, prin proiectul SIPOCA 625 au fost elaborate, cu sprijinul experților BM, *Standardele de calitate pentru procesele de formare specializată și perfecționare în achiziții publice*. Tot în scopul susținerii programelor de formare specializată și perfecționare, a fost organizat cu sprijinul BM programul de formare de formatori, în cadrul căruia a fost pregătită o echipă de formatori din cadrul personalului ANAP. Începând cu trim. III/2022, ANAP - în parteneriat cu Institutul Național de Administrație - a demarat programul de formare specializată care se desfășoară în sistem *on-line*.

Au fost realizate demersuri și activități în vederea înființării a cel puțin două unități pilot de achiziții centralizate la nivel local (UCA), conform rezultatului nr. 3 al proiectului SIPOCA 625. Rezultatul specific de proiect a fost atins prin înființarea UCA CJ Harghita, UCA CJ Sibiu și UCA Primăria Timișoara, derulându-se inclusiv primele proceduri de achiziție publică centralizată la nivel local.

Pentru continuarea reformei controlului ex-ante în scopul întăririi capacității ANAP pentru realizarea verificărilor sectoriale, se implementează activitatea de furnizare de suport în vederea derulării controlului ex-ante, care prevede pregătirea de documente (opinii, îndrumări sau studii) asupra unor aspecte sectoriale și de achiziții publice întâlnite această activitate. Pregătirea de documente este completată de activitatea continuă de asistență de tip *on-the-job*, la cerere, în funcție de diverse situații cu care se confruntă controlul ex-ante și care pot avea, în general, un caracter punctual prin raportare la proceduri de atribuire specifice. La nivelul Băncii Europene de Investiții au fost contractați și consultanții, o terță parte care să asigure asistența personalului de control ex-ante pe o perioadă de 24 luni, începând din trim. I/2020. Se află în implementare o serie de training-uri non-sectoriale, pentru îmbunătățirea nivelului competențelor profesionale generale ale acestuia și înțelegerea piețelor și domeniilor relevante (ex. managementul proiectelor, evaluarea riscurilor, managementul conflictelor, evaluarea performanțelor etc.). Activitatea de asigurare a suportului tehnic necesar pentru verificarea specificațiilor tehnice pentru procedurile care fac obiectul proiectului pilot IT&C a fost inițiată la sfârșitul anului 2021 și finalizată în decembrie 2022.

Asigurarea calității procesului de achiziții publice centralizate și implementarea metodelor de simplificare și gestionare eficientă a acestui proces se realizează prin proiectul *Dezvoltarea și implementarea unor mecanisme electronice integrate pentru desfășurarea și monitorizarea achizițiilor centralizate* (Cod SIPOCA 753), cu un buget

total de 49,89 mil. lei și o durată de implementare de 46 luni.

În vederea modificării și completării OUG nr. 46/2018 privind înființarea, organizarea și funcționarea Oficiului Național pentru Achiziții Centralizate (ONAC) și a HG nr. 119/2019 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor OUG nr. 46/2018, în septembrie 2022 a fost constituit un grup tehnic de lucru din care fac parte reprezentanți ai Ministerului Sănătății, Ministerului Afacerilor Interne (MAI) - Departamentul pentru Situații de Urgență (DSU) și ONAC, care au ajuns la un acord privind forma actului normativ. Urmează să fie inițiat procesul de modificare a cadrului legislativ.

Documentațiile de atribuire pentru procedurile de achiziții centralizate de furnizare autovehicule, corpuri de iluminat și surse de lumină pentru interior, respectiv produse de curățenie au fost finalizate în 2022, iar acordurile-cadru de furnizare produse de papetărie și birotică, de prestări servicii de telefonie mobilă, de furnizare autovehicule au fost semnate în cursul anului 2022, acestea putând fi utilizate ca modele și de către alte autorități contractante din sistemul de achiziții publice, fiind de un real ajutor în pregătirea unei documentații de atribuire solidă, în definirea criteriilor adecvate de selecție și de atribuire, în analizarea riscurilor și transpunerea acestora în clauze contractuale, în monitorizarea indicatorilor de performanță a furnizorilor/prestatorilor, în includerea de criterii verzi.

În 2022, au fost definite alte *trei instrumente de lucru pentru eficientizarea procesului de achiziție centralizată*: implementarea unor mijloace și metode de diminuare a riscurilor privind asigurarea integrității, precum și a măsurilor anti-corupție; organizarea procesului de monitorizare a acordurilor cadru centralizate și a contractelor subsecvente; derularea procesului de colectare și agregare a nevoilor. În aprilie 2023, a fost livrat de către experții BEI cel de-al șaselea (ultimul) instrument de lucru, respectiv consolidarea, organizarea și derularea procesului consultării de piață.

Ca urmare a *Analizei nevoilor de formare profesională*, a fost elaborat Planul de formare profesională a ONAC, Consiliului Național de Soluționare a Contestațiilor și MAI - DSU și Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, iar în perioada mai 2021 - aprilie 2022, au fost realizate nouă sesiuni de instruire pentru 180 de persoane.

Potrivit acordului RAS - *Sprijin pentru digitalizarea ONAC*, instituția primește asistență din partea BM în monitorizarea contractelor de achiziție de dezvoltare *software* și furnizare *hardware*. În iunie 2021, ONAC a aprobat Analiza de *business* și Strategia IT pentru dezvoltarea sistemului electronic de achiziții centralizate, realizată de BM. Prin acest sistem, vor fi digitalizate etapele de planificare a achizițiilor centralizate și de monitorizare a acordurilor-cadru centralizate și a contractelor subsecvente încheiate de utilizatori, iar procesul de achiziție publică centralizată va putea fi derulat prin mijloace electronice (etapa de organizare a procedurii de atribuire se realizează prin Sistemul Electronic de Achiziții Publice/SEAP). Contractul de achiziție de servicii de dezvoltare a platformei pentru achiziții centralizate a fost semnat la 1 aprilie 2022, iar contractul de furnizare de echipamente *hardware* și *software* necesar funcționării platformei electronice pentru achiziții publice centralizate a fost semnat la 23 noiembrie 2022. Echipa BM oferă asistență echipei ONAC în implementarea acestor contracte. Analiza detaliată a cerințelor funcționale și Documentul de arhitectură și proiectare a platformei electronice pentru achiziții publice centralizate au fost recepționate în noiembrie 2022, urmând ca până la sfârșitul contractului să se realizeze dezvoltarea, integrarea, testarea și punerea în funcțiune a acesteia, migrarea datelor și instruirea personalului. În februarie 2023, au fost recepționate echipamentele *hardware* și *software* necesare funcționării platformei.

RST.2019.5

RST.2019.5 Subcomponenta 1: Să se asigure că inițiativele legislative nu subminează securitatea juridică, prin îmbunătățirea calității și a previzibilității procesului decizional, inclusiv prin consultări adecvate cu părțile interesate, prin evaluări efective ale impactului și prin simplificarea procedurilor administrative.

Măsuri

Notă: Detalii privind măsurile adoptate se regăsesc la secțiunea dedicată implementării RST.2020.4 Subcomponenta 2.

RST.2019.5 Subcomponenta 2: Să consolideze guvernanta corporativă a întreprinderilor de stat.

Măsuri

În 2022, organul de control din cadrul Ministerului Finanțelor (MF) a realizat 27 acțiuni de control având ca obiectiv respectarea prevederilor OUG nr. 109/2011 privind guvernanta corporativă a întreprinderilor publice, constatând 46 fapte contravenționale pentru care au fost aplicate 46 sancțiuni contravenționale: 30 amenzi în valoare de 148 mii lei și 16 avertismente.

Structurile teritoriale de inspecție economico-financiară din cadrul ANAF au realizat în cursul anului 2022 76 acțiuni de control având ca obiectiv verificarea modului de respectare a prevederilor OUG nr. 109/2011, constatând un număr de 90 fapte contravenționale pentru care au aplicat 90 sancțiuni contravenționale: 65 amenzi în valoare de 267 mii lei și 25 avertismente.

În trim. I/2023, organele de inspecție economico-financiară au efectuat verificări privind implementarea prevederilor OUG nr. 109/2011 la 59 întreprinderi publice și 13 autorități publice tutelare, fiind aplicate 14 sancțiuni contravenționale și 2 avertismente, 44 acțiuni de control nefiind finalizate la data de 31 martie 2023.

Efectuarea de acțiuni de control având ca obiectiv respectarea prevederilor OUG nr. 109/2011 va continua pe tot parcursul anului 2023.

Raportul anual privind activitatea întreprinderilor publice în anul 2021 a fost elaborat, aprobat și publicat pe pagina de internet a MF, conform prevederilor art. 58, alin(4) din OUG nr. 109/2011. Din perspectiva aplicării cadrului normativ privind selecția administratorilor/ directorilor, pe parcursul anului 2021, potrivit datelor înregistrate la MF, din totalul de 144 întreprinderi publice centrale obligate la aplicarea prevederilor OUG nr. 109/2011, 85 de întreprinderi se află în diverse stadii ale procesului de selecție, respectiv declanșat, reluat și definitivat.

Notă: Măsura privind consolidarea guvernantei corporative a întreprinderilor publice este prevăzută în PNRR, raportarea fiind realizată în cadrul acestui instrument.

RAPORTAREA EXTRASĂ DIN BAZA DE DATE ELECTRONICĂ A COMISIEI EUROPENE FENIX REFERITOARE LA PUNEREA ÎN APLICARE A PLANULUI NAȚIONAL DE REDRESARE ȘI REZILIENȚĂ

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
2019.CSR1.subpart1 2020.CSR2.subpart4 2020.CSR3.subpart2	Reabilitarea moderată a clădirilor publice pentru a îmbunătăți furnizarea de servicii publice de către unitățile administrativ-teritoriale	Semnarea contractelor pentru renovarea moderată a clădirilor publice	T4/2022	Finalizat
2019.CSR1.subpart3 2020.CSR1.subpart2	Revizuirea cadrului fiscal	Analiza sistemului fiscal al României cu scopul de a formula recomandări pentru a se asigura faptul că sistemul fiscal contribuie la promovarea și menținerea unei creșteri economice sustenabile	T4/2022	Nefinalizat
2019.CSR1.subpart3 2020.CSR1.subpart2	Revizuirea cadrului fiscal	Intrarea în vigoare a modificărilor aduse Codului fiscal care reduc treptat domeniul de aplicare al regimului fiscal special aplicabil microîntreprinderilor	T4/2022	Finalizat
2019.CSR1.subpart3 2020.CSR1.subpart2	Revizuirea cadrului fiscal	Intrarea în vigoare a: -modificărilor aduse Codului fiscal (Legea nr. 227/2015) în vederea reducerii și/sau a eliminării altor stimulente fiscale cu scopul de a simplifica sistemul fiscal, de a-l face mai eficient, mai transparent și mai echitabil până în 2024 -legislației de extindere a impozitării ecologice	T1/2023	Nefinalizat

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
2019.CSR1.subpart3 2020.CSR3.subpart5 2020.CSR4.subpart1	Creșterea conformării voluntare a contribuabililor prin dezvoltarea serviciilor digitale	Serviciile digitale și sistemele electronice critice sunt operaționale	T4/2023	În implementare
2019.CSR1.subpart3 2020.CSR3.subpart5 2020.CSR4.subpart1	Îmbunătățirea proceselor de administrare a impozitelor și taxelor, inclusiv prin implementarea managementului integrat al riscurilor	Formarea personalului cu privire la sistemul de management al riscurilor	T2/2023	Finalizat
2019.CSR1.subpart3 2020.CSR3.subpart5 2020.CSR4.subpart1	Îmbunătățirea proceselor de administrare a impozitelor și taxelor, inclusiv prin implementarea managementului integrat al riscurilor	Numărul de case de marcat conectate la sistemul informatic al Agenției Naționale de Administrare Fiscală	T4/2021	Îndeplinit
2019.CSR1.subpart3 2020.CSR3.subpart5 2020.CSR4.subpart1	Îmbunătățirea proceselor de administrare a impozitelor și taxelor, inclusiv prin implementarea managementului integrat al riscurilor	Numărul de case de marcat conectate la sistemul informatic al Agenției Naționale de Administrare Fiscală	T4/2022	Finalizat
2019.CSR1.subpart3 2020.CSR3.subpart5 2020.CSR4.subpart1	Îmbunătățirea proceselor de administrare a impozitelor și taxelor, inclusiv prin implementarea managementului integrat al riscurilor	Ponderea numărului de desk-audituri raportată la numărul total de audituri efectuate de administrația fiscală - 30 %	T4/2022	Finalizat
2019.CSR1.subpart3 2020.CSR3.subpart5 2020.CSR4.subpart1	Asigurarea capacității de răspuns la provocările informaționale actuale și viitoare, inclusiv în contextul pandemiei, prin transformarea digitală a Ministerului de Finanțe / Agenției Naționale de Administrare Fiscală	Modernizarea infrastructurii hardware și software și a infrastructurii de sprijin pentru furnizarea serviciilor electronice către contribuabili	T2/2023	În implementare
2019.CSR1.subpart3 2020.CSR3.subpart5 2020.CSR4.subpart1	Asigurarea capacității de răspuns la provocările informaționale actuale și viitoare, inclusiv în contextul pandemiei, prin transformarea digitală a Ministerului de Finanțe / Agenției	Sporirea securității cibernetice a sistemului informatic al Ministerului de Finanțe și al ANAF	T2/2023	În implementare

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
	Naționale de Administrare Fiscală			
2019.CSR1.subpart3 2020.CSR3.subpart5 2020.CSR4.subpart1	Asigurarea capacității de răspuns la provocările informaționale actuale și viitoare, inclusiv în contextul pandemiei, prin transformarea digitală a Ministerului de Finanțe / Agenției Naționale de Administrare Fiscală	80 % din infrastructura IT hardware și software nu are o vechime mai mare de 4 ani	T2/2023	În implementare
2019.CSR1.subpart3 2020.CSR3.subpart5 2020.CSR4.subpart1	Reforma Agenției Naționale de Administrare Fiscală (ANAF) prin digitalizare	Intrarea în vigoare a cadrului legal pentru înrolarea contribuabililor persoane juridice în SPV (Spațiu Privat Virtual)	T1/2022	Finalizat
2019.CSR1.subpart3 2020.CSR3.subpart5 2020.CSR4.subpart1	Reforma Agenției Naționale de Administrare Fiscală (ANAF) prin digitalizare	Contribuabili persoane juridice înrolați suplimentar în SPV	T4/2022	Finalizat
2019.CSR1.subpart3 2020.CSR3.subpart5 2020.CSR4.subpart1	Reforma Agenției Naționale de Administrare Fiscală (ANAF) prin digitalizare	Intrarea în vigoare a cadrului juridic aplicabil care definește criteriile de risc pentru clasificarea contribuabililor. Cadrul legal se aprobă prin ordin al președintelui ANAF.	T4/2022	Finalizat
2019.CSR1.subpart3 2020.CSR3.subpart5 2020.CSR4.subpart1	Reforma Agenției Naționale de Administrare Fiscală (ANAF) prin digitalizare	Intrarea în vigoare a cadrului legal incident domeniului de activitate al structurilor de control fiscal	T4/2022	Finalizat
2019.CSR1.subpart3 2020.CSR3.subpart5 2020.CSR4.subpart1	Reforma Agenției Naționale de Administrare Fiscală (ANAF) prin digitalizare	Operaționalizarea/a probarea Planului comun de acțiune al Agenției Naționale de Administrare Fiscală și al Inspecției Muncii pentru prevenirea și limitarea fenomenului de evaziune a muncii la gri/la negru	T1/2022	Finalizat
2019.CSR2.subpart2	Instrument de modelare economică (set de instrumente de simulare privind	Instrument de modelare economică (modelul de set de instrumente de	T4/2023	În implementare

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
	opțiunile de reformă a pensiilor) pentru îmbunătățirea capacității instituționale de a prognoza cheltuielile cu pensiile	simulare privind opțiunile de reformă a pensiilor) operațional		
2019.CSR2.subpart2	Instrument de modelare economică (set de instrumente de simulare privind opțiunile de reformă a pensiilor) pentru îmbunătățirea capacității instituționale de a prognoza cheltuielile cu pensiile	Extinderea echipei de la 1 la 8 experți și îmbunătățirea capacității reformei structurale a pensiilor pe termen mediu și lung, oferind pentru 8 persoane o formare cu privire la utilizarea modelului set de instrumente de simulare privind opțiunile de reformă a pensiilor (Pension Reform Options Simulations toolkit)	T4/2023	În implementare
2019.CSR2.subpart2 2020.CSR1.subpart2	Reforma sistemului public de pensii	Asistență tehnică contractuală furnizată de o entitate care va fi selectată în conformitate cu legislația națională privind achizițiile publice	T4/2021	Îndeplinit
2019.CSR2.subpart2 2020.CSR1.subpart2	Reforma sistemului public de pensii	Intrarea în vigoare a unui ordin al ministrului prin care se instituie un comitet de monitorizare însărcinat cu revizuirea, cu sprijinul furnizorului de asistență tehnică, a sistemului de pensii și a intervențiilor la nivel de politici în sistemul de pensii	T4/2021	Îndeplinit
2019.CSR2.subpart2 2020.CSR1.subpart2	Reforma sistemului public de pensii	Intrarea în vigoare a modificărilor aduse cadrului de reglementare pentru a se asigura sustenabilitatea pensiilor din cadrul pilonului 2	T1/2022	Finalizat

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
2019.CSR2.subpart2 2020.CSR1.subpart2	Reforma sistemului public de pensii	Intrarea în vigoare a noii legi privind sistemul de pensii, care înlocuiește dispozițiile Legii nr. 127/2019	T1/2023	Nefinalizat
2019.CSR2.subpart2 2020.CSR1.subpart2	Reforma sistemului public de pensii	Intrarea în vigoare a cadrului legislativ pentru reducerea cheltuielilor cu pensiile speciale	T4/2022	Nefinalizat
2019.CSR2.subpart2	Suținerea procesului de evaluare a dosarelor de pensii aflate în plată	Toate dosarele de pensii recalulate	T4/2023	În implementare
2019.CSR3.subpart1 2020.CSR1.subpart3	Construirea de locuințe pentru tinerii și pentru specialiști din sănătate și învățământ	Semnarea tuturor contractelor publice pentru construirea de locuințe pentru tinerii proveniți din comunitățile și grupuri marginalizate, locuințe de necesitate pentru specialiștii din educație și sănătate, din zonele urbane și rurale	T4/2022	Finalizat
2019.CSR3.subpart1 2020.CSR2.subpart6	Sporirea accesului la cultură în localitățile defavorizate din punct de vedere cultural	Semnarea tuturor contractelor de finanțare	T1/2023	Nefinalizat
2019.CSR3.subpart1 2020.CSR2.subpart6	Sporirea accesului la cultură în localitățile defavorizate din punct de vedere cultural	Semnarea tuturor contractelor de finanțare	T3/2023	În implementare
2019.CSR3.subpart1 2019.CSR3.subpart2 2020.CSR2.subpart5 2020.CSR2.subpart6	Elaborarea și adoptarea pachetului legislativ pentru implementarea proiectului „România Educată”	Intrarea în vigoare a pachetului legislativ pentru implementarea proiectului „România Educată”	T3/2023	În implementare
2019.CSR3.subpart1 2020.CSR2.subpart6	Sistem de servicii de educație timpurie unitar, incluziv și de calitate	- Intrarea în vigoare a Ordinului de ministru (OM) pentru adoptarea Programul-cadru intersectorial - Intrarea în vigoare a OM pentru înființarea, organizarea și funcționarea serviciilor complementare de educație timpurie	T4/2022	Finalizat

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
2019.CSR3.subpart1 2020.CSR2.subpart6	Reforma sistemului de învățământ obligatoriu pentru prevenirea și reducerea părăsirii timpurii a școlii	Intrarea în vigoare a Hotărârii de Guvern privind implementarea Programului Național pentru reducerea abandonului școlar	T4/2021	Îndeplinit
2019.CSR3.subpart1 2020.CSR2.subpart6	Reforma sistemului de învățământ obligatoriu pentru prevenirea și reducerea părăsirii timpurii a școlii	Intrarea în vigoare a OM pentru utilizarea instrumentului MATE la nivel național	T4/2022	Finalizat
2019.CSR3.subpart1 2020.CSR2.subpart6	Crearea unei rute profesionale complete pentru învățământul tehnic superior	Intrarea în vigoare a cadrului legislativ pentru aprobarea Metodologiei de organizarea a rutei duale complete și a noilor calificări rezultate din ruta duală completă	T3/2022	Finalizat
2019.CSR3.subpart1 2019.CSR3.subpart2 2020.CSR2.subpart5 2020.CSR2.subpart6	Adoptarea cadrului legislativ pentru digitalizarea educației	Intrarea în vigoare a OM pentru asigurarea standardelor de dotare a școlilor cu echipamente și resurse educaționale online și asigurarea impactului durabil al investițiilor propuse	T1/2022	Finalizat
2019.CSR3.subpart1 2019.CSR3.subpart2 2020.CSR2.subpart5 2020.CSR2.subpart6	Adoptarea cadrului legislativ pentru digitalizarea educației	Intrarea în vigoare a legii care stabilește profilul viitorului cadru didactic privind competențele digitale și modalitatea de evaluare a competențelor digitale în cadrul examenelor de grad didactic	T2/2022	Finalizat
2019.CSR3.subpart1	Amendarea cadrului de reglementare pentru a asigura standarde ecologice de proiectare, construcție și dotare în sistemul de învățământ preuniversitar	Intrarea în vigoare a modificărilor cadrului legislativ privind sporirea calității mediilor de învățare	T2/2022	Finalizat
2019.CSR3.subpart1	Reforma guvernancei sistemului de învățământ preuniversitar și	Semnarea contractului de asistență tehnică pentru elaborarea	T1/2022	Finalizat

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
	profesionalizarea managementului	Planului de măsuri de reformare a guvernantei, inclusiv a programului de formare și îndrumare pentru manageri și inspectori		
2019.CSR3.subpart1	Reforma guvernantei de învățământ preuniversitar și profesionalizarea managementului	Publicarea și implementarea unui plan de măsuri de reformare a guvernantei, inclusiv a programului de formare și îndrumare pentru manageri și inspectori	T1/2023	Nefinalizat
2019.CSR3.subpart1 2020.CSR2.subpart6	Construirea, echiparea și operaționalizarea a 110 creșe	Semnarea contractelor cu operatorii publici (municipalități) pentru construirea, echiparea și operaționalizarea a 110 creșe	T2/2022	Finalizat
2019.CSR3.subpart1 2020.CSR2.subpart6	Înființarea, echiparea și operaționalizarea a 412 servicii complementare pentru grupurile defavorizate	Semnarea contractelor pentru înființarea, echiparea și operaționalizarea de servicii complementare pentru grupurile defavorizate	T1/2023	Nefinalizat
2019.CSR3.subpart1 2020.CSR2.subpart6	Înființarea, echiparea și operaționalizarea a 412 servicii complementare pentru grupurile defavorizate	Servicii complementare înființate, echipate și operaționale	T1/2024	În implementare
2019.CSR3.subpart1 2020.CSR2.subpart6	Sprrijinirea unităților de învățământ cu risc ridicat de abandon școlar	Lansarea apelului de proiecte pentru sprijinirea elevilor în vederea asigurării tranziției de la învățământul secundar inferior la cel superior, pe baza a 5 indicatori definiți prin Mecanismului de Avertizare Timpurie în Educație	T4/2021	Îndeplinit
2019.CSR3.subpart1 2020.CSR2.subpart6	Sprrijinirea unităților de învățământ cu risc ridicat de abandon școlar	Acordarea de granturi pentru instituțiile de învățământ (lotul 1)	T1/2022	Finalizat

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
2019.CSR3.subpart1 2020.CSR2.subpart6	Sprijinirea unităților de învățământ cu risc ridicat de abandon școlar	Acordarea de granturi pentru instituțiile de învățământ (lotul 2)	T2/2023	În implementare
2019.CSR3.subpart1 2020.CSR2.subpart6	Sprijinirea unităților de învățământ cu risc ridicat de abandon școlar	Instituții de învățământ incluse în programul de prevenire a abandonului școlar cu săli de clasă digitalizate	T4/2023	În implementare
2019.CSR3.subpart1 2019.CSR3.subpart2 2020.CSR2.subpart5 2020.CSR2.subpart6	Instruirea utilizatorilor Sistemul Informatic Integrat al Învățământului din România (SIIR) și ai instrumentului informatic al Mecanismului de Avertizare Timpurie MATE și intervenții sistemice de reducere a părăsirii timpurii a școlii	Utilizatori ai Sistemul Informatic Integrat al Învățământului din România (SIIR) și ai instrumentului informatic MATE formați	T1/2023	Nefinalizat
2019.CSR3.subpart1 2020.CSR2.subpart6 2022.CSR3.subpart4	Dezvoltarea rețelei de școli verzi și achiziționarea de microbuze verzi	Microbuze electrice achiziționate și utilizate	T2/2023	În implementare
2019.CSR3.subpart1	Asigurarea dotărilor pentru sălile de clasă și laboratoarele/atelierel e școlare din sistemul preuniversitar	Lansarea apelului de proiecte pentru dotarea sălilor de clasă cu mobilier	T2/2023	Nefinalizat
2019.CSR3.subpart1	Asigurarea dotărilor pentru sălile de clasă și laboratoarele/atelierel e școlare din sistemul preuniversitar	Lansarea apelului de proiecte pentru dotarea laboratoarele/atelierel e școlare	T2/2023	Nefinalizat
2019.CSR3.subpart1 2019.CSR3.subpart2 2020.CSR2.subpart5	Echiparea laboratoarelor de informatică din unitățile de învățământ profesional și tehnic	Unități de învățământ profesional și tehnic dotate cu laboratoare de informatică	T3/2023	În implementare
2019.CSR3.subpart1 2019.CSR3.subpart2 2020.CSR2.subpart5	Echiparea atelierelor de practică din unitățile de învățământ profesional și tehnic	Unități de învățământ profesional și tehnic dotate cu laboratoare de practică funcționale	T3/2023	În implementare
2019.CSR3.subpart1 2020.CSR2.subpart6	Școala online: Dezvoltarea platformei de evaluare și realizarea de conținut	Platforma electronică de evaluare online a elevilor este operațională	T1/2024	În implementare

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
2019.CSR3.subpart1 2019.CSR3.subpart2 2020.CSR2.subpart5	Digitalizarea universităților și pregătirea acestora pentru profesiile digitale ale viitorului	Semnarea contractelor de granturi destinate centrelor tehnologice inovatoare din universități	T2/2022	Finalizat
2019.CSR3.subpart1 2019.CSR3.subpart2 2020.CSR2.subpart5	Digitalizarea universităților și pregătirea acestora pentru profesiile digitale ale viitorului	Semnarea contractelor pentru o schemă de grant pentru digitalizarea Consiliului Național al Rectorilor	T4/2022	Nefinalizat
2019.CSR3.subpart1 2020.CSR2.subpart6 2022.CSR3.subpart4	Asigurarea infrastructurii universitare (cămine, cantine și spații de recreere)	Spații de recreere și lectură construite sau modernizate și date în folosință	T1/2024	În implementare
2019.CSR3.subpart2 2022.CSR3.subpart4	Consolidarea capacității profesionale a specialiștilor și lucrătorilor în domeniul construcțiilor prin elaborarea de cursuri de formare privind eficiența energetică a construcțiilor	Instituirea unor scheme de certificare în domeniul performanței energetice a clădirilor	T1/2023	Finalizat
2019.CSR3.subpart2 2022.CSR3.subpart4	Consolidarea capacității profesionale a specialiștilor și lucrătorilor în domeniul construcțiilor prin elaborarea de cursuri de formare privind eficiența energetică a construcțiilor	Cel puțin 8 000 de specialiști și lucrători obțin certificarea absolvirii cursurilor de formare în domeniul eficienței energetice	T4/2023	În implementare
2019.CSR3.subpart2 2020.CSR2.subpart5	Creșterea competențelor digitale pentru exercitarea funcției publice și educație digitală pe parcursul vieții pentru cetățeni	Intrarea în vigoare a Ordinului ministerial al ministrului muncii și al președintelui Institutului Național de Statistică pentru definirea ocupațiilor noi digitale în clasificarea ocupațiilor (COR)	T3/2022	Finalizat
2019.CSR3.subpart2 2020.CSR2.subpart5	Scheme dedicate perfecționării/recalificării angajaților din firme	Lansarea cererii de propuneri pentru „Sprijin sub formă de granturi pentru competențe digitale”	T1/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2019.CSR3.subpart2 2020.CSR3.subpart3	Operaționalizarea organizațiilor de management al destinației (OMD-uri)	Toate zonele optime de destinație pentru organizațiile de management al destinației (OMD-uri)	T1/2022	Finalizat

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
		din România au fost cartografiate		
2019.CSR4.subpart1 2019.CSR3.subpart2 2020.CSR3.subpart3	Operaționalizarea organizațiilor de management al destinației (OMD-uri)	Plan de acțiune pentru utilizarea patrimoniului cultural în vederea sporirii competitivității sectorului turismului din România	T1/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2019.CSR3.subpart2 2020.CSR3.subpart3	Operaționalizarea organizațiilor de management al destinației (OMD-uri)	Intrarea în vigoare a cadrului legislativ printr-o hotărâre de guvern, care va include o descriere clară a mecanismului de finanțare pentru sprijinirea dezvoltării rețelei de OMD-uri și un model clar de guvernanță	T3/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2019.CSR3.subpart2 2020.CSR3.subpart3	Operaționalizarea organizațiilor de management al destinației (OMD-uri)	OMD-uri instituite	T4/2023	În implementare
2019.CSR3.subpart3 2020.CSR3.subpart2 2020.CSR2.subpart3 2020.CSR3.subpart4	Îmbunătățirea calității locuințelor	Intrarea în vigoare a actului legislativ de implementare a Strategiei naționale a locuirii și a planului de acțiune de reducere a privării severe de locuință	T2/2022	Finalizat
2019.CSR3.subpart3 2020.CSR2.subpart6	Reformarea sistemului de finanțare a sectorului cultural	Intrarea în vigoare a legii privind sistemul de finanțare a sectorului cultural	T3/2022	Finalizat
2019.CSR3.subpart3 2020.CSR2.subpart6	Reformarea sistemului de finanțare a sectorului cultural	Intrarea în vigoare a legii privind statutul lucrătorilor din sectorul cultural	T1/2023	Nefinalizat
2019.CSR3.subpart3 2020.CSR2.subpart2 2020.CSR2.subpart3	Crearea unui nou cadru juridic pentru a preveni separarea copiilor de familie	Intrarea în vigoare a unui act legislativ necesar pentru a preveni separarea copiilor de familie și sprijinirea familiilor vulnerabile	T4/2022	Nefinalizat
2019.CSR3.subpart3 2019.CSR3.subpart4 2020.CSR2.subpart3	Introducerea tichetelor de muncă și formalizarea muncii în	Intrarea în vigoare a legislației și a normelor de aplicare	T1/2022	Finalizat

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
	domeniul lucrătorilor casnici	privind sistemul de tichete pentru lucrătorii casnici		
2019.CSR3.subpart6 2019.CSR3.subpart3	Asigurarea stabilirii salariului minim	Intrarea în vigoare a reglementărilor privind noul sistem de stabilire a salariului minim	T1/2024	În implementare
2019.CSR3.subpart3 2020.CSR2.subpart3 2020.CSR2.subpart2	Crearea unei rețele de centre de zi pentru copiii expuși riscului de separare	Realizarea unei cartografieri a nevoilor, a serviciilor disponibile și a facilităților de infrastructură pentru copiii expuși riscului de separare de familie, în special în comunitățile vulnerabile	T2/2023	Finalizat
2019.CSR3.subpart3 2020.CSR2.subpart2	Reforma sistemului de protecție a persoanelor adulte cu dizabilități -	Intrarea în vigoare a actului normativ pentru implementarea și operaționalizarea Ghidului privind accelerarea procesului de dezinstituționalizare	T4/2022	Finalizat
2019.CSR3.subpart3 2020.CSR2.subpart2	Reforma sistemului de protecție a persoanelor adulte cu dizabilități	Intrarea în vigoare a legii de sprijinire a punerii în aplicare a strategiei naționale adoptate pentru prevenirea instituționalizării	T4/2022	Finalizat
2019.CSR3.subpart4 2019.CSR3.subpart3 2020.CSR2.subpart3 2020.CSR2.subpart2	Operaționalizarea introducerii tichetelor de muncă în domeniul lucrătorilor casnici	Punerea în funcțiune a unei platforme digitale de gestionare a tichetelor pentru lucrătorii casnici	T4/2023	În implementare
2019.CSR3.subpart3 2019.CSR3.subpart5	Îmbunătățirea legislației privind economia socială	Intrarea în vigoarea a modificării Legii nr. 219/2015 privind economia socială și a normelor de aplicare	T2/2022	Finalizat
2019.CSR3.subpart3	Reforma serviciilor de îngrijire pe termen lung pentru persoanele în vârstă	Intrarea în vigoare a unei legi pentru adoptarea și implementarea Strategiei naționale privind îngrijirea pe termen lung	T4/2022	Finalizat
2019.CSR3.subpart4	Implementarea venitului minim de	Intrarea în vigoare a legii de aprobare a	T3/2022	Finalizat

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
	incluziune (VMI)	normelor de aplicare a VMI		
2019.CSR5.subpart1 2019.CSR3.subpart5 2020.CSR4.subpart2	Creșterea capacității organizațiilor societății civile de stimulare a cetățeniei active, de implicare profesională în planificarea și implementarea politicilor publice privind drepturile sociale vizate de planul național de redresare și reziliență și monitorizarea reformelor asociate	Intrarea în vigoare a legislației privind dialogul social, care să prevadă un dialog social și negocieri colective semnificative și oportune, în conformitate cu recomandările OIM	T4/2022	Nefinalizat
2019.CSR3.subpart7 2020.CSR1.subpart3	Dezvoltarea capacității pentru gestionarea fondurilor publice din sănătate	Intrarea în vigoare a ordinului ministerial privind indicatorii de performanță și de calitate care urmează să fie utilizați pentru selectarea unităților medicale care vor fi finanțate din Fondul pentru calitatea serviciilor medicale	T4/2022	Nefinalizat
2019.CSR3.subpart7 2020.CSR1.subpart3	Dezvoltarea capacității pentru gestionarea fondurilor publice din sănătate	Intrarea în vigoare a hotărârii de guvern privind un nou model de contract-cadru care să reglementeze condițiile de acordare a asistenței medicale, medicamentele și dispozitivele medicale, dispozitivele și tehnologiile de asistare în cadrul sistemului de asigurări de sănătate	T2/2023	În implementare
2019.CSR3.subpart7 2020.CSR1.subpart3	Dezvoltarea capacității pentru gestionarea fondurilor publice din sănătate	Intrarea în vigoare a modificării legislative necesare pentru a include rezultatele revizuirii cheltuielilor bugetare în procesul bugetar	T1/2024	În implementare
2019.CSR3.subpart7 2020.CSR1.subpart3	Dezvoltarea capacității de investiții în infrastructura sanitară	Intrarea în vigoare a cadrului legislativ de instituire a Agenției Naționale pentru	T2/2022	Finalizat

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
		Dezvoltarea Infrastructurii în Sănătate (ANDIS)		
2019.CSR3.subpart7 2020.CSR1.subpart3	Dezvoltarea capacității pentru managementul serviciilor de sănătate și managementul resurselor umane din sănătate	Intrarea în vigoare a cadrului legislativ privind dezvoltarea capacității pentru managementul serviciilor de sănătate și managementul resurselor umane din sănătate	T2/2022	Finalizat
2019.CSR3.subpart7 2020.CSR1.subpart3	Dezvoltarea capacității pentru managementul serviciilor de sănătate și managementul resurselor umane din sănătate	Intrarea în vigoare a legislației privind cadrul strategic pentru dezvoltarea resurselor umane din sănătate	T2/2022	Finalizat
2019.CSR3.subpart7 2020.CSR1.subpart3	Dezvoltarea capacității pentru managementul serviciilor de sănătate și managementul resurselor umane din sănătate	Dezvoltarea resurselor umane din sănătate	T1/2023	Finalizat
2019.CSR3.subpart7 2020.CSR1.subpart3	Dezvoltarea capacității pentru managementul serviciilor de sănătate și managementul resurselor umane din sănătate	Intrarea în vigoare a unui ordin al ministrului sănătății de instituire a unui cadru de recunoaștere diferențiată a meritelor profesionale și de recompensare a personalului medico-sanitar	T4/2023	În implementare
2019.CSR3.subpart7 2020.CSR1.subpart3	Dezvoltarea capacității pentru managementul serviciilor de sănătate și managementul resurselor umane din sănătate	Intrarea în vigoare a Ordinului comun al Ministerului Sănătății și al Casei Naționale de Asigurări de Sănătate (CNAS) privind un mecanism de prioritizare a alocărilor bugetare efectuate de Ministerul Sănătății și de Casa Națională de Asigurări de Sănătate (CNAS)	T4/2023	În implementare

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
2019.CSR3.subpart7 2020.CSR1.subpart3 2020.CSR2.subpart3 2022.CSR3.subpart4	Dezvoltarea infrastructurii medicale prespitalicești	Adoptarea criteriilor de prioritizare a investițiilor în centrele comunitare integrate	T4/2021	Îndeplinit
2019.CSR3.subpart7 2020.CSR1.subpart3 2020.CSR2.subpart3 2022.CSR3.subpart4	Dezvoltarea infrastructurii medicale prespitalicești	Cabinete ale medicilor de familie sau asocieri de cabinete de asistență medicală primară dotate sau renovate, acordând prioritate cabinetelor situate în regiuni și localități marginalizate	T2/2023	În implementare
2019.CSR3.subpart7 2020.CSR1.subpart3 2020.CSR2.subpart3 2022.CSR3.subpart4	Dezvoltarea infrastructurii medicale prespitalicești	Unitățile medicale mobile sunt dotate cu aparatura pentru <i>screeningul</i> de cancer mamar și cancer de col uterin	T2/2023	În implementare
2020.CSR3.subpart5 2019.CSR3.subpart7	Crearea sistemului de <i>eHealth</i> și telemedicină	Instituții de sănătate publică digitalizate	T2/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart2 2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart6	Consolidarea cadrului de reglementare pentru managementul sustenabil al sectorului de apă și apă uzată și pentru accelerarea accesului populației la servicii de calitate conform directivelor europene	Intrarea în vigoare a modificărilor aduse Legii serviciului de alimentare cu apă și de canalizare nr. 241/2006	T4/2021	Îndeplinit
2019.CSR4.subpart2 2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart6	Consolidarea cadrului de reglementare pentru managementul sustenabil al sectorului de apă și apă uzată și pentru accelerarea accesului populației la servicii de calitate conform directivelor europene	Intrarea în vigoare a legii de aprobare a programului național „Prima conectare la apă și canalizare”	T1/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart2 2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart6	Consolidarea cadrului de reglementare pentru managementul sustenabil al sectorului de apă și apă uzată și pentru accelerarea accesului populației la servicii de calitate conform directivelor europene	Acorduri de implementare semnate cu autoritățile locale care participă la programul „Prima conectare la apă și canalizare”	T4/2022	Finalizat

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
2019.CSR4.subpart2 2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart6	Colectarea apelor uzate în aglomerările mai mici de 2 000 de locuitori, care împiedică atingerea unei stări bune a corpurilor de apă și/sau afectează arii naturale protejate	Sisteme individuale sau alte sisteme corespunzătoare construite și operaționale în aglomerări mai mici de 2 000 de locuitori echivalenți	T4/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart2 2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart6 2020.CSR3.subpart4	Reabilitarea acumularilor existente care necesită intervenții de urgență pentru exploatarea în condiții de siguranță	Adoptarea conceptului de proiect prin hotărâre de guvern/ordin ministerial, după caz	T2/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart4	Dotarea adecvată a administrațiilor bazinale pentru monitorizarea infrastructurii, prevenirea și gestionarea situațiilor de urgență	Administrațiile bazinale dotate cu utilaje pentru acces și intervenție în teren accidentat, șenilate amfibii pentru acces și transportul sacilor/digurilor mobile în zone greu accesibile, drone dotate cu senzori LIDAR/FLIR/fotogrametrie, tehnologii geoelectrorezistive/georadar pentru corpurile digurilor, precum și infrastructură hardware și software.	T3/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart6	Reforma a sistemului de management și a celui privind guvernanta în domeniul forestier prin dezvoltarea unei noi Strategii forestiere naționale și a legislației subsecvente	Adoptarea Strategiei forestiere naționale 2020-2030	T3/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart6	Reforma a sistemului de management și a celui privind guvernanta în domeniul forestier prin dezvoltarea unei noi Strategii forestiere naționale și a legislației subsecvente	Intrarea în vigoare a ordonanțelor ministeriale modificate de stabilire a normelor obligatorii privind împădurirea și reîmpădurirea prevăzute în Strategia forestieră națională 2020-2030	T3/2022	Finalizat

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart6	Reforma a sistemului de management și a celui privind guvernanta în domeniul forestier prin dezvoltarea unei noi Strategii forestiere naționale și a legislației subsecvente	Intrarea în vigoare a actelor normative de modificare și completare a legislației existente privind pădurile	T2/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart6	Reforma sistemului de management al ariilor naturale protejate în vederea implementării coerente și eficiente a Strategiei europene privind biodiversitate	Intrarea în vigoare a actului normativ pentru înființarea comisiei interinstituționale de analiză a cadrului legal aplicabil sectoarelor cu impact asupra biodiversității	T2/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart6 2020.CSR3.subpart4	Identificarea zonelor potențiale de protecție strictă în habitate naturale terestre și marine în vederea punerii în aplicare a Strategiei UE privind biodiversitatea pentru 2030 și Actualizarea planurilor de management aprobate și identificarea zonelor potențiale de protecție strictă în habitate naturale terestre și marine în vederea punerii în aplicare a Strategiei UE privind biodiversitatea pentru 2030	Intrarea în vigoare a actului normativ pentru desemnarea zonelor de protecție strictă (identificate în zonele protejate Natura 2000 cu planuri de management existente sau care includ păduri primare și seculare)	T4/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart6	Sisteme integrate de reducere a riscurilor generate de viituri torențiale în bazinele forestiere expuse unor astfel de fenomene	Adoptarea conceptului de proiect	T1/2023	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart4 2022.CSR3.subpart1	Transport sustenabil, decarbonizare și siguranță rutieră / Decarbonizarea rutieră în conformitate cu principiul „poluatorul plătește”	Intrarea în vigoare a legii pentru punerea în aplicare a unui nou sistem de taxare bazat pe distanța parcursă pentru vehiculele grele de marfă (camioane) și a unor taxe mai mari de proprietate pentru cele mai	T2/2023	În implementare

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
		poluante vehicule de pasageri (autoturisme/autobuze/autocare), pe baza principiului „poluatorul plătește” și a principiului impozitării ecologice		
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart4 2022.CSR3.subpart1	Transport sustenabil, decarbonizare și siguranță rutieră / Decarbonizarea rutieră în conformitate cu principiul „poluatorul plătește”	Adoptarea strategiei naționale privind siguranța rutieră	T2/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart4 2022.CSR3.subpart1	Transport sustenabil, decarbonizare și siguranță rutieră / Decarbonizarea rutieră în conformitate cu principiul „poluatorul plătește”	Intrarea în vigoare a legislației privind siguranța rutieră - legislația privind monitorizarea, asigurarea respectării și sancțiunile aplicabile pentru încălcarea normele de siguranță rutieră	T4/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart4 2022.CSR3.subpart1	Transport sustenabil, decarbonizare și siguranță rutieră / Decarbonizarea rutieră în conformitate cu principiul „poluatorul plătește”	Adoptarea strategiei de dezvoltare a infrastructurii feroviare 2021-2025 și aplicarea planului de acțiune	T4/2021	Îndeplinit
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart4 2022.CSR3.subpart1	Transport sustenabil, decarbonizare și siguranță rutieră / Decarbonizarea rutieră în conformitate cu principiul „poluatorul plătește”	Adoptarea Strategiei privind transportul naval	T2/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart4	Modernizarea și reînnoirea infrastructurii feroviare	Semnarea contractelor pentru 50 % din lucrările legate de modernizarea și reînnoirea infrastructurii feroviare	T4/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart4	Modernizarea și reînnoirea infrastructurii feroviare	Semnarea contractelor pentru 100 % din lucrările legate de modernizarea și reînnoirea infrastructurii feroviare	T4/2023	În implementare

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart4	Material rulant feroviar	Semnarea contractelor în urma unor licitații deschise și concurențiale.	T2/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart1 2019.CSR4.subpart2 2020.CSR3.subpart4	Dezvoltarea infrastructurii rutiere durabile aferente rețelei TEN-T, taxarea drumurilor, managementul traficului și siguranța rutieră	Semnarea contractelor pentru 100 % din lucrări, în urma licitațiilor deschise și concurențiale și a permiselor relevante obținute, cu avizele din evaluarea impactului asupra mediului și evaluarea corespunzătoare (parte din Directiva privind habitatele) emise și încorporate încă din faza de proiectare a investițiilor	T4/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart1 2019.CSR4.subpart2 2020.CSR3.subpart4 2020.CSR3.subpart2	Dezvoltarea rețelei de transport cu metroul în Municipiile București și Cluj-Napoca	Semnarea contractelor pentru 50 % din lucrări, în urma unor licitații deschise și concurențiale, și obținerea autorizațiilor relevante.	T4/2022	Nefinalizat
2019.CSR4.subpart1 2019.CSR4.subpart2 2020.CSR3.subpart4 2020.CSR3.subpart2	Dezvoltarea rețelei de transport cu metroul în Municipiile București și Cluj-Napoca	Semnarea contractelor pentru 100 % din lucrări, în urma unor licitații deschise și concurențiale, și obținerea autorizațiilor relevante.	T4/2023	În implementare
2019.CSR5.subpart1 2019.CSR4.subpart1 2020.CSR4.subpart1 2022.CSR3.subpart4	Realizarea unui cadru normativ simplificat și actualizat care să sprijine implementarea investițiilor în tranziția spre clădiri verzi și reziliente	Intrarea în vigoare a modificărilor aduse cadrului legislativ existent privind programul național multianual privind creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2009)	T4/2022	Finalizat

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
2019.CSR5.subpart1 2019.CSR4.subpart1 2020.CSR4.subpart1 2022.CSR3.subpart4	Realizarea unui cadru normativ simplificat și actualizat care să sprijine implementarea investițiilor în tranziția spre clădiri verzi și reziliente	Cadrul tehnic de reglementare privind investițiile pentru tranziția către clădiri verzi și digitale este operațional	T4/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2022.CSR3.subpart4	Instituirea unui fond pentru Valul renovării care să finanțeze lucrări de îmbunătățire a eficienței energetice a fondului construit existent	Instituirea unei scheme naționale de sprijin pentru renovarea și renovarea integrată energetică și din punctul de vedere al eficienței (consolidare seismică și eficiență energetică) a clădirilor rezidențiale multifamiliale	T1/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2022.CSR3.subpart4	Instituirea unui fond pentru Valul renovării care să finanțeze lucrări de îmbunătățire a eficienței energetice a fondului construit existent	Instituirea unei scheme naționale de sprijin pentru renovarea și renovarea integrată în scopul asigurării eficienței energetice (consolidare seismică și eficiență energetică) pentru clădiri publice	T1/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2022.CSR3.subpart4	Instituirea unui fond pentru Valul renovării care să finanțeze lucrări de îmbunătățire a eficienței energetice a fondului construit existent	Cereri de propuneri pentru renovarea și renovarea integrată în scopul asigurării eficienței energetice (consolidare seismică și eficiență energetică) pentru clădiri rezidențiale	T2/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2022.CSR3.subpart4	Instituirea unui fond pentru Valul renovării care să finanțeze lucrări de îmbunătățire a eficienței energetice a fondului construit existent	Cerere de propuneri de renovare ce vizează asigurarea eficienței energetice și de renovare integrată (consolidare seismică și eficiență energetică) (clădiri publice)	T2/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2022.CSR3.subpart4	Instituirea unui fond pentru Valul renovării care să finanțeze lucrări de îmbunătățire a eficienței energetice a fondului construit existent	Semnarea contractelor de renovare și renovare integrată în vederea asigurării eficienței energetice	T4/2022	Finalizat

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
	existent	(consolidare seismică și eficiență energetică) pentru clădiri rezidențiale		
2019.CSR4.subpart1 2022.CSR3.subpart4	Instituirea unui fond pentru Valul renovării care să finanțeze lucrări de îmbunătățire a eficienței energetice a fondului construit existent	Semnarea contractelor de renovare și renovare integrată în vederea asigurării eficienței energetice (consolidare seismică și eficiență energetică) pentru clădiri publice	T4/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart6 2020.CSR3.subpart3 2022.CSR3.subpart2 2022.CSR3.subpart1	Reforma pieței de energie electrică, prin înlocuirea cărbunelui din mixul energetic și susținerea unui cadru legislativ și de reglementare stimulativ pentru investițiile private în producția de electricitate din surse regenerabile	Semnarea contractelor pe diferență pentru surse regenerabile	T4/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart6 2020.CSR3.subpart3 2022.CSR3.subpart2 2022.CSR3.subpart1	Noi capacități de producție de energie electrică din surse regenerabile	Lansarea unei proceduri de ofertare pentru proiecte de producție de energie din surse regenerabile (energie eoliană și solară)	T1/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart3 2020.CSR3.subpart6 2022.CSR3.subpart2 2022.CSR3.subpart1	Reforma pieței de energie electrică, prin înlocuirea cărbunelui din mixul energetic și susținerea unui cadru legislativ și de reglementare stimulativ pentru investițiile private în producția de electricitate din surse regenerabile	Scoaterea din operare a capacității de producție a energiei electrice pe bază de cărbune	T4/2021	Îndeplinit
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart3 2020.CSR3.subpart6 2022.CSR3.subpart2 2022.CSR3.subpart1	Reforma pieței de energie electrică, prin înlocuirea cărbunelui din mixul energetic și susținerea unui cadru legislativ și de reglementare stimulativ pentru	Intrarea în vigoare a legii privind decarbonizarea prin care se adoptă calendarul de eliminare treptată a cărbunelui/lignitului	T2/2022	Finalizat

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
	investițiile private în producția de electricitate din surse regenerabile			
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart3 2020.CSR3.subpart6 2022.CSR3.subpart2 2022.CSR3.subpart1	Reforma pieței de energie electrică, prin înlocuirea cărbunelui din mixul energetic și susținerea unui cadru legislativ și de reglementare stimulativ pentru investițiile private în producția de electricitate din surse regenerabile	Scoaterea din operare a capacității de producție a energiei electrice pe bază de lignit	T4/2022	Nefinalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart3 2020.CSR3.subpart6 2022.CSR3.subpart2 2022.CSR3.subpart1	Reforma pieței de energie electrică, prin înlocuirea cărbunelui din mixul energetic și susținerea unui cadru legislativ și de reglementare stimulativ pentru investițiile private în producția de electricitate din surse regenerabile	Intrarea în vigoare a noii legi privind energia	T2/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart6 2022.CSR3.subpart2 2022.CSR3.subpart1	Dezvoltarea unui cadru legislativ și de reglementare favorabil tehnologiilor viitorului, în special hidrogen și soluții de stocare	Intrarea în vigoare a modificărilor aduse cadrului legislativ, implementarea Strategiei naționale privind hidrogenul	T1/2023	Nefinalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart6 2022.CSR3.subpart4 2022.CSR3.subpart1	Reducerea intensității energetice a economiei prin dezvoltarea unui mecanism sustenabil de stimulare a eficienței energetice în industrie	Intrarea în vigoare a cadrului legislativ care introduce măsuri de facilitare a investițiilor în eficiența energetică în industrie	T4/2022	Nefinalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart6 2022.CSR3.subpart1 2022.CSR3.subpart2	Creșterea competitivității și decarbonizarea sectorului de încălzire - răcire	Intrarea în vigoare a cadrului legislativ care introduce măsuri de decarbonizare a sectorului încălzirii și răcirii	T4/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart6 2020.CSR2.subpart3 2022.CSR3.subpart1 2022.CSR3.subpart2	Infrastructura de distribuție a gazelor din surse regenerabile (utilizând gazele naturale în combinație cu hidrogenul verde ca	Semnarea contractelor pentru construirea unei capacități de electrolizoare noi de cel puțin 100 MW	T2/2022	Finalizat

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
	măsură tranzitorie), precum și capacitățile de producție a hidrogenului verde și/sau utilizarea acestuia pentru stocarea energiei electrice			
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart6 2020.CSR2.subpart3 2022.CSR3.subpart1 2022.CSR3.subpart2	Infrastructura de distribuție a gazelor din surse regenerabile (utilizând gazele naturale în combinație cu hidrogenul verde ca măsură tranzitorie), precum și capacitățile de producție a hidrogenului verde și/sau utilizarea acestuia pentru stocarea energiei electrice	Semnarea contractului pentru construirea unei rețele de distribuție pregătite pentru hidrogen în regiunea Oltenia	T4/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart2 2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart6 2022.CSR3.subpart1	Dezvoltarea unei producții combinate de energie termică și energie electrică (CHP) pe gaz flexibile și de înaltă eficiență în sectorul încălzirii centralizate, în vederea atingerii unei decarbonizări adânci	Semnarea contractelor pentru proiecte de cogenerare de înaltă eficiență pe gaz și încălzire centralizată	T2/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart6 2020.CSR3.subpart3 2022.CSR3.subpart2 2022.CSR3.subpart1	Lanț industrial de producție și/sau reciclare a bateriilor, a celulelor și panourilor fotovoltaice (inclusiv echipamente auxiliare) și noi capacități de stocare a energiei electrice	Semnarea contractelor pentru investițiile în lanțul de producție a bateriilor	T3/2022	Nefinalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart6 2020.CSR3.subpart3 2022.CSR3.subpart2 2022.CSR3.subpart1	Lanț industrial de producție și/sau reciclare a bateriilor, a celulelor și panourilor fotovoltaice (inclusiv echipamente auxiliare) și noi capacități de stocare a energiei electrice	Semnarea contractelor în cadrul Schemei de suport pentru stocarea bateriilor	T3/2022	Nefinalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart6 2020.CSR3.subpart3 2022.CSR3.subpart4 2022.CSR3.subpart1	Asigurarea eficienței energetice în sectorul industrial	Lansarea unei proceduri de ofertare pentru investiții în eficiența energetică în industrie	T2/2022	Finalizat

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
2019.CSR4.subpart1	Raționalizarea guvernantei în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării	Unitatea de implementare a reformelor din cadrul mecanismului de sprijin al politicilor (PSF) instituită și operațională	T4/2021	Îndeplinit
2019.CSR4.subpart1	Raționalizarea guvernantei în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării	Intrarea în vigoare a Ordonanței Guvernului de instituire a unui organism unic care să înglobeze consiliile existente, să asigure coordonarea interministerială și să comunice cu sectorul privat	T2/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart1	Reforma carierei de cercetător	Intrarea în vigoare a legislației privind cariera și statutul cercetătorului	T4/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart3	Consolidarea cooperării dintre mediul de afaceri și cel de cercetare	Intrarea în vigoare a modificărilor legislative în vederea creării unui mediu favorabil investițiilor publice și private în cercetare, dezvoltare și inovare	T1/2024	În implementare
2019.CSR4.subpart1	Sprijin pentru integrarea organizațiilor de cercetare, dezvoltare și inovare din România în Spațiul european de cercetare	Intrarea în vigoare a unei legi încurajează, facilitează și reglementează integrarea voluntară și funcțională și fuzionarea instituțiilor de cercetare din România	T4/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart5	Proiecte transfrontaliere și multinaționale - Procesoare cu consum redus de energie și cipuri semiconductoare	Intrarea în vigoare a Hotărârii Guvernului prin care se alocă finanțarea necesară de 500 de milioane euro pentru sprijinirea extinderii capacităților naționale până la prima dezvoltare industrială și participarea sau asocierea la un	T2/2022	Finalizat

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
		proiect multinațional		
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart5	Proiecte transfrontaliere și multinaționale - Procesoare cu consum redus de energie și cipuri semiconductoare	Entități selectate pentru a participa sau a se asocia la proiect	T4/2022	Nefinalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart5	Proiecte transfrontaliere și multinaționale - Procesoare cu consum redus de energie și cipuri semiconductoare	Entități din consorțiile care participă la cererile de proiecte ale Întreprinderii Comune Tehnologii Digitale Esențiale (KDT JU)	T4/2022	Nefinalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart5	Proiecte transfrontaliere și multinaționale - Procesoare cu consum redus de energie și cipuri semiconductoare	Contracte semnate de întreprinderile participante	T3/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart3	Instituirea și operaționalizarea centrelor de competențe	Instituirea a 5 centre de competență	T4/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1	Consolidarea excelenței și susținerea participării României la parteneriatele și misiunile din cadrul programului Orizont Europa	Număr de contracte de finanțare a cercetării semnate	T4/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart1	Dezvoltarea unui program pentru atragerea resurselor umane înalt specializate din străinătate în activități de cercetare, dezvoltare și inovare	Proiecte conduse de cercetători internaționali care au beneficiat de finanțare	T4/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart1	Program de sprijin pentru posesorii de certificate de excelență primite la competiția pentru burse individuale Marie Sklodowska Curie	Beneficiari ai mărcii de excelență Marie Sklodowska Curie	T4/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart1	Înființarea și susținerea financiară a unei rețele naționale de opt centre	O rețea de universități publice care găzduiesc și	T2/2023	În implementare

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
	regionale de orientare în carieră ca parte a ERA TALENT PLATFORM	operaționalizează 8 centre de orientare în cariera de cercetător		
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart4	Mobilitate urbană durabilă	Semnarea de contracte pentru reînnoirea parcurilor de vehicule de transport public (achiziționarea de vehicule nepoluante)	T4/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart4	Mobilitate urbană durabilă	Semnarea contractelor pentru furnizarea STI/alte infrastructuri TIC	T4/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart4	Mobilitate urbană durabilă	Semnarea contractelor pentru construirea de puncte de încărcare pentru vehicule electrice	T4/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart4	Mobilitate urbană durabilă	Semnarea contractelor de investiții în infrastructura pentru biciclete la nivel local/metropolitan	T4/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart4	Cadrul pentru operaționalizarea traseelor cicloturistice la nivel național	Intrarea în vigoare a cadrului de reglementare privind cicloturismul	T1/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart4	Cadrul pentru operaționalizarea traseelor cicloturistice la nivel național	Traseele Centrului Național de Coordonare Velo instituite și operaționale	T2/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart4	Cadrul pentru operaționalizarea traseelor cicloturistice la nivel național	Studiu cuprinzător privind distribuția teritorială a traseelor cicloturistice naționale	T3/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR2.subpart6	Promovarea celor 12 rute turistice/culturale	Situri care sunt incluse în rutele culturale	T1/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR2.subpart6	Promovarea celor 12 rute turistice/culturale	Semnarea contractelor de promovare a celor 12 rute	T1/2023	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR2.subpart6	Promovarea celor 12 rute turistice/culturale	Lansarea celor 12 rute culturale	T1/2024	În implementare
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR2.subpart6	Promovarea celor 12 rute turistice/culturale	Semnarea contractelor pentru lucrările de	T1/2023	Nefinalizat

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
		restaurare/renovare a siturilor incluse în cele 12 rute culturale		
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR2.subpart6	Modernizarea/crearea de muzee și memoriale	Semnarea contractelor pentru lucrările de construcție ale muzeelor	T1/2023	Nefinalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart5	Instituirea și operaționalizarea Centrului Național de Coordonare Velo	Platforma națională integrată eVelo și aplicație pentru telefoane inteligente	T3/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart4	Implementarea a 3 000 km de piste pentru biciclete	Semnarea contractelor privind piste pentru biciclete	T4/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart1 2020.CSR3.subpart5	Dezvoltarea unui sistem digital pentru procesele de finanțare a culturii	Operaționalizarea sistemului digital	T3/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart2 2020.CSR3.subpart5 2020.CSR3.subpart2	Îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară	Intrarea în vigoare a hotărârii de guvern de aprobare a metodologiei de elaborare, monitorizare și raportare a programelor bugetare	T2/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart2 2020.CSR3.subpart5 2020.CSR3.subpart2	Îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară	Finalizarea analizei cheltuielilor în sectoarele sănătății și educației	T2/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart2 2020.CSR3.subpart5 2020.CSR3.subpart2	Îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară	Adoptarea unei strategii multianuale și a unui calendar pentru o analiză sistematică a cheltuielilor în toate sectoarele	T2/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart2 2020.CSR3.subpart5 2020.CSR3.subpart2	Îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară	Proiectul de lege a bugetului pentru 2024 include recomandările analizei cheltuielilor (sectoarele sănătății și educației)	T4/2023	În implementare
2019.CSR5.subpart1 2019.CSR4.subpart2 2020.CSR4.subpart2	Întărirea coordonării la Centrul Guvernului printr-o abordare integrată și coerentă a inițiativelor în domeniul schimbărilor climatice și a dezvoltării durabile	Operaționalizarea unui comitet interinstituțional privind schimbările climatice	T2/2022	Finalizat

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
2019.CSR4.subpart2 2020.CSR3.subpart6 2020.CSR3.subpart4	Campania națională de împădurire și reîmpădurire, inclusiv păduri urbane	Suprafețe noi de teren împădurite sau reîmpădurite	T4/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart2 2020.CSR3.subpart6 2020.CSR3.subpart4	Campania națională de împădurire și reîmpădurire, inclusiv păduri urbane	Crearea de noi zone de păduri urbane	T4/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart2 2020.CSR3.subpart6	Îmbunătățirea guvernantei în domeniul gestionării deșeurilor în vederea accelerării tranziției către economia circulară	Adoptarea Strategiei naționale privind economia circulară	T3/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart2 2020.CSR3.subpart6	Îmbunătățirea guvernantei în domeniul gestionării deșeurilor în vederea accelerării tranziției către economia circulară	Adoptarea planului de acțiune pentru strategia națională privind economia circulară	T3/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart2 2020.CSR3.subpart6	Îmbunătățirea guvernantei în domeniul gestionării deșeurilor în vederea accelerării tranziției către economia circulară	Intrarea în vigoare a actelor normative necesare pentru operaționalizarea gestionării unitare a deșeurilor în conformitate cu Planul național de gestionare a deșeurilor	T3/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart2 2020.CSR3.subpart5 2020.CSR3.subpart2	Îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară	Actualizarea aplicației informatice BUGET_NG	T4/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart2 2020.CSR3.subpart5 2020.CSR3.subpart2	Îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară	Intrarea în vigoare a cadrului de reglementare modificat pentru a asigura planificarea bugetară multianuală pentru proiectele semnificative de investiții publice și efectuarea unei evaluări ex-post a analizei cheltuielilor de către Consiliul Fiscal	T4/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart3 2020.CSR3.subpart5	Implementarea formularelor electronice e-Forms în domeniul achizițiilor publice	Implementarea formularelor naționale electronice în procedurile de achiziții publice în	T2/2023	În implementare

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
		conformitate cu legislația UE		
2019.CSR4.subpart3	Reformarea sistemului național de achiziții publice	Intrarea în vigoare a modificării legislației naționale privind căile de atac (Legea nr. 101/2016)	T1/2022	Finalizat
2019.CSR4.subpart3	Reformarea sistemului național de achiziții publice	Intrarea în vigoare a Strategiei privind achizițiile publice, inclusiv a măsurilor orizontale de sprijinire a implementării planului național de redresare și reziliență	T2/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart3	Reformarea sistemului național de achiziții publice	Furnizarea de cursuri de formare specializată în domeniul achizițiilor publice	T4/2023	În implementare
2019.CSR4.subpart3	Reformarea sistemului național de achiziții publice	Sistemul electronic de achiziții publice (SEAP) este interconectat și interoperabil cu alte baze de date	T4/2023	În implementare
2019.CSR5.subpart1 2020.CSR4.subpart2	Îmbunătățirea predictibilității și a eficienței proceselor decizionale prin întărirea capacității de coordonare a politicilor și analiză de impact la nivelul Guvernului și a ministerelor coordonatoare, precum și prin consolidarea instrumentelor în vederea creșterea calității consultărilor publice la toate palierele administrației	Intrarea în vigoare a metodelor și a procedurilor de îmbunătățire a raționamentului în materie de politici publice și a planificării și simplificării administrative	T1/2022	Finalizat
2019.CSR5.subpart1 2020.CSR4.subpart2	Îmbunătățirea predictibilității și a eficienței proceselor decizionale prin întărirea capacității de coordonare a politicilor și analiză de impact la nivelul Guvernului și a ministerelor coordonatoare, precum și prin consolidarea instrumentelor în	Un nou sistem de gestionare strategică și de planificare strategică este operațional în toate ministerele	T2/2023	În implementare

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
	vederea creșterea calității consultărilor publice la toate palierele administrației			
2019.CSR5.subpart1 2020.CSR4.subpart2	Îmbunătățirea predictibilității și a eficienței proceselor decizionale prin întărirea capacității de coordonare a politicilor și analiză de impact la nivelul Guvernului și a ministerelor coordonatoare, precum și prin consolidarea instrumentelor în vederea creșterea calității consultărilor publice la toate palierele administrației	Intrarea în vigoare a unui act legislativ de operaționalizare a unei structuri care să asigure implementarea unui mecanism eficace de control al calității în materie de reglementare	T1/2022	Finalizat
2019.CSR5.subpart1 2020.CSR4.subpart2	Îmbunătățirea predictibilității și a eficienței proceselor decizionale prin întărirea capacității de coordonare a politicilor și analiză de impact la nivelul Guvernului și a ministerelor coordonatoare, precum și prin consolidarea instrumentelor în vederea creșterea calității consultărilor publice la toate palierele administrației	Intrarea în vigoare a orientărilor pentru utilizarea și asigurarea respectării corespunzătoare a Registrului Unic al Transparenței a Intereselor (RUTI)	T3/2022	Finalizat
2019.CSR5.subpart1 2020.CSR4.subpart2	Îmbunătățirea predictibilității și a eficienței proceselor decizionale prin întărirea capacității de coordonare a politicilor și analiză de impact la nivelul Guvernului și a ministerelor coordonatoare, precum și prin consolidarea instrumentelor în vederea creșterea calității consultărilor publice la toate palierele administrației	Intrarea în vigoare a metodologiei de utilizare a ordonanțelor de urgență	T3/2022	Finalizat

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
2019.CSR5.subpart1 2020.CSR4.subpart2	Îmbunătățirea predictibilității și a eficienței proceselor decizionale prin întărirea capacității de coordonare a politicilor și analiză de impact la nivelul Guvernului și a ministerelor coordonatoare, precum și prin consolidarea instrumentelor în vederea creșterea calității consultărilor publice la toate palierele administrației	Intrarea în vigoare a modificărilor legislative menite să asigure publicarea textului integral al legilor după ce au fost modificate	T4/2022	Finalizat
2019.CSR5.subpart1 2020.CSR4.subpart2 2020.CSR4.subpart1	Garantarea independenței justiției, creșterea calității și eficienței acesteia	Intrarea în vigoare a legii de aprobare a strategiei de dezvoltare a sistemului judiciar 2022-2025	T1/2022	Finalizat
2019.CSR5.subpart1 2020.CSR4.subpart2 2020.CSR4.subpart1	Garantarea independenței justiției, creșterea calității și eficienței acesteia	Intrarea în vigoare a legii de modificare a atribuțiilor Agenției Naționale de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate	T2/2022	Finalizat
2019.CSR5.subpart1 2020.CSR4.subpart2 2020.CSR4.subpart1	Garantarea independenței justiției, creșterea calității și eficienței acesteia	Intrarea în vigoare a „legilor justiției” (legi privind statutul magistraților, organizarea judiciară, Consiliul Superior al Magistraturii)	T2/2023	Finalizat
2019.CSR5.subpart1 2020.CSR4.subpart2 2020.CSR4.subpart1	Garantarea independenței justiției, creșterea calității și eficienței acesteia	Modificarea Codului penal și a Codului de procedură penală	T4/2022	Nefinalizat
2019.CSR5.subpart1 2020.CSR4.subpart2	Intensificarea luptei împotriva corupției	Intrarea în vigoare a actului legislativ de aprobare a noii Strategii naționale anticorupție	T4/2021	Îndeplinit
2019.CSR5.subpart1 2020.CSR4.subpart2	Intensificarea luptei împotriva corupției	Rata de ocupare a 85 % din posturile de procuror din cadrul Direcției Naționale Anticorupție	T2/2023	În implementare
2019.CSR5.subpart1 2020.CSR4.subpart2	Intensificarea luptei împotriva corupției	Intrarea în vigoare a legii privind protecția avertizorilor	T4/2022	Finalizat

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
2019.CSR5.subpart1 2020.CSR4.subpart2	Monitorizarea și implementarea Planului Național de Redresare și Reziliență	Audit și controale: informații pentru monitorizarea implementării planului de redresare și reziliență	T4/2021	Îndeplinit
2019.CSR5.subpart1 2020.CSR4.subpart2	Monitorizarea și implementarea Planului Național de Redresare și Reziliență	Intrarea în vigoare a unei ordonanțe a guvernului privind stabilirea mandatului legal al Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE), al Ministerului Finanțelor și al Autorității de Audit	T4/2021	Îndeplinit
2019.CSR5.subpart1 2020.CSR3.subpart5 2020.CSR4.subpart1 2020.CSR4.subpart2	Transparentizare legislativă, debirocratizare și simplificare procedurală destinate mediului de afaceri	Intrarea în vigoare a modificărilor legislative menite să raționalizeze, să simplifice și să digitalizeze pe deplin procedurile legate de întreprinderi	T3/2022	Finalizat
2019.CSR5.subpart1 2020.CSR3.subpart5 2020.CSR4.subpart1 2020.CSR4.subpart2	Transparentizare legislativă, debirocratizare și simplificare procedurală destinate mediului de afaceri	Intrarea în vigoare a modificărilor legislative menite să simplifice și să asigure transparența și aplicabilitatea testului IMM	T1/2023	Finalizat
2019.CSR5.subpart1 2020.CSR3.subpart5 2020.CSR4.subpart1 2020.CSR4.subpart2	Transparentizare legislativă, debirocratizare și simplificare procedurală destinate mediului de afaceri	Intrarea în vigoare a legii „Licenței industriale unice”	T4/2022	Finalizat
2019.CSR5.subpart1 2020.CSR3.subpart5 2020.CSR4.subpart1 2020.CSR4.subpart2	Platforme digitale privind transparentizarea legislativă, debirocratizarea și simplificarea procedurală destinate mediului de afaceri.	Crearea și operaționalizarea platformelor digitale conectate la un punct de contact unic electronic	T4/2023	În implementare
2019.CSR5.subpart2	Management performant pentru transport de calitate - Îmbunătățirea capacității instituționale de management și guvernanta corporativă	Intrarea în vigoare a Legii nr. 50/2021 pentru aprobarea OUG nr. 55/2016 privind reorganizarea Companiei Naționale de Autostrăzi și	T2/2021	Îndeplinit

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
		Drumuri Naționale din România - S.A. (C.N.A.I.R.) și înființarea Companiei Naționale de Investiții Rutiere - S.A. (C.N.I.R.)		
2019.CSR5.subpart2	Management performant pentru transport de calitate - Îmbunătățirea capacității instituționale de management și guvernare corporativă	Selectarea și numirea membrilor consiliului de administrație al C.N.A.I.R., C.N.I.R., C.F.R., Metrorex, C.F.R. Călători	T4/2022	Finalizat
2019.CSR5.subpart2	Management performant pentru transport de calitate - Îmbunătățirea capacității instituționale de management și guvernare corporativă	Punerea în aplicare a principalelor recomandări de creștere a performanței financiare și operaționale a C.N.A.I.R., C.N.I.R., C.F.R., C.F.R. Călători și Metrorex	T2/2023	În implementare
2019.CSR5.subpart2	Îmbunătățirea guvernancei corporative a companiilor de stat din sectorul energetic	Finalizarea listării unui pachet de până la 15 % din acțiunile Hidroelectrica	T2/2023	În implementare
2019.CSR5.subpart2 2022.CSR3.subpart1	Bugetarea verde	Îmbunătățirea guvernancei corporative a companiilor de stat din sectorul energetic	T4/2022	Nefinalizat
2019.CSR5.subpart2 2022.CSR3.subpart1	Bugetarea verde	Finalizarea și aplicarea unei metodologii de planificare bugetară verde	T3/2023	În implementare
2019.CSR5.subpart2	Îmbunătățirea cadrului procedural de implementare a principiilor guvernancei corporative în cadrul întreprinderilor de stat	Intrarea în vigoare a legislației actualizate privind companiile de stat	T4/2022	Nefinalizat
2019.CSR5.subpart2	Îmbunătățirea cadrului procedural de implementare a principiilor guvernancei corporative în cadrul întreprinderilor de stat	Operaționalizarea cadrului Centrului Guvernului pentru coordonarea și monitorizarea politicilor de guvernare corporativă	T4/2022	Nefinalizat
2019.CSR5.subpart2	Îmbunătățirea cadrului procedural de	Publicarea tabloului de bord de	T2/2023	În implementare

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
	implementare a principiilor guvernancei corporative în cadrul întreprinderilor de stat	monitorizare cu obiective financiare și nefinanciare și indicatori de performanță pentru toate categoriile de societăți publice (inclusiv din sectoare-cheie precum transporturile, energia, utilitățile publice)		
2019.CSR5.subpart2	Îmbunătățirea cadrului procedural de implementare a principiilor guvernancei corporative în cadrul întreprinderilor de stat	Reducerea cu 50% a numirilor interimare/temporare în consiliile de administrație ale companiilor de stat centrale	T4/2023	În implementare
2019.CSR5.subpart2	Îmbunătățirea cadrului procedural de implementare a principiilor guvernancei corporative în cadrul întreprinderilor de stat	Reducerea cu 10 % a numirilor interimare/temporare în consiliile de administrație ale companiilor de stat locale	T4/2023	În implementare
2020.CSR4.subpart1 2020.CSR4.subpart2 2020.CSR1.subpart1	Crearea cadrului de politică pentru o transformare urbană durabilă - Politică urbană a României	Intrarea în vigoarea a Legii zonelor metropolitane	T2/2022	Finalizat
2020.CSR4.subpart1 2020.CSR4.subpart2 2020.CSR1.subpart1	Crearea cadrului de politică pentru o transformare urbană durabilă - Politică urbană a României	Intrarea în vigoare a Intrarea în vigoare a hotărârii de guvern de instituire a cadrului politicii urbane a României	T4/2022	Finalizat
2020.CSR4.subpart1 2020.CSR4.subpart2 2020.CSR2.subpart6	Crearea unui cadru de politică pentru o transformare rurală durabilă: instituirea de consorții administrative în zonele rurale funcționale	Intrarea în vigoare a actului legislativ de modificare a Codului administrativ și de instituire a unor consorții administrative în unitățile administrativ-teritoriale rurale sau predominant rurale învecinate, existente ca zone rurale funcționale	T4/2022	Finalizat
2020.CSR3.subpart1 2020.CSR3.subpart3	Instrumente financiare pentru sectorul privat - Garanția de portofoliu pentru reziliență	Semnarea acordului de contribuție dintre Comisia Europeană și Guvernul României	T4/2021	Îndeplinit

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
2020.CSR3.subpart1 2020.CSR3.subpart3	Instrumente financiare pentru sectorul privat - Garanția de portofoliu pentru reziliență	Operațiuni de finanțare sau de investiții în valoare de cel puțin 50 % din cuantumul total al fondurilor sau al investițiilor vizate, aprobate de Comitetul pentru investiții al InvestEU	T2/2023	În implementare
2020.CSR3.subpart1 2020.CSR3.subpart3 2022.CSR3.subpart4	Instrumente financiare pentru sectorul privat - Garanția de portofoliu pentru acțiune climatică	Semnarea acordului de contribuție dintre Comisia Europeană și Guvernul României	T4/2021	Îndeplinit
2020.CSR3.subpart1 2020.CSR3.subpart3 2022.CSR3.subpart4	Instrumente financiare pentru sectorul privat - Garanția de portofoliu pentru acțiune climatică	Operațiuni de finanțare sau de investiții în valoare de cel puțin 50 % din cuantumul total al resurselor alocate instrumentului, aprobate de Comitetul pentru investiții al InvestEU	T2/2023	În implementare
2020.CSR3.subpart1 2020.CSR3.subpart3 2022.CSR3.subpart4	Instrumente financiare pentru sectorul privat - Fondul de fonduri de capital de risc pentru redresare	Semnarea acordului de finanțare între Fondul European de Investiții și Guvernul României pentru crearea Fondului de fonduri de capital de risc pentru redresare și adoptarea politicii de investiții a fondului	T4/2021	Îndeplinit
2020.CSR3.subpart1 2020.CSR3.subpart3	Instrumente financiare pentru sectorul privat - Fondul pentru digitalizare, acțiune climatică și alte domenii de interes	Instituirea instrumentului financiar („fondul”) și adoptarea politicii de investiții a fondului.	T1/2022	Finalizat
2020.CSR3.subpart1 2020.CSR3.subpart3 2020.CSR3.subpart6 2022.CSR3.subpart4 2022.CSR3.subpart1	Instrumente financiare pentru sectorul privat - Instrumentul financiar pentru investiții în eficiență energetică în sectorul rezidențial și al clădirilor	Semnarea acordului de contribuție dintre Comisia Europeană și Guvernul României	T4/2021	Îndeplinit
2020.CSR3.subpart1 2020.CSR3.subpart3 2020.CSR3.subpart6 2022.CSR3.subpart4 2022.CSR3.subpart1	Instrumente financiare pentru sectorul privat - Instrumentul financiar pentru investiții în eficiență energetică în sectorul rezidențial și al clădirilor	Operațiuni de finanțare sau de investiții în valoare de cel puțin 50 % din cuantumul total al fondurilor sau al investițiilor vizate, aprobate de	T2/2023	În implementare

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
		Comitetul pentru investiții al InvestEU.		
2020.CSR3.subpart1 2020.CSR3.subpart3	Scheme de ajutor pentru sectorul privat - Schemă de ajutor pentru digitalizarea IMM-urilor	Selectarea administratorului schemei	T1/2022	Finalizat
2020.CSR3.subpart1 2020.CSR3.subpart3	Scheme de ajutor pentru sectorul privat - Schema de minimis pentru ajutarea firmelor din România în procesul de listare la bursă	Selectarea administratorului schemei	T3/2022	Finalizat
2020.CSR3.subpart4 2020.CSR4.subpart1 2020.CSR4.subpart2	Crearea cadrului pentru mobilitate urbană durabilă	Intrarea în vigoare a legislației în domeniul mobilității urbane durabile	T4/2022	Nefinalizat
2020.CSR3.subpart4 2020.CSR4.subpart1 2020.CSR4.subpart2	Crearea cadrului pentru mobilitate urbană durabilă	Intrarea în vigoare a ordinului de ministru privind instituirea unei structuri care să acorde asistență tehnică pentru elaborarea de planuri de mobilitate urbană durabilă (PMUD) și actualizarea PMUD instituite și operaționale	T4/2022	Finalizat
2020.CSR3.subpart5 2020.CSR3.subpart4 2020.CSR4.subpart1	Elaborarea/actualizare a în format GIS a documentelor de amenajare a teritoriului și de urbanism	Semnarea contractelor pentru elaborarea/actualizarea documentelor de amenajare a teritoriului și de urbanism și a planurilor de mobilitate urbană durabilă	T4/2022	Finalizat
2020.CSR3.subpart4	Cadru strategic, normativ și procedural care să sprijine reziliența seismică a fondului construit	Adoptarea și punerea în aplicare a Strategiei de reducere a riscului seismic pentru reabilitarea seismică a parcului imobiliar existent	T4/2022	Finalizat
2020.CSR3.subpart4	Cadru strategic, normativ și procedural care să sprijine reziliența seismică a fondului construit	Intrarea în vigoare a noii legi privind reducerea riscului seismic al clădirilor	T4/2022	Finalizat
2020.CSR3.subpart4	Tranziția către	Intrarea în vigoare a	T2/2021	Îndeplinit

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
	atingerea obiectivelor de conectivitate UE 2025 și stimularea investițiilor private pentru dezvoltarea rețelelor de foarte mare capacitate	legii privind securitatea rețelelor 5G		
2020.CSR3.subpart4	Tranziția către atingerea obiectivelor de conectivitate UE 2025 și stimularea investițiilor private pentru dezvoltarea rețelelor de foarte mare capacitate	Publicarea cererii de ofertă pentru autorizarea operatorilor de telecomunicații să acorde licențe 5G	T2/2022	Finalizat
2020.CSR3.subpart4	Tranziția către atingerea obiectivelor de conectivitate UE 2025 și stimularea investițiilor private pentru dezvoltarea rețelelor de foarte mare capacitate	Recomandările prevăzute în setul de instrumente al UE privind conectivitatea sunt implementate	T3/2022	Finalizat
2020.CSR3.subpart4	Tranziția către atingerea obiectivelor de conectivitate UE 2025 și stimularea investițiilor private pentru dezvoltarea rețelelor de foarte mare capacitate	Alocarea drepturilor de utilizare a spectrului de frecvențe radio	T3/2022	Finalizat
2020.CSR3.subpart5	Dezvoltarea unui cadru unitar pentru definirea arhitecturii unui sistem de tip cloud guvernamental	S-a instituit și este operațional grupul operativ pentru implementarea și monitorizarea reformelor și investițiilor privind transformarea digitală	T4/2021	Îndeplinit
2020.CSR3.subpart5	Dezvoltarea unui cadru unitar pentru definirea arhitecturii unui sistem de tip cloud guvernamental	Finalizarea analizei opțiunilor privind arhitectura cloud-ului guvernamental	T1/2022	Finalizat
2020.CSR3.subpart5	Dezvoltarea unui cadru unitar pentru definirea arhitecturii unui sistem de tip cloud guvernamental	Intrarea în vigoare a Legii privind guvernanța serviciilor de cloud pentru administrația publică	T2/2022	Finalizat
2020.CSR3.subpart5	Dezvoltarea unui cadru unitar pentru definirea arhitecturii unui sistem de tip cloud guvernamental	Intrarea în vigoare a noii legi privind interoperabilitatea	T2/2022	Finalizat

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
2020.CSR3.subpart5	Asigurarea securității cibernetice a entităților publice și private care dețin infrastructuri cu valențe critice	Adoptarea Strategiei naționale privind securitatea cibernetică 2021-2026	T4/2021	Îndeplinit
2020.CSR3.subpart5	Asigurarea securității cibernetice a entităților publice și private care dețin infrastructuri cu valențe critice	Intrarea în vigoare a Legii privind apărarea și securitatea cibernetică a României	T4/2022	Finalizat
2020.CSR3.subpart5	Implementarea infrastructurii de cloud guvernamental	Semnarea contractului de implementare a investiției pe baza procedurii de ofertare pentru implementarea investiției	T2/2022	Finalizat
2020.CSR3.subpart5	Digitalizarea sistemului judiciar	Virtualizarea și centralizarea aplicațiilor comerciale este operațională	T2/2023	În implementare
2020.CSR3.subpart5	Implementarea vămii electronice	Infrastructură hardware și software modernizată	T4/2022	Finalizat
2020.CSR3.subpart5	Implementarea vămii electronice	Atribuirea contractelor pentru noi sisteme informatice destinate vămilor	T4/2023	În implementare
2020.CSR4.subpart1	Management performant al resurselor umane în sectorul public	Analiza ex-post a concursului național (pilot) pentru selectarea a două categorii de funcții publice în administrația centrală	T2/2023	În implementare
2020.CSR4.subpart1	Management performant al resurselor umane în sectorul public	Finalizarea anuală a cel puțin două concursuri naționale de recrutare a funcționarilor publici pentru cel puțin 3 categorii/grade	T4/2023	În implementare
2020.CSR4.subpart1	Dezvoltarea unui sistem de salarizare echitabil și unitar în sectorul public	Intrarea în vigoare a noului cadru juridic privind remunerarea funcționarilor publici (Legea privind salarizarea unitară)	T2/2023	În implementare

RST	Nume măsură	Nume Jalon/Țintă	Termen de realizare	Status în Fenix
2020.CSR4.subpart1 2020.CSR4.subpart2 2022.CSR3.subpart4	Dezvoltarea sistemului de planificare - Codul amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor	Intrarea în vigoare a Codului amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor	T1/2023	Nefinalizat
2020.CSR4.subpart1 2020.CSR4.subpart2 2022.CSR3.subpart4	Dezvoltarea sistemului de planificare - Codul amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor	Punerea în funcțiune a platformei de date digitale urbane interoperabile (componentă a Observatorului teritorial)	T2/2023	În implementare

RAPORTARE PRIVIND IMPLEMENTAREA PILONULUI EUROPEAN AL DREPTURILOR SOCIALE

Principiul pilonului	Lista principalelor măsuri	Impactul estimat (calitativ și/sau cantitativ)
<p>1. Educație, formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții</p>	<p>Dezvoltarea sistemului de servicii de educație și îngrijire timpurie (0-6 ani) pentru creșterea ratelor de acces și participare în sistem</p> <p>Prevenirea și combaterea segregării școlare prin dezvoltarea și implementarea unui model eficient de guvernare locală și regională în educația preuniversitară și îmbunătățirea echității sistemului educațional</p> <ul style="list-style-type: none"> • Metodologia de monitorizare a segregării școlare în învățământul preuniversitar, aprobată prin OMEC 5633/2019; • Proiectul Consolidarea managementului sistemului de 	<p>O mai bună integrare a copiilor în ciclul primar, precum și crearea premiselor pentru obținerea performanțelor școlare viitoare și fundamentarea dezvoltării personale, prin creșterea accesului și participării la o educație timpurie unitară, incluzivă și de calitate se vor realiza prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • construirea, echiparea și operaționalizarea a 110 creșe, cu o capacitate cuprinsă între 50 și 110 locuri (găzduind 2, 3 sau 5 grupe), pentru un număr maxim de 4.500 de copii (buget: 230 mil. euro prin PNRR); • conceptualizarea și aplicarea serviciilor complementare (de ex. o ludotecă, un centru de joacă, un centru multifuncțional etc.). Fiecare serviciu complementar trebuie să poată oferi sprijin educațional pentru până la 50 de copii cu vârsta de la naștere până la 6 ani. <p>A avut loc lansarea apelului de proiecte pentru „Dezvoltarea serviciilor de educație timpurie complementare” (alocare 103 mil. de euro prin PNRR). În cadrul apelului de proiecte sunt prioritizate proiectele care se vor implementa în comunități rurale izolate, defavorizate din punct de vedere economic sau care vizează grupuri vulnerabile de copii. Valoarea maximă a grantului per proiect este de 250 mii de euro. În acest sens, a fost modificată Legea educației naționale și a fost adoptată Metodologia de organizare și funcționare a serviciilor complementare de educație timpurie. La 7 aprilie 2023 s-a încheiat apelul de proiecte, fiind depuse 100 de cereri, care urmează să fie evaluate.</p> <p>Scăderea numărului de cazuri de segregare școlară și creșterea echității în sistemul de învățământ</p>

Principiul pilonului	Lista principalelor măsuri	Impactul estimat (calitativ și/sau cantitativ)
	<p>învățământ românesc, prin dezvoltarea și implementarea unui model eficient de guvernare locală și regională în sistemul de învățământ preuniversitar și sporirea echității sistemului de învățământ din România.</p>	
	<p>Asigurarea digitalizării sistemului educațional și dezvoltarea competențelor digitale ale elevilor, studenților și profesorilor</p> <p>Investiții finanțate prin PNRR</p> <ul style="list-style-type: none"> • Îmbunătățirea echipării unităților școlare cu echipamente tehnologice • Digitalizarea universităților și pregătirea acestora pentru profesiile digitale ale viitorului • Dezvoltarea învățământului dual 	<p>Stabilirea nivelurilor de competențe digitale pentru profesori și elevi prin <i>Cadrul național pentru digitalizarea educației</i> (prevăzut în domeniul strategic <i>Digitalizare</i> din Proiectul “<i>România Educată</i>”)</p> <p>Modernizarea a 5.200 laboratoare de informatică în laboratoare educaționale digitale inteligente; dezvoltarea de 1.100 hub-uri tehnologice școlare de tip Smart Lab; dotarea a 909 unități de învățământ profesional și tehnic cu infrastructuri și instrumente digitale pentru predare</p> <p>Îmbunătățirea infrastructurii digitale și dezvoltarea competențelor studenților și ale cadrelor didactice universitare</p> <p>Au fost semnate 61 de contracte de finanțare cu universitățile de stat și particulare selectate pentru finanțare, în sumă totală de 213,47 mil. euro. Contractele pentru universitățile de stat și particulare beneficiare ale Grantului se află în perioada de implementare începând cu 14 octombrie 2022 și până în trim. IV/2025. Sunt susținute activități de help-desk, îndrumare și consiliere pentru beneficiari și sunt derulate activități de monitorizare a proiectelor.</p> <p>Dezvoltarea a 10 consorții regionale și dezvoltarea și dotarea a 10 campusuri profesionale integrate</p> <p>Campusurile profesionale vor fi construite până la 30 septembrie 2025, consorțiile de învățământ dual vor funcționa la capacitate maximă până la 31 martie 2026.</p> <p>Este în desfășurare etapa de evaluare a cererilor de finanțare depuse în cadrul acestui jalon. Au fost depuse un număr de 29 aplicații care totalizează aprox. 550 mil. de euro.</p>

Principiul pilonului	Lista principalelor măsuri	Impactul estimat (calitativ și/sau cantitativ)
	Asigurarea unor standarde de siguranță și calitate, prietenoase cu mediul, în unitățile de învățământ preuniversitar și universitar	<p>Asigurarea de standarde ecologice de proiectare, construcție și dotare în sistemul de învățământ preuniversitar, prin actualizarea cadrului legislativ în domeniu</p> <p>A fost aprobată Metodologia-cadru privind organizarea și funcționarea „școlilor verzi” prin OMed nr. 4.147 din 29 iunie 2022.</p> <p>A început (re)construcția sau modernizarea a cel puțin 55 de școli cu risc seismic prin implementarea proiectului <i>Școli mai Sigure, Incluzive și Sustenabile în România</i> (perioadă de implementare de 6 ani, buget: 100 mil. euro, prin împrumut de la BIRD), prin care școlile aflate în risc sunt susținute să atingă cerințele moderne de infrastructură și funcționalitate în materie de siguranță, reziliență, incluziune și sustenabilitate. Au fost lansate procedurile de achiziție pentru servicii de proiectare pentru cele 23 școli din primul lot: în februarie 2023 au fost semnate contractele de proiectare pentru opt școli, iar pentru restul de 15 unități școlare procedura de licitație pentru servicii de proiectare a fost relansată în martie 2023.</p>
	Reforma guvernancei sistemului de învățământ preuniversitar și profesionalizarea managementului în condițiile unei autonomii sporite a școlilor	<p>Reformarea guvernancei în educație, prin PNRR, prin aplicarea unui set de măsuri, inclusiv a unui program de formare și îndrumare pentru manageri și inspectori școlari:</p> <p>Astfel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • se va analiza guvernanta actuală a sistemului de învățământ preuniversitar; • se vor formula recomandări și un plan de îmbunătățire a guvernancei preuniversitare; • se vor furniza orientări pentru conceperea programului de formare și îndrumare pentru manageri și inspector școlari.
	Asigurarea accesului la educație a elevilor și studenților din grupuri dezavantajate	<p>Continuă și se extind programele sociale ale MEd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Programul național de protecție socială <i>Bani de liceu</i> În anul școlar 2021-2022, numărul beneficiarilor a fost de 22.853 de elevi, iar în anul școlar 2022-2023 numărul beneficiarilor este de 20.509. Astfel, cheltuielile efectuate din bugetul MEd au fost de 47,21 mil. lei pentru 2021 și de 41,83 mil. lei pentru 2022. • Programul <i>Euro 200</i> pentru sprijinirea elevilor și a studenților cu posibilități financiare reduse în vederea achiziționării de calculatoare. În 2021, numărul de beneficiari a fost de 2.150 elevi și studenți, fiind cheltuite 1,95

Principiul pilonului	Lista principalelor măsuri	Impactul estimat (calitativ și/sau cantitativ)
		<p>mil. lei, în vreme ce bugetul alocat pentru 2022 a fost de 1,75 mil. lei.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Programul <i>Masă caldă</i> de acordare a unui suport alimentar pentru preșcolari și elevi a fost extins la 450 unități de învățământ preuniversitar de stat. În anul școlar 2022-2023, preșcolarii și elevii din învățământul preuniversitar de stat primesc gratuit o masă caldă sau un pachet alimentar, în limita sumei de 15 lei/zi/beneficiar. În 2022, a fost alocată suma de 147 mil. lei, iar pentru 2023 suma de 266 mil. lei. Scopul principal al programului este reducerea ratei de abandon școlar și asigurarea accesului echitabil și nediscriminatoriu la educație al tuturor preșcolarilor și elevilor din România. • Programul <i>Bursa profesională</i> este adresat tuturor elevilor care frecventează învățământul profesional și constă într-un sprijin financiar lunar de 200 de lei de care beneficiază și copiii cetățenilor străini beneficiari ai unei forme de protecție în România sau ai cetățenilor străini cu drept de ședere/rezidență pe teritoriul României, care frecventează învățământul profesional. În anul școlar 2021-2022, 99.342 elevi au beneficiat de burse profesionale în valoare de 129,32 mil. lei iar pentru anul școlar 2022-2023 au fost alocate 128,6 mil. lei. • Bursele de ajutor social În 2021, Guvernul României a stabilit un quantum mărit al bursei care vor fi acordate elevilor în anul școlar 2021-2022, diferențiat, pentru prima dată, în funcție de categoria de burse, după cum urmează: 500 de lei pentru bursa de performanță, 200 lei pentru bursele de merit și cele de ajutor social și 150 de lei pentru bursele de studiu. • Programul pentru școli al României acordă gratuit pentru preșcolarii din grădinițele cu program normal de 4 ore de stat autorizate/ acreditate și particulare acreditate dar și pentru elevii din învățământul primar și gimnazial de stat și particular fructe și legume proaspete, lapte și produse lactate și produse de panificație. Pentru anul școlar 2021-2022, suma alocată a fost de 501,55 mil. lei. Numărul total de preșcolari și elevi din ciclul primar și gimnazial, beneficiari ai programului, este de 1.903.851. Pentru anul școlar 2022-2023, pentru acest program s-a alocat suma de 562,85 mil. lei.

Principiul pilonului	Lista principalelor măsuri	Impactul estimat (calitativ și/sau cantitativ)
		<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="887 181 1514 786"> <p>• Transportul elevilor Elevilor care nu pot fi școlarizați în localitatea de domiciliu li se decontează cheltuielile de transport între localitatea de domiciliu și localitatea unde sunt școlarizați, pe durata cursurilor școlare. Prin OUG nr. 159/2022, a fost introdusă o sumă forfetară pentru elevii navetiști, aceasta reprezentând o creștere semnificativă a sumei acordate anterior pentru transportul elevilor școlarizați în altă localitate decât cea de domiciliu. Cheltuielile efectuate din bugetul MEd, pentru transportul elevilor în 2022 au fost de 58,18 mil. lei. În ceea ce privește cheltuielile pentru transportul studenților, suma alocată din bugetul MEd a fost de 24,53 mil. lei în 2022 (aceeași ca în 2021).</p> <li data-bbox="887 792 1514 1267"> <p>• Rechizite școlare este un program adresat elevilor din învățământul de stat, primar și gimnazial, cursuri de zi cărora le sunt distribuite pachete cu rechizite școlare specifice fiecărei clase. Numărul de beneficiari, în anul școlar 2021-2022, este de 258.356 elevi. Pentru 2022, cheltuielile din bugetul MEd au fost de 2,69 mil. lei. Prin OMed nr. 3.783/03.03.2023 a fost aprobat nivelul maximal de preț al pachetelor cu rechizite școlare acordate elevilor, în sumă de 65 de lei/ pachet/ elev din învățământul primar și 75 de lei/ pachet/ elev din învățământul gimnazial.</p> <li data-bbox="887 1274 1514 1641"> <p>• Acordarea de sprijin educațional pe bază de tichete sociale pe suport electronic Prin acestea se oferă beneficiarilor posibilitatea alegerii rechizitelor școlare pentru copiii care frecventează o unitate de învățământ. Programul este implementat pe parcursul a doi ani școlari iar numărul total de beneficiari pentru care au fost emise carduri în valoare de 500 de lei fiecare este de 405.000 (copii/elevi) din 13.376 unități de învățământ.</p> <li data-bbox="887 1648 1514 2085"> <p>• Programul Național pentru Reducerea Abandonului Școlar (PNRAS) vizează reducerea abandonului școlar în minimum 25% din unitățile de învățământ participante la PNRAS, îmbunătățirea rezultatelor obținute de elevi în cadrul evaluărilor naționale și creșterea procentului de elevi care finalizează învățământul gimnazial, creșterea participării absolvenților învățământului gimnazial la evaluarea națională pentru absolvenții clasei a VIII-a și a ratei de tranziție de la învățământul secundar</p>

Principiul pilonului	Lista principalelor măsuri	Impactul estimat (calitativ și/sau cantitativ)
		inferior - gimnazial la învățământul secundar superior - liceal sau profesional - programul este în derulare.
	Programe (FSE) de formare corelată cu cerințele locurilor de muncă, inclusiv dobândirea competențelor digitale	Programele au avut ca beneficiari 20.886 angajați, fiind susținute 11.992 IMM-uri.
2. Egalitatea de gen	Măsuri care răspund acestui principiu transversal sunt incluse la principiile 1, 4, 5, 6, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20. Implementarea Strategiei naționale privind promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2022–2027 (HG nr. 1547/2022).	Asigurarea drepturilor și promovarea intereselor profesionale, economice și sociale ale tuturor persoanelor. Prevenirea și combaterea stereotipurilor și prejudecăților de gen și asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați în domeniile educației, sănătății, pieței muncii, participării în viața publică și politică; Eliminarea tuturor formelor de violență domestică și de violență împotriva femeilor în sfera publică și privată.
3. Egalitatea de șanse	Măsuri care răspund acestui principiu transversal sunt incluse la principiile 1, 4, 5, 6, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20.	Asigurarea drepturilor și promovarea intereselor profesionale, economice și sociale ale tuturor persoanelor.
4. Sprijin activ pentru ocuparea forței de muncă	Programul național de ocupare a forței de muncă 2022 (BAS). Integrarea pe piața muncii a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă sau a celor inactive (FSE). Îmbunătățirea participării tinerilor NEETs la piața muncii (FSE). Aplicarea prevederilor OUG nr. 33/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 219/2015 privind economia socială (reformă prevăzută în PNRR). Diversificarea economiei locale în mediul rural (investiții FEADR).	În perioada 1 ianuarie - 31 decembrie 2022, a fost susținut accesul pe piața muncii a 215.948 persoane, din care 68.899 „greu ocupabile” și 24.477 „foarte greu ocupabile”; structura de gen a persoanelor angajate a fost de 102.598 femei și 113.350 bărbați. Măsura a avut ca beneficiari 160.273 persoane. 3.783 tineri NEETs șomeri cu vârsta între 16 - 29 ani beneficiază de măsuri de reînțoarcere în educație în programe de tip a doua șansă; 61.731 tineri NEETs șomeri cu vârsta între 16 - 29 ani beneficiază de sprijin. Dezvoltarea sectorului economiei sociale și a comunităților locale prin crearea de noi locuri de muncă; promovarea alternativelor de ocupare care răspund mai bine nevoilor grupurilor vulnerabile și ale comunităților marginalizate și o mai bună utilizare a forței de muncă. Crearea a 5.775 locuri de muncă prin măsurile de înființare a activităților neagricole în zone rurale și dezvoltare a activităților neagricole de către întreprinderile/fermele existente; A fost susținută instalarea a 13.977 tineri fermieri și finanțate 33.594 ferme de mici dimensiuni.
5. Locuri de muncă sigure	Aplicarea prevederilor OUG nr. 117/2021 pentru modificarea și	Asigurarea protecției sociale a salariaților în concordanță cu principiile ce guvernează

Principiul pilonului	Lista principalelor măsuri	Impactul estimat (calitativ și/sau cantitativ)
și adaptabile	completarea Legii nr. 53/2003 - Codul muncii - definirea, combaterea și sancționarea muncii subdeclarată; redefinirea și sancționarea muncii nedecarate.	raporturile de muncă și sprijinirea angajaților pentru a beneficia de drepturile salariale cuvenite.
6. Salarii	<p>Aplicarea prevederilor OUG 168/2022 privind unele măsuri fiscal-bugetare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - din ianuarie 2023 suma de 200 lei/lună, reprezentând venituri din salarii și asimilate salariilor, nu se impozitează și nu se include în baza de calcul a contribuțiilor sociale obligatorii; - în perioada 1 ianuarie 2023 - 31 decembrie 2028, pentru domeniul construcțiilor, salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată este stabilit la suma de 4.000 lei/lună. <p>Aplicarea prevederilor Legii nr. 135/2022 - în perioada 1 iunie 2022 - 31 decembrie 2028, salariații din domeniul agro-alimentar beneficiază de un salariu minim brut de 3.000 lei/lună, inclusiv de o serie de scutiri de taxe la salarii.</p> <p>Aplicarea prevederilor OG nr. 16/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal:</p> <ul style="list-style-type: none"> - revizuirea sistemului de acordare a deducerilor personale în cazul contribuabililor care realizează venituri din salarii de până la 2.000 lei peste salariul de bază minim brut; - acordarea deducerilor suplimentare pentru tinerii cu vârsta de până la 26 ani al căror venit salarial este de până la 2.000 lei peste salariul de bază minim brut și pentru persoanele / părinți care au copii în întreținere și care sunt înscrși într-o unitate de învățământ. 	<p>Promovarea unui nivel de trai decent, îndeosebi în cazul persoanelor din categoriile sociale vulnerabile.</p> <p>Îmbunătățirea gradului de adecvare a veniturilor, în condițiile economice existente la nivel național, în vederea asigurării nivelului de trai al salariaților.</p>
7. Informații despre condițiile de angajare și protecția în caz de concediere	<p>Aplicarea prevederilor Legii nr. 53/2003 - Codul muncii;</p> <p>Aplicarea prevederilor Legii nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă.</p>	<p>Asigurarea drepturilor și promovarea intereselor profesionale, economice și sociale ale angajaților;</p> <p>Asigurarea protecției sociale a persoanelor aflate în risc de șomaj.</p>
8. Dialogul social și participarea lucrătorilor	<ul style="list-style-type: none"> - Aplicarea prevederilor Legii nr. 367/2022 privind dialogul social (reformă PNRR); - HG nr. 171/2023 privind stabilirea sectoarelor de negociere colectivă și a codurilor CAEN aferente acestora 	<p>Creșterea ratei de acoperire a contractelor colective de muncă pentru consolidarea protecției lucrătorilor.</p> <p>Creșterea capacității organizațiilor partenerilor sociali de atragere și menținere a membrilor, de organizare, instruire și</p>

Principiul pilonului	Lista principalelor măsuri	Impactul estimat (calitativ și/sau cantitativ)
	(reformă PNRR); - Ordinul nr. 798/2023 privind aprobarea Procedurii de încadrare în sectoarele de negociere colectivă a unităților definite conform art. 1 pct. 21 din Legea nr. 367/2022 privind dialogul social.	participare la dialogul social național și european. Consolidarea cadrului legal pentru dezvoltarea negocierilor colective sectoriale.
9. Echilibrul dintre viața profesională și cea personală	Aplicarea prevederilor OUG nr. 117/2022 pentru modificarea și completarea Legii concediului paternal nr. 210/1999.	Asigurarea unei forme de sprijin și a accesului neîngrădit la aceste drepturi; Îmbunătățirea participării la piața muncii a tuturor persoanelor și asigurarea veniturilor pentru persoanele beneficiare ale acestor drepturi; Consolidarea drepturilor de părinte și oferirea unei mai bune îngrijiri a copilului; Reducerea stereotipurilor și a diferențelor de gen în contextul vieții profesionale și al îngrijirii copiilor.
10. Un mediu de lucru sănătos, sigur și adaptat și protecția datelor	Aplicarea prevederilor Legii nr. 319/2006 a securității și sănătății în muncă.	Prevenirea riscurilor profesionale, protecția sănătății și a securității lucrătorilor.
11. Îngrijirea copilului și sprijin pentru copii	<ul style="list-style-type: none"> - Dezvoltarea rețelei de asistență maternală - tranziția de la servicii sociale furnizate în sistem instituționalizat către cele asigurate la nivelul comunității. - Aplicarea prevederilor Legii nr. 191/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului. - Aplicarea prevederilor Legii nr. 273/2004 privind procedura adopției. - Adoptarea proiectului de Lege privind activitatea de prevenire a separării copilului de familie (reformă PNRR). - Înființarea Observatorului Național al Copilului. - Dezinstituționalizarea copiilor (investiții finanțate din POR, din resurse proprii sau cu sprijinul organizațiilor non-guvernamentale). - Majorarea alocației de stat pentru copii. 	<p>Numărul total al asistenților maternali nou angajați a ajuns la 3.372 asistenți maternali care au avut/aveau în îngrijire 6.275 copii, din care 777 copii cu dizabilități.</p> <p>Asigurarea și garantarea drepturilor copiilor; Finalizarea procesului de dezinstituționalizare prin închiderea instituțiilor de tip vechi și crearea unui mediu familial pentru copii.</p> <p>Până la 31 decembrie 2022, în evidențele Registrului Național pentru Adopții au fost înregistrate 1.527 adopții cu sentințe definitive.</p> <p>Sprijinirea familiilor în ceea ce privește creșterea și îngrijirea copilului expus riscului de separare, promovarea bunăstării copiilor și integrarea lor în comunitate.</p> <p>O mai bună identificare, înregistrare și monitorizare a copiilor aflați în situații dificile ceea ce va permite furnizarea unor servicii integrate țintite către copiii vulnerabili.</p> <p>În 2022, au fost închise 34 centre de plasament destinate copiilor separați temporar sau definitiv de familie. La 31 decembrie 2022, se aflau în proces de închidere 64 centre de plasament în care erau protejați 1.753 copii.</p> <p>În 2022, numărul mediu lunar de beneficiari a fost de 3.597.888 copii, din care 318.180 copii cu vârsta mai mică de 2 ani, cu sau fără handicap; 5.319 copii cu vârsta între 2 și 3 ani,</p>

Principiul pilonului	Lista principalelor măsuri	Impactul estimat (calitativ și/sau cantitativ)
	<p>- Majorarea alocației de plasament pentru copiii aflați în sistemul de protecție specială și actualizarea standardelor de cost pentru serviciile sociale pe care statul le acordă pentru creșterea și îngrijirea copiilor aflați în sistemul de protecție specială.</p> <p>- Sprijin material acordat mamelor cele mai dezavantajate din punct de vedere socio-economic (trusou pentru nou-născut).</p> <p>- Crearea unei rețele de centre de zi pentru copiii expuși riscului de a fi separați de familie (investiții finanțate din PNRR).</p>	<p>cu handicap; 3.127.323 copii cu vârsta între 2 și 18 ani, care nu au handicap, precum și tineri cu vârsta peste 18 ani; 71.282 copii cu vârsta între 3 și 18 ani, cu handicap, 75.784 tineri cu vârsta peste 18 ani.</p> <p>Îmbunătățirea calității vieții și asigurarea creșterii și îngrijirii copiilor aflați în sistemul de protecție de tip rezidențial public și în serviciile de zi publice.</p> <p>Atenuare a excluziunii sociale în cazul cuplurilor mamă-nou-născut cele mai dezavantajate din punct de vedere socio-economic; reducerea riscului de abandon al nou-născuților proveniți din familii dezavantajate.</p> <p>Prevenirea separării copilului de familie și reducerea numărului de copii separați de familie și care intră în sistemul de protecție socială; crearea a aprox. 150 servicii sociale de prevenire a separării copilului de familia sa, dintre care cel puțin 10% să se afle în comunitățile cu o populație romă semnificativă; centrele nou înființate vor asigura accesul la servicii sociale de sprijin pentru maximum 4 500 copii.</p>
12. Protecție socială	Sprijinirea unor categorii profesionale afectate de reducerea activității ca urmare a efectelor produse de criza sanitară (persoane care obțin venituri din drepturi de autor și drepturi conexe, avocați, cooperatori, alți profesioniști) (OUG nr. 132/2020).	Au fost asigurate venituri pentru un număr mediu de 23.854 beneficiari (OUG nr. 132/2020), în 2022 numărul mediu de beneficiari a fost de 12 beneficiari pentru OUG nr. 30/2020, 1154 beneficiari pentru OUG nr. 111/2021, 1874 beneficiari pentru OUG nr. 2/2022.
13. Indemnizații de șomaj	<p>- Plata unei indemnizații (BAS) în cuantum de 75% din salariul de bază aferent orelor de reducere a programului de lucru, în situația în care agenții economici reduc cu 80% timpul de muncă zilnic, săptămânal sau lunar.</p> <p>- Aplicarea prevederilor Legii nr. 273/2022, începând cu 3 octombrie 2022 cuantumul indemnizației de șomaj este egal cu valoarea ISR, pentru persoanele cu un stagiul de cotizare de cel puțin un an (majorarea procentului de la 75% la 100% din valoarea ISR).</p>	<p>Măsura (Kurzarbeit) a avut ca beneficiari 39.417 persoane în 2022.</p> <p>Îmbunătățirea gradului de protecție socială și asigurarea unui nivel adecvat al veniturilor pentru persoanele beneficiare.</p>
14. Venit minim	Programe bazate pe testarea mijloacelor.	Alocația pentru susținerea familiei acordată pentru un număr mediu lunar de 129.440 familii; venitul minim garantat acordat pentru un număr mediu lunar de 156.481 familii sau

Principiul pilonului	Lista principalelor măsuri	Impactul estimat (calitativ și/sau cantitativ)
		persoane singure; măsuri de protecție socială pentru consumatorul vulnerabil de energie - în perioada ianuarie - decembrie 2022 au fost acordate ajutoare pentru încălzirea locuinței (în sistem centralizat, cu gaze naturale, combustibili solizi și/sau petrolieri și cu energie electrică) pentru 882.745 beneficiari (familii și persoane singure), iar suplimentul pentru energie, în vederea acoperirii unei părți din consumul energetic al gospodăriei pe tot parcursul anului, a fost acordat pentru familii și persoane singure.
15. Veniturile și pensiile pentru limită de vârstă	Acordarea unui ajutor financiar, plătit în ianuarie și octombrie 2023, pentru anumite categorii vulnerabile de pensionari - pensionarii sistemului public de pensii și cei din sistemul pensiilor militare de stat, precum și beneficiarii de drepturi prevăzute de legi cu caracter special plătite de casele teritoriale de pensii/casele de pensii sectoriale ale căror venituri lunare sunt mai mici sau egale cu 3.000 lei.	Reducerea riscului de excluziune socială în contextul actualei situații socio-economice pentru anumite categorii vulnerabile de pensionari.
16. Asistența medicală	Creșterea accesibilității și rezilienței sistemului de sănătate, inclusiv prin investiții finanțate din Programul Sănătate (afărent cadrului financiar multianual 2021-2027) și PNRR, orientate pe: <ul style="list-style-type: none"> - demararea implementării noii Strategii naționale pentru domeniul sănătate 2023-2030, - modernizarea infrastructurii de sănătate și asistență medicală la nivel regional, inclusiv prin dotarea cabinetelor medicilor de familie sau a celor de planificare familială, dar și a unităților de îngrijire ambulatorie, - creșterea capacității instituționale în furnizarea de servicii medicale de calitate, în condiții de siguranță pentru pacienți, inclusiv prin instruirea/perfecționarea personalului medical, - îmbunătățirea eficienței și sustenabilității financiare a sistemului de sănătate, - reducerii morbidității și mortalității prin boli transmisibile și netransmisibile, - digitalizarea sistemului de sănătate, inclusiv prin operaționalizarea sistemului de telemedicină, - creșterea accesului populației (inclusiv din zonele rurale și defavorizate) la asistență medicală de 	Reducerea/eliminarea inegalităților în privința accesului la asistență medicală de calitate și a diferențelor între zonele urbane și cele rurale Asigurarea unui grad adecvat de acoperire a serviciilor de asistență medicală, în special în zonele rurale și în rândul comunităților marginalizate 10 spitale noi construite și dotate, printre care și spitalele regionale de urgență (Iași, Cluj, Craiova) și alte 20 spitale publice mici construite/reabilitate și dotate; peste 60 unități mobile achiziționate; reabilitarea și dotarea a 300 cabinete ale medicilor de familie, a peste 100 cabinete de asistență medicală școlară/ sănătate orală și a 44 ambulatorii, dar și a altor unități sanitare specializate pe pediatrie, boli cardiace, tuberculoză, sănătate mintală, boli rare, servicii de paliativ, dar și de reabilitare/recuperare etc. (PS); Creșterea accesului populației din zonele rurale și din zonele defavorizate și marginalizate la asistență medicală de bază, inclusiv la servicii de prevenție și de diagnostic și tratament precoce prin renovarea și/sau dotarea a 3000 de cabinete ale medicilor de familie sau asocieri de cabinete de asistență medicală primară, acordând prioritate cabinetelor situate în regiuni și localități marginalizate; 119 cabinete de planificare familială vor fi dotate și/sau reabilitate; cel

Principiul pilonului	Lista principalelor măsuri	Impactul estimat (calitativ și/sau cantitativ)
	<p>bază, dar și la servicii de prevenție, de diagnostic și tratament precoce,</p> <ul style="list-style-type: none"> - finanțarea centrelor comunitare integrate ce vor fi construite în zonele rurale și urbane marginalizate, - reforma sistemului public de îngrijire medicală spitalicească, cu scopul creșterii siguranței și calității actului medical. 	<p>puțin 30 de unități de asistență medicală ambulatorie vor fi modernizate, reabilitate, extinse și dotate (PNRR).</p> <p>Integrarea instituțiilor sanitare prin intermediul infrastructurii digitale și reducerea fragmentării și îmbunătățirea calității datelor privind sănătatea prin digitalizarea a 60 de instituții de sănătate publică, a 200 de unități sanitare publice și operaționalizarea noii PIAS (platforma informatică de asigurări de sănătate).</p> <p>Sporirea accesului zonelor rurale și urbane mici și al grupurilor vulnerabile la consultații specializate prin implementarea unui sistem de telemedicină accesibil unei game largi de furnizori de servicii medicale relevanți, cu posibilitatea de a fi implementat pe scară largă în întreaga țară, mai ales în zonele rurale și zonele urbane mici (prin PNRR).</p> <p>Furnizarea de servicii de bază de tip medical și social, servicii care sunt destinate exclusiv populației din proximitate, cu accent pe populația vulnerabilă: 200 de centre comunitare integrate nou-construite/renovate și dotate (prin PNRR).</p>
<p>17. Incluziunea persoanelor cu handicap</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Aplicarea prevederilor Legii nr. 140/2022 privind unele măsuri de ocrotire pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale și modificarea și completarea unor acte normative. - Aplicarea prevederilor Legii nr. 7/2023 privind susținerea procesului de dezinstituționalizare a persoanelor adulte cu dizabilități și aplicarea unor măsuri de accelerare a acestuia și de prevenire a instituționalizării. - Implementarea Strategiei naționale privind prevenirea instituționalizării persoanelor adulte cu dizabilități și accelerarea procesului de dezinstituționalizare, pentru perioada 2022-2030. Dezinstituționalizarea persoanelor adulte cu dizabilități: <ul style="list-style-type: none"> - reabilitarea, renovarea și dezvoltarea infrastructurii sociale pentru persoanele cu dizabilități (investiții PNRR); 	<p>Combaterea excluziunii sociale și a discriminării, precum și încurajarea participării active a persoanelor ocrotite la viața civilă sau (re)integrarea acestora în plan socio-economic, cu efecte benefice, inclusiv asupra stării lor de sănătate.</p> <ul style="list-style-type: none"> - reducerea, până la 30 iunie 2026, a numărului persoanelor adulte cu dizabilități instituționalizate cu un procent de 32% din numărul total de persoane asistate în cadrul sistemului rezidențial la sfârșitul anului 2020; - reducerea, în perioada 1 iulie 2026 - 31 decembrie 2030, a numărului persoanelor adulte cu dizabilități instituționalizate cu un procent de 10% din numărul total de persoane asistate în cadrul sistemului rezidențial la 30 iunie 2026. Accelerarea procesului de dezinstituționalizare astfel încât să se reducă numărul persoanelor adulte cu dizabilități instituționalizate, ținta fiind de 10.349 persoane instituționalizate până la sfârșitul anului 2030. Asigurarea unei vieți mai bune ca urmare a aplicării unor soluții de îngrijire adecvată pentru persoanele cu dizabilități. Până la sfârșitul anului 2022 au fost implementate 32 planuri de restructurare a centrelor rezidențiale publice cu capacitate

Principiul pilonului	Lista principalelor măsuri	Impactul estimat (calitativ și/sau cantitativ)
	<ul style="list-style-type: none"> - înființarea de servicii sociale de tip centre de zi și locuințe protejate pentru persoanele cu dizabilități (investiții POR); - înființarea de servicii sociale de tip centre de zi, centre respiro/ centre de criză și locuințe protejate în vederea dezinstituționalizării persoanelor cu dizabilități aflate în instituții de tip vechi și pentru prevenirea instituționalizării persoanelor cu dizabilități din comunitate (PIN - investiții finanțate din buget de stat); - Creșterea accesului persoanelor cu dizabilități la ocupare (proiectul Facilitarea inserției pe piața muncii a persoanelor cu dizabilități); - Introducerea Sistemului național de management privind dizabilitatea; - Acordarea unei indemnizații compensatorii persoanelor cu dizabilități. 	<p>mai mare de 50 locuri, din cele 70 planuri aflate în implementare.</p> <p>Creșterea șanselor de integrare pe piața muncii și accesibilizarea locurilor de muncă pentru persoanele cu dizabilități (au fost emise 1.735 vouchere, din care decontate 772 vouchere; 3.660 persoane au fost incluse în grupul țintă, beneficiind de servicii de informare și consiliere profesională, medierea muncii sau formare profesională; 596 persoane au fost încadrate pe piața muncii).</p> <p>Facilitarea accesului persoanelor cu handicap la informații privind propriul dosar, îmbunătățirea controlului măsurilor aplicate și o mai bună fundamentare a politicilor publice în domeniu.</p> <p>Conform OUG nr. 168/2022 indemnizația a fost acordată și în ianuarie 2023, în cuantum de 368 lei pentru persoana adultă cu handicap grav - 298.890 beneficiari; 279 lei pentru persoana adultă cu handicap accentuat - 384.317 beneficiari; 64 lei pentru persoana cu handicap mediu - 69.468 beneficiari; 316 lei pentru copilul cu handicap grav - 45.159 beneficiari; 184 lei pentru copilul cu handicap accentuat - 10.353 beneficiari; 64 lei pentru copilul cu handicap mediu - 18.362 beneficiari.</p>
18. Îngrijire pe termen lung	<ul style="list-style-type: none"> - Implementarea Strategiei naționale privind îngrijirea de lungă durată și îmbătrânirea activă 2023 - 2030; - Aplicarea prevederilor Legii nr. 355/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice; - Asigurarea finanțării serviciilor sociale; 	<p>Îmbunătățirea sistemului de asistență socială acordată persoanelor vârstnice prin asigurarea finanțării pentru îngrijirea de lungă durată la domiciliu, în centre de zi și cele rezidențiale, precum și acordarea cu prioritate a îngrijirii în comunitate.</p> <p>Asigurarea dreptului la asistență și servicii sociale pentru persoanele vârstnice în vederea prevenirii marginalizării.</p> <p>În 2022, au fost aprobate cereri de finanțare depuse de furnizorii publici și privați în valoare de 33.578.757 lei pentru 97 de centre (HG nr. 973/2012) și subvenții în valoare de 24.574.831</p>

Principiul pilonului	Lista principalelor măsuri	Impactul estimat (calitativ și/sau cantitativ)
	<p>- Dezvoltarea serviciilor sociale pentru persoanele vârstnice (HG nr. 435/2022).</p>	<p>lei pentru un număr mediu de 11.290 beneficiari (Legea nr. 34/1998).</p> <p>În 2022, în cadrul programelor de interes național, finanțate din bugetul de stat, au fost aprobate cereri de finanțare depuse de furnizori publici și privați în valoare de 36.385.395 lei, pentru dezvoltarea a 31 servicii sociale destinate unui număr de 1.650 persoane vârstnice.</p>
19. Locuințe și asistență pentru persoanele fără adăpost	Implementarea Strategiei naționale privind incluziunea socială a persoanelor fără adăpost pentru perioada 2022-2027, a Planului de acțiune și a Programului de interes național.	Prevenirea și combaterea excluziunii sociale a persoanelor fără adăpost.
20. Accesul la servicii esențiale	<p>Măsuri de protecție socială pentru consumatorul vulnerabil de energie.</p> <p>Schema de sprijin pentru consumatorii casnici.</p> <p>Aplicarea prevederilor OUG nr. 192/2022 pentru modificarea și completarea OUG nr. 27/2022 privind măsurile aplicabile clienților finali din piața de energie electrică și gaze naturale.</p> <p>Acordarea cardului de energie - sprijin financiar în valoare de 1.400 lei</p>	<p>În sezonul rece noiembrie 2021 - martie 2022, au fost acordate ajutoare pentru încălzirea locuinței cu energie termică (pentru un număr mediu de 32.583 beneficiari), cu gaze naturale (pentru un număr mediu de 86.974 beneficiari), cu energie electrică (pentru un număr mediu de 6.458 beneficiari), cu lemne (pentru un număr mediu de 756.730 beneficiari); suplimentul pentru energie, în vederea acoperirii unei părți din consumul energetic al gospodăriei pe tot parcursul anului, a fost acordat pentru încălzirea locuinței cu energie termică (pentru un număr mediu de 27.575 beneficiari), cu gaze naturale (pentru un număr mediu de 95.484 beneficiari), cu energie electrică (pentru un număr mediu de 179.358 beneficiari), cu lemne (pentru un număr mediu de 636.193 beneficiari).</p> <p>Potrivit OUG nr. 118/2021, MMSS a acordat sume pentru compensarea facturilor aferente consumului de energie electrică și gaze naturale pentru energie electrică - 7.633.993 CLC-uri (Cod Loc Consum) și gaze naturale - 2.992.556 CLC-uri, iar conform OUG nr. 27/2022, MMSS a acordat sume aferente plafonării prețurilor la energie electrică - 7.004.461 CLC-uri și gaze naturale - 3.059.094 CLC-uri.</p> <p>Asigurarea unui tratament egal și nediscriminatoriu între categoriile de consumatori casnici - proprietari și chiriași - care beneficiază de preț plafonat pentru energia electrică și reducerea sărăciei energetice pentru anumite categorii vulnerabile de clienți casnici.</p> <p>Aprox. 1,7 mil. de gospodării au primit cardul de energie, fiind efectuate peste 225.000</p>

Principiul pilonului	Lista principalelor măsuri	Impactul estimat (calitativ și/sau cantitativ)
	<p>finanțat din POCU 2014-2020 și POR 2014-2020 pentru compensarea prețurilor la energie pentru persoanele vulnerabile (OUG nr. 166/2022).</p> <p>Introducerea mecanismului de achiziție centralizată de energie electrică (OUG nr. 153/2022).</p> <p>Dezvoltarea infrastructurii de locuire în vederea protejării anumitor categorii vulnerabile de populație:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Programul locuințe pentru tineri destinate închirierii; - Programul de construcții locuințe sociale și de necesitate. <p>Realizarea rețelelor de alimentare cu apă și canalizare - PNDL - etapa II (2017-2024).</p> <p>Infrastructură de bază de alimentare cu apă și stații de tratare a apei, canalizare și stații de epurare a apelor uzate, drumuri/ acces la căile de comunicație și extinderea/racordarea la sistemele de gaze naturale - Programul <i>Anghel Saligny</i>.</p> <p>Crearea, îmbunătățirea și extinderea tuturor tipurilor de infrastructură de bază în zonele rurale (FEADR).</p>	<p>plăți, în valoare totală de peste 71 mil. lei.</p> <p>Atenuare a efectelor economice și sociale cauzate de creșterea prețurilor la energie, diminuarea nivelului sărăciei energetice și evitarea blocajului activităților economice, asigurarea unei discipline riguroase a pieței de energie și a unui nivel adecvat de protecție a cetățenilor.</p> <ul style="list-style-type: none"> - 66 obiective de investiții aflate în execuție la 1 ianuarie 2023, pentru 2.076 unități locative - 91 obiective de investiții finanțate în 2022 care totalizează 4.190 unități locative; 72 obiective de investiții însumând 3.264 unități locative sunt cuprinse în program pentru perioada 2023 - 2026 pentru a se asigura finalizarea, în limita creditelor de angajament aprobate prin OMDLPA nr. 479/2023. <p>Îmbunătățirea calității vieții cetățenilor prin construirea a aprox. 4.500 km rețea alimentare cu apă și 3.500 km rețea canalizare.</p> <p>Creșterea accesului populației, în special din zonele izolate și comunitățile subdezvoltate, la servicii esențiale la standarde de calitate și siguranță care conduc la îmbunătățirea condițiilor de trai. În domeniile alimentare cu apă, canalizare, drumuri și poduri a fost alocată finanțarea a 4.680 obiective de investiții din 3140 unități administrativ-teritoriale. Din acestea, 1.677 obiective vizează sisteme de alimentare cu apă și canalizare, iar 3.003 obiective de investiții sunt din domeniile drumuri și poduri. În 2022 au fost semnate 258 contracte în valoare totală de 2,66 mld. lei.</p> <p>Creșterea calității vieții populației în zonele rurale prin crearea/modernizarea a 317 grădinițe/creșe, instituții de învățământ secundar superior agricol; construirea/extinderea/modernizarea a 5.880 km rețea conducte apă/apă uzată; modernizarea/construirea a 4.249 km drumuri comunale.</p>